

การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

นางสาวนิชาภา จตุพัฒน์กุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE INCREASE OF PUNISHMENT FOR RECIDIVISM IN ENVIRONMENTAL CASES

Miss Nichapa Jatupattanakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

นางสาวณิชาภา จตุพัฒน์กุล

นิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.ชัชชม อรรถภิญโญ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์)

นิชานา จตุพัฒนกุล: การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.
(THE INCREASE OF PUNISHMENT FOR RECIDIVISM IN ENVIRONMENTAL CASES)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.มัทยา จิตติรัตน์, 184 หน้า.

การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมถือเป็นความผิดทางอาญา การกำหนดบทลงโทษไว้ในคดีสิ่งแวดล้อมจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการยับยั้งผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลายฉบับยังต่ำเกินไป ผู้กระทำความผิดจึงไม่เกิดความเกรงกลัวและยังคงกลับมากระทำความผิดอีกแม้จะเคยได้รับโทษมาแล้ว ซึ่งลักษณะเช่นนี้เรียกว่า “การกระทำความผิดซ้ำ” แนวคิดในทางกฎหมายอาญาใช้วิธีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนและเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม แต่การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมีปรากฏอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพียงบางฉบับเท่านั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เป็นเหตุให้ต้องนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้บังคับซึ่งยังไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการไม่สามารถเพิ่มโทษปรับได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลไม่เกิดความเกรงกลัว ในขณะที่คดีความผิดประเภทอื่น เช่น คดีการพนัน คดีทรัพย์สินทางปัญญา มีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ในกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและยืดหยุ่นกว่าในประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งยังสามารถเพิ่มโทษปรับได้อีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นควรให้นำเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักด้านการควบคุมมลพิษของประเทศไทย อีกทั้งยังควรบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย นอกจากนี้ ควรนำมาตรการเสริมอื่นๆมาบัญญัติไว้ในกฎหมายโดยบังคับใช้ควบคู่ไปกับการเพิ่มโทษด้วย เช่น มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ถือเป็น การลงโทษในเชิงสร้างสรรค์ที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายสามารถกลับคืนมาได้อย่างยั่งยืน เป็นผลดีต่อคนรุ่นหลังและทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2555.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5386020434 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : INCREASE / PUNISHMENT / RECIDIVISM / ENVIRONMENTAL CASES

NICHAPA JATUPATTANAKUL : THE INCREASE OF PUNISHMENT FOR RECIDIVISM
IN ENVIRONMENTAL CASES. ADVISOR : ASSOC.PROF. MATTHAYA JITTIRAT, 184
pp.

The offence in environmental cases is deemed as criminal offence. For that reason, the criminal punishment is necessary for deterring the offenders from doing the further harm to the environment. However, the less severity of the punishment prescribed in the present environmental law reflects some problems in term of law enforcement. That is because it cannot be obstructed the offenders from recommitting the offence or generally known as “Recidivism of the crime”. As can be seen, the concept of criminal law most likely increases the punishment for the purpose of retribution and deterrence when recidivism of the crime occurs. Nevertheless, the provisions in respect of increasing the criminal punishment in environmental cases have been found in two environmental acts; Factory Act B.E. 2535 and Hazardous Substance Act B.E. 2535. As a result, the application of section 92-94 of the Criminal Code to this case is necessary even though this approach is ineffective other environmental cases. On the one hand, the Criminal Code’s increase the punishment provisions are inappropriate to adapt to environmental cases such as the inapplicable of increasing the fine penalty which makes it inefficient to subject juristic persons to the increased punishment. On the other hand, other offences like gambling and intellectual property cases have the particular provisions in increasing the punishment for the offenders. Notably, environmental law in several countries such as United States, Australia, Singapore and Hong Kong have provided more flexible and suitable legal provisions including other approaches for increasing fine to cope with the recidivism of environmental law offences.

As mentioned above, the legal provision regarding the increase of punishment for recidivism should be promulgated and applied in environmental laws, especially in Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 which is Thai’s main law in controlling pollution and in others natural resources preservation-related laws. Also, other supplementary measures should be regulated along with the core measures in order to strengthen the severity of the punishment for environmental offences. For example, the clean up enforcement that deemed as a creative and positive punishment in restoration of environment to the way it is before damaged and producing sustainable results to the future generations.

Field of Study : ...Laws.....Student’s Signature.....

Academic Year : ...2012.....Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์มหา จิตศิริรัตน์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้สละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เขียน ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งใจในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาสที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านดร.ชัชชม อรรถภิญโญ และท่านดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์เป็นอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา ให้ข้อมูล และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้กับผู้เขียนจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพงษ์พิพัฒน์ และคุณแม่อัญชลา จตุพัฒน์กุล บิดามารดาของผู้เขียนที่มีบุญคุณอย่างมาก เป็นผู้คอยผลักดัน ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนในด้านทุนทรัพย์ และในทุกๆด้านจนทำให้การศึกษาของผู้เขียนและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนยังขอขอบคุณน้องชายทั้งสองคนของผู้เขียน และญาติมิตรทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆสาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปี 53 และกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนเสมอมา ขอขอบคุณคุณรัตมา พสุธาตล และคุณพัชรียา โมกขมรรคกุลที่ช่วยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือตลอดจนมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่ห้องหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต และเจ้าหน้าที่ประจำสำนักคณบดีที่ได้ให้การช่วยเหลือในการให้ข้อมูล ให้คำแนะนำและการติดต่อประสานงานรวมไปถึงการดำเนินการต่างๆ จนทำให้การทำงานของผู้เขียนราบรื่นไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแต่บิดามารดาและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้เขียน ทั้งนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ.....	7
2.1 การกระทำความผิดซ้ำในคดีอาญา.....	7
2.1.1 ความหมายของการกระทำความผิดซ้ำ.....	7
2.1.2 แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ.....	9
2.1.3 แนวความคิดในการกำหนดอัตราโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำ.....	13
2.1.4 ระบบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ.....	13
2.2 การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	14
2.2.1 สิ่งแวดล้อมและคดีสิ่งแวดล้อม.....	15
2.2.1.1 ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม.....	15
2.2.1.2 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	18
2.2.1.3 ผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	19
2.2.1.4 ความหมายและลักษณะพิเศษของคดีสิ่งแวดล้อม.....	19
2.2.2 การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม.....	24
2.2.2.1 ความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับการกระทำความผิด ในคดีสิ่งแวดล้อม.....	26
2.2.2.2 ลักษณะความรับผิดทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม.....	27
2.2.2.3 วัตถุประสงค์การลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อม.....	29
2.2.3 ลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	31
2.2.3.1 รูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	31

2.2.3.2	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	33
2.2.3.3	กรณีตัวอย่างการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	35
2.2.3.4	สถิติและแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	40
บทที่ 3	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	44
3.1	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายของประเทศไทย.....	44
3.1.1	รูปแบบและข้อจำกัดในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย.....	45
3.1.2	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายที่มีโทษทางอาญา.....	45
3.1.2.1	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา.....	45
3.1.2.2	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา.....	50
3.1.3	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม.....	55
3.1.3.1	พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535.....	55
3.1.3.2	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535.....	56
3.1.4	มาตรการอื่นตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมกับการกระทำความผิดซ้ำ.....	58
3.2	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ.....	61
3.2.1	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	61
3.2.1.1	กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Water Act).....	62
3.2.1.2	กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act).....	64
3.2.1.3	กฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิการรับรู้ข้อมูลของชุมชน (Emergency Planning and Community Right-To-Know Act).....	67
3.2.1.4	กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร (Resource Conservation and Recovery Act).....	67
3.2.1.5	กฎหมายควบคุมเสียง (Noise Control Act of 1972)...	68

3.2.2	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐ Queensland).....	70
3.2.2.1	กฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลภาวะทางเสียง (Noise Abatement Act 1978).....	71
3.2.2.2	กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Waters Act 1971)...	71
3.2.3	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์.....	73
3.2.3.1	กฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental Pollution Control Act).....	73
3.2.3.2	กฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (The Environmental Public Health Act).....	75
3.2.3.3	กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act).....	77
3.2.4	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศฮ่องกง.....	78
3.2.4.1	กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control Ordinance (Cap.311)).....	79
3.2.4.2	กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ (Water Pollution Control Ordinance (Cap.358)).....	80
3.2.4.3	กฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง (Noise Control Ordinance (Cap.400)).....	80
3.2.4.4	กฎหมายควบคุมการทิ้งขยะ (Waste Disposal Ordinance (Cap.354)).....	82
3.2.5	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศมาเลเซีย.....	84
3.2.5.1	กฎหมายว่าด้วยการระบายน้ำถนนและอาคาร (Street Drainage and Building Act).....	85
3.2.5.2	กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972).....	85
3.2.5.3	กฎหมายป่าไม้แห่งชาติ (National Forestry Act 1984).	85
3.2.6	การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศฟิลิปปินส์.....	86
3.2.6.1	กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act 1999)...	86
3.2.6.2	Republic Act No. 6147.....	86

บทที่ 4	วิเคราะห์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	88
4.1	เหตุผลและความจำเป็นในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	88
4.2	ปัญหาการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	89
4.2.1	บทลงโทษที่ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม.....	90
4.2.3.1	อัตราโทษไม่สูง.....	90
4.2.3.2	โทษปรับไม่มีเหตุเพิ่มโทษ.....	90
4.2.2	ดุลพินิจการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมของผู้พิพากษา.....	94
4.2.3	การขาดบทบัญญัติเฉพาะในการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม.....	95
4.2.4	ความเหมาะสมของการนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม.....	96
4.3	วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำกับแนวทางในการนำมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม.....	98
4.3.1	แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีประเภทอื่น...	98
4.3.2	เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศกับประเทศไทย.....	104
4.3.2.1	ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเรื่องการเพิ่มโทษ.....	104
4.3.2.2	เหตุในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ.....	106
4.3.2.3	ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก.....	107
4.3.2.4	ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง.....	108
4.3.2.5	ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้.....	110
4.3.2.6	ระยะเวลาในการกระทำความผิดซ้ำหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก.....	111
4.3.2.7	รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ.....	112
4.3.2.8	อัตราเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ.....	113
4.3.2.9	เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ.....	114
4.3.2.10	มาตรการอื่นตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม.....	114
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
5.1	บทสรุป.....	134
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	139
	รายการอ้างอิง.....	143

	ฉ หน้า
ภาคผนวก.....	150
ภาคผนวก ก.....	151
ภาคผนวก ข.....	155
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงสถิติคดีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ 1.....	41
2 ตารางเปรียบเทียบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่นที่มี โทษทางอาญา.....	54
3 ตารางเปรียบเทียบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม....	58
4 ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำใน คดีสิ่งแวดล้อมในประเทศต่างๆ.....	117

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 พีระมิดของการบังคับใช้กฎหมาย.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่อยู่เคียงคู่กันมาช้านานแล้ว โดยมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิตในฐานะปัจจัย 4 และในขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมก็ต้องพึ่งพาอาศัยมนุษย์เช่นกัน กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมต้องการการดูแลรักษาจากมนุษย์เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งแวดล้อมร่อยหรอหรือเสื่อมโทรมลงไป จึงเห็นได้ว่า มนุษย์มีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งอาจมีส่วนในการเสริมสร้างหรือทำลายอีกปัจจัยหนึ่งได้¹

ในอดีต ปัญหาสิ่งแวดล้อมยังไม่มี ความรุนแรงมากนัก มนุษย์ยังดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นไปเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองเป็นหลักหรือนำไปใช้เพื่อการเกษตรกรรม การหัตถกรรม หรือการทำปศุสัตว์ การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมจึงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และอยู่ในวิสัยที่ธรรมชาติสามารถปรับสมดุลของตนเองได้ การทำลายสิ่งแวดล้อมในอดีตยังไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์อย่างร้ายแรงในทันที เป็นแต่เหตุเดือดร้อนรำคาญเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น การทิ้งขยะลงบนท้องถนนหรือลงในแม่น้ำลำคลองจนก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดูแก่ผู้พบเห็นหรือก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนต่างๆ² ต่อมาภายหลังเมื่อสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม กิจกรรมของมนุษย์ที่เคยมีต่อสิ่งแวดล้อมจึงได้เปลี่ยนแปลงไป กิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรมตลอดจนการคิดค้นนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้โดยขาดการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน ป่าไม้ สัตว์ป่า เริ่มมีปริมาณไม่เพียงพอกับการบริโภคอุปโภคของมนุษย์ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ร่อยหรอและขาดแคลนลง ขณะเดียวกันโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ก็ได้มีการปล่อยทิ้งของเสียออกมาสู่สภาวะแวดล้อมภายนอก ทำให้น้ำเน่าเสียอากาศเป็นพิษ และเกิดขยะอุตสาหกรรม จนกลายเป็นปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม ผลจากการประกอบกิจการทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ ถือได้ว่าเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการตื่นตัวและหันมาสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะผลที่เกิดขึ้นมิใช่เป็นเพียงแค่เหตุเดือดร้อนรำคาญเช่นในอดีตที่ผ่านมาเท่านั้น แต่ได้แปรสภาพเป็นพิษและทำอันตรายต่อชีวิตมนุษย์³

¹ กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2553), หน้า 81.

² มัทยา จิตศิริตัน, “นโยบายของรัฐกับปัญหาสภาวะแวดล้อม,” ใน สภาวะแวดล้อมของเรา, บัณฑิต จุลาภัยและอรรพรรณ ศิริรัตน์พิริยะ,บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 183.

³ เรื่องเดียวกัน.

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและเกิดจากการกระทำของมนุษย์ การจะแก้ปัญหาสีสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลดีนั้น สิ่งสำคัญคือการวางนโยบายที่แน่วแน่และมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง วิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นคือการบัญญัติกฎหมายขึ้นใช้บังคับ จุดมุ่งหมายสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต เป็นการหยุดยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ กฎหมายยังช่วยควบคุมการกระทำของมนุษย์มิให้กระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายห้ามหรือบังคับให้บุคคลงดกระทำการใดๆที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุดท้ายเมื่อสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปและก่อให้เกิดผลเสียต่อมนุษย์แล้ว มนุษย์ก็จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขความเสื่อมโทรมทั้งหลายให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ กฎหมายจึงมีขึ้นเพื่อแก้ไขให้สิ่งแวดล้อมที่สูญเสียไปกลับคืนดีดังเดิม⁴

สำหรับประเทศไทย สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกทำลายลงอย่างมากในปัจจุบัน นับตั้งแต่ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน ปัญหาขยะมูลฝอย รวมไปถึงปัญหามลพิษทางน้ำและทางอากาศที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สร้างความวิตกกังวลให้คนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมและได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกันและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมออกมาบังคับใช้ โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายหลักและมีกฎหมายอื่นๆ ออกมาเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ฯลฯ เป็นต้น มาตรการที่ใช้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีทั้งมาตรการทางปกครอง เช่น การให้อำนาจเจ้าพนักงานออกคำสั่งทางปกครองเพื่อควบคุมดูแลด้านสิ่งแวดล้อม มาตรการทางแพ่ง เช่น การให้สิทธิผู้เสียหายหรือรัฐที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผลจ่าย (Polluter Pays Principle) และยังรวมถึงการใช้มาตรการทางอาญาเพื่อการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม โดยมาตรการทางอาญานี้มีทั้งที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และในกฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาไว้เพื่อใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม โทษที่กำหนดในกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีทั้งโทษจำคุก โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน และเมื่อใดก็ตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นหรือได้รับทราบว่ามีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นก็สามารถดำเนินการบังคับโทษให้เป็นไปตามที่บัญญัติในกฎหมายได้เลย ทั้งนี้โดยถือว่า การใช้โทษทางอาญาบังคับเป็นมาตรการที่เข้มงวดและมีขึ้นเพื่อให้คนเชื่อฟังและปฏิบัติตาม⁵ อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายสิ่งแวดล้อมจะมีบทลงโทษทางอาญากำหนดไว้ แต่การฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อมก็ยังคงมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจในการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น มักจะเกี่ยวพันไปถึงผลประโยชน์ในทางทรัพย์สินที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดหรือผู้กระทำความผิดเห็นว่าแม้กระทำความผิดแต่ก็อาจไม่ได้รับโทษก็เป็นได้

⁴ มัทยา จิตติรัตน์, เอกสารประกอบการศึกษาวิชากฎหมายเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25--), หน้า 44-48.

⁵ ณรงค์ โจทย์, การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์], 8 สิงหาคม 2554. แหล่งที่มา http://e-learning.deqp.go.th/html/index.php?option=com_content&task=view&id=22&Itemid=1

นอกจากนี้ การกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ผู้กระทำความผิดอาจไม่เพียงกระทำความผิดแค่ครั้งเดียว แต่จากข่าวที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ยังแสดงให้เห็นอยู่เสมอว่า ผู้กระทำความผิดแม้จะเคยถูกจับกุมดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาแล้วก็ยังคงไม่มีความเข็ดหลาบและมักจะกลับมาทำลายสิ่งแวดล้อมซ้ำอีก รูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมที่พบได้บ่อย ได้แก่ กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดซ้ำ เช่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าแล้วเคยถูกจับกุมดำเนินคดีมาแล้วแต่ก็กลับมากระทำซ้ำอีก หรือเคยถูกจับกุมดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่ามาแล้วแต่ก็ยังกลับไปกระทำผิดแบบเดิมอีก และยังมีกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมอีกด้วย เช่น โรงงานอุตสาหกรรมลักลอบปล่อยของเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองซ้ำแล้วซ้ำอีกแม้จะเคยถูกเจ้าพนักงานตักเตือนมาแล้ว หรือลักลอบนำกากของเสียจากกระบวนการทางอุตสาหกรรมไปฝังโดยไม่มีการกำจัดที่ถูกต้องซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้กลับมากระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมซ้ำอีก กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่ได้มีการกำหนดบทเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้โดยเฉพาะ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนั้นสมควรที่จะได้รับการลงโทษให้หนักขึ้น ให้สาสมกับการกระทำความผิด เพราะก่อให้เกิดผลเสียกับธรรมชาติมากเสียยิ่งกว่าผู้ที่เคยกระทำความผิดเพียงครั้งเดียวเสียอีก

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมยังคงมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ โดยอาจแบ่งได้เป็น ปัญหาในแง่ตัวบทกฎหมาย ปัญหาในแง่ตัวผู้กระทำความผิด และปัญหาด้านสังคม กล่าวคือ

ปัญหาในแง่ตัวบทกฎหมาย โดยหลักแล้ว ในคดีอาญาทั่วไปหากมีการกระทำความผิดซ้ำกฎหมายอาญาจะใช้มาตรการ**เพิ่มโทษ**ทางอาญากับผู้กระทำความผิดซ้ำเพราะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่ไม่เข็ดหลาบ ซึ่งในเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีอาญานี้ มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 **แต่ในคดีสิ่งแวดล้อม กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังขาดบทบัญญัติที่เป็นหลักเกณฑ์โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ** จริงอยู่ว่าแม้จะนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92-94 มาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมได้ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญาก็ยังไม่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม เพราะหลักเกณฑ์ในคดีอาญาทั่วไป การที่จะเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดครั้งต่อมาได้นั้นการกระทำความผิดครั้งก่อนศาลจะต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น จึงจะสามารถขอให้เพิ่มโทษจำคุกในคดีหลังอีกได้ แต่ในคดีสิ่งแวดล้อมเมื่อมีการกระทำความผิดครั้งแรกผู้กระทำความผิดอาจไม่ได้รับโทษจำคุกจริงเพราะศาลอาจใช้ดุลพินิจให้การรอลงโทษจำคุกเสียก็ได้ หรือศาลอาจพิพากษาให้ลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว เมื่อในความผิดครั้งแรกไม่มีการลงโทษจำคุก ศาลก็จะเพิ่มโทษในคดีหลังไม่ได้ นอกจากนี้การเพิ่มโทษในคดีอาญาทั่วไป กฎหมายอาญาให้อำนาจเฉพาะเพิ่มโทษจำคุกเท่านั้น ไม่มีหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษปรับหรือมาตรการอื่นๆบัญญัติไว้ แต่การลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อม นอกจากจะมีโทษจำคุกแล้วยังมีการลงโทษปรับหรือมีมาตรการอื่นๆกำหนดไว้อีกด้วย เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น ฉะนั้น หากผู้กระทำความผิดเคยถูกศาลลงโทษปรับในคดีแรกไปแล้ว แล้วมา

กระทำผิดซ้ำในคดีหลังอีก ศาลก็จะไม่สามารถเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้นไปอีกได้ เพราะขาดบทกฎหมายที่จะมารองรับในส่วนนี้

ปัญหาในแง่ตัวผู้กระทำความผิด จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้โทษในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องคำนึงถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลด้วย เพราะทั้งสองกรณีต่างก็มีการลงโทษทางอาญาที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับใช้โทษทางอาญาแก่นิติบุคคล จะเห็นได้ว่าหากนิติบุคคลกระทำความผิด ศาลสามารถลงได้แต่โทษปรับเท่านั้น โทษจำคุกไม่สามารถใช้บังคับกับนิติบุคคลได้เลย แต่การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มีเฉพาะแต่กรณีการเพิ่มโทษจำคุก ไม่มีการเพิ่มโทษปรับหรือการให้ใช้มาตรการอื่นๆ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาตกำหนดไว้ ดังนั้น หากนิติบุคคล เช่น โรงงานอุตสาหกรรมไปกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ศาลก็จะไม่มีอำนาจในการเพิ่มโทษปรับหรือเพิ่มโทษด้วยการใช้มาตรการอื่นๆ เช่น เพิกถอนใบอนุญาตหรือปิดกิจการได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้

ปัญหาด้านสังคม หากไม่มีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมแล้ว ผู้กระทำความผิดก็จะไม่เกิดความเข็ดหลาบ เพราะอาจเห็นว่าในความผิดครั้งแรกที่ตนกระทำความผิดไม่ได้รับโทษหรือได้รับเพียงโทษสถานเบา ไม่ได้รับโทษจำคุกจริงเพราะศาลใช้ดุลพินิจหรือการลงโทษจำคุก หรือศาลเพียงพิพากษาให้ลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวและมักลงโทษปรับในอัตราที่ไม่สูงมาก ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งนิติบุคคลที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมสามารถจ่ายค่าปรับได้ การลงโทษเพียงสถานเบาหรือการลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถข่มขู่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวได้ และทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความชะล่าใจและคิดว่าหากตนกระทำความผิดอีก ก็คงได้รับโทษแบบเดิมจึงกล้าที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำ หากเป็นเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคมได้ เพราะผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง

ดังนั้น การจะแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยได้ จึงสมควรศึกษาหลักเกณฑ์จากกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ที่มีแนวคิดในเรื่องการเพิ่มโทษและมีมาตรการอื่นในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยในส่วนของการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีของการกระทำผิดซ้ำในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อม

1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและลักษณะของการกระทำผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางการเพิ่มโทษที่เหมาะสมในกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของกฎหมายต่างประเทศ

1.2.4 เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง และข้อดีข้อเสียของการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมระหว่างกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยและต่างประเทศ

1.2.5 เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะและรูปแบบการกระทำความผิดที่แตกต่างจากการกระทำความผิดอื่นๆ เพราะเป็นการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งความเสียหายอาจไม่เกิดขึ้นทันทีทันใดประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้รู้สึกสะเทือนขวัญจากการกระทำนั้นแตกต่างจากการกระทำความผิดในคดีอาญาทั่วไป ในส่วนการลงโทษผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ยังต่ำเกินไป ผู้กระทำความผิดจึงไม่เกิดความเกรงกลัวและกล้ากระทำความผิดอีกซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดซ้ำ การกระทำความผิดซ้ำนี้กฎหมายใช้มาตรการเพิ่มโทษในการแก้ปัญหาตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งยังไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม จึงสมควรกำหนดบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นหลักเกณฑ์เฉพาะ เพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้จะศึกษาถึงมาตรการทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับคดีสิ่งแวดล้อม โดยจะศึกษาในแง่การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ทั้งในประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 รวมไปถึงกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับอื่นๆ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซียและฟิลิปปินส์ เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าจากข้อมูลตำราและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น หนังสือ วารสาร ตั๋วบทกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่ง คำพิพากษาของศาล ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีของการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงรูปแบบและลักษณะของการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม
- 1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางการเพิ่มโทษที่เหมาะสมในกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของกฎหมายต่างประเทศ
- 1.6.4 เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง และข้อดีข้อเสียของการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมระหว่างกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยและต่างประเทศ
- 1.6.5 เพื่อให้สามารถแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ

การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของการก่อให้เกิดมลพิษ และรวมไปถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า และแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น รูปแบบของการกระทำความผิดไม่ได้จำกัดอยู่แค่การกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว แต่ยังคงลุกลามไปเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดกล้าที่จะกระทำผิดซ้ำอย่างไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ดังนั้น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมได้ จึงจะขออธิบายเกี่ยวกับแนวความคิดที่เกี่ยวข้องทั้งในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงตัวอย่างกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนี้

2.1 การกระทำความผิดซ้ำในคดีอาญา

การจะแก้ปัญหการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมได้นั้น ต้องอาศัยหลักกฎหมายอาญาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะกฎหมายอาญาถือเป็นกลไกที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำทางอาญาเสียก่อน

2.1.1 ความหมายของการกระทำความผิดซ้ำ

ในประเทศไทย “การกระทำความผิดซ้ำ” ไม่ได้มีการให้คำจำกัดความไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะ คงมีกล่าวถึงเพียงเรื่อง “การกระทำความผิดอีก” ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ถึง 94 เท่านั้น แต่ก็เป็นที่เห็นได้ว่าทั้งสองคำต่างก็มีความหมายที่เหมือนกันและใช้เรียกแทนกันได้ โดยศาสตราจารย์ ดร.โกเมน ภัทรภิรมย์ ได้ให้ความหมายของการกระทำความผิดอีกไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลผู้ได้กระทำความผิดจนได้มีคำพิพากษาลงโทษไปแล้ว และได้กระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือในความผิดที่ได้กำหนดไว้ การกระทำความผิดอีกนี้เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น¹

จิตรภรณ์ จิตรธร นักวิจัยด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม ได้ให้ความหมายไว้ว่า คำว่า “กระทำผิดซ้ำ” (Recidivism) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การกระทำผิดซ้ำซ้อน เป็นศัพท์ทางสาขาวิชาอาชญาวิทยา หมายถึง การกระทำผิดเพิ่มเติมขึ้นอีก หลังจากผู้กระทำผิดถูกจับกุมและถูกลงโทษแล้ว นอกจากนี้ยังหมายถึง การละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการ

¹ โกเมน ภัทรภิรมย์, อาญาเปรียบเทียบ : อาชญาวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 61.

ลงโทษกระทำซ้ำ การกระทำผิดซ้ำนั้นนับรวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำผิดติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้²

ในต่างประเทศ การกระทำซ้ำความผิดซ้ำ ใช้คำว่า Recidivism ซึ่งมาจากคำว่า recidive + ism หมายถึง “Recidivism is the act of a person repeating an undesirable behavior after they have either experienced negative consequences of that behavior, or have been treated or trained to extinguish that behavior.”³ (การกระทำซ้ำความผิดซ้ำ คือ การกระทำของบุคคลซึ่งกระทำพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ซ้ำอีกภายหลังจากที่พวกเขาเคยได้รับผลร้ายจากพฤติกรรมนั้น หรือ เคยได้รับการบำบัดหรือถูกฝึกให้เลิกพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว)

ใน Webster’s Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของ Recidivism หรือการกระทำซ้ำความผิดซ้ำไว้ว่า “A tendency to slip back into a previous criminal behavior pattern.”⁴ (ความมีแนวโน้มที่จะกลับไปก่ออาชญากรรมรูปแบบเดิมอีก)

ในพจนานุกรมฉบับของฮัฟตัน มิฟฟลิน (Houghton Mifflin) ได้ให้คำจำกัดความของการกระทำซ้ำความผิดซ้ำไว้ว่า “The phenomenon of a person repeating a lapse of a previous pattern of undesirable behavior”⁵ (ปรากฏการณ์ของบุคคลซึ่งกระทำผิดพลาดในรูปแบบที่ซ้ำรอยเดิมของพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนา)

ศาสตราจารย์ แอลเลน อาร์ เบค (Dr. Allen R. Beck) ได้ให้แนวคิดที่สำคัญไว้ว่า อะไรถึงจะถือเป็นการกระทำซ้ำความผิดซ้ำนั้นขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ในมลรัฐฟลอริดา จะถือเป็นการกระทำซ้ำความผิดซ้ำได้ เฉพาะกรณีที่ถูกลบไปจำคุกใหม่หรือได้รับโทษให้กลับไปทำงานบริการสังคมในความผิดฐานใหม่เท่านั้น แต่ถ้าบุคคลนั้นได้รับโทษจำคุกอีกครั้งในความผิดที่เบากว่าหรือเป็นความผิดลหุโทษ เช่น การไม่แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่นนี้ไม่ถือเป็นการกระทำซ้ำความผิดซ้ำ ตรงข้ามกับในมลรัฐโคโรลาโด การกระทำซ้ำความผิดซ้ำรวมถึงการกระทำผิดลหุโทษด้วย⁶ ส่วนในประเทศฝรั่งเศส การกระทำซ้ำความผิดซ้ำ (La recidive) มีองค์ประกอบที่สำคัญคือความผิดในครั้งก่อนต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่จะได้มีการรับโทษตามคำพิพากษาหรือไม่สำคัญ เช่น มี

² จิตราภรณ์ จิตรธร, “การกระทำซ้ำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในฐานะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินศึกษาเชิงทฤษฎีการควบคุมตนเอง การควบคุมทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551), หน้า 30.

³ Wikipedia, Recidivism[online], 2010. Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Recidivism> [2011, August 10]

⁴ Webster’s II, *New Riverside Dictionary*. Revised Edition, (Boston, MA: Houghton Mifflin Co., 1996).

⁵ Mifflin, Houghton, *The American Heritage Dictionary*: 4th Edition, Boston: Houghton Mifflin Company, 2001. p. 699.

⁶ Allen R. Beck, Recidivism: A Fruit Salad Concept in the Criminal Justice World [online], 2001. Available from : <http://www.justiceconcepts.com/recidivism.pdf> [2011, July 20]

การอภัยโทษ หลบหนี หรือรอการลงโทษ ก็ถือเป็นเหตุให้เพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้
ทั้งสิ้น⁷

จากความหมายเรื่องการกระทำความผิดซ้ำที่กล่าวมา จึงอาจกล่าวได้ว่า การกระทำความผิดซ้ำ สามารถแบ่งการกระทำความผิดได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การกระทำความผิดครั้งแรก (First Offence) และการกระทำความผิดครั้งต่อมา (Subsequent Offence) โดยการกระทำความผิดครั้งแรกนั้นจะต้องมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว กฎหมายต่างประเทศใช้คำว่า Conviction หรือ Convicted the Offence หรือ Guilty of An Offence กับการกระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งคำว่า Conviction นั้นหมายถึง “In law, a conviction is the verdict that results when a court of law finds a defendant guilty of a crime.”⁸ (ในทางกฎหมาย การพิพากษาว่ากระทำความผิด คือ คำตัดสินซึ่งปรากฏออกมาเมื่อศาลพบว่าจำเลยมีความผิดอาญา) ดังนั้น Conviction จึงมีความหมายว่า ผู้กระทำความผิดต้องถูกศาลพิพากษาลงโทษในคดีก่อนเสียก่อน โดยอาจเป็นคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษรูปแบบอื่นก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น และต่อมาผู้กระทำความผิดไม่เช็ดหลาบจึงได้กลับไปกระทำความผิดอีก การกระทำความผิดครั้งต่อมานี้เองที่ถือเป็นกระทำความผิดซ้ำและเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดถูกเพิ่มโทษให้หนักขึ้นได้

2.1.2 แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ

ปัจจุบัน วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด มีทั้งสิ้น 4 วัตถุประสงค์ ได้แก่ การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retribution) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมหรือเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation) และการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข (Rehabilitation)

1.) การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนเป็นหลักการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุด ทั้งนี้เป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า อาชญากรรมเป็นการประทุษร้ายต่อผู้อื่น จึงสมควรที่จะได้รับการลงโทษสนองตอบแก้แค้นให้สาสมอย่างรุนแรงกับอาชญากรรมที่ได้ก่อขึ้น (Tit-for-tat) ในปัจจุบัน วัตถุประสงค์การลงโทษประเภทนี้ มีผู้คัดค้านเป็นจำนวนมาก⁹ แต่การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนก็ยังมีอิทธิพลเรื่อยมา เนื่องจากการลงโทษในลักษณะนี้ยังตรงกับความรู้สึกของประชาชนอยู่ว่าผู้ใด

⁷ โทเมน ภัทธภิรมย์, *อาญาเปรียบเทียบ* : อาชญาวិทยา, หน้า 62.

⁸ Bryan A. Garner, *Black's law dictionary*, 7th (St. Paul, Minnesota: West Group, 2000), p. 335.

⁹ อุททิศ แสนโกศิก, *หลักกฎหมายอาญา : การลงโทษ*, อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ 23 มีนาคม 2515 (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2515), หน้า 9-12.

กระทำผิดก็สมควรได้รับโทษเป็นการตอบแทน และการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ ก็ยังคงนำความรู้สึกว่าควรลงโทษผู้กระทำผิดเป็นการทดแทนมามีอิทธิพลต่อการดำเนินงานเช่นเดียวกัน¹⁰

2.) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง (Deterrence)

ตามแนวความคิดนี้ วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นไปเพื่อประโยชน์ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อให้มีผลต่อตัวผู้กระทำผิดเอง คือ ทำให้ผู้กระทำผิดซึ่งถูกลงโทษเกิดความเข็ดหลาบ ไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก และประการที่สอง เพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเพื่อคนทั่วไปที่ได้ทราบจะได้เกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นบ้าง ดังนั้น การลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้จึงมีลักษณะมองไปในอนาคต ต้องการขู่ไม่ให้คนทั่วไปกระทำความผิด และไม่ให้ผู้กระทำผิดแล้วทำผิดซ้ำอีก¹¹ ทั้งนี้ ตามแนวของวัตถุประสงค์นี้เห็นว่าผู้กระทำผิดจะมีการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบผลดีผลเสียของการกระทำความผิด เมื่อคิดเปรียบเทียบดูแล้วเห็นว่าผลดีมากกว่าผลเสียก็จะตกลงใจกระทำผิดไป แต่ถ้าหากเห็นว่าผลเสียมากกว่าผลดีก็จะยอมเลิกล้มเลิกความคิดที่จะกระทำผิดนั้น ดังนั้นจึงอาจป้องกันการกระทำความผิดได้โดยกำหนดอัตราโทษซึ่งเป็นผลเสียที่ผู้กระทำผิดจะได้รับให้สูงกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการกระทำความผิด ผู้ที่คิดจะกระทำผิดจะได้เลิกล้มเลิกความตั้งใจ ไม่กล้ากระทำผิดต่อไป¹²

3.) การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมหรือเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation)

วัตถุประสงค์การลงโทษนี้มีหลักการว่า เมื่ออาชญากรรมถูกระงับไม่ให้กระทำความผิด อาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้น¹³ ซึ่งวิธีการระงับการกระทำผิดทำได้โดย การเนรเทศ การตัดอวัยวะ การจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกมีกำหนดเวลา รวมไปถึงการลงโทษประหารชีวิต เหล่านี้ล้วนเป็นการคุ้มครองมิให้ผู้กระทำผิดกลับมาทำร้ายหรือเป็นภัยอันตรายต่อสังคมได้อีกชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดไป อย่างไรก็ตามการลงโทษด้วยวัตถุประสงค์นี้ถือว่ารุนแรงเกินไปในบางกรณี การตัดโอกาสการกระทำผิดจึงควรใช้ร่วมกับวัตถุประสงค์การลงโทษแบบอื่นๆ เช่น การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด¹⁴

4.) การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข (Rehabilitation)

หลักการใหญ่อีกประการหนึ่งในการลงโทษผู้กระทำผิดก็เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี เพราะผู้ที่ถูกจำคุกส่วนมากจะต้องถูกปล่อยตัวกลับมาสู่สังคมอีกในวันใดวันหนึ่ง สังคมไม่สามารถจองจำตัวผู้นั้นไว้ได้ตลอดไป เพราะเป็นการสิ้นเปลืองอย่างมหาศาล การ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-15.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17-18.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 18-19.

¹³ พเยาว์ ศรีแสงทอง, การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำผิด, (กรุงเทพมหานคร : จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์, 2554), หน้า

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

ลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขมีความประสงค์เพียงเพื่อจะป้องกันไม่ให้เกิดคนที่ได้กระทำผิดมาแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำขึ้นอีก¹⁵

จากวัตถุประสงค์การลงโทษที่กล่าวมา ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ กฎหมายกำหนดให้นำ “การเพิ่มโทษ” มาบังคับใช้ ซึ่งการเพิ่มโทษนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษที่เป็นไปเพื่อการแก้แค้นทดแทน และเพื่อการข่มขู่หรือยับยั้ง ซึ่งการที่กฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น มีผู้ให้เหตุผลหลายท่าน เช่น

พระยาสุนทรพิพิธ ให้เหตุผลว่า เพราะกฎหมายถือว่าผู้กระทำความผิดอีกเป็นผู้มีความประพฤติเป็นพาลเกะกะกระทำความผิดหลายครั้งหลายครา กฎหมายต้องปราบปรามให้ยิ่งขึ้น¹⁶

ศาสตราจารย์ สง่า สีนะสมิต ได้ให้เหตุผลว่า เพราะผู้กระทำความผิดหลายครั้งแสดงลักษณะเป็นภัยมากกว่าธรรมดา ถ้าจะลงโทษเฉพาะความผิดครั้งหนึ่งๆ ก็จะไม่สมกับลักษณะอันเป็นภัยมากนั้น กฎหมายจึงให้เพิ่มโทษได้อีกตามหลักเกณฑ์แม้จะสูงกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ¹⁷

ศาสตราจารย์ อุททิศ แสนโกติก ได้ให้เหตุผลว่า เพราะผู้ผิดนั้นแสดงให้เห็นว่ามีความโน้มเอียงที่จะกระทำความผิดอีกต่อไป จึงควรถูกควบคุมตัวเป็นระยะเวลานานกว่าธรรมดา เพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิดได้อีกในระยะเวลาสั้น และการที่จะถูกลงโทษมากขึ้นกว่าปกติ จะมีผลเป็นการข่มขู่แก่ผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้วว่า ถ้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีกจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น¹⁸

ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย ได้ให้เหตุผลว่า เพื่อให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด แม้ว่าโทษจะสูงกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเองรู้สำนึกว่า การกระทำผิดซ้ำจะต้องถูกเพิ่มโทษ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุกมาแล้ว ไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก¹⁹

ในด้านของสำนักอาชญาวิทยาที่สำคัญๆ ก็ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำไว้ดังต่อไปนี้

¹⁵ อุททิศ แสนโกติก, หลักกฎหมายอาญา : การลงโทษ, หน้า 35.

¹⁶ พระยาสุนทรพิพิธ, คำอธิบายกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 74.

¹⁷ สง่า สีนะสมิต, กฎหมายอาญา 1, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 247.

¹⁸ อุททิศ แสนโกติก, กฎหมายอาญาภาค 1, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525), หน้า 202.

¹⁹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516), หน้า 342.

1.) **สำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม (Classical School)** ตามทัศนะของเบ็นแธม เห็นว่าการลงโทษเป็นมาตรการที่จำเป็นเพื่อข่มขวัญยับยั้งการกระทำความผิดและเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism)²⁰

2.) **สำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม (Neoclassical School)** สำนักนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการลงโทษก็คือ การตอบแทนความร้ายแรงของการกระทำ ความผิด กฎหมายจึงสมควรกำหนดโทษให้สมกับความผิด เพื่อผู้กระทำความผิดจะได้ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก สำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมมีแนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำว่า ความผิดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำให้ขึ้นอีกหลังจากได้มีคำพิพากษาในคดีก่อนไปแล้วนั้น ความผิดที่ได้ทำใหม่ก็ไม่ได้มีลักษณะร้ายแรงไปกว่าปกติเลย ดังนั้นสำนักนี้จึงไม่เห็นด้วยกับการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ²¹

3.) **สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School)** แนวความคิดในการลงโทษของสำนักนี้ถือว่า การที่มนุษย์ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำผิดกฎหมายนั้น เนื่องมาจากเหตุทางธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุหรือปัจจัยทางชีววิทยา การลงโทษจึงควรให้เหมาะสมกับประเภทของอาชญากร สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมไม่เห็นด้วยกับการที่ให้ผู้กระทำความผิดซ้ำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษ โดยให้เหตุผลว่าถ้ามองในแง่ของเจตนาแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดหลายครั้งไม่ได้มีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าผู้ที่ได้กระทำความผิดครั้งแรกเลย การที่ว่าผู้กระทำผิดหลายครั้งไม่เชื่อฟังคำพิพากษาอันเป็นการเตือนอย่างหนึ่งนั้น กาโรฟาโล (Garofalo) ให้ความเห็นว่า โทษไม่ได้ทำให้ผู้ร้ายกลับตัวเพราะผู้ร้ายได้รับทุกข์ทรมานเนื่องจากทางเรือนจำไม่ดี ทำให้ปะปนกับผู้ร้ายอื่นๆ ยืนอยู่นานไป ความรู้สึกกลับตัวยังมีน้อยลงทุกที²²

ผู้เขียนมีความเห็นว่า แนวความคิดในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำที่ใช้อยู่ในกฎหมายอาญาของไทยปัจจุบันน่าจะสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักคลาสสิก ซึ่งสำนักนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษว่า การลงโทษควรให้เหมาะสมกับอาชญากรรม หมายความว่าความหนักเบาของการลงโทษจะต้องกำหนดเอาตามความร้ายแรงแห่งอันตรายของผู้กระทำความผิดแต่ละคน ดังนั้นการที่ผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เชื่อฟังต้องถูกเพิ่มโทษก็เพราะกฎหมายเห็นว่าบุคคลเช่นนี้กระทำความผิดหลายครั้งหลายคราว แสดงลักษณะเป็นภัยมากกว่าธรรมดา จึงควรลงโทษเพิ่มขึ้นเพื่อให้สมกับลักษณะอันเป็นภัยมากขึ้น²³

²⁰ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา หน่วยที่ 1-7, หน้า 17.

²¹ วิจิตร ลุลิตานนท์, *กฎหมายอาญาภาค 1*, (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507) หน้า 212.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

²³ นรินทร์ ไทรพิท, “การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุฉกรรจ์ในคดีอาญา”, (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 28.

2.1.3 แนวความคิดในการกำหนดอัตราโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำ

ในส่วนของ การกำหนดอัตราโทษที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับนั้น ย่อมยึดถือแนวความคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ แนวความคิดที่คำนึงถึงผลของการกระทำ แนวความคิดที่คำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำ และแนวความคิดที่คำนึงถึงภัยที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ

1.) **ระบบคำนึงถึงผล** คือ ถ้าผลของการกระทำเกิดขึ้นร้ายแรงมาก ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษหนักมากขึ้นตามส่วนของผลของการกระทำ ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลแห่งการกระทำเกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดา ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษให้น้อยลง ในครั้งโบราณ การกำหนดฐานความผิดต่างๆ ได้คำนึงถึงผลร้ายแรงของการกระทำความผิดเป็นส่วนมาก²⁴

2.) **ระบบคำนึงถึงจิตใจ** คือ ถ้าจิตใจชั่วมาก ประมวลกฎหมายอาญาก็กำหนดโทษหนักมากขึ้นตามส่วนของความชั่วของจิตใจ มีข้อที่ควรสังเกตว่า ระบบคำนึงถึงจิตใจนี้ ประมวลกฎหมายอาญา กำหนดไว้เฉพาะกรณีความผิดที่กระทำโดยเจตนาธรรมดา หรือโดยเจตนาพิเศษ และได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุชักจูงใจตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น หากได้นำมาใช้ในเรื่องประมาทไม่ว่าในเรื่องประมาทนี้ ประมวลกฎหมายอาญากลับใช้ระบบคำนึงถึงผล²⁵

3.) **ระบบคำนึงถึงภัยอันจะเกิดขึ้น** คือ การกระทำที่แม้ว่าผลของความผิดจะยังไม่เกิดขึ้น หรือเจตนาของผู้กระทำความผิดไม่มีเช่นนั้น แต่ผลของการกระทำความผิดอาจเกิดขึ้นได้ เช่น ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะที่ “น่าจะ” เป็นอันตรายแก่ชีวิต ผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษ²⁶

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำนั้น สอดคล้องกับระบบคำนึงถึงจิตใจ และระบบคำนึงถึงภัยอันจะเกิดขึ้น กล่าวคือ การที่ผู้กระทำความผิดมีความกล้าที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้นั้น แสดงว่าต้องขาดความยับยั้งชั่งใจอยู่มากและไม่ได้มีความเกรงกลัวหรือสำนึกต่อกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้ การกระทำความผิดซ้ำยังส่งผลเสียต่อสังคมมากกว่าผู้ที่เพิ่งกระทำความผิดเพียงครั้งแรก ดังนั้นจึงสมควรกำหนดโทษผู้กระทำความผิดซ้ำให้หนักยิ่งขึ้นกว่าผู้ที่เพิ่งเคยกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว

2.1.4 ระบบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ

ระบบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ ที่ใช้อยู่ในกฎหมายของประเทศต่างๆ นั้นระบบที่สำคัญๆ มีดังต่อไปนี้²⁷

²⁴ หยุค แสงอุทัย, “การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา,” ตุลพาท, ปีที่ 7 เล่มที่ 8, (2503): หน้า 431-435.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 431-435.

²⁶ นรินทร์ ไทรพิท, “การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุฉกรรจ์ในคดีอาญา”, หน้า 26.

²⁷ โทเม็น ภัทธกริรมย์, อาญาเปรียบเทียบ : อาญาวิทยา, หน้า 61.

1.) การเพิ่มโทษเพราะเหตุกระทำความผิดซ้ำโดยทั่วไป (La recidive generale) หมายถึง การเพิ่มโทษไม่มีกำหนดลักษณะของความผิดที่กระทำในครั้งแรกที่ได้กระทำและในครั้งหลังว่าต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

2.) การเพิ่มโทษเพราะเหตุกระทำความผิดซ้ำในความผิดเฉพาะอย่าง (La recidive speciale) หมายถึงการเพิ่มโทษโดยมีการกำหนดว่าความผิดครั้งหลังต้องเป็นความผิดอย่างเดียวกับความผิดครั้งก่อน หรือต้องมีลักษณะใกล้เคียงกัน

3.) การเพิ่มโทษเพราะเหตุกระทำความผิดซ้ำอย่างมีกำหนดเวลา (La recidive temporaive) หมายถึงการเพิ่มโทษที่มีกำหนดเวลาระหว่างการกระทำความผิดครั้งก่อนกับครั้งหลัง ถ้ามีการกำหนดจำกัดเวลาไว้ว่าความผิดครั้งหลังต้องเกิดขึ้นในระยะเวลาเท่านั้นเท่านั้นจากความผิดครั้งก่อน

4.) การเพิ่มโทษเพราะเหตุกระทำความผิดซ้ำอย่างไม่มีกำหนดเวลา (La recidive perpetuelle)

สำหรับระบบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยใช้ระบบผสม กล่าวคือ การเพิ่มโทษตามมาตรา 92 เป็นระบบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดโดยทั่วไป(La recidive generale) คือ จะไม่มีการกำหนดลักษณะของความผิดที่กระทำในครั้งแรกและที่กระทำในครั้งหลังว่าต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แต่ในมาตรา 93 เป็นการกำหนดว่าความผิดครั้งหลังควรเป็นความผิดอย่างเดียวกันกับความผิดครั้งก่อน (La recidive speciale) ส่วนระยะเวลาในการกระทำความผิดระหว่างครั้งแรกและครั้งหลังนั้น ทั้งมาตรา 92 และ 93 ใช้ระบบการกระทำความผิดอีกอย่างมีกำหนดเวลา กำหนดเวลา (La recidive temporaive) คือ ภายในเวลา 5 ปีและ 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษหรือขณะกำลังรับโทษอยู่²⁸

เมื่อได้ทราบถึงความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นของทฤษฎีการกระทำความผิดซ้ำในทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาแล้ว ในหัวข้อถัดไป จะได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในคดีสิ่งแวดล้อมและการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

2.2 การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์และสัตว์เป็นอย่างมาก การกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมนับวันก็มีแต่จะทวีความรุนแรงขึ้น การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้เรามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ช่วยให้เราเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดจิตสำนึกที่อยากจะหวงแหน ฟื้นฟู

²⁸ นรินทร์ ไทรพัก, “การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุการณ์ในคดีอาญา”, หน้า 51

อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ทฤษฎีและแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมยังเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การบัญญัติกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ส่งผลดีต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 สิ่งแวดล้อมและคดีสิ่งแวดล้อม

การดำรงชีวิตของมนุษย์ต่างก็ต้องพึ่งพาสีงแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทั้งสองสิ่งต่างก็มีความหมายและความสำคัญที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

2.2.1.1 ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม (Environment) มาจากรากศัพท์ภาษาฝรั่งเศสคำว่า Environ แปลว่า รอบ (Around) จึงหมายถึง Totality of man's surroundings ซึ่งหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์²⁹ ซึ่งคำว่าสิ่งแวดล้อม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมถึงความหมายหลายอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยศาสตราจารย์ ดร.เกษม จันทรแก้ว นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม ได้ให้คำนิยามของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง “สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา”³⁰ สิ่งแวดล้อมตามความหมายนี้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สิ่งของ กลุ่มสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อาทิ บ้านเรือน เสียง แสง บรรยากาศ แม่น้ำ ลำธาร พื้นดิน ภูเขา ป่าไม้ สัตว์ สภาพลมฟ้าอากาศ ปัจจัยทางชีวภาพอื่นๆ รวมทั้งกฎ กติกาของสังคม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวของมนุษย์ เป็นทั้งทรัพยากรธรรมชาติและมวลสารทั่วไป ทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อมนุษย์ หรือสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

ในต่างประเทศ ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมลงไปตามกฎหมายด้วย ตัวอย่างเช่น ในประเทศแคนาดา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันสิ่งแวดล้อม ค.ศ.1988 (The Canadian Environmental Protection Act 1988) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า³¹ หมายถึง ส่วนประกอบของโลกและรวมถึง 1.อากาศ พื้นดินและน้ำ 2.บรรยากาศของโลกทุกชั้น 3. อินทรีย์และอนินทรีย์สารรวมทั้งสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย และ 4.ระบบทางธรรมชาติที่รวมส่วนประกอบในข้อ 1 ถึงข้อ 3 ความหมายของสิ่งแวดล้อมในกฎหมายแคนาดา จึงเป็นการให้ความหมายอย่างกว้าง ครอบคลุมไปถึงทุกสิ่งทุกอย่าง

ในประเทศออสเตรเลีย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันสิ่งแวดล้อม ค.ศ.1974 (The Environmental Protection Act 1974) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง ทุกสิ่งที่อยู่

²⁹ คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542), หน้า 5.

³⁰ เกשמ จันทรแก้ว, เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541), หน้า 1.

³¹ United Nation Environment Programme (UNEP), “UNEP Environmental Law Training Manual”, published by UNEP, 1977, p. 3.

ล้อมรอบมนุษย์ ไม่ว่าจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์แต่ละบุคคลหรือต่อกลุ่มชนที่รวมกันในสังคมก็ตาม³² ซึ่งการให้ความหมายเช่นนี้มีลักษณะของการให้ความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น โดยคำนึงไปถึงผลกระทบที่มนุษย์จะได้รับจากสิ่งแวดล้อมด้วย³³

ในประเทศมาเลเซีย กฎหมายว่าด้วยคุณภาพสิ่งแวดล้อม ค.ศ.1974 (The Environmental Quality Act 1974) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง ปัจจัยทางกายภาพของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ ประกอบไปด้วย ดิน น้ำ บรรยากาศ อากาศ เสียง กลิ่น รส และปัจจัยทางกายภาพของความสวยงาม³⁴ เมื่อเทียบกับความหมายของ 2 ประเทศที่กล่าวมาแล้ว ความหมายของสิ่งแวดล้อมในกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาเลเซียจะครอบคลุมกว้างขวางกว่า เพราะได้รวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเป็นทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมเอาไว้³⁵

สำหรับในประเทศไทย พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง “สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น” อันเป็นการนิยามตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ซึ่งความหมายของสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ มีลักษณะที่กว้างขวางครอบคลุมไปทุกด้าน ที่รวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ล้อมรอบตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม คือสิ่งที่สัมผัสได้ และนามธรรม คือ สิ่งที่ไม่สัมผัสได้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเกี่ยวโยงต่อมนุษย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และยังเป็นปัจจัยที่ช่วยเหลือเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้³⁶

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมมีทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อาจเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น สิ่งประดิษฐ์ สิ่งก่อสร้าง การผสมพันธ์สัตว์ หรือมีอยู่เองตามธรรมชาติ เช่น อากาศ ดิน หิน แร่ธาตุ น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ ทะเล มหาสมุทร พืชพรรณ สัตว์ต่าง ๆ ก็ได้

ในส่วนของ**ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)** มีนักวิชาการให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นได้ เช่น แสงอาทิตย์ อากาศ น้ำ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า หิน แร่ และมนุษย์ บางชนิดมีความสวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ³⁷ หรือหมายถึง สิ่งหรือทรัพย์ซึ่ง

³² Ibid., p. 4.

³³ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2542), หน้า 4.

³⁴ Nik Abdul Rashid, *The Environmental Law in Malaysia A survey in Environmental Law and Policy in the pacific Basin Area*, N.Y, University of Tokyo press, p.15.

³⁵ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม, หน้า 4.

³⁶ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, *การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2538), หน้า 15.

³⁷ สวัสดิ์ โนนสูง, *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2543), หน้า 1.

เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากขบวนการต่างๆ ทางฟิสิกส์หรือเคมี และสิ่งเหล่านั้นก่อให้เกิดประโยชน์ แก่มนุษย์ หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้³⁸

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้นมีทั้งความ คล้ายกันและต่างกัน กล่าวคือ ความคล้ายกันในแง่ที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบาง ประเภทเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติเช่นกัน โดยทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดเป็นสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมบางประเภทอาจไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติ ก็ได้ โดยทรัพยากรธรรมชาติจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ แต่สิ่งแวดล้อมนั้นบางประเภทนั้น มนุษย์ก็ไม่อาจนำไปใช้ประโยชน์ได้³⁹

ในส่วนของบทบาทและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีผล ต่อความเป็นอยู่หรือการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตดังต่อไปนี้⁴⁰

1.) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่ อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น น้ำใช้ในการบริโภคและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อากาศใช้ในการ หายใจของมนุษย์และสัตว์ ดินเป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตบนบก แสงแดดให้ความร้อนและช่วยในการ สังเคราะห์แสงของพืช

2.) สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ จะช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมันได้ เช่น ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ จะมีสัตว์ป่าเข้ามาอาศัยอยู่ หลากหลายชนิด เพราะสัตว์มีที่อยู่อาศัยมีอาหารการกินอย่างสมบูรณ์

3.) สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดภาวะประชากร ลักษณะการกระจายตัวของประชากร ในแต่ละแห่ง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มักเลือกทำเลที่อยู่ใกล้น้ำ เพราะจะได้มีน้ำไว้ใช้ในการอุปโภค บริโภค ใช้ในการคมนาคม การเพาะปลูก เพราะมนุษย์ต้องการความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งการตั้งถิ่น ฐานยังคำนึงถึงความสะดวกในการขนส่ง และใช้เป็นที่พักกันศัตรู สิ่งแวดล้อมกำหนดความเป็นอยู่ ของมนุษย์ ในด้านปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค มนุษย์ล้วนได้รับ ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น และสิ่งแวดล้อมยังกำหนดการประกอบอาชีพของมนุษย์ เช่น บริเวณ ที่เป็นทุ่งหญ้า ประชาชนจะประกอบอาชีพอุตสาหกรรมน้ำมัน ภูมิภาคทะเลทราย ประชาชนจะ ประกอบอาชีพประมง เป็นต้น⁴¹

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นแหล่งที่มา ของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรองรับของเสีย

³⁸ สัมฤทธิ์ ทองศรี, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2542), หน้า 2.

³⁹ ราตรี ภารา, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, 2538), หน้า 10.

⁴⁰ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13-15.

ของเหลือจากระบบการผลิตและกระบวนการบริโภค เป็นที่รองรับกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ รวมทั้งหน้าที่ให้ความรื่นรมย์แก่จิตใจมนุษย์ เช่น ชายทะเล ถ้า แนวปะการัง มีความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นแหล่งที่ผู้คนนิยมไปเที่ยวพักผ่อน⁴²

2.2.1.2 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม

สาเหตุกว้างๆ ของปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของประชากรมนุษย์ การขยายตัวของเมือง และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม กล่าวคือ⁴³

1.) การเพิ่มจำนวนของประชากร เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานก็เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การบุกรุกทำลายป่าเพื่อนำไปทำพื้นที่เกษตร หรือความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เป็นต้นว่า น้ำ อากาศ แร่ธาตุ พลังงาน ซึ่งการใช้เหล่านี้ขาดการวางแผนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่คำนึงถึงความต้องการในอนาคต จนก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

2.) การขยายตัวของตัวเมือง มักจะขาดการวางแผนและผังเมืองไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาของเมืองขึ้น เป็นต้นว่า การใช้ที่ดินไม่มีระเบียบแบบแผน ปัญหาการจราจร การขาดแคลนทางด้านสาธารณูปโภคและการบริการโดยทั่วไปรวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อันแสดงถึงสภาพความเสื่อมโทรม ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม และคุณภาพของชีวิตของคนในเมืองลงทุกขณะ นอกจากนี้ การขยายตัวของเมืองมักจะมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมเกิดขึ้นด้วย แต่การขยายตัวทางอุตสาหกรรมมักจะขาดการวางแผนหรือควบคุมที่เพียงพอ จึงอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาน้ำเสีย อากาศเสียรวมทั้งสารเป็นพิษที่โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยออกมา ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชากร

3.) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตด้านการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงได้ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน ดินเป็นพิษ และอาจแพร่กระจายตัวลงสู่แม่น้ำลำธาร จนเป็นสาเหตุของน้ำเสีย สารเป็นพิษที่ตกค้างอยู่ในอาหารและผลผลิตทางการเกษตร เป็นอันตรายร้ายแรงต่อผู้บริโภค ส่วนทางด้านอุตสาหกรรม สารบางอย่างที่ใช้ในการผลิต เช่น ตะกั่วปรอท สารหนู ฯลฯ เป็นพิษร้ายต่อสุขภาพอนามัยและยากแก่การกำจัดส่วนที่ตกค้างอยู่ให้หมดสิ้นไป การใช้พลังงานอย่างไม่ถูกวิธีก็อาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นทั้งด้านน้ำเสีย อากาศเสียและการเป็นพิษจากความร้อน เป็นต้น

⁴² คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม, หน้า 6.

⁴³ ณรงค์ ฌ เชียงใหม่, มลพิษสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2525), หน้า 7-19.

2.2.1.3 ผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มากมาย ได้แก่

1.) ก่อให้เกิดปัญหาการร่อยหรอหรือการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การที่ทรัพยากรธรรมชาติมีปริมาณลดลงเรื่อยๆ และอาจหมดไปในที่สุดอันเนื่องมาจากกิจกรรมต่างๆของมนุษย์⁴⁴ ได้แก่ ปัญหาการทำลายป่า เพื่อใช้เป็นที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย ปัญหาการใช้ที่ดินอย่างไม่เหมาะสมและปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน ปัญหาทางด้านทรัพยากรธรณี มีการนำเอาแร่ธาตุตลอดจนน้ำใต้ดินมาใช้ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศอีกด้วย⁴⁵

2) ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ หมายถึง การที่มีสิ่งแปลกปลอมเจือปนอยู่ในสิ่งแวดล้อมจนถึงระดับที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เป็นอันตรายต่อทรัพยากรที่มีชีวิต ระบบนิเวศ สร้างความเสียหายต่อโครงสร้างต่างๆ และสิ่งที่ให้ความบันเทิงใจต่างๆ ตลอดจนรบกวนการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ⁴⁶ ปัญหามลพิษที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหามลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยในเมืองต่างๆ ปัญหาเสียงและการสั่นสะเทือน และปัญหาสารพิษจากการเกษตรและอุตสาหกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง เป็นต้น

โดยสรุป สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มาก มนุษย์และธรรมชาติต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยกัน มนุษย์ต้องรู้จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย มิเช่นนั้นแล้วอาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา เมื่อได้ทราบถึงความหมาย ความสำคัญ และปัญหาของสิ่งแวดล้อมแล้ว ต่อไปจะได้ทราบถึงความหมายของคำว่าคดีสิ่งแวดล้อม

2.2.1.4 ความหมายและลักษณะพิเศษของคดีสิ่งแวดล้อม

คำว่า “คดีสิ่งแวดล้อม” เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก และยังไม่มีความหมายฉบับใดให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดข้อสงสัยในหมู่นักวิชาการและนักกฎหมายว่า การพิจารณาว่าอะไรเป็น “คดีสิ่งแวดล้อม” สมควรจะใช้พระราชบัญญัติ ประเภทคดี หรืออย่างอื่นเป็นเกณฑ์

⁴⁴ คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม, หน้า 121.

⁴⁵ ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์, มนุษย์กับธรรมชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 217.

⁴⁶ คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม, หน้า 122.

ศ.ดร.คณินจ ศรีบัวเอี่ยม ได้ให้ข้อสังเกตในการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้⁴⁷

1.) ใช้พระราชบัญญัติเป็นเกณฑ์ เช่น พระราชบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับมลพิษ

2.) ใช้ประเภทคดีเป็นเกณฑ์ เช่น คดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม-คดีควบคุมอาคาร-คดีที่ดิน-คดีสาธารณสุข-คดีผังเมือง-คดีเหตุเดือดร้อนรำคาญ

3.) ใช้องค์ประกอบของโลก+ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วเป็นเกณฑ์ เช่น คดีมลพิษทางอากาศ คดีพลังงาน คดีโลกร้อน ในมิติของบรรยากาศภาค (Atmosphere)

ในส่วนของการจำแนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อม ได้ให้นิยามความหมายของคดีสิ่งแวดล้อมไว้ว่า **คดีสิ่งแวดล้อม หมายถึง คดีอาญาและคดีแพ่งที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามกลุ่ม กฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษ รวมทั้งคดีที่ประธานศาลฎีกาเห็นสมควรกำหนดให้เป็นคดีสิ่งแวดล้อม ตามคำสั่งศาลฎีกาที่ 30/2547 ดังต่อไปนี้**

1.) กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- (1.1) พระราชบัญญัติรักษาคลองรัตนโกสินทรศก 121 (พ.ศ. 2445)
- (1.2) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
- (1.3) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- (1.4) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- (1.5) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- (1.6) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510
- (1.7) พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- (1.8) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456
- (1.9) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (1.10) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520
- (1.11) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490
- (1.12) พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543
- (1.13) พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

⁴⁷ คณินจ ศรีบัวเอี่ยม, เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม, วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพมหานคร, หน้า 3.

2.) กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ

- (2.1) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 (24 ธันวาคม 2514)
- (2.2) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542
- (2.3) พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504
- (2.4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530
- (2.5) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
- (2.6) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- (2.7) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522
- (2.8) พระราชบัญญัติควบคุมการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543
- (2.9) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
- (2.10) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- (2.11) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

นอกจากคดีสิ่งแวดล้อมตามกลุ่มกฎหมายทั้ง 24 ฉบับดังกล่าวแล้ว ยังมีการกระทำ ความผิดต่างๆในประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ได้แก่

- 1.) ความผิดฐานทำให้เกิดอุทกภัยหรือความไม่สะดวกต่อการใช้น้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 228
- 2.) ความผิดฐานเอาของมีพิษเจือปนลงไปในอาหารหรือน้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 237
- 3.) ความผิดฐานทำให้เกิดปฏิกูลแก่น้ำที่ประชาชนใช้สอย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 380

จากนิยามและความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นได้ว่า คำว่า คดีสิ่งแวดล้อมมีความหมายที่กว้างขวางมาก ไม่เฉพาะแต่ความหมายที่บัญญัติโดยคำสั่งของประธานศาลฎีกาตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมทั้ง 24 ฉบับเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงกฎหมายฉบับอื่นๆอีกด้วย โดยอาจพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของการตรากฎหมายว่ามาจากแนวคิดที่จะอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือมีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่ หากกฎหมายฉบับใดมีแนวคิดดังกล่าว กฎหมายฉบับนั้นย่อมเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คดีสิ่งแวดล้อม จึงหมายถึง คดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ส่วนกฎหมายฉบับใด จะถือว่าเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมบ้างจะต้องพิจารณาในรายละเอียดและเนื้อหาของกฎหมายแต่ละฉบับ โดยไม่พิจารณาถึงชื่อของกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว เพราะไม่อาจ

แบ่งแยกให้ชัดเจนได้ว่ากฎหมายในลักษณะใดเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง⁴⁸ กฎหมายสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงมีจำนวนมาก และกระจายอยู่ตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ เนื่องจากกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยนั้นไม่ได้มีการรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ในรูปของประมวลกฎหมาย การป้องกันควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยจึงกระจายอยู่ในกฎหมายต่างๆ

สำหรับลักษณะพิเศษของคดีสิ่งแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะที่แตกต่างจากการกระทำความผิดประเภทอื่น แม้ลักษณะการกระทำโดยมิชอบแล้วจะคล้ายกับการละเมิดในทางแพ่งและการกระทำความผิดอาญาทั่วไป แต่คดีสิ่งแวดล้อมก็มีลักษณะพิเศษเป็นการเฉพาะหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.) ลักษณะพิเศษในแง่ของการกระทำ

การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นการกระทำที่ไม่รุนแรง ผู้กระทำเพียงฝ่าฝืนบทลงโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม เช่น การลักลอบปล่อยน้ำเสีย การทิ้งขยะในที่สาธารณะ ไม่มีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือไม่มีลักษณะเขย่าขวัญ ประชาชนจึงไม่รู้ถึงอันตรายและไม่เกิดความหวาดกลัว ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญและไม่ต่อต้านการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมากนัก ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมไม่ต่างจากคดีอาญาประเภทอื่น⁴⁹

2.) ลักษณะพิเศษในเรื่องเจตนาของผู้กระทำความผิด

เจตนาของผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนั้นยากจะพิสูจน์ แต่เจตนาดังกล่าวก็อาจเป็นสิ่งที่ตรวจสอบได้จากการตั้งใจกระทำความผิดซ้ำหรือเป็นการกระทำที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งถือว่ามีเจตนาชั่วร้ายสมควรได้รับโทษ⁵⁰

3.) ลักษณะพิเศษเรื่องแรงจูงใจในการกระทำความผิด

โดยส่วนมากผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมักกระทำไปโดยมุ่งถึงผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่โรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้กระทำความผิด เช่น การ

⁴⁸ วินัย เรื่องศรี, ดุลพินิจการลงโทษอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์].2551. แหล่งที่มา:

http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/library/linkview.php&play=August_13_2009_3_30_023f287a4665e1d7bbfd938dff87bd42.doc&id=6&base=26 [27 กรกฎาคม 2554]

⁴⁹ จันทน์ นาคเจริญวารี, “การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 32.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

ลักลอบปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมเพราะมุ่งหวังจะลดค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียของกิจการมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม⁵¹

4.) ลักษณะพิเศษในเรื่องผลกระทบจากการกระทำผิด

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดในคดีสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมจำนวนมาก ในบางครั้งความเสียหายที่เกิดก็กระจายเป็นวงกว้างทำให้มีผู้เดือดร้อนจากผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ระดับความเสียหายมีทุกระดับทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดไปจนถึงระหว่างประเทศ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมนั้นเชื่อมต่อกันโดยไม่มีพรมแดน การเกิดมลพิษในประเทศหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบไปถึงประเทศเพื่อนบ้านได้⁵²

5.) ลักษณะพิเศษในเรื่องความเสียหาย

ความเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาในการแสดงผลความเสียหาย เช่น กรณีการได้รับสารพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดจากการสะสมสารพิษในร่างกายทีละน้อยๆ จนถึงระดับหนึ่งจึงจะแสดงความป่วยเจ็บออกมา หรือกรณีที่มีการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ เมื่อแม่น้ำต้องรองรับน้ำเสียเรื่อยๆ ในที่สุดก็น้ำเสียแต่จะไม่แสดงผลออกมาทันทีทันใดกรณีเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาในการพิสูจน์ความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างสารเคมีหรือความเสียหายต่อสุขภาพของโรคภัยซึ่งอาจต้องใช้เวลานาน อีกทั้งผลร้ายอาจแสดงขึ้นหลังจากคดีเสร็จสิ้นไปแล้วทำให้มีปัญหาในเรื่องค่าเสียหายและอายุความ นอกจากนี้ การพิสูจน์ความเสียหายต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญ ในบางคดีจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค วิธีการ และวิชาความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยเหลือในการสอบพยาน ดังนั้น ศาลจำเป็นต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความเห็นประกอบการวินิจฉัยคดี⁵³

6.) ลักษณะพิเศษเรื่องการแก้ไขเยียวยา

เนื่องจากความเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะที่รุนแรง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการแก้ไขเยียวยาที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ มิเช่นนั้นหากปล่อยไว้นานจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและประชาชนได้รับความเดือดร้อน เพื่อไม่ให้ความเสียหายขยายวงกว้างออกไปและยากต่อการแก้ไขเยียวยาในภายหลัง ดังนั้นศาลจะต้องมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาหรือในบางกรณีจำเป็นต้องมีออกคำสั่งคุ้มครองก่อนการฟ้องคดี เพื่อหยุดยั้งความเสียหายได้ทันที่⁵⁴

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

⁵² วินัย เรื่องศรี, เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการศึกษาอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ 55 ภาควิทยากร หัวข้อ วิชากฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม วันที่ 24 มิถุนายน 2551, หน้า 8-10.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-10.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-10.

เมื่อได้ทราบถึงความหมายและลักษณะพิเศษในคดีสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็สมควรมาทำความเข้าใจกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในคดีสิ่งแวดล้อม

2.2.2 การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม

การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับมิติของกฎหมายหลายด้าน ทั้งในแง่ของกฎหมายแพ่ง กฎหมายปกครอง และกฎหมายอาญา เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายจะกำหนดความรับผิดไว้ ซึ่งความรับผิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมนี้แยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความรับผิดทางแพ่ง ความรับผิดทางปกครอง และความรับผิดทางอาญา

ความรับผิดทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่า คดีแพ่ง คือ คดีที่มีการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ของการฟ้องมุ่งให้ผู้กระทำผิดชำระเงิน มิใช่มุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษดังเช่นในคดีอาญา คดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่ง จึงหมายความว่า คดีที่ประชาชนถูกรบกวนสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม โดยหลักผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องร้องและมีคำขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทำลายสภาพแวดล้อมต่อไป ส่วนอีกกรณีหนึ่ง คือ การที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือก่อให้เกิดมลพิษแก่ประชาชน และเนื่องจากในการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งโดยทั่วไปนั้น อยู่ภายใต้หลักละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 โดยผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับความเสียหายที่ได้รับว่ามีความเกี่ยวข้องกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งเป็นแนวคิดจากทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าข้อกล่าวอ้างของตนเป็นความจริงและความเสียหายที่ได้รับเป็นผลโดยตรงจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยในคดีนั้น ในคดีสิ่งแวดล้อมการที่จะพิสูจน์ให้ได้ครบองค์ประกอบเช่นนั้นถือเป็นภาระและความยากลำบากอย่างยิ่ง ในคดีสิ่งแวดล้อมจึงได้มีการนำหลักการของ**ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability)** มาใช้ กล่าวคือ เจ้าของแหล่งมลพิษจะต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะมิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม⁵⁵

ในส่วนของการ**ความรับผิดทางปกครองในคดีสิ่งแวดล้อม** มาตรการทางปกครองเป็นมาตรการทางบริหารที่รัฐนำมาบังคับใช้เพื่อควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมรวมถึงการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย มาตรการทางปกครองมีลักษณะใกล้เคียงกับการลงโทษในทางอาญา แต่ไม่กระทบต่ออิสรภาพของผู้กระทำผิด โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการออกคำสั่ง วินิจฉัยสั่งการ พิจารณาคำขออนุญาต รวมทั้งการออกกฎข้อบังคับเพื่อควบคุมดูแล ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานผู้ใช้อำนาจทางปกครองสามารถดำเนินการตามคำสั่งนั้นได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของศาลแต่อย่างใด⁵⁶ มาตรการทางปกครองที่กฎหมายสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้จะมี 2 กรณี คือ การปรับทางปกครอง กับ ระบอบอนุญาต โดยการปรับทางปกครองนั้นจะส่งผลต่อ

⁵⁵ อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2549), หน้า 457-460.

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 480.

ภาวะเศรษฐกิจของผู้ทำผิด ไม่ได้มีผลเป็นการลงโทษทางอาญา เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนคำสั่งทางปกครอง การปรับทางปกครองนี้ พบได้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ในส่วนที่ 8 ว่าด้วยค่าบริการและค่าปรับ เช่น มาตรา 90 ส่วนระบบใบอนุญาตเป็นมาตรการทางปกครองอีกประเภทหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้กิจการบางประเภทต้องมีใบอนุญาตจึงจะประกอบกิจการได้ การใช้ระบบใบอนุญาตเป็นกลไกที่รัฐนำมาใช้ควบคุมพฤติกรรม การประกอบกิจการนั้นๆให้อยู่ในกติกาที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม มาตรการทางปกครองที่นำมาใช้กับผู้ฝ่าฝืนระบบอนุญาต ได้แก่ การไม่ออกใบอนุญาตให้ การไม่ต่ออายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวหรือถาวร(ปิดโรงงาน) การเพิ่มเงื่อนไขในใบอนุญาต เช่น เตือน เรียกให้ชดใช้ค่าเสียหาย รวมถึงสั่งให้ทำการบำบัดฟื้นฟู เยียวยาสิ่งแวดล้อมที่เสียหาย เป็นต้น ระบบใบอนุญาตนี้พบได้ในพระราชบัญญัติบางประเภท เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 เป็นต้น⁵⁷

สำหรับมาตรการสุดท้าย คือ **ความรับผิดทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม** โดยการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาไว้เพื่อใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม โทษที่กำหนดไว้ ได้แก่ โทษจำคุก โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน เมื่อใดก็ตามที่รัฐพบเห็นหรือได้รับทราบว่ามี การกระทำความผิดเกิดขึ้นก็จะดำเนินการบังคับโทษให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้โดยถือว่ามาตรการที่ใช้โทษทางอาญาเป็นมาตรการที่เข้มงวดสำหรับการบังคับให้คนเชื่อฟังและปฏิบัติตาม การนำมาตรการทางอาญามาใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปของความรับผิดทางอาญา ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้กระทำจะต้องกระทำโดยเจตนาเป็นหลัก เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดทางอาญาแม้ได้กระทำโดยประมาท อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายอาญาตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมนี้ โดยหลักแล้วมีความประสงค์จะลงโทษทางอาญาเพื่อให้เกิดการยับยั้งมิให้กระทำผิด (Deterrence) จึงใช้การลงโทษปรับที่มีจำนวนค่าปรับสูงเป็นหลัก ส่วนในกรณีที่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่ร้ายแรงหรือก่อให้เกิดมลพิษจะกำหนดโทษไว้สูง แต่ในความผิดต่อสิ่งแวดล้อมนี้ไม่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิต⁵⁸ ในทางปฏิบัติของประเทศไทย เมื่อมีการกระทำที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือก่อให้เกิดมลพิษ ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางน้ำ ทางอากาศหรือมลพิษอื่นใดที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน โดยส่วนใหญ่แล้ว เจ้าพนักงานจะดำเนินการโดยใช้มาตรการทางปกครองก่อน หากยังไม่ได้ผลก็จะใช้มาตรการทางแพ่งในการบังคับให้ประชาชนได้รับชดเชยความเสียหาย ส่วนการดำเนินคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืนนั้น จะเป็นมาตรการสุดท้ายที่นำมาใช้เพื่อยับยั้งการทำลายสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ตั้งใจฝ่าฝืนกฎหมาย

แม้ว่าความรับผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย จะมีทั้งความรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง แต่ในทางปฏิบัตินั้นก็ยังคงมีความเชื่อกันว่าการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อมีการใช้สภาพบังคับทางอาญาที่เข้มงวดบังคับให้ผู้กระทำ

⁵⁷ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์, การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม, หน้า 262-264.

⁵⁸ ณรงค์ ใจหาญ, “ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ”.วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ (ธันวาคม 2544)

ความผิดเชื่อฟัง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิดหรือเกิดความเข็ดหลาบจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป⁵⁹

2.2.2.1 ความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม

คำว่า “อาชญากรรม” มีความหมายกว้างขวาง และมีผู้ให้ความหมายไว้หลายด้าน ซึ่งความหมายดั้งเดิมในทางกฎหมายนั้น เชื่อกันว่า “อาชญากรรม คือ การกระทำความผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญา โดยผู้กระทำมีเจตนาชั่วร้ายและขัดต่อหลักศีลธรรม”⁶⁰ ดังนั้น หากผู้กระทำไม่มีเจตนาชั่วร้าย แต่กระทำความผิดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน หรือความผิดที่รัฐบัญญัติขึ้นเป็นข้อห้ามเพื่อให้สังคมมีความสุข (Mala Prohibita) การกระทำนั้นก็มิถือเป็นอาชญากรรมตามความหมายนี้ ส่วนความหมายของอาชญากรรมตามแนวความคิดทางสังคมนั้นถือว่า หากเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวมหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การกระทำนั้นถือเป็นอาชญากรรมแล้ว⁶¹

สำหรับการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่าในอดีตผู้คนยังไม่ตระหนักถึงความเสียหายอย่างร้ายแรงที่เกิดขึ้นต่อการกระทำผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมากนัก แต่เห็นเพียงว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเพียงการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อห้ามของรัฐเท่านั้น และนำมาตรการทางอาญามาใช้บังคับในลักษณะของมาตรการเสริมกับมาตรการทางปกครองเท่านั้น คือ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่รัฐกำหนดหรือที่อนุญาตจึงจะถือว่ามีความผิดและนำโทษทางอาญามาใช้บังคับ จึงเป็นความผิดในลักษณะของ “Mala Prohibita” คือ ความผิดที่เกิดจากกฎหมายบัญญัติ แต่ไม่ถือเป็นความผิดอาญาในตัวเองหรือที่เรียกว่า “Mala In Se” และไม่จัดว่าการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นอาชญากรรม⁶² ต่อมา เมื่อการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นและส่งผลเสียหายเป็นวงกว้าง กระแสสังคมจึงตื่นตัวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้เริ่มให้ความสนใจและความสำคัญต่อการนำมาตรการทางอาญามาใช้ในการดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากว่ามาตรการที่มีอยู่ไม่สามารถช่วยยับยั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการนำเอามาตรการทางอาญาเข้ามาใช้ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นแนวความคิดที่ได้รับการนิยมนมากในกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป โดยกลุ่มประเทศต่างๆเหล่านั้นเชื่อว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นความผิดโดยเจตนาร้ายในตัวเอง (Mala in se) เป็นเรื่องเลวร้าย สังคมควรประณามและลงโทษ ซึ่งมีใช่เป็นความผิดต่อนโยบายรัฐและกฎหมายถือเอาว่าเป็นความ (Mala prohibita) อีกต่อไป และยังถือว่าการทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม” (Ecology Crime หรือ Eco Crime) โดย

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 753.

⁶⁰ วีระพงษ์ บุญโยภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 55.

⁶¹ สุดสงวน สุธีสร, แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับความหมายอาชญากรรม (กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า 17.

⁶² จันทน์ นาคเจริญวารี, “การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542,” หน้า 37-38.

แนวความคิดดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากนายริชาร์ด ทอร์นเบอร์ก (Richard Thornburg) ซึ่งเป็นอัยการสูงสุดของอเมริกาสมัยประธานาธิบดีจอร์จ บุช โดยกล่าวว่าสภาพแวดล้อมเป็น Living Thing เป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งไม่ใช่สิ่งมีชีวิตธรรมดาแต่เป็นสิ่งมีชีวิตที่ใหญ่ที่สุดในจักรวาล เพราะเป็นแหล่งกำเนิดและเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ดังนั้นหากใครมาทำอันตรายหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งมีชีวิตอันยิ่งใหญ่นี้จึงมีความชอบธรรมอย่างยิ่ง ที่จะใช้กฎหมายอาญาเข้าไปดำเนินการกับบุคคลที่ทำลายสิ่งมีชีวิตนี้ แนวความคิดการนำมาตรการทางอาญามาใช้อย่างเต็มที่กับผู้ที่ทำลายสภาพแวดล้อมได้รับการสนับสนุนในประเทศสหรัฐอเมริกาจากบุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นศาลสถานิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและประชาชน⁶³

2.2.2.2 ลักษณะความรับผิดทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่ารูปแบบและลักษณะความรับผิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1.) หลักความรับผิดทางอาญาโดยทั่วไป บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาต่อเมื่อกระทำความผิดโดยเจตนา อย่างไรก็ตาม **ลักษณะความรับผิดอาญาในกฎหมายสิ่งแวดล้อมอาจมีลักษณะที่แตกต่างไปจากหลักการกำหนดความผิดในคดีอาญาทั่วไป** ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการก่อให้เกิดปัญหามลพิษและการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในระดับชาติและสากล ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคล และมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในระดับชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และในบางกรณีก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่ดีของโลกซึ่งปัญหาดังกล่าวมีปัจจัยที่เกิดเนื่องจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม ดังนั้น กฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงต้องกำหนดความรับผิดทางอาญาขึ้นมาเพื่อบังคับให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือการก่อให้เกิดมลพิษต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อันจะนำไปสู่การควบคุมปัญหาสภาพแวดล้อมในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ **การกำหนดความรับผิดอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม มีการนำหลักการกระทำโดยประมาทหรือการกำหนดความผิดที่ไม่ต้องการเจตนาหรือประมาท ที่เรียกว่า ความรับผิดโดยเด็ดขาด (strict liability) ซึ่งเป็นข้อยกเว้นจากการกำหนดความรับผิดทางอาญาโดยทั่วไปมาใช้บังคับ**⁶⁴

2.) ความรับผิดทางอาญามุ่งประสงค์ต่อการแก้ไขหรือยับยั้งเป็นการเฉพาะตัว ไม่มีผลต่อบุคคลอื่นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมกระทำการหรือมีส่วนในการก่อให้เกิดการกระทำความผิดด้วย⁶⁵ แต่ใน

⁶³ กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์, “บทบาทอัยการในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม,” วารสารกฎหมายสิ่งแวดล้อม (มกราคม 2538) : หน้า 55-65.

⁶⁴ ณรงค์ ใจหาญ, “ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ” วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ (ธันวาคม 2544) ปีที่ 31, ฉบับที่ 4: หน้า 754.

⁶⁵ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 47-66.

คดีสิ่งแวดล้อม ลักษณะของการกำหนดความผิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้นจะคำนึงถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้งยังกำหนดให้มีความรับผิดในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายหรือคำสั่งที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายได้ออกมาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามมาตรการในการควบคุมหรือป้องกันมลพิษ และยังกำหนดความรับผิดซึ่งมีลักษณะที่เป็นการบังคับให้ประชาชนมีหน้าที่พิทักษ์และร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการรักษาและป้องกันมลพิษอีกด้วย

3.) ความผิดที่มุ่งประสงค์จะป้องกันมิให้มีการก่อให้เกิดมลพิษแก่ประชาชนโดยส่วนรวม หรือมีพฤติการณ์ที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายหรือก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมเป็นพิษมากขึ้น เนื่องจากผลของการก่อให้เกิดมลพิษกระทบต่อต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและสภาพแวดล้อมทั้งหมดในลักษณะกว้างและยากแก่การกลับสู่สภาพเดิม ด้วยเหตุนี้**การกำหนดความรับผิดทางอาญาจึงมุ่งเน้นการลงโทษการกระทำที่มีลักษณะก่อให้เกิดมลพิษ** แม้ว่าผลของการกระทำจะไม่ปรากฏในทันทีว่าเป็นการกระทำที่มีส่วนในการทำให้เกิดมลพิษโดยตรง ดังนั้นความผิดในลักษณะนี้จึงไม่ได้คำนึงถึงผลการกระทำว่าจะต้องเกิดมลพิษที่ก่อให้เกิดผลเป็นความเสียหายในทันทีหรือไม่ แต่อาจกำหนดให้ลงโทษหรือเป็นความผิดอาญา แม้เพียงการกระทำอันมีลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น การปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงความเสียหายที่จะเกิดต่อสังคม โดยพิจารณาเฉพาะการกระทำของผู้นั้นแต่เพียงอย่างเดียว ผลอาจเกิดขึ้นไม่ชัดเจนนัก แต่หากพิจารณาว่ารวมกันผลที่เกิดขึ้นก็จะเกิดขึ้นก็จะเกิดความเสียหายร้ายแรงเพราะเป็นความเสียหายที่ถ้าคนจำนวนมากกระทำตามพฤติการณ์ดังกล่าวแม้เป็นการกระทำเพียงครั้งเดียว แต่พอเกิดจากจากผลที่แต่ละคนได้กระทำแม้มิได้ร่วมกันกระทำก็ตาม⁶⁶

4.) ความผิดที่ฝ่าฝืนข้อห้ามหรือข้อกำหนดที่เป็นหลักเกณฑ์ หรือคำสั่ง หรือเงื่อนไขในใบอนุญาต ซึ่งกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวกับมาตรการการควบคุมมลพิษตามที่กฎหมายแม่บทกำหนด ซึ่งการฝ่าฝืนข้อห้ามเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงประกาศ คำสั่ง หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต เป็นต้น⁶⁷

5.) ความผิดที่เกิดจากการละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เช่น หน้าที่ที่จะต้องส่งน้ำเสียหรือของเสียไปบำบัดในระบบบำบัดน้ำเสียรวม⁶⁸ หรือหน้าที่ที่จะต้องรักษาความสะอาดในบ้านเรือนหรืออาคารเก็บรักษาทรัพย์สินของตน เพื่อมิให้เกิดปัญหาอันเป็นผลกระทบต่ออนามัยสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสาธารณสุข⁶⁹ เป็นต้น

⁶⁶ ณรงค์ ใจหาญ, “ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ” วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์, หน้า 757-758.

⁶⁷ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 45,46,57, พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 64, 69, 70, 73, 74, 78-81 เป็นต้น.

⁶⁸ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 71, 72, 104.

⁶⁹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 6, 8, 53, 54 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 23, 74 เป็นต้น.

6.) ความผิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น กฎหมายบัญญัติให้ผู้จัดการหรือกรรมการจะต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือกระทำการอันฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น⁷⁰ ซึ่งความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่นนี้ ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปในกฎหมายอาญาที่ให้บุคคลต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว แต่ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมได้กำหนดหลักการรับผิดชอบร่วมกันไว้ในกฎหมายอันเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า การกระทำของนิติบุคคลนั้นย่อมเกิดขึ้นจากการตัดสินใจและดำเนินการของผู้แทนคือกรรมการผู้จัดการ อีกทั้งในต่างประเทศก็กำหนดหลักการนี้ไว้เช่นกัน โดยเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน แต่กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สามารถยกขึ้นเป็นข้อพิสูจน์แก้ตัวได้⁷¹

2.2.3.3 วัตถุประสงค์การลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อม

ตามกฎหมายไทย การลงโทษจะมีอยู่ 5 ประการ คือ การประหารชีวิต การจำคุก การปรับ และการริบทรัพย์สิน ซึ่งการลงโทษอาญาในคดีสิ่งแวดล้อมจะเกี่ยวข้องกับโทษดังกล่าว และโดยส่วนมากจะเป็นโทษจำคุกและโทษปรับ ส่วนโทษริบทรัพย์สินจะใช้สำหรับทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด โดยศาลจะเลือกใช้โทษดังกล่าวที่กำหนดไว้ในกฎหมายตามดุลพินิจในการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดนั้นๆ⁷² วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น ได้แก่

1.) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง (Deterrence)

แนวคิดในการดำเนินคดีแก่ผู้ก่อให้เกิดมลพิษทั้งในกฎหมายไทยหรือในต่างประเทศนั้นต่างเห็นตรงกันว่ามีความจำเป็นต้องมีมาตรการทางอาญาโดยเฉพาะการลงโทษปรับและโทษจำคุกแก่ผู้ก่อให้เกิดมลพิษเพื่อปราบปรามการกระทำความผิด⁷³ มาตรการทางอาญาส่วนใหญ่จึงนำมาใช้หลังจากที่ได้ดำเนินการทางปกครองแล้วไม่ได้ผล ดังนั้นการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายเจ้าพนักงานจะใช้มาตรการทางอาญาในลักษณะที่เป็นการลงโทษเพื่อยับยั้งผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดขึ้นอีก เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบและไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ การสร้างความหวาดกลัวในโทษที่จะได้รับจะทำให้คนในสังคมไม่กล้ากระทำความผิด จึงต้องมีการกำหนดอัตราโทษที่รุนแรงเพื่อให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัว

⁷⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 111.

⁷¹ ณรงค์ ใจหาญ, “ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ”.วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์, หน้า 759-760.

⁷² วินัย เรื่องศรี, ดุลพินิจการลงโทษอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์].2551. แหล่งที่มา:

http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/library/linkview.php&play=August_13_2009_3_30_023f287a4665e1d7bbfd938dff87bd42.doc&id=6&base=26 [2554, กรกฎาคม 27]

⁷³ Yingyi Situ and David Emmons, *Environmental Crime: The Criminal Justice System's Role in Protecting the Environment*, (London: Sage Publications, 2000), p.7.

2.) การลงโทษเพื่อให้ความรู้ (Educating Approach)

การลงโทษเพื่อให้สังคมได้เรียนรู้มีแนวความคิดว่า การลงโทษมากน้อยแตกต่างกัน จะทำให้แยกแยะความผิดที่รุนแรงมากน้อยออกจากกันได้ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการลงโทษเพื่อยับยั้ง แต่ต่างกันว่า การลงโทษเพื่อให้ความรู้มุ่งที่จะให้สังคมเรียนรู้และสำนึกใจที่จะไม่กระทำความผิด ในขณะที่การลงโทษเพื่อป้องปรามโดยทั่วไปนั้นจะสร้างความหวาดกลัวในโทษที่จะได้รับ เพื่อไม่ให้สมาชิกในสังคมกระทำความผิด โดยในกรณีหลังนี้บุคคลอาจเลือกกระทำความผิดหากมีโอกาสและคิดว่าไม่มีผู้รู้เห็น นอกจากนี้อัตราโทษสำหรับแนวความเพื่อยับยั้งอาจจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆได้เพราะเป็นการสมประโยชน์ในการทำให้สังคมหวาดกลัว แต่การลงโทษเพื่อให้ความรู้ที่อัตราโทษที่จะลงย่อมจะมีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงเพื่อให้สังคมรับทราบ ประการสำคัญคือ การลงโทษเพื่อให้ความรู้จะอธิบายการลงโทษในรูปแบบที่หลากหลายได้ชัดเจนกว่า เช่น การรอกการลงโทษ หรือการกำหนดโทษ เพราะโดยทฤษฎีแล้ว การลงโทษเพื่อยับยั้งนั้นอาจจะต้องมีการลงโทษจริงๆ มิเช่นนั้นแล้วอาจจะไม่สามารถทำให้สังคมกลัวได้ แนวความคิดการลงโทษเพื่อให้ความรู้ที่น่าจะสามารถนำมาใช้ในสังคมได้ เพราะศาลสามารถใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือในการสื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่สังคม ถึงแม้สังคมจะไม่ยอมรับเป็นแนวความคิดหลักในการลงโทษ ก็อาจจะประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการลงโทษควบคู่ไปกับการลงโทษเพื่อยับยั้งได้⁷⁴

3.) การลงโทษในเชิงสร้างสรรค์ (Creative Sentencing)

การลงโทษประเภทนี้ทำได้โดยนำเอาวิธีการคุมประพฤติมาใช้ควบคู่กันเป็นมาตรการเสริม เพื่อให้การลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล รวมทั้งผู้แทนหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เป็นการให้ความสำคัญต่อการใช้ดุลพินิจในการลงโทษ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าใช้จ่ายในการสอบสวนความผิด คำสั่งให้ชำระเงินตามมูลค่าผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการกระทำความผิด คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลลงประกาศโฆษณาพฤติการณ์การกระทำความผิดของตนในสื่อต่างๆ หรือคำสั่งให้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น⁷⁵

จากที่กล่าวมา ผู้เขียนเห็นว่า การลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมต่างก็มีหลากหลายวัตถุประสงค์ ปัญหาที่ว่าทฤษฎีใดเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุดในการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์เหล่านี้บางกรณีก็ขัดแย้งกัน เช่น การลงโทษเพื่อข่มขู่หรือยับยั้งจะต้องทำให้ผู้ต้องโทษได้ประสบกับความยากลำบากพอสมควรก่อนเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดอีก ส่วนการลงโทษในแง่ของการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิดแต่อย่างเดียว หรือในแง่ของการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวโทษและกฎหมาย และหากไม่ลงโทษเลยแต่ปล่อยตัวไปก็อาจเป็นการขัดต่อทฤษฎีข่มขู่ยับยั้งได้ ด้วยเหตุนี้ การลงโทษจึงมุ่ง

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน.

เพื่อวัตถุประสงค์ประการหนึ่งประการใดแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงประการอื่นๆ ไม่ได้ การลงโทษจะต้องมีความมุ่งหมายหลาย ๆ ประการประกอบกัน

2.2.3 ลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่า การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมนั้นต่างก็มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการกระทำความผิดในคดีประเภทอื่น กฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงต้องกำหนดความรับผิดทางอาญาขึ้นมาเพื่อใช้บังคับกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีโทษทางอาญากำกับการกระทำผิดไว้แล้ว แต่ในบางครั้งผู้กระทำความผิดก็ยังไม่เกิดความเกรงกลัว และยังคงกระทำความผิดต่อไปอีกแม้จะเคยได้รับการตักเตือนโดยเจ้าพนักงานหรือเคยถูกลงโทษมาแล้ว กรณีเช่นนี้ เรียกว่า “การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม”

2.2.3.1 รูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียน ขอสรุปรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมไว้ ดังต่อไปนี้

1.) เป็นการกระทำความผิดหลังจากเคยกระทำความผิดในคดีแรกมาแล้ว โดยในคดีแรกอาจเป็นการกระทำความผิดแล้วถูกดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงาน เช่น เคยถูกตำรวจป่าไม้จับกุมตัวในข้อหาลักลอบตัดไม้โดยผิดกฎหมายมาก่อน และได้รับการปล่อยตัว ต่อมาได้กลับมากระทำความผิดในคดีตัดไม้ผิดอีก หรือในคดีแรกอาจเป็นกรณีที่เคยถูกดำเนินคดีถึงชั้นศาลแล้ว แล้วถูกศาลพิพากษาลงโทษหรือให้รอการลงโทษไว้ ต่อมาเมื่อพ้นโทษจำคุกแล้วหรือในระหว่างที่ถูกรอการลงโทษหรือผู้กระทำความผิดได้กลับมาก่อเหตุซ้ำแบบเดิมอีก

2.) เป็นการกระทำความผิดซ้ำรูปแบบเดิมหรือฐานความผิดเดิม เช่น ในคดีก่อน เคยถูกจับกุมข้อหาลักลอบค้าสัตว์ป่า ต่อมาเมื่อพ้นโทษ ก็ได้กลับไปค้าสัตว์ป่าอีก หรือเคยบุกรุกอุทยานหรือพื้นที่ป่าสงวน และถูกเจ้าพนักงานตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป แล้วก็ได้กลับมาบุกรุกพื้นที่ป่าอีก เป็นต้น

3.) รูปแบบการกระทำความผิดซ้ำ มีทั้งการกระทำความผิดในคดีที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองซ้ำแล้วซ้ำเล่า หรือบริษัทไม่กรองควันพิษก่อนปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศภายนอกเพื่อลดต้นทุนการบำบัดอากาศซ้ำซาก เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการกระทำความผิดซ้ำต่อความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย เช่น การลักลอบตัดไม้เป็นอาชญากรรม หรือ แอบจับสัตว์สงวนไปขายอยู่เรื่อยๆ โดยมีข้อสังเกตว่าการกระทำความผิดต่อมลพิษมักเป็นการกระทำของนิติบุคคล ส่วนความผิดต่อทรัพยากรธรรมชาติมักเกิดจากการกระทำของบุคคลธรรมดา เช่น ชาวบ้านที่กระทำไปเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองกรณีต่างก็กระทำไปโดยมีแรงจูงใจเป็นผลประโยชน์ด้านตัวเงินทั้งสิ้น

4.) ระยะเวลาการกระทำความผิดในครั้งหลังกับครั้งก่อนมักไม่ห่างกันมากนัก เพียง 1 หรือ 2 ปี ผู้กระทำความผิดก็มักกลับมากระทำความผิดซ้ำแล้ว

5.) การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับ “การกระทำความผิดต่อเนื่องในคดีสิ่งแวดล้อม” ซึ่งการกระทำความผิดต่อเนื่อง (Continuing or Continuous Offence) คือความผิดที่เกิดขึ้นติดต่อกันเนื่องกันตลอดชั่วระยะเวลาหนึ่ง ถือเป็น การกระทำความผิดเดียวเพราะมีเจตนาเดียวกัน⁷⁶ นอกจากนี้คำพิพากษาของศาลออสเตรเลีย ในคดีของ R. v. Industrial Appeals Court exp Barellis Bakeries Pty. Ltd. 1965 ได้ให้ความหมายของการกระทำความผิดต่อเนื่องไว้ว่า “ความผิดทางอาญาซึ่งกระทำลงในแต่ละวัน โดยถือว่าเป็นความผิดที่แยกต่างหากจากกันในแต่ละวันที่ทำผิด ซึ่งถือเป็นความล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย”⁷⁷ แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดซ้ำแตกต่างจากการกระทำความผิดต่อเนื่อง เพราะการกระทำความผิดซ้ำนั้น จะแบ่งแยกลักษณะการกระทำผิดเป็นการกระทำผิดในคดีแรกและคดีหลัง โดยในคดีแรกผู้กระทำความผิดต้องเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดมาแล้ว แต่ยังไม่เช็ดถูและได้กลับมากระทำความผิดในคดีหลังอีก แต่การกระทำความผิดต่อเนื่องนั้นมีลักษณะของการกระทำที่ทำต่อมาเรื่อยๆ โดยที่ความผิดครั้งแรกอาจยังไม่สิ้นสุดลงหรือผู้กระทำความผิดอาจยังไม่เคยถูกจับกุมดำเนินคดีเลยก็ได้ แต่ก็ยังคงกระทำความผิดต่ออีกเรื่อยมา ผลของการกระทำความผิดยังคงมีเรื่อยไปตราบเท่าที่ผู้กระทำความผิดยังไม่หยุดกระทำการ เช่น การลักลอบตัดไม้ทุกวัน แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดบางกรณีนอกจากจะเป็นการกระทำความผิดซ้ำแล้วยังเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องอีกด้วย ตัวอย่างเช่น โรงงานอุตสาหกรรมที่ลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ และถูกจับกุมดำเนินคดี ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับและสั่งปิดกิจการ แต่โรงงานอุตสาหกรรมก็ยังคงดำเนินกิจการต่อไปและลักลอบปล่อยน้ำเสียต่อไปอีกโดยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งจะเห็นได้ว่า กรณีนี้มีลักษณะทั้งการกระทำความผิดซ้ำและการกระทำความผิดต่อเนื่อง เพราะแม้ว่าโรงงานผู้ปล่อยมลพิษจะเคยถูกศาลพิพากษาแล้ว แต่ก็ยังคงกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกและยังคงสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมต่อไป

⁷⁶ เกียรติชจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : จีระการพิมพ์, 2546), หน้า 691-692.

⁷⁷ Justice Paulett Williams, Sentencing Continuing offences under the Beach Control Act[online], 2003. Available from: http://www.nepa.gov/jm/symposia_03/Papers/SentencingcontinuingoffencesunderBeachControlAct.pdf [2013, April 29]

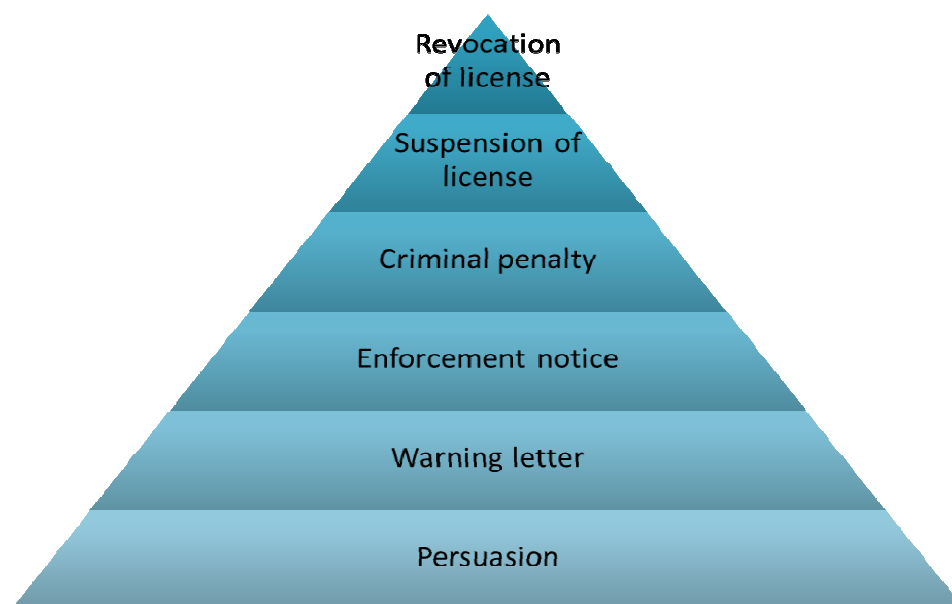
2.2.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม มีทฤษฎีที่ควรนำมาพิจารณาดังต่อไปนี้

2.2.3.2.1 ทฤษฎีปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมาย (Pyramid of Enforcement)

ถ้ารูปแบบของการป้องปรามและการทำให้คนปฏิบัติตามเป็นสองจุดหมายปลายทางของการบังคับใช้กฎหมาย วิธีการที่สามได้รับการระบุว่าเป็น "ทางเลือกและส่วนผสม" ของกลไกการบังคับใช้กฎหมาย คือ "การออกกฎข้อบังคับที่ตอบสนองต่อการใช้กฎหมาย" (Responsive regulation) ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีทางเลือกที่หลากหลายในการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้กลไกของการเพิ่มความเข้มงวดและผลกระทบให้มากขึ้นถ้าประชาชนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กระบวนการของการออกกฎข้อบังคับที่ตอบสนองต่อการใช้กฎหมายสามารถแสดงออกได้ในรูปของ "ปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมาย"⁷⁸

ภาพที่ 1 ปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมาย

แหล่งที่มา: Ian Ayres and John Braithwaite, *Responsive Regulation: Transcending the Deregulation Debate*, © 1992 by Oxford University Press, Inc.

⁷⁸ Stuart Bell and Donald McGillivray, *Environmental Law*, 7th ed. (New York: Oxford university press, 2008), p.273.

เอียน อายเรส และ จอห์น เบรธไวต์ (Ian Ayres and John Braithwaite) นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการออกกฎข้อบังคับที่ตอบสนองต่อการใช้กฎหมายไว้ว่า หากเจ้าหน้าที่เลือกใช้แต่วิธีการป้องปราม (Deterrence) แก่ผู้ฝ่าฝืนเพียงอย่างเดียวก็อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น หากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย ก็ให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถพักใช้ใบอนุญาตแก่ผู้กระทำความผิดได้เลยทันทีเช่นนี้ก็จะเป็นการไม่สมควร แต่หากนำบทลงโทษเช่นนั้นมาใช้กับความผิดที่ร้ายแรงมากก็ย่อมเป็นการเหมาะสมมากกว่า ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการออกกฎข้อบังคับที่ตอบสนองต่อการใช้กฎหมายตามทฤษฎีของอายเรสและเบรธไวต์นั้นคือการจัดลำดับชั้นของบทลงโทษ (Hierarchy of sanctions) และลำดับชั้นของกลยุทธ์ในการควบคุมโดยการแทรกแซงในระดับต่างๆ (Hierarchy of regulatory strategies of varying degrees of intervention) หน่วยงานของรัฐจะสามารถทำให้คนปฏิบัติตามกฎหมายได้ถ้าดำเนินการตามขั้นตอนของปิรามิด⁷⁹ ซึ่งรูปแบบของปิรามิดประเภทนี้ เหมาะสมต่อการนำไปใช้กับความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมไปถึงความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วย ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปใช้มากในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ลำดับชั้นของการบทลงโทษในปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมาย เริ่มต้นที่ฐานล่างสุดของปิรามิดไปจนถึงยอดบนสุดของปิรามิด โดยเริ่มต้นจาก วิธีการจูงใจ (Persuasion) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุด การจูงใจนี้สามารถทำได้โดยการให้ความรู้, การให้คำแนะนำ หรือการให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่างๆแก่ประชาชน ส่วนในขั้นที่สองของปิรามิด เป็นวิธีการบังคับที่เข้มงวดขึ้นมา คือ การตักเตือน (Warning) โดยการเตือนนี้อาจทำด้วยวาจาหรือแจ้งเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร (Enforcement notice) ก็ได้ โดยให้ประชาชนปรับปรุงแก้ไขการกระทำนั้นหรือเตือนไม่ให้กระทำการนั้นต่อไปก็ได้ ต่อมาหากมีการเตือนแล้วยังไม่ได้ผล การลงโทษทางแพ่ง (Civil Penalty) เช่น การลงโทษปรับทางแพ่ง อาจต้องนำมาใช้เป็นขั้นตอนต่อไป หากการลงโทษทางแพ่งยังคงไม่สามารถยับยั้งการกระทำผิดได้อีก การลงโทษทางอาญา (Criminal Penalty) เป็นขั้นตอนต่อมาที่ต้องนำมาบังคับใช้แก่ผู้ฝ่าฝืน โดยการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษทางอาญานั้นจะมีความรุนแรงและอาจมีผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกายหรือแม้แต่ผลกระทบต่อทรัพย์สินแก่ผู้กระทำความผิด และสุดท้าย หากใช้วิธีการทั้งหมดแล้วยังคงไม่ได้ผล ในส่วนบนสุดของยอดปิรามิดนั้น จะใช้วิธีการทางปกครองแก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ การพักใช้ใบอนุญาต (Suspension of license) และการเพิกถอนใบอนุญาต (Revocation of license) ส่งผลเป็นการตัดโอกาสในการประกอบอาชีพแก่ผู้กระทำความผิดเลยทีเดียว ซึ่งจะเห็นได้ว่า การลงโทษทางอาญา และมาตรการทางปกครองเป็นวิธีการที่รุนแรงจะนำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงหรือกระทำความผิดซ้ำซาก

⁷⁹ Ian Ayres and John Braithwaite, *Responsive Regulation: Transcending the Deregulation Debate* (New York: Oxford University Press, 1992), p.35.

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำในแง่ที่ว่า หลักการนี้เป็นการจัดลำดับความเข้มงวดของมาตรการที่จะลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการว่า หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก หรือกระทำความผิดโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือการกระทำความผิดไม่ก่อผลกระทบต่อบุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคลได้อย่างร้ายแรงหรือสิ่งแวดล้อมโดยรวม ก็จะใช้มาตรการลงโทษชนิดเบากับผู้ฝ่าฝืน เช่น การเตือน เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่บุคคลนั้นเพื่อปรับปรุงตัว และหากให้โอกาสแล้วผู้นั้นยังคงกระทำความผิดอีก ก็จะใช้มาตรการที่หนักขึ้นจัดการกับผู้กระทำความผิด ซึ่งวิธีการนี้อาจเปรียบเทียบชนิดโทษชนิดเบาว่าเหมือนด้านล่างของปิรามิด ในขณะที่เทียบโทษสถานหนักว่าอยู่ด้านบนของปิรามิด⁸⁰

จากแนวคิดเรื่องของปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมายนี้เอง จึงอาจสรุปได้ว่า การกระทำความผิดซ้ำเป็นสิ่งที่หนักยิ่งขึ้นไปกว่าผู้ที่กระทำความผิดครั้งแรก มาตรการทางกฎหมายที่ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำจึงไม่ควรใช้มาตรการสถานเบา แต่ควรนำมาตราการเพิ่มโทษทางอาญาหรือนำมาตรการทางปกครอง เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต มาใช้บังคับ

2.2.3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งข่มขู่ (Deterrence)

จากที่ได้เคยกล่าวมาแล้วว่า วัตถุประสงค์การลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น โดยหลักแล้วเป็นไปเพื่อยับยั้งข่มขู่ผู้กระทำความผิด โดยมีการกำหนดโทษจำคุกและปรับเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น หากมีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมขึ้นแล้ว ผู้กระทำความผิดยังไม่เข็ดหลาบและกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การลงโทษให้หนักขึ้นเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำจึงสมควรต้องนำมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้เกรงกลัวกฎหมาย ลดปัญหาอาชญากรรมในอนาคต ดังนั้น การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิดอีกต่อไป และข่มขู่ไม่ให้ผู้อื่นนำพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดไปเป็นแบบอย่าง

2.2.3.3 กรณีตัวอย่างการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

เมื่อได้ทราบถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำทั้งในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อมมาพอสมควรแล้ว จึงขอยกกรณีตัวอย่างของการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมาพอให้เห็นโดยสังเขปว่ามีลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งมีทั้งกรณีที่บุคคลธรรมดากระทำความผิดซ้ำและนิติบุคคลกระทำความผิดซ้ำ ดังต่อไปนี้

⁸⁰ ชัชชม อรรถกฤษณ์, กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย: หลักการสำคัญ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปรับปรุง, ในเอกสารประกอบการเสวนาเรื่องการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม: นวัตกรรมในการบังคับใช้กฎหมาย, วันที่ 31 มกราคม - 2 กุมภาพันธ์ 2544 ณ ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.

2.2.3.3.1 กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

กรณีที่ 1 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554 เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จังหวัดกาญจนบุรี ได้จับกุมนายโกมล ศรีสองห้อง และ นายนิวัฒน์ เหล็กอิมได้ที่บริเวณบ้านไทรโยคใหญ่ หมู่ 7 ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และตรวจยึดไม้สักจำนวน 18 ท่อน ปริมาตร 15.78 ลูกบาศก์เมตร พร้อมรถยนต์บรรทุกสิบล้อ ทะเบียน 70-5998 กาญจนบุรี จำนวน 1 คัน ต่อมาในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554 เจ้าหน้าที่ป่าไม้สามารถตรวจยึดไม้สักได้อีกจำนวน 128 ท่อน ปริมาตร 52.94 ลูกบาศก์เมตร ที่บ้านแก่งประหลอม หมู่ที่ 1 ตำบลไทรโยค ซึ่งเป็นการขยายผลถึงที่มาของไม้ที่ตรวจยึดวันก่อน ทำให้ทราบว่าในวันเกิดเหตุมีรถบรรทุกไม้ผิดกฎหมายวิ่งออกมาจากป่าจำนวน 2 คัน แต่อีกคันไหวตัวหลบหนีการจับกุมไปได้และนำไม้ที่ลักลอบตัดไปซุกซ่อนในสวนหลังบ้านราษฎรใกล้ที่เกิดเหตุ การขยายผลในวันนี้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจยึดไม้สักได้อีก 23 ท่อน ปริมาตร 11.82 ลูกบาศก์เมตร ที่บ้านบางตา หมู่ 1 ตำบลไทรโยค ซึ่งที่เกิดเหตุที่มีการลักลอบตัดไม้อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ผู้กระทำผิดจึงน่าจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นขบวนการเดียวกัน นอกจากนี้ **จากการตรวจสอบข้อมูลสารบคตีพบว่า นายนิวัฒน์ เหล็กอิม ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตัวเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554 พร้อมรถยนต์บรรทุกสิบล้อ ทะเบียน 70-5998 กาญจนบุรี เคยถูกจับกุมในคดีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2553 พร้อมนายสัมฤทธิ์ ศักดิ์สงวน พร้อมตรวจยึดไม้แดง 30 ท่อน ปริมาตร 10.27 ลูกบาศก์เมตร โดยใช้รถยนต์บรรทุกสิบล้อคันเดียวกันไปกระทำความผิดที่บ้านบ้องตื้น หมู่ที่ 1 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยคดีถึงที่สุดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2553 ซึ่งศาลจังหวัดกาญจนบุรี พิพากษาจำเลยทั้งสองมีความผิดตามฟ้อง ลงโทษจำคุกคนละ 7 ปี ปรับคนละ 1 แสนบาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษกึ่งหนึ่ง คงจำคุกคนละ 3 ปี 6 เดือน และปรับคนละ 5 หมื่นบาท พิเคราะห์ตามรายงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ เห็นว่า จำเลยทั้งสองไม่เคยต้องโทษมาก่อน ประกอบกับมีเหตุผลทางด้านครอบครัว จึงเห็นควรให้ออกาสจำเลยทั้งสองกลับตัวเป็นพลเมืองดี โทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนด 2 ปี ริมไม้ของกลาง ซึ่งต่อมาระยะเวลาห่างกันประมาณ 6 เดือน จำเลยก็ใช้รถยนต์บรรทุกสิบล้อคันเดียวกันมาก่อนเหตุทำนองเดียวกันอีก ซึ่งคดีเดิมเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2553 พนักงานอัยการไม่ได้มีคำขอให้ริบรถยนต์ของกลางซึ่งใช้ในการกระทำความผิดในข้อหาทำไม้ในป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 30 ท่อน ศาลจึงพิพากษาให้ริบรถยนต์ของกลางไม่ได้ คดีนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดมอบให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่าผู้กระทำผิดไม่ซ้ำเติม ยังคงฝ่าฝืนกฎหมายทำไม้ในลักษณะเดียวกันอีก และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นขบวนการที่ใหญ่โตขึ้น ส่วนรถยนต์ของกลางที่ยึดมาก็เป็นรถคันเดียวกันที่เคยใช้กระทำความผิดมาก่อน จึงจะมีความเห็นเสนอผ่านพนักงานสอบสวน และผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี ที่จะให้พนักงานอัยการฟ้องขอให้ริบรถยนต์ของกลางเสียด้วย นอกเหนือจากการขอให้ลงโทษบทหนักกับผู้กระทำผิด เพื่อที่จะทำให้เป็นเยี่ยงอย่างมิให้กระทำความผิดอีก ทั้งนี้ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่พึ่งพิงอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเกษตรกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว หาก**

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายจนสิ้นสภาพ ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก⁸¹

กรณีที่ 2 นายเมตต์ แสงจันทร์ ปลัดอาวุโสอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และดาบตำรวจดวงเด่น ลาภจิตร หัวหน้าสายตรวจ กก.3 บก.ปทส.(กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) นำกำลังตำรวจและอาสาสมัคร เข้าตรวจค้นยึดไม้พะยูนเถื่อนกว่า 100 ท่อน มูลค่าในต่างประเทศประมาณ 20 ล้านบาท ถูกซุกซ่อนไว้ในหนองน้ำข้างบ้าน นายชม สิมศิลา อายุ 67 ปี หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ โดยขณะเจ้าหน้าที่เข้าตรวจค้น นายชมไม่อยู่บ้าน เจ้าหน้าที่จึงยึดไม้ไว้ และแจ้งให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรกันทรลักษ์ ติดตามจับกุมเจ้าของไม้มาดำเนินคดีต่อไป นายเมตต์เปิดเผยว่า **จากการตรวจสอบประวัตินายชมพบว่า นายชมเคยถูกจับคดีลักลอบตัดและจำหน่ายไม้พะยูน ไม้เถื่อนมาก่อนแล้วได้ประกันตัวออกมาสู่อีก คาดว่านายชมกลับเข้ามาลักลอบตัดไม้พะยูนอีก เพราะพบว่าในบ้านมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทำไม้เถื่อนเป็นจำนวนมาก และยังเชื่อว่าโยงใยกับขบวนการลักลอบตัดไม้เถื่อนรายใหญ่ตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา และอาจมีคนมีสีให้การสนับสนุน สำหรับขั้นตอนต่อไปจะติดตามตัวนายชมมาสอบสวน เพื่อการดำเนินคดี และขยายผลไปสู่ต้นตอของขบวนการตัดไม้เถื่อนตามแนวชายแดนต่อไป⁸²**

กรณีที่ 3 นายนุวรรต สีลาพตะ ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติทับลาน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดนปพ.(หน่วยปฏิบัติการพิเศษ)ปราจีนบุรี นำกำลังเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทับลานจำนวน 10 นาย เข้าทำการตรวจสอบพื้นที่หมู่ 1 ตำบลไทยสามัคคี อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งกำลังทำการก่อสร้างรีสอร์ททิวทัศน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน ทั้งนี้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทำการจับกุมตัวนายแอ๊ด สำเร็จ อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 10/2 หมู่ที่ 1 ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และนายชัยฤทธิ์ จงฟุ้งกลาง อายุ 40 ปี อยู่บ้านเลขที่ 106/2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พร้อมของกลางซึ่งเป็นอุปกรณ์ช่างปูน เช่น ถังผสมปูน กระเบื้องปูพื้น เครื่องตัดกระเบื้อง ฯลฯ จากการตรวจสอบพบว่า รีสอร์ททิวทัศน์ดังกล่าวเป็นของร้าน "เปี้ยก ระยอง" ซึ่งจำหน่ายอะไหล่-อุปกรณ์เกี่ยวกับรถยนต์ออฟโรด โดยมีนางอำไพ วงษ์ชมภู เป็นเจ้าของ โดยรีสอร์ทดังกล่าวตั้งอยู่บนเนื้อที่ 4 ไร่ สภาพพื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 450 เมตร ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ได้กำลังดำเนินการก่อสร้างบ้านพักสไตล์รีสอร์ท แบบไทย ขนาดต่างๆ เต็มพื้นที่จำนวน 14 หลัง สร้างเป็นบ้านพักเสร็จแล้ว อยู่ในระหว่างตกแต่งภายในจำนวน 9 หลัง ที่เหลืออีก 5 หลัง ได้ขึ้นโครงฐานรากไว้แล้ว นอกจากนี้ยังพบห้องน้ำขนาด 10x8 เมตร อีกจำนวน 1 หลัง โดยรีสอร์ทแห่งนี้เคยถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทับลานทำการจับกุมมาแล้วเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2554 โดยทางอุทยานแห่งชาติทับลานได้ประกาศให้ผู้ประกอบการหยุดดำเนินการ

⁸¹ ผู้จัดการออนไลน์, ป่าไม้กาญจนดำเนินคดีขบวนการตัดไม้รายใหญ่ ไม่เช็ดหลังศาลสั่งรอลงอาญา 2 ปี[ออนไลน์], 24 มีนาคม 2554. แหล่งที่มา: http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2346:2011-03-24-01- [27 กรกฎาคม 2554]

⁸² เดลินิวส์ออนไลน์, ศรีสะเกษยึดไม้พะยูนเถื่อนชายแดนพบพระวิหารมูลค่ากว่า 3 ล้านบาท[ออนไลน์], 17 กันยายน 2554. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/newstartpage/index.cfm?page=content&categoryID=562&contentID=164156> [27 ตุลาคม 2554]

ก่อสร้าง แต่ยังคงมีงานดำเนินการก่อสร้างต่อ โดยไม่เกรงกลัวการจับกุมแต่อย่างใด เพียงแต่ได้นำวัสดุมาปิดบังบริเวณประตูทางเข้ารีสอร์ทเพื่อเป็นการอำพรางตาเจ้าหน้าที่เท่านั้น ทางเจ้าหน้าที่จึงได้นำตัวผู้ต้องหาพร้อมของกลางส่งพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ, กระทำผิดพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 และกระทำผิดพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อไป⁸³

2.2.3.3.2 กรณีนิติบุคคลกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

กรณีแรก นายมงคลชัย พิรักษา อายุ 46 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 92/3 เป็นชาวบ้านในหมู่ 2 ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อาชีพจับปลาในคลอง เก็บผักบุงขาย เลี้ยงชีพ ได้ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนว่า หาเลี้ยงชีพโดยการจับปลาในคลองดังกล่าวมานาน น้ำในคลองมักเกิดปัญหามีกลิ่นเหม็น น้ำเป็นสีดำตลอดเวลาลงไปจับไม่ได้ และเมื่อลงไปหาปลาจะเกิดอาการคันตามร่างกายทนมไม่ไหวต้องรีบขึ้นจากคลองไปอาบน้ำทันที อีกทั้งเมื่อช่วงเย็นวันที่ 8 ตุลาคม 2554 ที่ป่ามนา น้ำในคลองก็กลายเป็นฟอง ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ได้เดินทางมาดู ซึ่งนายหนี่ ชมก้อน ผู้จัดการสวนอุตสาหกรรมโรจนะ กล่าวว่า ต้นเหตุเกิดจากโรงงานเวิร์ลด์เบสท์ ตั้งอยู่ภายในโครงการ เป็นโรงงานผลิตกรดมะนาวหลังปล่อยน้ำเสียซึ่งปนเปื้อนเปลือกมันสำปะหลังลงคลองดังกล่าว โดยมีนายธวัชชัย โคตรเพชร วิศวกร 7 สำนักงานอุตสาหกรรม เดินทางมาดูและเก็บตัวอย่างไปตรวจพิสูจน์ที่จังหวัดชลบุรี คาดว่าจะทราบผลปลายอาทิตย์หน้า หากผลตรวจพบว่าน้ำเกินมาตรฐานกำหนดจะดำเนินคดีกับโรงงานทันที ทั้งนี้ โรงงานดังกล่าวก่อเหตุซ้ำซากหลายครั้ง ที่ผ่านมายุ่งถูกปรับกรณีขนกากอุตสาหกรรมไปทิ้งเรี่ยราด และเมื่อไม่นานมานี้ก็ปล่อยน้ำเสียลงบ่อเก็บน้ำของอุตสาหกรรมโรจนะ ทำให้ปลาตายจำนวนมาก เคยสั่งการให้แก้ไขปรับปรุงก็ยังไม่เรียบร้อย และมาก่อเหตุกรณีนี้ขึ้นอีก ในเบื้องต้นจะให้ผู้จัดการสวนอุตสาหกรรมโรจนะดำเนินการเพิ่มอากาศในบ่อบำบัดน้ำเสียในโรงงานเพิ่มขึ้น และให้ชะลอการปล่อยน้ำลงคลองไว้ก่อน⁸⁴

กรณีที่ 2 กลุ่มชาวบ้านจาก 8 หมู่บ้าน ในตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา กว่า 100 คน ที่ได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวอ้างว่าทางโรงงานน้ำตาลครบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้ปล่อยเขม่าควันและน้ำเสียลงสู่พื้นที่ มานานกว่า 14 ปี นำโดยนายภัทร ระวังครบุรี ชาวบ้านจระเข้หิน หมู่ที่ 1 ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ได้เดินทางมารวมตัวกันที่บริเวณหน้าศาลากลาง จังหวัดนครราชสีมา พร้อมนำแผ่นป้ายข้อความที่ประณามโรงงานน้ำตาลครบุรีที่ปล่อย

⁸³ ชมรมจิตอาสาพัฒนาปราจีนบุรี, จับไม่เข็ดรีสอร์ท "เปี้ยก ระยอง" รอบสอง[ออนไลน์], 11 ตุลาคม 2554.
แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/jitasaprachin/khawsar-kickrrm-update/cabmikhedrisrthpeiykrayxngxbxng> [2 กุมภาพันธ์ 2555]

⁸⁴ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, เวิร์ลด์เบสท์ ผลิตกรดมะนาว ปล่อยน้ำเสียซ้ำซาก[ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2551.
แหล่งที่มา: http://www.deqp.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=7259%3A2008-10-10&catid=7%3A2010-02-04-06-14-10&Itemid=43&lang=en [27 ตุลาคม 2554]

มลภาวะทำลายสิ่งแวดล้อมสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน และอ่านแถลงการณ์เรียกร้องให้ทาง นายระพี ผ่องบุพกิจ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมาและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้เข้ามาควบคุม เพื่อให้ทางโรงงานแห่งนี้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง โดยชาวบ้านกลุ่มนี้อ้างว่าตลอดระยะเวลาเกือบ 50 ปีที่มีการก่อตั้งโรงงานแห่งนี้มาตรฐานในการ ตรวจสอบควบคุมมลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางจังหวัดไม่ได้มีการควบคุมอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง จึงทำให้โรงงานน้ำตาลแห่งนี้ฉวยโอกาสปล่อยมลภาวะในช่วงที่ไม่มีมีการตรวจสอบ จาก หน่วยงานภาครัฐสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน และยังทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วง 13 - 14 ปี ที่ผ่านมา โดยนายภัทร ระวังครบุรี แกนนำกลุ่มชาวบ้าน เปิดเผยว่า โรงงานน้ำตาลครบุรี ซึ่งตั้งอยู่ใน ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 จากทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาท ภายใต้ชื่อบริษัทน้ำตาลครบุรี ปัจจุบันมีกำลังการผลิต 21,000ตัน/วัน ได้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ที่ทางสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมากำหนดไว้ ด้วยการปล่อยมลภาวะออกสู่ชั้น บรรยากาศโดยไม่มีการควบคุม ทำให้เกิดมีเขม่าจากการเผาไหม้ของกระบวนการผลิตน้ำตาลลอยฟุ้ง ในอากาศ สร้างความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชนใน 8 หมู่บ้าน ของตำบลจระเข้หิน ที่ต้องทนสูด เอาฝุ่นละอองขนาดใหญ่ที่ลอยปะปนอยู่ในอากาศเข้าไป จนมีจำนวนผู้ป่วยเป็นโรกระบบทางเดิน หายใจเพิ่มขึ้นมากกว่า 6,000 คน แล้ว โดยมีข้อมูลยืนยันออกมาจากทางสถานีอนามัย ตำบลจระเข้ หิน ระบุว่าในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา มีประชาชนในพื้นที่ 8 หมู่บ้านของตำบลจระเข้หิน ป่วยเป็นโรกระบบ ทางเดินหายใจเพิ่มขึ้นหลายร้อยคนเป็นประจำทุกปี โดยสถิติผู้ป่วยเป็นโรกระบบทางเดินหายใจใน พื้นที่ 8 หมู่บ้านของตำบลจระเข้หิน เมื่อปี 2550 ที่ผ่านมามีเพียง 3,840 ราย แต่ในปี พ.ศ.2551 เพิ่มขึ้นเป็น 3,928 ราย, ปี 2552 เป็น 4,799 ราย และมาในปี 2553ที่ผ่านมา มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็น 6,461 ราย ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี นอกจากนี้ฝุ่นละอองที่เกิดจากการปล่อยมลพิษทาง อากาศของโรงงานน้ำตาลแห่งนี้ ยังมีขนาดใหญ่และเห็นได้ชัด สร้างความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต ขนาดกินข้าวยังต้องปิดบ้านให้มิดชิดไม่สามารถที่จะรับประทานในที่โล่งได้ ซึ่งปัญหานี้จะรุนแรงหนัก ในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงเปิดหีบเริ่มรับอ้อยของเกษตรกรมาผลิตเป็นน้ำตาลส่งขาย ไป จนถึงเดือนเมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการปิดหีบไปแล้ว นอกจากนี้ปัญหาใหม่ล่าสุดตั้งแต่ต้น เดือนมกราคม 2554 ที่ผ่านมาทางโรงงานได้ปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำใต้โรงงาน ซึ่งถือเป็นสายน้ำที่ไหล มาจากอ่างเก็บน้ำลำมูลบน ต้นกำเนิดแม่น้ำมูลของอำเภอครบุรี ทำให้น้ำมีสีขุ่นเหลืองมีกลิ่น ประชาชนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้ นำมาอาบก็จะเกิดผื่นคันตามตัว ซึ่งตลอด ระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ชาวบ้านจะพยายามร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา และทางสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด ให้เข้ามาตรวจสอบ แต่หน่วยงานดังกล่าวนี้ ก็ออกมาตรวจสอบในช่วงที่ทาง โรงงานน้ำตาลได้ปิดหีบยุติการผลิตไปแล้ว ซึ่งมามาตรวจสอบตอนนั้นก็ไม่มีพบอะไร ปัญหาดังกล่าวจึง ถูกหมักหมมไว้ไม่มีการแก้ไข ดังนั้น ทางกลุ่มชาวบ้านจึงได้รวบรวมรายชื่อของประชาชนผู้ที่ได้รับ

ผลกระทบในพื้นที่ 8 หมู่บ้านของตำบลจระเข้หิน รวมกว่า 700 ราย พร้อมข้อมูลปัญหาต่างๆมาให้ทางผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาดำเนินการสั่งการตรวจสอบ⁸⁵

จากกรณีข้อเท็จจริงที่ยกมาให้เห็นข้างต้น คงทำให้พอมองเห็นรูปแบบการกระทำ ความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมได้ไม่มากนักน้อย ส่วนมากในกรณีของบุคคลธรรมดา มักเป็นการกระทำ ความผิดซ้ำในคดีความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน ลักลอบค้าสัตว์ป่า หรือแม้แต่การบุกรุกพื้นที่อุทยาน ส่วนในกรณีของนิติบุคคลมักเป็นการกระทำความผิดกฎหมายโรงงาน และเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ก่อมลพิษรูปแบบต่างๆ เช่น การปล่อยน้ำเสีย ปล่อยมลพิษทางอากาศ ซึ่งมักก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของคนเป็นจำนวนมาก

เมื่อได้ทราบถึงรูปแบบและตัวอย่างการกระทำ ความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงสมควรดูถึงสถิติคดีของหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรมว่าปัญหาการกระทำ ความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนี้ คดีเหล่านี้ขึ้นสู่ศาลบ้างหรือไม่ และมีจำนวนมากน้อยเพียงใด

2.2.3.4 สถิติและแนวโน้มการกระทำ ความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาสารบบคดี ส.4* ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและ ทรัพยากร 1** ย้อนหลังภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี พ.ศ.2550-2554) พบสถิติการกระทำ ความผิดในคดี สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตามตารางนี้

⁸⁵ โคราชฟอรัมออนไลน์, ชาวบ้าน อ.ครบุรีทุกข์ซ้ำซาก ร้อง รง.น้ำตาลปล่อยน้ำเสียลงลำมูล[ออนไลน์], 16 กุมภาพันธ์ 2554. แหล่งที่มา: <http://www.koratforum.net/social/1252.html> [27 ตุลาคม 2554]

* สารบบ ส.4 คือ สารบบฟ้องความอาญาของสำนักงานอัยการสูงสุด กล่าวคือ สำนวนที่มีการลงรับไว้ตาม ส.1(สารบบ รับความอาญาปรากฏผู้ต้องหาที่ส่งตัวมา ใช้ลงรับสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาและส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน) เมื่อต่อมามีการยื่นฟ้องแล้วจะต้องมาลงในสารบบ ส.4 ด้วย

** สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร 1 มีพื้นที่เขตรับผิดชอบดังนี้ เขตพระนคร เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตดอนเมือง เขตบางเขน (เฉพาะแขวงอนุสาวรีย์ ส่วนแขวงท่าแร้งอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดมีนบุรี) เขตลาดพร้าว (เฉพาะแขวงลาดพร้าว ส่วนแขวงจระเข้บัว อยู่ในเขตอำนาจ ศาลจังหวัดมีนบุรี) เขตบึงกุ่ม เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตดินแดง เขตหลักสี่ เขตจตุจักร เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เขตสายไหม (เฉพาะแขวงคลองถนน ส่วนแขวงสายไหม และแขวงออเงินอยู่ในเขต อำนาจศาลจังหวัดมีนบุรี) กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถิติคดีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร 1

ปี พ.ศ.	จำนวน(คดี)
2550	18
2551	22
2552	19
2553	14
2554	10

ในจำนวนคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรดังกล่าว พบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.) **กรณี นายวินิจ กลิ่นมะลิ** พบการกระทำความผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวนทั้งสิ้น 3 คดีภายในระยะเวลาเพียง 2 ปี ดังนี้

คดีแรก คดีหมายเลขดำที่ อ.8008/2553 คดีหมายเลขแดงที่ อ.4058/2553 ของ ศาลอาญา

ศาลอาญาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง, 20 วรรคหนึ่ง, 47, 58, 62 , 64 จำคุก 6 เดือน และปรับ 20,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้อีกหนึ่ง คงลงโทษจำคุก 3 เดือน และปรับ 10,000 บาท ประกอบกับจำเลยไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ริบของกลาง./

คดีที่สอง คดีหมายเลขดำที่ อ.3568/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.3495/2554 ของ ศาลอาญา

ศาลอาญาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง, 20 วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทแต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษฐานคำสั่งสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ลงโทษปรับ 5,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่

การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้กึ่งหนึ่ง คงปรับ 2,500 บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ริบหนัก 27 ตัว และกรงนก 3 กรง ของกลาง./

คดีที่สาม คดีหมายเลขดำที่ อ.4491/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.4471/2554 ของศาลอาญา

ศาลอาญาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง, 20 วรรคหนึ่ง, 47, 58 จำคุก 6 เดือน และปรับ 20,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 3 เดือน และปรับ 10,000 บาท ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ริบหนัก จำนวน 18 ตัว และกรงนก จำนวน 2 กรง ของกลาง./

2.) กรณี นายณัฐพล วราสินธุ์ พบการกระทำความผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำนวนทั้งสิ้น 2 คดีภายในปีเดียวกัน ดังนี้

คดีแรก คดีหมายเลขดำที่ อ.979/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.875/2554 ของศาลอาญา

ศาลอาญาพิพากษาว่า จำเลยทั้งสอง* มีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง, 20 วรรคหนึ่ง, 47, 58 การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทแต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษฐานคำสั่งสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ลงโทษจำคุกคนละ 6 เดือน ปรับคนละ 5,000 บาท จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้คนละกึ่งหนึ่ง คงจำคุกคนละ 3 เดือน ปรับคนละ 2,500 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ริบของกลาง ส่วนที่โจทก์ขอให้ปรับโทษจำเลยที่ 1 ต่อจากคดีอื่น เนื่องจากคดีนี้ ศาลรอการลงโทษ จึงให้ยกคำขอ

คดีที่สอง คดีหมายเลขดำที่ อ.979/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.876/2554 ของศาลอาญา

ศาลอาญาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง, 20 วรรคหนึ่ง, 47, 58 การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียว

* จำเลยที่ 1 ในคดีนี้คือนายณัฐพล วราสินธุ์ ส่วนจำเลยที่ 2 คือ นายณัฐ เชาวพานนท์

ผิดต่อกฎหมายหลายบทแต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษฐานคำสั่งตัวป่าคุ้มครอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุก 6 เดือน ปรับ 5,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 3 เดือน ปรับ 2,500 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ธิบของกลาง ส่วนที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ เนื่องจากศาลไม่ลงโทษจำคุก จึงให้ยกคำขอในส่วนนี้./

จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลอาญาที่ยกมาให้เห็นข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีความกล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำรอยเดิม ในข้อหาแบบเดิม และมีรูปแบบการกระทำความผิดคล้ายเดิม แม้ในตัวอย่างกฎหมายสิ่งแวดล้อมจะกำหนดบทลงโทษถึงขั้นจำคุกไว้ แต่ศาลมักใช้ดุลพินิจรอลงอาญาเสียเป็นส่วนใหญ่ และลงโทษเพียงแค่โทษปรับแก้จำเลยเท่านั้น และโทษปรับก็มักเป็นจำนวนที่ไม่สูงมาก ผู้กระทำความผิดมีความสามารถในการชำระค่าปรับได้ เมื่อการลงโทษเป็นเช่นนี้ ผู้กระทำความผิดจึงกล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

เมื่อได้ทราบถึงแนวความคิดและทฤษฎีของการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อม รวมถึงรูปแบบ ลักษณะและกรณีตัวอย่างการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมโดยละเอียดในบทนี้แล้ว ในบทต่อไปจะได้กล่าวถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมทั้งของไทยและของต่างประเทศ

การลงโทษที่รุนแรงและหนักยิ่งขึ้นหากมีการกระทำความผิดซ้ำ เพราะถือเป็นผู้ไม่มีความเข็ดหลาบ โดยการลงโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในอดีตมีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่หรือยับยั้งการกระทำความผิด ไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีก และเป็นการประจานผู้กระทำความผิดต่อสังคม จนกระทั่งในปัจจุบัน ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยก็ยังคงมีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้เช่นกัน เพียงแต่โทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่มีลักษณะป่าเถื่อนรุนแรงเหมือนในอดีต และบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำยังมีบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกด้วย

3.1.1 รูปแบบและข้อจำกัดในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิด

การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งการเพิ่มโทษออกได้เป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ

1) **การเพิ่มมาตราส่วนโทษ** หมายถึง การเพิ่มระวางโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดเช่นนั้น³ โดยมีระวางโทษหนักกว่าที่กำหนดโทษในกรณีปกติกึ่งหนึ่ง เท่าตัว หรือสามเท่า เป็นต้น

2) **การเพิ่มโทษที่จะลง** หมายถึง การเพิ่มโทษตามวิธีที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54⁴ กล่าวคือ ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มโทษ ถ้ามีทั้งการเพิ่มโทษและลดโทษ ให้เพิ่มโทษก่อนแล้วจึงลดโทษจากส่วนที่เพิ่มนั้น

ข้อจำกัดของการเพิ่มโทษ มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 51 ว่า “ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกเกินห้าสิบปี”

แม้วิธีการและข้อจำกัดของการเพิ่มโทษจะถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม แต่ก็สามารถนำไปใช้กับการเพิ่มโทษตามกฎหมายอื่นได้ หากกฎหมายอื่นไม่ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 ซึ่งบัญญัติความไว้ว่า “บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ใน กรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้นๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

3.1.2 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายที่มีโทษทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดความผิดและโทษ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอาญาอื่นที่กำหนดความผิดและโทษอันได้แก่พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดทุกประเภทที่มีการกำหนดโทษทางอาญาไว้ด้วย ซึ่งทั้งประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอาญาอื่นได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพิ่มโทษไว้ ดังนี้

³ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 801.

⁴ โปรดดู ภาคผนวก ก.

3.1.2.1 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา

ก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ได้มีบทบัญญัติเรื่องการกระทำความผิดซ้ำไว้ในหมวดที่ 8 มาตรา 72 ถึงมาตรา 76 โดยเรียกว่า “ผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เช็ดหลาย” ซึ่งเหตุผลในการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เช็ดหลายนั้น กฎหมายมีวัตถุประสงค์จะปราบปรามและตัดสันดานผู้มีสันดานชั่วซ้ำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยเพิ่มโทษให้หนักขึ้นให้สมแก่ความชั่วซ้ำของผู้นี้⁵ แต่ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ใช้คำว่า “การกระทำความผิดอีก” ไม่เรียกว่าการกระทำความผิดไม่เช็ดหลายดังเช่นในกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งการกระทำความผิดอีกนี้ก็คือการกระทำความผิดซ้ำนั่นเอง โดยประมวลกฎหมายอาญาได้เปลี่ยนหลักการไปจากกฎหมายลักษณะอาญาในข้อสำคัญคือ เดิมจะเพิ่มโทษได้เมื่อได้กระทำความผิดหลังจากที่ได้พ้นโทษตามคำพิพากษาไปแล้ว แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาสามารถเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดหลังจากมีคำพิพากษาถึงที่สุดโดยไม่จำต้องพ้นโทษไปแล้ว⁶

ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 หมวด 8 ได้บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกไว้ตามมาตรา 92, 93 และ 94 ดังนี้

มาตรา 92⁷ บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

มาตรา 93⁸ บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 135

(2) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 136 ถึงมาตรา 146

⁵ ขุนจรยยาวิเศษ(บุญเที่ยง บุญยนิษฐ์)และนายทองหล่อ บุญยนิษฐ์, หลักกฎหมายลักษณะอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (พระนคร: โรงพิมพ์ดำรงธรรม, 2478), หน้า 114.

⁶ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 1, (กรุงเทพมหานคร: แสงทองการพิมพ์, 2510), หน้า 220.

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2499), มาตรา 92.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2499), มาตรา 93.

- (3) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166
- (4) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และมาตรา 194
- (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 200 ถึงมาตรา 204
- (6) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216
- (7) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224 มาตรา 226 ถึงมาตรา 234 และมาตรา 236 ถึงมาตรา 238
- (8) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 250 ถึงมาตรา 261 และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 264 ถึงมาตรา 269
- (9) ความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ถึงมาตรา 275
- (10) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 285
- (11) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และมาตรา 294 ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 301 ถึงมาตรา 303 และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ถึงมาตรา 308
- (12) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 มาตรา 310 และมาตรา 312 ถึงมาตรา 320
- (13) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 365”

มาตรา 94⁹ บัญญัติว่า “ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มียายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้”

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2499), มาตรา 94.

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ถึง 94 อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.) คดีแรก ต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”

คำว่า “ถึงที่สุด” หมายความว่า ต้องไม่มีการอุทธรณ์ฎีกาต่อไปอีกแล้ว และต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก คำว่า “จำคุก” ผู้นั้นต้องรับโทษจริง ไม่ใช่การรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษตามมาตรา 56¹⁰ ด้วยเหตุนี้หากกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในระหว่างที่รอการลงโทษจำคุกไว้นั้นจะเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ 93 ไม่ได้¹¹ นอกจากนี้ หากต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับโดยชำระค่าปรับไปเรียบร้อยแล้วหากไปกระทำความผิดอีกก็ไม่อยู่ในข่ายของการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และมาตรา 93

2.) คดีต่อมา ได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

ตามมาตรา 92 เป็นการกระทำความผิดอาญาใดๆก็ได้ แต่ตามมาตรา 93 จะต้องเป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซ้ำอนุมาตราเดียวกันอีก

3.) ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้

ฐานความผิดที่จะถูกเพิ่มโทษตามมาตรา 92 ได้ เป็นการกระทำความผิดอาญาใดๆก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นความผิดใดๆตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่นแต่ไม่มีบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะก็สามารถเพิ่มโทษได้ แต่ตามมาตรา 93 จะต้องเป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซ้ำอนุมาตราเดียวกันตามที่กำหนดไว้ในอนุมาตรา (1)-(13) เท่านั้น จึงจะสามารถเพิ่มโทษได้ ฐานความผิดตามมาตรา 93 อนุมาตรา (1)-(13) ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร มาตรา 107 ถึงมาตรา 135 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน มาตรา 136 ถึงมาตรา 146 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 147 ถึงมาตรา 166 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และมาตรา 194 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 200 ถึงมาตรา 204 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามมาตรา 209 ถึงมาตรา 216 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา 217 ถึงมาตรา 224 มาตรา 226 ถึงมาตรา 234 และมาตรา 236 ถึงมาตรา 238 ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตั๋ว ตามมาตรา 250 ถึงมาตรา 261 และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามมาตรา 264 ถึงมาตรา 269 ความผิดเกี่ยวกับการค้า ตามมาตรา 270 ถึงมาตรา 275 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 ถึงมาตรา 285 ความผิดต่อชีวิต ตามมาตรา 290 และมาตรา 294 ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 295 ถึงมาตรา 299 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 301 ถึงมาตรา 303 และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา ตามมาตรา

¹⁰ โปรดดู ภาคผนวก ก.

¹¹ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 820.

306 ถึงมาตรา 308 ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 309 มาตรา 310 และมาตรา 312 ถึงมาตรา 320 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามมาตรา 334 ถึงมาตรา 365

4.) ระยะเวลาในการกระทำความผิดซ้ำหลังจากกระทำความผิดครั้งแรก

ตามมาตรา 92 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ส่วนมาตรา 93 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่เช่นเดียวกัน แต่ภายในเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

การกระทำความผิดใดๆ ซ้ำอีกในระหว่างยังต้องรับโทษ อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่อยู่ในระหว่างการพักการลงโทษจำคุกตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 246¹² หรือระหว่างที่ยังหลบหนีการลงโทษอยู่ก่อนล่วงเลยการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 98¹³ หรือกระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำ¹⁴

คำว่า “พ้นโทษ” ก็คือพ้นโทษที่ได้รับจริง ๆ ในคดีก่อน หากคดีก่อนจำเลยไม่ได้รับโทษจำคุกเพราะศาลรอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี จึงไม่มีวันพ้นโทษจำคุกที่จะถือเอาเป็นเกณฑ์ในการเพิ่มโทษจำเลยได้ และเมื่อครบกำหนดรอการลงโทษแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการพ้นโทษ¹⁵ กล่าวคือวันครบกำหนดรอการลงโทษมิใช่วันพ้นโทษ หากมีการกระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็เพิ่มโทษไม่ได้

5.) รูปแบบการเพิ่มโทษ

รูปแบบการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และ 93 คือ การเพิ่มโทษที่จะลง ไม่ใช่การเพิ่มมาตราส่วนโทษ โดยให้ศาลกำหนดโทษจำคุกตามความผิดที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อน แล้วจึงคำนวณเพิ่มขึ้นจากกำหนดโทษที่จะลงนั้น มิใช่เพิ่มจากอัตราโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำหรับความผิดนั้น

6.) อัตราการเพิ่มโทษ

อัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 คือให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ส่วนอัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 93 ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

¹² โปรดดู ภาคผนวก ก.

¹³ โปรดดู ภาคผนวก ก.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 821-822.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 822.

7.) ความผิดที่เป็นเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ เป็นไปตามมาตรา 94 ได้แก่

ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี ความผิดทั้งสามแบบนี้ ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความหมายของมาตรา 92-93

3.1.2.2 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา

นอกจากกฎหมายจะบัญญัติเรื่องการกระทำความผิดซ้ำไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ถึงมาตรา 94 แล้ว กฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาก็ได้มีการวางหลักถึงการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้เช่นกัน ผู้เขียนเห็นสมควรจะต้องกล่าวถึงหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่นซึ่งเล็กน้อย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ว่ามีความเหมือนความต่าง และสมควรที่จะนำมาวางหลักในคดีสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตัวอย่างของความผิดประเภทอื่นที่มีการกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ ได้แก่ การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด คดีการพนัน คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

3.1.2.2.1 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 97¹⁶ บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

การเพิ่มโทษเนื่องเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 นี้จะเห็นได้ว่ามีกฎหมายวางหลักไว้เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 กล่าวคือโทษที่ถูกเพิ่มโทษในการกระทำความผิดครั้งหลังนั้นจะเพิ่มโทษได้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น ไม่มีหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษปรับ นอกจากนั้นกำหนดระยะเวลาภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรกเป็น 5 ปี เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกตามมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้นเอง¹⁷

¹⁶ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 96 ตอนที่ 63 (ฉบับพิเศษ), มาตรา 97

¹⁷ นรินทร์ ไทรพัก, “การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุฉกรรจ์ในคดีอาญา”, หน้า 90.

3.1.2.2.2 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน

ความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 เป็นความผิดที่มีตัวเลขสถิติคดีสูงพอสมควร จริงอยู่แม้ว่าความผิดประเภทนี้จะมีใช่เป็นอาชญากรรมในตัวเองแต่ก็อาจกล่าวได้ว่า มีผลสะท้อนไปถึงความสงบเรียบร้อยของสังคม และเศรษฐกิจของประเทศโดยทั่วไป ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดคดีการพนันซ้ำๆอีกนี้ ผู้กระทำความผิดย่อมจะต้องได้รับโทษหนักขึ้นเพื่อให้เกรงกลัวหรือหลบจำทำนองเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา 92, 93 แห่งประมวลกฎหมายอาญา¹⁸

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 มาตรา 14 ทวิ¹⁹ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้ว ยังไม่ครบกำหนดสามปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้อีก

(1) ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำความผิดครั้งหลัง เป็นโทษจำคุกและปรับ ให้วางโทษทวีคูณ

(2) ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำความผิดครั้งหลัง เป็นโทษจำคุกหรือปรับ ให้วางโทษทั้งจำทั้งปรับ”

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนันพิจารณาได้เป็น 3 ประการ กล่าวคือ

1.) เป็นการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน กล่าวคือ ในคดีก่อนต้องเป็นคดีการพนันและในคดีหลังก็ต้องเป็นคดีการพนันเช่นกัน คดีทั้งสองดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดโดยผู้กระทำคนเดียวกัน ถ้าปรากฏว่าคดีก่อนเป็นคดีความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น แม้คดีหลังจะเป็นคดีการพนัน ก็ระวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 14 ทวิ ไม่ได้ โดยนัยเดียวกัน ถ้าคดีก่อนเป็นคดีการพนัน แต่คดีหลังซึ่งจะเป็นเหตุให้ถูกรวางโทษหนักขึ้นเป็นการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติอื่น ก็ระวางโทษตามพระราชบัญญัติการพนันไม่ได้

2.) กระทำความผิดเมื่อพ้นโทษคดีก่อนแล้ว ยังไม่ครบกำหนด 3 ปี กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน ได้กระทำความผิดในระหว่างที่กำลังรับโทษในคดีการพนันคดีก่อนอยู่ก็ดี หรือ ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษ เช่น ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ แต่ได้หลบหนีไปเสียก่อน และภายหลังถูกดำเนินคดีการพนันอีกในคดีหลังก็ดี กรณีดังกล่าวนี้ จะวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 14 ทวิ ไม่ได้ คำว่าพ้นโทษในคดีก่อน โทษจำคุกในคดีก่อน จะต้องหมายความว่า จำเลยพ้นโทษจำคุกจริงๆ ถ้าโทษจำคุกในคดีก่อนศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ภายในระยะเวลาที่รอการลงโทษ จำเลยมากระทำความผิดในคดีการพนันอีก ดังนี้ จะถือว่าจำเลยพ้นโทษ

¹⁸ สุชาติ สุขสมิตร, “การกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน” บทบัญญัติ เล่มที่ 29, ตอนที่ 1 2515 หน้า 91

¹⁹ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478, ราชกิจจานุเบกษา, (วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2478), มาตรา 14ทวิ

แล้วไม่ได้ เพราะในระหว่างระยะเวลานั้นยังไม่มีโทษจำคุก ต้องถือว่าจำเลยยังไม่พ้นโทษ จึงเพิ่มโทษตามมาตรา 14 ทวิ ไม่ได้²⁰ แต่ถ้าในคดีก่อน จำเลยต้องโทษปรับ ต่อมายังไม่ครบสามปีนับแต่วันชำระค่าปรับ จำเลยมากระทำความผิดในคดีการพนันในคดีหลัง กรณีนี้ต้องถือว่าจำเลยพ้นโทษปรับคดีก่อนแล้ว ยังไม่ครบกำหนดสามปี เมื่อมากระทำความผิดคดีการพนันอีก จึงต้องถูกเพิ่มโทษตาม มาตรา 14 ทวิ ได้

3.) การวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 14 ทวินี้ ต้องคำนึงถึงการกระทำความผิดในครั้งหลังเท่านั้น ถ้าโทษในคดีหลังเป็นโทษจำคุกและปรับ ก็ต้องวางโทษทวีคูณ และถ้าโทษในคดีหลังเป็นโทษจำคุกหรือปรับ ให้วางโทษทั้งจำทั้งปรับ

3.1.2.2.3 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นคดีที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อประชาชน เพราะมีลักษณะแพร่กระจายเป็นวงกว้าง และนำไปสู่ภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีประเภทนี้ พบในพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 ในมาตรา 15/1²¹ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ถ้าได้กระทำความผิดนั้นซ้ำอีกในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่ก็ดี หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกหนึ่งเท่าของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 มาตรา 15/1 สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1.) มีการกระทำความผิดฐานกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 4²² หรือ มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 5²³ และต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษโดยไม่จำเป็นต้องเป็นโทษจำคุกเท่านั้น ซึ่งโทษตามมาตรา 4 และมาตรา 5 นี้กำหนดไว้ในมาตรา 12 คือต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

2.) ระยะเวลาในการกระทำความผิดครั้งหลัง กฎหมายฉบับนี้กำหนดว่า “ในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่ก็ดี หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี” ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้วางหลักให้ศาลสามารถเพิ่มโทษได้ แม้จะได้กระทำความผิดซ้ำนั้นอีกในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่

²⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 278/2506.

²¹ พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527, ราชกิจจานุเบกษา ๑๖๔/๑พ, (๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗), มาตรา 15/1

²² โปรดดู ภาคผนวก ก.

²³ โปรดดู ภาคผนวก ก.

3.) การเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดนี้ให้เพิ่มโทษที่จะลงอีกหนึ่งเท่าของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

3.1.2.2.4 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญา

คดีทรัพย์สินทางปัญญานี้ พบการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 มาตรา 113²⁴ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีก ให้วางโทษทวีคูณ” และในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 73²⁵ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้อีกต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญาอาจพิจารณาได้ดังนี้

1.) มีการกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้ คำว่าต้องระวางโทษ อาจเป็นการต้องระวางโทษปรับหรือโทษจำคุกก็ได้

2.) คำว่าพ้นโทษ หากเป็นการพ้นโทษจำคุก คดีก่อนต้องมีการจำคุกจริง ไม่ใช่เพียงแต่การรอการกำหนดโทษ นอกจากนี้คำว่าพ้นโทษไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นการพ้นโทษจำคุกอย่างเดียว การปรับก็ถือเป็นโทษอย่างหนึ่ง ดังนั้นแม้คดีก่อนศาลจะลงโทษจำคุกและรอการลงโทษให้จำเลย แต่ปรากฏว่าคดีนั้น ศาลก็ได้ลงโทษปรับจำเลยอีกสถานหนึ่งด้วย เมื่อคดีนี้ปรากฏว่าจำเลยเคยถูกศาลลงโทษปรับตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 มาแล้ว และพ้นโทษปรับมายังไม่ครบ 5 ปี จำเลยกลับมากระทำความผิดคดีนี้ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เช่นเดียวกัน จึงต้องวางโทษทวีคูณแก่จำเลย²⁶

3.) ระยะเวลาในการกระทำความผิดครั้งหลัง เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปีกระทำความผิดในคดีทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้

²⁴ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 108 ตอนที่ 199 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2534), มาตรา 113.

²⁵ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 111 ตอนที่ 59 ก, (1 ธันวาคม 2537), หน้า 1, มาตรา 73.

²⁶ ฎีกาที่ 8878/2542.

4.) การลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำ ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 กำหนดให้วางโทษทวีคูณ ส่วนในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์กำหนดให้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในความผิดประเภทอื่น เช่น การพนัน ยาเสพติด ต่างก็เป็นความผิดที่มีลักษณะรบกวนต่อความสงบสุขของประชาชนเช่นเดียวกับความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม ซึ่งในความผิดเหล่านี้กฎหมายได้กำหนดเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งสามารถสรุปให้เห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา

ประเด็น/ประเภทคดี	คดียาเสพติด	คดีการพนัน	คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ	คดีทรัพย์สินทางปัญญา
ประเภทกฎหมาย	พรบ. ยาเสพติด 2522 มาตรา 97	พรบ. การพนัน 2478 มาตรา 14ทวิ	พรก.การกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน 2527 มาตรา15ทวิ	พรบ.เครื่องหมายการค้า2534 มาตรา 113, พรบ.ลิขสิทธิ์ 2537 มาตรา 73
ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก	คดีแรกต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก	คดีแรกต้องระวางโทษตามพรบ.นี้ *ไม่จำเป็นต้องเป็นโทษจำคุกเท่านั้น	คดีแรกต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษตามมาตรา 4,5 *ไม่จำเป็นต้องเป็นโทษจำคุกเท่านั้น	คดีแรกต้องระวางโทษตามพรบ.นี้ *ไม่จำเป็นต้องเป็นโทษจำคุกเท่านั้น
ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง	คดีหลังกระทำความผิดอีกในระหว่างรับโทษอยู่หรือหลังพ้นโทษแล้ว 5ปี	คดีหลังกระทำความผิดตามพรบ.นี้ อีก หลังพ้นโทษแล้ว ยังไม่ครบ3ปี	คดีหลังกระทำความผิดนั้นซ้ำอีกในระหว่างรอการลงโทษหรือภายใน5ปีนับแต่วันพ้นโทษ	คดีหลังพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนด5ปี
รูปแบบการเพิ่มโทษ	เพิ่มโทษที่จะลง,เพิ่มได้เฉพาะโทษจำคุก	วางโทษหนักขึ้น ทั้งโทษจำคุกและปรับ	เพิ่มโทษที่จะลง	เพิ่มระวางโทษ
อัตราการเพิ่มโทษ	กึ่งหนึ่ง	ทวีคูณ	หนึ่งเท่า	ทวีคูณ/สองเท่า
*ข้อสังเกต	ใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำตามป.อ.	เพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ	เพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ,เพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำได้ แม้กระทำในระหว่างรอการลงโทษ	เพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ, เพิ่มระวางโทษ

3.1.3 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มโทษในการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ใช้หลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา แต่มีกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบางฉบับที่กำหนดหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้เช่นกัน จากการศึกษาพบกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษไว้เพียง 2 ฉบับ ได้แก่ การเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 และการเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

3.1.3.1 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติโรงงานเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลการตั้งและประกอบกิจการโรงงานเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศ หรือของสาธารณชน การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหายกับป้องกันอันตรายที่อาจเกิดแก่ประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 62²⁷ บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกลงโทษเพราะเหตุกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วครั้งหนึ่ง ถ้าได้กระทำความผิดในบทบัญญัติเดียวกันกับที่เคยถูกลงโทษแล้วนั้นซ้ำอีก ให้ศาลพิจารณาเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอย่างน้อยอีกหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้น”

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 62 สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

- 1.) คำว่า “ผู้ใด” ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 อาจหมายถึงถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ โดยพิจารณาจากลักษณะความผิดที่ได้กระทำในบทบัญญัตินั้นๆ
- 2.) คำว่า “เคยถูกลงโทษเพราะเหตุกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วครั้งหนึ่ง” คำว่าลงโทษอาจเป็นโทษจำคุก โทษปรับ หรือโทษอื่นๆที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 นี้ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นแค่โทษจำคุกเท่านั้น
- 3.) การจะเพิ่มโทษในพระราชบัญญัติโรงงานได้นั้น จะต้องเป็นการกระทำความผิดในบทบัญญัติเดียวกันกับที่เคยถูกลงโทษแล้วนั้นซ้ำอีก หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำต่างบทบัญญัติเดิม ก็ไม่อาจเพิ่มโทษได้

²⁷ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 44 ตอนที่ 62, (9 เมษายน 2535), มาตรา 62.

4.) การเพิ่มโทษตามกฎหมายโรงงานสามารถเพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยมีอัตราการเพิ่มโทษนั้นกำหนดให้ศาลสามารถเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างน้อยอีกหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 62 นี้ได้กำหนดการเพิ่มโทษไว้หากได้กระทำความผิดซ้ำ โดยมีเงื่อนไขแตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ผู้ที่อาจถูกเพิ่มโทษได้อาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ไม่กำหนดเวลาว่าจะกระทำความผิดภายในกี่ปี และให้เพิ่มโทษจำคุกอย่างน้อยหนึ่งในสาม หรือเพิ่มโทษปรับอีกกึ่งหนึ่งสำหรับความผิดนั้น ซึ่งการเพิ่มโทษในกรณีนี้ เมื่อมีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ หลักเกณฑ์จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายโรงงาน ไม่นำการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้²⁸

3.1.3.2 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ .ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ .ศ. 2535 มาตรา 82²⁹ บัญญัติว่า “ผู้ใดโดยเจตนาก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ไม่ว่าจะเป็นอย่างตนเองหรือผู้อื่นทำ หรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดซ้ำอีกภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งก่อน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ .ศ. 2535 สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1.) การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มีกำหนดไว้ตามมาตรา 82 วรรคสอง ซึ่งเป็นการเพิ่มโทษเฉพาะความผิดที่ได้กระทำตามมาตรา 82 วรรคหนึ่งเท่านั้น คือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดเจตนาก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ไม่ว่าจะเป็นอย่างตนเองหรือผู้อื่นทำ หรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเช่นนั้น

²⁸ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อประมวลกฎหมายที่กำหนดความผิดอาญาและวิธีพิจารณาความอาญาและทางปกครองในคดีสิ่งแวดล้อม, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), หน้า 32-33.

²⁹ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ .ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 39, (วันที่ 6 เมษายน 2535), มาตรา 82.

2.) คำว่า “ผู้ใด” อาจหมายถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

3.) องค์ประกอบความผิดของการเพิ่มโทษ จะต้องเป็นการกระทำ “โดยเจตนา” เท่านั้น โดยต้องเจตนาก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ไม่ว่าจะ เป็นของตนเองหรือผู้อื่นทำ หรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเช่นนั้น

4.) ระยะเวลาภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก กฎหมายกำหนดไว้ว่าหากกระทำความผิดซ้ำอีกภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งแรก จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้

5.) อัตราโทษที่กำหนดในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำอีกภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย มาตรา 82 วรรคสองนั้นต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตามวรรคหนึ่ง โดยเป็นการกระทำความผิดภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งแรก และเป็นการเพิ่มระวางโทษจากการกระทำความผิดครั้งแรกขึ้นอีกหนึ่งเท่า ทั้งระวางโทษจำคุกและโทษปรับ เมื่อมีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ หลักเกณฑ์จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะ ไม่นำการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ประเด็น/กฎหมาย	พรบ.โรงงาน 2535 มาตรา 62	พรบ.วัตถุอันตราย 2535 มาตรา 82 วรรคสอง
ตัวบุคคลที่อาจถูกเพิ่มโทษได้	“ผู้ใด” อาจหมายถึงรวมถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้	“ผู้ใด” อาจหมายถึงรวมถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้
ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก	คดีแรกเคยถูกลงโทษเพราะเหตุกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วครั้งหนึ่ง	คดีแรกกระทำความผิดตามมาตรา 82 วรรคแรก
ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง	คดีหลังได้กระทำความผิดในบทบัญญัติเดียวกันกับที่เคยถูกลงโทษแล้วนั้นซ้ำอีก (ซ้ำมาตราเดิม)	คดีหลังกระทำความผิดซ้ำอีกภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งก่อน
รูปแบบการเพิ่มโทษ	เพิ่มโทษที่จะลง *เพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและปรับ	เพิ่มระวางโทษ *เพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและปรับ
อัตราการเพิ่มโทษ	หนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับ	เพิ่มระวางโทษจำคุกเป็นไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (เพิ่มขึ้นหนึ่งเท่า)
*ข้อสังเกต	ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้ เพราะเพิ่มโทษปรับได้	ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้ เพราะเพิ่มโทษปรับได้

3.1.4 มาตรการอื่นตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมกับการกระทำความผิดซ้ำ

นอกเหนือไปจากการเพิ่มโทษทางอาญาแล้ว ในประเทศไทย กฎหมายสิ่งแวดล้อมและกฎหมายอื่นบางฉบับ ยังได้บัญญัติถึงโทษและมาตรการอื่นเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไว้เช่นกัน ได้แก่

1.) การริบเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด

โทษริบเครื่องมือนี้ พบได้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 74 ทวิ³⁰ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

³⁰ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 58 ตอนที่ -หน้า ๑๔๑๗, (15 ตุลาคม 2484), มาตรา 74 ทวิ

มาตรา 35³¹ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มาตรา 57³² หรือแม้แต่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 29³³ โดยวางหลักว่าบรรดา ไม้ ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลใช้หรือได้มาโดยการกระทำ ผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นโดยไม่คำนึงว่าเป็นของผู้กระทำผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำ พิพากษาของศาลหรือไม่

2.) มาตรการรอกการลงโทษโดยการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติ

มาตรการนี้พบในพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 มาตรา 80³⁴ แต่อย่างไรก็ตาม โทษริบเครื่องมือและมาตรการรอกการลงโทษนั้นต่างก็เป็นเพียง “มาตรการป้องกัน ล่วงหน้า” เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำเท่านั้น มิใช่มาตรการที่จะแก้ปัญหา เมื่อได้มีการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นแล้ว แตกต่างจากการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำที่จะทำให้ ผู้กระทำความผิดซ้ำเกิดความเกรงกลัวว่าตนจะต้องได้รับโทษหนักขึ้นเมื่อกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งถือ เป็นการลงโทษภายหลังการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นแล้ว

3.) การห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

วิธีการนี้จัดเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการลงโทษ ในทางอาญา กล่าวคือ โทษเป็นสภาพบังคับที่จะใช้แก่บุคคลภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้กระทำให้ ความผิดแล้ว ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิด หรือมีการกระทำความผิดแล้ว ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกลับมากระทำความผิดอีก ซึ่งการห้าม การประกอบอาชีพบางอย่างนี้ มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 ซึ่งวางหลักว่าเมื่อ ศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบ อาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

³¹ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 81 ตอนที่ 38 หน้า 263, (28 เมษายน 2507), มาตรา 35.

³² พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 15, (28 กุมภาพันธ์ 2535), มาตรา 57.

³³ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 78 ตอนที่ 80 หน้า 1071 (3 ตุลาคม 2504), มาตรา 29.

³⁴ พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ก ตอนที่ 121, (2 ธันวาคม 2542), มาตรา 80.

4.) มาตรการพิเศษตามกฎหมายฟอกเงิน

การฟอกเงิน คือ การนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปกระทำการใดๆ ให้ทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายนั้นกลายเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและนำทรัพย์สินนั้นไปแสวงหาประโยชน์อย่างอื่นต่อไป พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อดำเนินคดีกับผู้แสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าว และยังมีมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินกำหนดไว้เป็นพิเศษ โดยการขยายขอบเขตและหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินให้กว้างขึ้น โดยสามารถริบทรัพย์สินได้ทั้งหมดไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการโอนเปลี่ยนแปลงสภาพ หรือโอนไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นก็ตาม จึงถือเป็นมาตรการที่น่ากลัวสำหรับผู้กระทำความผิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดนั้นมีแรงจูงใจจากทรัพย์สินเป็นสำคัญ เช่น นายทุนที่อยู่เบื้องหลังขบวนการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งการนำกฎหมายฟอกเงินมาบังคับใช้จะต้องนำมาใช้กับ “ความผิดมูลฐาน” ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น ในอดีต กฎหมายฟอกเงินได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้เพียง 8 อย่างเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถนำมาตราการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้เนื่องจากมิใช่ความผิดมูลฐาน แต่ในปัจจุบัน ได้มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2556 (ฉบับที่ 4) ออกมาบังคับใช้ และในมาตรา 3 ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้เพิ่มความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3(15)ในกฎหมายฟอกเงิน ส่งผลให้ในปัจจุบันสามารถนำมาตราการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมได้แล้ว ดังนั้น ในกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนี้ หากมีการนำมาตราการตามกฎหมายฟอกเงินมาบังคับใช้ควบคู่ไปกับการเพิ่มโทษทางอาญา ก็ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบมากกว่าเพราะเป็นการสาวไปถึงตัวทรัพย์สินของอาชญากร และเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิดได้อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษในกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมไว้โดยตรง คงมีแต่เพียงการนำหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้บังคับ ซึ่งยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอต่อการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อม เพราะไม่สามารถเพิ่มโทษปรับได้ และแม้จะมีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับ แต่ก็ยังไม่มีมาตรการครอบคลุมเพียงพอต่อการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมที่มีหลากหลายรูปแบบกระจายอยู่ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ จึงสมควรศึกษากฎหมายของต่างประเทศ ที่ได้มีการกำหนดการเพิ่มโทษในคดีสิ่งแวดล้อมไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ และยังรวมไปถึงการมีมาตรการอื่นๆ ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

* ในอดีต ความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนหรือฉ้อโกงตามกฎหมายพาณิชย์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร และความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

3.2 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ

เมื่อได้พิจารณาถึงหลักการโดยทั่วไปของการเพิ่มโทษในกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในเบื้องต้นไปแล้ว ในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมและรวมไปถึงมาตรการอื่นในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ ทั้งในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เพื่อจะได้ทราบว่าบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละประเทศมีความเหมือนความต่างกันอย่างไร อันความเหมือนและแตกต่างดังกล่าวนี้ย่อมจะช่วยให้เป็นส่วนที่ชี้วัดให้เห็นถึงข้อดีและข้อด้อยของบทบัญญัติในกฎหมายแต่ละประเทศ และท้ายที่สุด จากการศึกษาในส่วนของประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ อาจจะช่วยให้นักกฎหมายไทยในส่วนของกรมการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมีการปรับปรุงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะเป็นตัวช่วยให้การกลับไปกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมีจำนวนลดลง

3.2.1 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาแม้จะเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมอย่างมาก แต่ก็นับได้ว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการควบคุมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และได้มีการวางนโยบายและการออกกฎหมายที่ใช้บังคับกับสิ่งแวดล้อมไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาคือประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) โดยใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีเป็นหลัก แต่ก็ได้มีการตรากฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรออกมาใช้บังคับควบคุมไปในบางเรื่องด้วย สำหรับในเรื่องการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น สภาคองเกรสก็ได้ออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหามลพิษในแต่ละเรื่อง รวมทั้งกำหนดสภาพบังคับทางอาญาในกฎหมายเหล่านี้ด้วย ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะบังคับใช้สภาพบังคับทางอาญาที่อยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละฉบับนั้น แต่จะไม่นำเอาบทบัญญัติในเรื่องการก่อให้เกิดความเสียหายในประมวลอาญา (Model Penal Code) มาบังคับใช้ต่อความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม* ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบกฎหมายคู่ คือ กฎหมายระดับรัฐบาลกลางและระดับมลรัฐ คดีสิ่งแวดล้อมจึงสามารถอยู่ในอำนาจของศาลรัฐบาลกลางหรือศาลมลรัฐก็ได้³⁵ การดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศสหรัฐอเมริกา หากกล่าวโดยทั่วไปแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีการจัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อมไว้เป็นการเฉพาะเพื่อพิจารณาคดีประเภทนี้ เหมือนอย่างเช่นที่มีศาลคดีสิ่งแวดล้อมจัดตั้งไว้เป็นการเฉพาะในบางรัฐของประเทศออสเตรเลีย การฟ้องคดีและการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศสหรัฐอเมริกา

* Model Penal Code, มาตรา 220.2(3)(a) บัญญัติในความผิดเกี่ยวกับ "Causing Risking Catastrophe".

³⁵ สายใจ อุซชิน, "มาตรการบังคับทางอาญาที่ใช้แก่นิติบุคคลในคดีสิ่งแวดล้อม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 108.

จึงกระทำที่ศาลตามปกติเหมือนคดีทั่วไป (ยกเว้นในบางมลรัฐ ได้แก่ มลรัฐเวอร์มอนต์ที่มีการออกกฎหมายจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม)³⁶

กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกาอาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และ 2. กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่อง โดยกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ก็คือ National Environmental Policy Act 1969 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการดำรงอยู่อย่าง เป็นสุขระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้เป็นแต่เพียงแนวนโยบายที่ชี้แนะในการดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างเท่านั้น มิใช่เป็นมาตรการที่จะนำมาใช้บังคับหรือแก้ไขปัญหามลพิษโดยตรงดังเช่นมาตรการทางกฎหมายอื่น³⁷ จนกระทั่ง ในปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา รัฐบาลสหรัฐได้ดำเนินการฟ้องร้องกับผู้ก่อให้เกิดมลพิษอย่างจริงจังจนนำไปสู่การใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาเป็นหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิด มาตรการทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อมจึงอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่อง ได้แก่ กลุ่มกฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollutions law) และกลุ่มกฎหมายสงวนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)

จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกาพบว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น มีกำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Water Act หรือ CWA)

กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาดได้ถูกรวมไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ ในหัวข้อที่ 33 มาตรา 1251-1387³⁸ กฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ.1948 และได้ถูกเรียกว่า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลพิษทางน้ำระดับชาติ (the Federal Water Pollution Control Act) แต่ต่อมาได้ถูกแก้ไขและเปลี่ยนแปลงใหม่ในปี ค.ศ. 1972 หลังจากนั้นกฎหมายฉบับนี้ก็เป็นที่รู้จักทั่วไปในนามของกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Air Act) ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ EPA ได้วางหลักเรื่องการควบคุมมลพิษไว้ เช่น การกำหนดค่ามาตรฐานน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น³⁹

บทกำหนดโทษทางอาญาของกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ได้กำหนดไว้ในมาตรา 309 (ตรงกับมาตรา 1319 ของ 33 U.S.C.) ได้แก่

³⁶ สราวุธ เบญจกุล, ศาลสิ่งแวดล้อม (Green Bench)[ออนไลน์], 25 พฤษภาคม 2554, แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9540000063597> [27 กรกฎาคม 2555]

³⁷ ทรงพล พลเยี่ยม, “มาตรการทางอาญากับปัญหาการก่อให้เกิดมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 139.

³⁸ Clean Water Act, 33 U.S.C. § 1251-1387.

³⁹ United States Environmental Protection Agency, Summary of the Clean Water Act[online], 2012. Available from: <http://www.epa.gov/lawsregs/laws/cwa.html> [2012, August 10]

1.) กรณีของการกระทำความผิดโดยประมาท* (Negligent violations) ตามมาตรา 1319(C)(1) กล่าวคือ ผู้ใดกระทำโดยประมาทฝ่าฝืนมาตรา 1311, 1312 (เรื่องคุณภาพของน้ำและขีดจำกัดการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม), มาตรา 1316 (เรื่องการป้องกันน้ำเสียตามมาตรฐานการควบคุมการทิ้งของเสียแห่งชาติ), มาตรา 1317 (มาตรฐานการปล่อยน้ำทิ้งเป็นพิษและการบำบัดก่อนถ่ายน้ำทิ้ง), มาตรา 1318 (เรื่องรายงาน บันทึก และการตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้หรือการติดตั้งเครื่องมือตรวจสอบสภาพน้ำ ตลอดจนวิธีการบำรุงรักษาเครื่องมือดังกล่าว, มาตรา 1321 (b)(3), 1328 หรือ 1345 ของกฎหมายฉบับนี้ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อห้ามหรือข้อจำกัดในการอนุญาตภายใต้มาตรา 1342 หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดตามมาตรา 1342 (a)(3) หรือ 1342 (b)(8) หรือข้อห้ามตามมาตรา 1344 ของกฎหมายฉบับนี้ หรือ (b) กระทำโดยประมาทก่อให้เกิดมลพิษหรือสารพิษอันตรายต่อระบบระบายน้ำ โดยที่ผู้นั้นรู้หรือควรจะได้รู้ว่าอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินมากกว่าที่การปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือข้อห้ามตามกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 2,500 เหรียญสหรัฐและไม่เกินวันละ 25,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลนั้นเคยกระทำความผิดครั้งแรกมาแล้ว(กระทำความผิดซ้ำ) โทษปรับจะจำคุกจะสูงขึ้น คือ ต้องโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁰

2.) กรณีของการกระทำความผิดโดยจงใจ** (Knowing violations) ตามมาตรา 1319(2) กล่าวคือ ผู้ใด (a) โดยจงใจฝ่าฝืนมาตรา 1311, 1312, 1316, 1317, 1318, 1321 (b)(3), 1328 หรือ 1345 ของกฎหมายฉบับนี้ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อห้ามหรือข้อจำกัดในการอนุญาตภายใต้มาตรา 1342 หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดตามมาตรา 1342 (a)(3) หรือ 1342 (b)(8) หรือข้อห้ามตามมาตรา 1344 ของกฎหมายฉบับนี้ หรือ (b) โดยจงใจก่อให้เกิดมลพิษหรือสารพิษอันตรายต่อระบบระบายน้ำ โดยที่ผู้นั้นรู้หรือควรจะได้รู้ว่าอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินมากกว่าที่การปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือข้อห้ามตามกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 5,000 เหรียญสหรัฐและไม่เกินวันละ 50,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลนั้นเคยกระทำความผิดครั้งแรกมาแล้ว(กระทำความผิดซ้ำ) โทษปรับจะจำคุกจะสูงขึ้น คือ ต้องโทษปรับไม่เกิน 100,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 6 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴¹

3.) กรณีที่ผู้กระทำความผิดจงใจก่อให้เกิดอันตราย (Knowing endangerment) ตามมาตรา 1319(3) กล่าวคือ ผู้ใดโดยเจตนาฝ่าฝืนมาตรา 1311, 1312, 1313, 1316, 1317, 1318,

* กระทำโดยประมาท หมายถึง กระทำโดยไม่รู้สำนึกว่าจะมีผลร้ายเกิดขึ้น หากผู้กระทำควรจะได้รู้ว่าจะเกิดผลดังกล่าว ในขณะที่กระทำ

⁴⁰ 33 U.S.C. § 1319(C)(1).

**

กระทำโดยจงใจ (Knowing) หมายความว่าผู้กระทำความผิดรู้สำนึกว่าเหตุการณ์หรือผลร้ายที่จะเกิดตามมาจากการกระทำนั้นจะต้องมีเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

⁴¹ 33 U.S.C. § 1319(C)(2).

1321 (b)(3), 1328, หรือ 1345 ของกฎหมายฉบับนี้ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อห้ามหรือข้อจำกัดในการอนุญาตภายใต้มาตรา 1342 หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดตามมาตรา 1342 (a)(3) หรือ 1342 (b)(8) หรือข้อห้ามตามมาตรา 1344 ของกฎหมายฉบับนี้ และผู้นั้นรู้อยู่แล้วในเวลานั้นว่าการกระทำดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง ต้องโทษปรับไม่เกิน 250,000 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 15 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นองค์กร (organization) ต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 เหรียญสหรัฐ หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁴² โดยใน (b) ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ว่าอย่างไรจึงถือจะว่าผู้กระทำความผิดรู้ว่าการกระทำดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง และยังได้ให้นิยามของคำว่า “องค์กร” และ “บาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง” ไว้ด้วย⁴³

4.) กรณีการรายงานที่เป็นเท็จ (false statement) บุคคลใดโดยเจตนาทำรายงานเท็จในรูปแบบบันทึก รายงาน หรือรูปแบบใดๆ หรือไม่ตรวจสอบอุปกรณ์หรือวิธีการใดที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายนี้ ต้องโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษปรับและจำคุกจะสูงขึ้น เป็นปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁴

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในเรื่องการควบคุมมลพิษทางน้ำ กฎหมายได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้ทั้งในกรณีกระทำความผิดโดยประมาทและโดยเจตนา และมีโทษที่สูงมากในกรณีที่ผู้กระทำความผิดจงใจก่อให้เกิดอันตราย (Knowing endangerment) และกำหนดบทลงโทษพิเศษในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นองค์กร (organization) ไว้อีกด้วย และหากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ กฎหมายก็กำหนดให้มีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดได้ ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

3.2.1.2 กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act)

กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act หรือ CAA) ได้ถูกรวมไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ ในหัวข้อที่ 42 มาตรา 7401-7671⁴⁵ กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด เป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางที่ออกแบบมาเพื่อควบคุมมลพิษทางอากาศในระดับชาติ โดยมีหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (EPA) เป็นผู้พัฒนาและบังคับใช้ กฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในปี ค.ศ. 1970, 1977 และ 1990 กฎหมายอากาศสะอาดเป็นกฎหมายที่สำคัญมาก เพราะถือเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักฉบับแรกๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการกำหนดถึงการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (citizen

⁴² 33 U.S.C. § 1319(C)(3).

⁴³ โปรดดู ภาคผนวก.

⁴⁴ 33 U.S.C. § 1319(C)(4).

⁴⁵ Clean Air Act, 42 U.S.C. § 7401-7671.

suits) เอาไว้ รัฐและรัฐบาลท้องถิ่นจำนวนมากได้นำกฎหมายฉบับนี้ไปเป็นหลักในการตรากฎหมายที่คล้ายคลึงกันขึ้นบังคับใช้

บทกำหนดโทษทางอาญาของกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 113 (ตรงกับ 42 U.S.C. มาตรา 7413) ได้แก่

มาตรา 7413(1) กำหนดว่า บุคคลใดโดยเจตนาฝ่าฝืนข้อบังคับหรือข้อห้ามที่กำหนดในแผนการดำเนินงานภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมากกว่า 30 วันหลังได้รับการแจ้งเตือนจากเจ้าหน้าที่ตามอนุมาตรา(a) หรือฝ่าฝืนข้อบังคับหรือข้อห้ามตามมาตรา 7411(e) (เรื่องมาตรฐานประสิทธิภาพ) มาตรา 7412 มาตรา 7414(เรื่องการตรวจสอบ) มาตรา 7429 (เรื่องการเผาไหม้ขยะของเหลว) มาตรา 7475(a) มาตรา 7477 (เรื่องข้อกำหนดก่อนการก่อสร้าง) มาตรา 7603 (เรื่องคำสั่งฉุกเฉิน) มาตรา 7611a(a) 7611b(c) (เรื่องข้อห้าม) หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือข้อห้ามใดๆในอนุมาตรา 4-A ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมความเป็นกรด หรือฝ่าฝืนอนุมาตรา 6 ซึ่งเกี่ยวกับการควบคุมชั้นบรรยากาศโอโซน หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดตามกฎหมาย คำสั่ง หรือข้อห้ามใดๆภายใต้มาตราและอนุมาตรานี้ และรวมไปถึงฝ่าฝืนข้อกำหนดเรื่องการจ่ายค่าธรรมเนียมให้รัฐภายใต้กฎหมายฉบับนี้ มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁴⁶

มาตรา 7413(2) บุคคลใดโดยเจตนาจัดทำรายงานเท็จ หรือละเว้นไม่รายงานข้อมูลใด หรือเจตนาเปลี่ยนแปลงหรือปิดบังซ่อนเร้นการรายงาน บันทึก หรือเอกสารใดๆ ล้มเหลวในการติดตั้งอุปกรณ์ตรวจสอบใด ๆ ตามกฎหมายฉบับนี้ มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁴⁷

มาตรา 7413(3) บุคคลใดโดยเจตนาไม่จ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่รัฐตามที่กำหนดในอนุมาตรานี้ หรืออนุมาตรา 3,4-A,5 หรือ 6 ของกฎหมายฉบับนี้ มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้ง

⁴⁶ 42 U.S.C § 7413(C)(1).

⁴⁷ 42 U.S.C § 7413(C)(2).

ปรับ หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁴⁸

มาตรา 7414(4) บุคคลใดโดยประมาทปล่อยสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายใดๆออกสู่อากาศโดยรอบ โดยเป็นสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7412 หรือสารที่เป็นอันตรายอย่างมากตามที่ระบุไว้ในมาตรา 11002(a)(2) ของกฎหมายฉบับนี้ และการกระทำโดยประมาทนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁴⁹

มาตรา 7414(5) บุคคลใดโดยเจตนาปล่อยสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายใดๆออกสู่อากาศโดยรอบ โดยเป็นสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7412 หรือสารที่เป็นอันตรายอย่างมากตามที่ระบุไว้ในมาตรา 11002(a)(2) ของกฎหมายฉบับนี้ และการกระทำโดยเจตนา นั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก(กระทำความผิดซ้ำ) โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁵⁰

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในเรื่องการควบคุมมลพิษทางอากาศในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้กำหนดความผิดทางอาญาไว้ในกรณีการฝ่าฝืนคำสั่งทางปกครองในเรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนดและข้อห้ามเรื่องอากาศ โดยจะมีการกำหนดความผิดเมื่อมีการกระทำโดยเจตนาไว้เป็นหลัก แต่หากเป็นกรณีปล่อยมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง แม้เป็นการกระทำโดยประมาท กฎหมายก็กำหนดความรับผิดทางอาญาไว้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายอีกด้วย และในกฎหมายเรื่องอากาศ ยังมีการแยกกำหนดโทษที่กระทำโดยบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเอาไว้อีกด้วย

⁴⁸ 42 U.S.C § 7413(C)(3).

⁴⁹ 42 U.S.C § 7413(C)(4).

⁵⁰ 42 U.S.C § 7413(C)(5A).

3.2.1.3 กฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิการรับรู้ข้อมูลของชุมชน (Emergency Planning and Community Right-To-Know Act หรือ EPCRA)

กฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิการรับรู้ข้อมูลของชุมชนเป็นกฎหมายที่กำหนดให้เจ้าของกิจการต้องทำการแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับปริมาณของสารพิษอันตรายที่ได้จัดเก็บไว้ ใต้ใช้ หรือปล่อยออกมา โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนและประชาชนในชุมชนได้รับทราบถึงอันตรายจากสารเคมีซึ่งอาจขึ้นได้ในพื้นที่นั้น กฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิการรับรู้ข้อมูลของชุมชนได้ถูกรวมไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ ในหัวข้อที่ 42 มาตรา 11001-11050⁵¹ กฎหมายฉบับนี้รู้จักกันในชื่อ SARA Title III บทกำหนดโทษทางอาญาของกฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิชุมชน ได้กำหนดไว้ในมาตรา 325 (ตรงกับมาตรา 11045 ของ 42 U.S.C.) ว่าผู้ใดโดยเจตนาฝ่าฝืนมาตรา 11,004 (เรื่องการแจ้งเตือนฉุกเฉิน emergency notification) ตามกฎหมายฉบับนี้ต้องโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญสหรัฐ หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐ หรือถูกจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵²

นอกจากนี้ ในกฎหมายว่าด้วยการวางแผนฉุกเฉินและสิทธิการรับรู้ข้อมูลของชุมชน ยังได้กำหนดมาตรการทางแพ่งและมาตรการทางปกครองกรณีการกระทำความผิดซ้ำเพิ่มเติมไปจากการเพิ่มโทษทางอาญาอีกด้วย โดยใน 42 USC § 11045 – Enforcement หากมีการฝ่าฝืนการแจ้งเตือนฉุกเฉินของพนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 11004 จะมีโทษปรับทางแพ่งไม่เกิน 25,000 เหรียญต่อวันที่มีการทำละเมิด หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ค่าปรับทางแพ่งจะไม่เกินวันละ 75,000 เหรียญสหรัฐ⁵³ (In the case of a second or subsequent violation, the amount of such penalty may be not more than \$75,000 for each day during which the violation continues.) โดยการลงโทษทางแพ่งนี้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองต้องใช้สิทธิทางศาลให้ศาลเป็นผู้ดำเนินการ

3.2.1.4 กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร (Resource Conservation and Recovery Act หรือ RCRA)

กฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะสารพิษ บทกำหนดโทษทางอาญาของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 6928 (1-7) ของ 42 U.S.C.⁵⁴ ว่าบุคคลใด (1) โดยเจตนาเคลื่อนย้ายหรือเป็นเหตุให้มีการเคลื่อนย้ายขยะอันตรายใดๆ ที่ระบุไว้ในอนุมาตรานี้โดยที่ไม่ได้รับ

⁵¹ 42 U.S.C. § 11001-11050.

⁵² 42 U.S.C. § 11045(b)(4).

⁵³ A civil penalty of not more than \$25,000 per day for each day during which the violation continues may be assessed by the Administrator in the case of a violation of the requirements of section 11004 of this title. In the case of a second or subsequent violation the amount of such penalty may be not more than \$75,000 for each day during which the violation continues.

⁵⁴ 42 U.S.C. § 6928.

อนุญาต หรือ (2) โดยเจตนา รักษา จัดเก็บหรือละทิ้งซึ่งขยะอันตรายซึ่งระบุไว้ในอนุมาตรานี้ หรือ (3) โดยเจตนา ละเว้นการแจ้งข้อมูลหรือแจ้งข้อมูลที่เป็นเท็จในรูปแบบใดๆ หรือ (4) โดยเจตนา ผลิต จัดเก็บ รักษา เคลื่อนย้าย กำจัด ส่งออก หรือกระทำการอื่นใดซึ่งขยะอันตรายหรือน้ำมันที่ใช้แล้วที่ไม่ได้ระบุไว้ว่าเป็นขยะอันตรายภายใต้อนุมาตรานี้ และเจตนาทำลาย เปลี่ยนแปลง ปกปิดหรือไม่แจ้ง หรือแสดงเอกสารที่จำเป็นต่อทางการ หรือ (5) โดยเจตนา เคลื่อนย้ายหรือเป็นเหตุให้มีการเคลื่อนย้าย ขยะอันตรายหรือน้ำมันที่ใช้แล้วที่ไม่ได้ระบุไว้ว่าเป็นขยะอันตรายภายใต้อนุมาตรานี้ หรือ (6) โดยเจตนา ส่งออกขยะอันตรายที่ระบุไว้ในอนุมาตรานี้ หรือ (7) โดยเจตนา เก็บรักษา จัดการ เคลื่อนย้ายหรือเป็นสาเหตุให้มีการเคลื่อนย้าย กำจัด หรือกระทำการอื่นใดซึ่งไม่ได้ระบุไว้ว่าเป็นขยะอันตรายภายใต้อนุมาตรานี้ ถือว่ามีความผิดต่อโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐในแต่ละวันที่ทำการฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี (หรือ 5 ปี ถ้าเป็นการฝ่าฝืนอนุมาตรา 1 หรือ 2) หากการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก โทษขั้นสูงสุดต้องเพิ่มขึ้น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก⁵⁵

3.2.1.5 กฎหมายควบคุมเสียง (Noise Control Act of 1972 หรือ NCA)

กฎหมายควบคุมเสียงได้ถูกรวมไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ ในหัวข้อที่ 42 มาตรา 4901-4918⁵⁶ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมระดับเสียงไว้ในระดับและเวลาที่จะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของประชาชน

บทกำหนดโทษทางอาญาของกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 11 (ตรงกับ มาตรา 4910 ของ 42 U.S.C.) ว่าหากผู้ใดโดยจงใจหรือโดยเจตนา (who willfully or knowingly) ฝ่าฝืนมาตรา 4909 (1), (3), (5) หรือ (6) ของกฎหมายฉบับนี้ ต้องโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ฝ่าฝืน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵⁷

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โดยภาพรวมกฎหมายต่อต้านมลพิษในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการแบ่งแยกกฎหมายออกเป็นการควบคุมมลพิษเอาไว้ในแต่ละด้าน ทั้งในด้านอากาศ น้ำ เสียง และขยะ โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะกำหนดโทษทางอาญาไว้หากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยหลักกฎหมายจะลงโทษทางอาญาต่อเมื่อมีการกระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อมโดยเจตนาเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามในบางฐานความผิดที่รุนแรงและมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของประชาชน กฎหมายจะให้ผู้กระทำต้องรับโทษแม้จะกระทำโดยประมาทก็ตาม และในกฎหมายบางฉบับ เช่น กฎหมายอากาศสะอาด ได้แยกการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเอาไว้

⁵⁵ 42 U.S.C. § 6928(1)-(7) โปรตดูภาคผนวก.

⁵⁶ 42 U.S.C. § 4901-4918.

⁵⁷ 42 U.S.C. § 4910(a)(1).

ชัดเจน และหากมีการกระทำความผิดซ้ำ กฎหมายก็ได้บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเอาไว้อีกด้วย โดยสามารถเพิ่มได้ทั้งในส่วนโทษจำคุกและโทษปรับ

นอกจากการเพิ่มโทษทางอาญาแล้ว ในประเทศสหรัฐอเมริกา ยังมีมาตรการอื่นๆที่นำมาใช้ บังคับกับการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ได้แก่ **มาตรการในการทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดีดั้งเดิม (Clean Up Enforcement)** โดยการทำความสะอาดแหล่งมลพิษหรือชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ทำความสะอาดให้แทน กฎหมายที่กำหนดมาตรการเหล่านี้ได้แก่ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนและความรับผิดชอบ (the Comprehensive, Environmental Response, Compensation and Liability Act : CERCLA หรือ Superfund) กฎหมายอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ (The Resource Conservation and Recovery Act : RCRA) กฎหมายมลพิษจากน้ำมัน (Oil Pollution Act) กฎหมายอากาศสะอาด (Clean Air Act: CAA) กฎหมายน้ำสะอาด (Clean Water Act: CWA) และกฎหมายน้ำดื่มที่ปลอดภัย (Safe Drinking Water Act: SDWA) ตัวอย่างคดีด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้มาตรการนี้ได้แก่ คดีที่รัฐนิวยอร์กยื่นฟ้อง **บริษัท Allied-Signal** ในปี ค.ศ. 1989 โดยบังคับให้บริษัทต้องทำความสะอาดของเสียอันตรายที่ทิ้งไว้ในทะเลสาบโอนอนดากา (Onondaga Lake) และบริเวณโดยรอบ ในปี ค.ศ. 2005 กรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนิวยอร์ก (NYSDEC) และหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (EPA) ได้ออกบันทึกการตัดสินใจที่ระบุถึงแผนฟื้นฟูทะเลสาบโอนอนดากาไว้ ศาลรัฐบาลกลางได้อนุมัติตามในปี ค.ศ. 2007 โดยระบุให้บริษัท Allied-Signal (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท Honeywell International) ทำตามแผนฟื้นฟูของ NYSDC และ EPA ในการล้างทำความสะอาดตะกอนที่ปนเปื้อนในด้านล่างของทะเลสาบโอนอนดากา บริษัท Honeywell ลงนามในพระราชกฤษฎีกาตามความเห็นชอบในปีเดียวกันนั้นและกำหนดแผนเยียวยาสำหรับทำความสะอาดทะเลสาบโอนอนดากา แผนการทำความสะอาดจะกำหนดให้มีการขุดลอกถึง 2.65 ล้านลูกบาศก์เมตรของตะกอนที่ปนเปื้อนอยู่ในส่วนลึกของทะเลสาบโดยไม่กระทบต่อพื้นที่ผิวทะเลสาบ ตะกอนจะขุดจากด้านล่างของทะเลสาบและนำไปทิ้งยังพื้นที่ทิ้งของเสียในเมือง Camillus รัฐนิวยอร์ก ค่าใช้จ่ายโดยประมาณของแผนการล้างทำความสะอาดนี้คือ 451 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยที่ค่าใช้จ่ายจำนวน 414 ล้านดอลลาร์นั้นเกิดจากการก่อสร้างและมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาประจำปี 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁵⁸

มาตรการห้ามการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมก็เป็นอีกมาตรการที่กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยนำมาใช้กับผู้กระทำผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมเช่นกัน ตัวอย่างคดีที่สำคัญ ได้แก่ **คดีเมจิก ไพป์ (Magic Pipe Case)** กล่าวคือ บริษัทนิติบุคคล 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท สตาร์ชิป(สาขาเกาะมาร์แชลล์) (Stanships Inc. (Marshall Islands), บริษัท สตาร์ชิป(สาขา นิวยอร์ก)(Stanships Inc. (New York) บริษัทสแตนดาร์ดชาร์ต ชิปปิง(Standard Shipping Inc.) และบริษัทคาร์ลมอร์ มารีไทม์ (Calmore Maritime Ltd.) ซึ่งทำธุรกิจการขนส่งและเดินเรือทางทะเลในมลรัฐนิวยอร์กได้ถูกศาลพิพากษาให้จ่ายค่าปรับ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐและถูกห้ามการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาถึง 5 ปี อันเนื่องมาจากการละเมิดพระราชบัญญัติ

⁵⁸ Wikipedia, Onondaga Lake [online], 2011. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Onondaga_Lake [2012, August 15]

การป้องกันมลพิษจากการขนส่งทางเรือ (Act to Prevent Pollution from Ships) พระราชบัญญัติ การท่าและความปลอดภัยทางน้ำ (Ports and Waterways Safety Act) และความผิดเกี่ยวกับการ ขัดขวางความยุติธรรม (obstruction of justice) นอกจากนี้ศาลยังสั่งให้จ่ายค่าปรับอีก 250,000 เหรียญสหรัฐเพื่อช่วยเหลือสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนดีดังเดิม โดยทีมเฝ้าสังเกตทางทะเลรายงานว่า เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2010 เรือขนส่งได้ทำการทิ้งคราบโคลนและคราบน้ำมันอย่างผิดกฎหมาย โดยการขนส่งผ่านท่อ(magic pipe) โดยโคลนและคราบน้ำมันจากเครื่องยนต์ได้ถูกส่งผ่านไปยังแท้งก์ พลังงานและได้ถูกทำให้แพร่กระจายเป็นวงกว้าง เนื่องจากเกิดรอยร้าวระหว่างการขนส่งแต่เรือขนส่ง ไม่ยอมรายงานให้ทราบจนสามารถสังเกตเห็นคราบน้ำมันได้ชัดในเดือนธันวาคม 2010 ท่อเหล็กที่ใช้ ในการทิ้งคราบน้ำมันได้ถูกซ่อนไว้อย่างมิดชิดเมื่อเรือจอดเทียบท่า และยังมีการทำหนังสือรายงาน น้ำมันเท็จเพื่อตบตาเจ้าหน้าที่ชายหาดอีกด้วย โดยบริษัท สตาร์ชิป(สาขาเกาะมาร์แชลล์) (Stanships Inc. (Marshall Islands)หนึ่งในบริษัทที่ทำผิดถือเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ เคยถูกดำเนินคดีมาแล้ว เมื่อ 29 กันยายน 2010 ในข้อหาปกปิดข้อมูลรายงานมลภาวะทางเรือ ในคดีก่อน ศาลได้สั่งให้เสีย ค่าปรับ 700,000 เหรียญสหรัฐ และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มอีก 125,000 เหรียญสหรัฐเป็นค่าใช้จ่ายในการ บริการสังคม ต่อมาเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2011 ศาลได้เพิกถอนใบอนุญาตบริษัท สตาร์ชิป(สาขาเกาะ มาร์แชลล์) (Stanships Inc. (Marshall Islands) และได้สั่งห้ามมิให้ประกอบการค้าในประเทศ สหรัฐอเมริกาอีก⁵⁹

3.2.2 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐ Queensland)

ออสเตรเลียเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ออสเตรเลียใช้ ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์โดยได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษ ส่วนที่มาของกฎหมายนั้น มาจากคำพิพากษาของศาล และกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ซึ่งกฎหมายที่ตราขึ้นนี้อาจจะออกโดย มลรัฐหรือรัฐบาลกลางก็ได้ ปัจจุบันกฎหมายที่ตราขึ้นนี้เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของกฎหมาย ออสเตรเลียซึ่งรวมถึงกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้วย⁶⁰

ออสเตรเลียเป็นรัฐรวมในรูปสหพันธรัฐ (Federal State) ที่ประกอบด้วยรัฐอธิปไตย หลายรัฐรวมตัวตั้งเป็นเครือจักรภพออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia) ดังนั้น ระบบ บริหารราชการและการจัดองค์กรบริหารราชการของออสเตรเลียจึงมีโครงสร้างภายในสองระดับ คือ มืองค์กรระดับมลรัฐ (รัฐบาลมลรัฐ, สภามลรัฐ, ศาลสูงสุด, มลรัฐและหน่วยงานบริหารมลรัฐ) กับ องค์กรในระดับสหพันธรัฐ (รัฐบาลของสหพันธ์ สภาของสหพันธ์ ศาลสูงสุดของสหพันธ์ และหน่วย

⁵⁹ Office of Public Affairs, Repeat Offender Shipping Firm Sentenced in New Orleans to Pay \$ 1 Million and Banned in “Magic Pipe” Case [online], (2011, July 28). Available from : <http://fredericacade.wordpress.com/2011/07/28/press-release-repeat-offender-shipping-firm-sentenced-in-new-orleans-to-pay-1-million-and-banned-in-%E2%80%9Cmagic-pipe%E2%80%9D-case/> [2011, October 15]

⁶⁰ Zada Lipman, “Australia,” in *Environmental law and enforcement in the Asia-Pacific rim*, Terri Mottershead, (Hong Kong : Sweet & Maxwell Asia, 2002), PP. 23-29.

ราชการบริหารของสหพันธ์) ซ้อนกันอยู่ ออสเตรเลียประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ 6 รัฐ คือ รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) รัฐวิกตอเรีย (Victoria) รัฐควีนส์แลนด์ (Queensland) รัฐทัสมาเนีย (Tasmania) รัฐออสเตรเลียตะวันตก (Western Australia) และรัฐออสเตรเลียใต้ (South Australia)

ประเทศออสเตรเลียมีการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมขึ้นในบางมลรัฐ ได้แก่ ศาลที่ดินและสิ่งแวดล้อมในมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (Land and Environment Court) ศาลสิ่งแวดล้อมและผังเมืองในมลรัฐควีนส์แลนด์ (Queensland Planning and Environment Court) และศาลสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและ การพัฒนา (Environment, Resources and Development Court - the ERD Court) ในมลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย มีหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทและให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนในข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านแพ่ง อาญา และข้อพิพาททางปกครอง⁶¹

สำหรับในเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในมลรัฐ Queensland ได้แก่

3.2.2.1 กฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลภาวะทางเสียง (Noise Abatement Act 1978)

มาตรา 55 วางหลักไว้ว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ หากไม่มีบทกำหนดโทษไว้เป็นการเฉพาะให้ลงโทษ ดังต่อไปนี้⁶²

- (a) สำหรับความผิดครั้งแรก โทษปรับไม่เกิน 2,500 เหรียญ และหากเป็นความผิดต่อเนื่องให้มีโทษปรับรายวันอีกวันละ 150 เหรียญตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป
- (b) สำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ไม่ว่าความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมานั้นจะเป็นความผิดประเภทเดียวกับความผิดครั้งก่อนหรือไม่ก็ตาม โทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ และหากเป็นความผิดต่อเนื่องให้มีโทษปรับรายวันอีกวันละ 150 เหรียญตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป

3.2.2.2 กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Waters Act 1971)

มาตรา 48 วางหลักไว้ว่า ผู้ใด (a) กระทำความผิดตามมาตรา 23(1) มาตรา 35 หรือมาตรา 47(1) โดยการฝ่าฝืนนั้นเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา 27(1) หรือมาตรา 31 ของกฎหมายฉบับนี้ (b) โดยไม่ขัดต่อบททั่วไปที่กล่าวมาก่อน กระทำความผิดภายใต้กฎหมายนี้โดยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพน้ำที่กำหนดในการทิ้งหรือขนย้ายของเสียจากแหล่งกำเนิด ซึ่งการกระทำเช่นนั้นเป็นสาเหตุหรืออาจเป็นสาเหตุให้เกิดมลพิษทางน้ำ หรือการไม่ปฏิบัติตามค่ามาตรฐานภายในเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตหรือในการแจ้งเตือนภายใต้กฎหมายฉบับนี้

⁶¹ ปีติเทพ อยู่ยั้ง, ศาลสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบ: ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมในประเทศอังกฤษ [ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2553. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1517>. [27 กรกฎาคม 2555]

⁶² Noise Abatement Act 1978 (QLD), section.55.

มีโทษดังนี้คือ โทษสำหรับความผิดครั้งแรก ให้ปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญและหากเป็นความผิดต่อเนื่องให้มีโทษปรับรายวันอีกวันละ 1,000 เหรียญตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป โทษสำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ให้ปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญและหากเป็นความผิดต่อเนื่องให้มีโทษปรับรายวันอีกวันละ 2,000 เหรียญตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป หรือมีโทษจำคุก 12 เดือน ฐานความผิดเหล่านี้ได้แก่ การไม่ได้รับใบอนุญาต หรือ การไม่ปฏิบัติตามในเรื่องมาตรฐานคุณภาพน้ำ เป็นต้น⁶³

มลรัฐ Western Australia แม้ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม แต่ใน **Environmental Protection Act 1986** มาตรา 99x⁶⁴ ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดังเดิม (Orders for restoration and prevention) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในอนาคต (to prevent the continuance or recurrence of the offence.) ซึ่งคำขอนี้ศาลจะสั่งเองไม่ได้ อัยการต้องมีคำขอมาในฟ้อง⁶⁵ และค่าใช้จ่ายในการนี้ ให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ออก⁶⁶

มลรัฐ New South Wales แม้ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม แต่ใน **Protection of the Environment Operations Act 1997** มาตรา 245⁶⁷ ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดังเดิม ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในอนาคต (to prevent the continuance or recurrence of the offence.)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในประเทศออสเตรเลีย เมื่อมีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม กฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ และมีบทบัญญัติให้ศาลสามารถเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้ นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย

เมื่อได้ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law และเป็นประเทศที่ใส่ใจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแล้ว ต่อไปจะได้ศึกษาถึงกฎหมายของประเทศในแถบเอเชีย เนื่องจากเป็นภูมิภาคเดียวกับประเทศไทย ซึ่งบางประเทศก็เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีปัญหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ได้แก่ สิงคโปร์ ฮองกง และยั้งศึกษาไป

⁶³ Jennifer Norberry, Australian Pollution Laws-Offences, Penalties and Regulatory Agencies[Online], 2009, Available from: http://www.aic.gov.au/media_library/publications/proceedings/26/norberry.pdf [2011, November 1]

⁶⁴ Environmental Protection Act 1986 (WA), section 99x.

⁶⁵ A court is not to make an order under subsection (1) unless the prosecutor applies for the order.

⁶⁶ Expenses and costs incurred, or to be incurred, by a person under an order under subsection (5) are to be ascertained in such manner as the court may direct and are to be paid by, or recovered from, the offender in such manner as the court orders

⁶⁷ Protection of the Environment Operations Act 1997 (NSW), Section 245.

ถึงประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มาเลเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทย

3.2.3 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์

แม้ว่าประเทศสิงคโปร์จะมีการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วและมีความหนาแน่นของประชากรที่สูงมาก แต่ประเทศสิงคโปร์ก็ยังคงรักษาสภาพแวดล้อมไว้ได้เป็นอย่างดี โดยได้รับการจัดอันดับจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (USEPA) ว่ามีระดับมลพิษทางอากาศและน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่ได้มาตรฐานคุณภาพดีในการดำรงชีวิตอยู่ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นผลมาจากการมีมาตรการทางบริหารและระบบกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ นโยบายการใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ และรวมไปถึงการมีโครงสร้างทางสิ่งแวดล้อมที่ดีในการจัดการการปล่อยมลพิษทางอากาศ การกำจัดของเสีย และรวมไปถึงการสาธารณสุขของประชาชน⁶⁸ โดยสิงคโปร์เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอังกฤษและมีการตรากฎหมายจากสภาเป็นที่มาของกฎหมายอีกแหล่งหนึ่งด้วย⁶⁹

กฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษที่สำคัญของสิงคโปร์ มี ๒ ฉบับ ได้แก่ **กฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental pollution Control Act หรือ EPCA)** กฎหมายฉบับนี้ควบคุมทั้งในเรื่องอากาศ น้ำ เสียง การปนเปื้อนในดิน และสารอันตราย โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน 1999 ซึ่งเป็นการรวบรวมกฎหมายหลายเรื่องให้รวมอยู่ในฉบับเดียวกัน รวมไปถึงกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act) กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ (Water Pollution Control) และกฎหมายการระบายน้ำ (Drainage Act) กฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ได้แก่ **กฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (The Environmental Public Health Act หรือ EPHA)** กฎหมายฉบับนี้ควบคุมในเรื่องขยะ ซึ่งรวมถึงขยะมีพิษ ขยะภายในประเทศ และขยะอุตสาหกรรม⁷⁰

สำหรับในเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ประเทศสิงคโปร์พบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.2.3.1 กฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental pollution Control Act หรือ EPCA)

ในเรื่องการควบคุมมลพิษทางน้ำ EPCA กำหนดไว้ในมาตรา 16 และมาตรา 17 กล่าวคือ

⁶⁸ Lye Lin Heng, "Singapore," in *Environmental law and enforcement in the Asia-Pacific rim*, Terri Mottershead, (Hong Kong : Sweet & Maxwell Asia, 2002), P.396.

⁶⁹ Ibid, P.397.

⁷⁰ Ibid, P.405

มาตรา 16 กำหนดให้ (1) ผู้ครอบครองสถานที่จะต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้งลงสู่ท่อระบายน้ำหรือที่ดิน (2) ผู้ใดใช้ ใช้งาน หรือจัดการโรงงานใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัดน้ำเสียจะต้องกระทำภายใต้ข้อกำหนดของอธิบดี (3) บุคคลใดไม่ปฏิบัติตาม อนุมาตรา (1), (2) มีความผิด (a) หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องจะถูกปรับอีกไม่เกินวันละ 1,000 เหรียญสิงคโปร์ และ (b) หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือ ทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องจะถูกปรับเป็นเงินวันละ 2,000 เหรียญสิงคโปร์⁷¹

มาตรา 17 ได้กำหนดความผิดสำหรับการทิ้งสารที่เป็นอันตรายหรือสารมีพิษลงไปในแหล่งน้ำจนเป็นเหตุให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมไว้ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกจะมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งที่สามจะต้องถูกลงโทษทั้งจำคุกและปรับ โดยมีโทษจำคุกขั้นต่ำไม่เกิน 1 เดือนและไม่เกิน 12 เดือนและต้องถูกปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์⁷² ซึ่งในการกระทำความผิดซ้ำนี้ กฎหมายยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งเตือนไปยังผู้นั้นให้หยุดการกระทำเช่นนั้นโดยเร็วหรืออาจกำหนดระยะเวลาให้หยุดการกระทำดังกล่าวไว้ในคำสั่งก็ได้⁷³

นอกจากนี้ในมาตรา 49 ยังได้กำหนดให้การขัดขวางอธิบดีกรมคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เป็นความผิดอีกด้วย หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งที่สาม ต้องโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁷⁴

ในเรื่องการควบคุมมลพิษทางอากาศ EPCA ได้กำหนดให้การกระทำเหล่านี้เป็นความผิด ได้แก่ การครอบครองหรือใช้สถานที่ที่กำหนดโดยไม่ได้ใบอนุญาต⁷⁵ การไม่บำรุงรักษาอุปกรณ์ที่เผาไหม้เชื้อเพลิงหรืออุปกรณ์ควบคุมมลพิษในอากาศ⁷⁶ การปล่อยควันดำจากปล่อง⁷⁷ การ

⁷¹ The Environmental pollution Control Act, Sec.16

⁷² The Environmental pollution Control Act Sec.17

⁷³ Where a person carrying on any trade or business has been convicted of a second or subsequent offence under subsection (1) (b) for the discharge of, or for causing or permitting the discharge of, any toxic substance or hazardous substance which is produced by any process or work in connection with that trade or business, the Agency may, by order in writing, direct that person to immediately cease carrying on that process or work either indefinitely or for such period as may be specified in the order.

⁷⁴ The Environmental pollution Control Act Sec.49

⁷⁵ The Environmental pollution Control Act Sec.6

⁷⁶ The Environmental pollution Control Act Sec.10

⁷⁷ The Environmental pollution Control Act Sec.11

ปล่อยสิ่งเจือปนในอากาศเกินจากที่กำหนด⁷⁸ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งห้ามใช้อุปกรณ์ที่ติดไฟได้หรือ อุปกรณ์เผาไหม้เชื้อเพลิงภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด⁷⁹ หากฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา 67 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษโดยทั่วไปของกฎหมายฉบับนี้ กล่าวคือในการกระทำความผิดครั้งแรก มีโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์และถ้าเป็นความผิดต่อเนื่องจะถูกปรับวันละ 1,000 เหรียญสิงคโปร์ **แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมากจะถูกปรับเป็นเงินไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์ และหากเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องจะถูกปรับเป็นเงินวันละ 2,000 เหรียญสิงคโปร์**⁸⁰ และใน มาตรา 67(2) ได้ให้อำนาจศาลก่อนมีคำพิพากษาสามารถออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินให้แก่ อธิบดีเป็นจำนวนเงินตามที่ได้จ่ายไปหรือตามที่อธิบดีเห็นสมควร โดยมีกำหนดระยะเวลานับจากวันที่ มีคำพิพากษา⁸¹

3.2.3.2 กฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (The Environmental Public Health Act หรือ EPHA)

สำหรับ**ความผิดเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย** EPHA มาตรา 21 ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 17(การห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ) มาตรา 18(การไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในงานก่อสร้างจนอาจเกิดเศษฝุ่นหรือของตกหล่นเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ) มาตรา 19(การห้ามมิให้ปนเปื้อนสารบางอย่างในที่สาธารณะ) หรือมาตรา 20(การห้ามมิให้ทิ้งขยะหรือวัตถุใดๆจากยานพาหนะ) อาจถูกตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจับตัวได้เลยโดยไม่ต้องมีหมายจับ

- (a) ในกรณีของการทิ้งขยะจากยานพาหนะ (มาตรา 21(a)) หากเป็นความผิดครั้งแรก มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมาก มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 เหรียญสิงคโปร์และมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 12 เดือน**⁸²
- (b) ในกรณีของความผิดตามมาตรา 17(1)(h) (การทิ้งยานพาหนะที่ถูกเพิกถอนทางทะเบียนตามมาตรา 27 ของกฎหมายจราจร (The Road Traffic Act (Cap. 276)) หรือละทิ้งเฟอร์นิเจอร์ หรือวัตถุที่ใหญ่โตอื่นๆไว้ในที่สาธารณะ⁸³ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมาก มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ**

⁷⁸ The Environmental pollution Control Act Sec.12

⁷⁹ The Environmental pollution Control Act Sec.14.

⁸⁰ The Environmental pollution Control Act Sec.67

⁸¹ โปรดดู ภาคผนวก.

⁸² The Environmental Public Health Act Sec.21(1)(A)

⁸³ discard or abandon in any public place any motor vehicle whose registration has been cancelled under section 27 of the Road Traffic Act (Cap. 276), any furniture or any other bulky article.

- (c) ในความผิดอื่นๆ หากเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 1,000 เหรียญสิงคโปร์⁸⁴ ความผิดครั้งที่สองมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 เหรียญสิงคโปร์⁸⁵ และสำหรับความผิดครั้งที่สามหรือครั้งต่อๆมา มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์⁸⁶

ในเรื่องของมลพิษจากขยะ EPHA มาตรา 23 ได้กำหนดในเรื่องของสถานที่ในการทิ้งขยะไว้ว่า การก่อสร้าง ติดตั้ง บำรุงรักษาหรือจัดการสถานที่ทิ้งขยะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสิ่งแวดล้อมก่อน หากฝ่าฝืนถือว่ามีความผิด หากเป็นความผิดครั้งแรกต้องโทษปรับ 50,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 100,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁷ และในมาตรา 24 การทิ้งขยะอุตสาหกรรมในที่ต้องห้ามนอกจากในที่ทิ้งขยะที่กำหนดในใบอนุญาต ถือว่ามีความผิด หากเป็นความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁸

นอกจากนี้ใน EPHA ยังได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับเหตุเดือดร้อนรำคาญและความผิดเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยไว้ด้วย ได้แก่

มาตรา 42 ความผิดเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายอาหาร ตลาดและร้านหาบเร่แผงลอย เช่น การจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหาร ตลาดและแผงลอยจะต้องได้รับการอนุญาต ข้อห้ามในเรื่องความสะอาดของอาหาร รวมไปถึงอุปกรณ์และยานพาหนะในการขนส่งอาหาร หากผู้ใดฝ่าฝืนอาจถูกตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจับตัวได้โดยโดยไม่ต้องมีหมายจับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกต้องโทษปรับไม่เกิน 1,000 เหรียญสิงคโปร์ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 4,000 เหรียญสิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁸⁹

มาตรา 45 ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับเหตุเดือดร้อนรำคาญไว้ เช่น สถานที่บางแห่งที่อาจก่อเหตุรบกวนหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ เช่น สถานที่ก่อสร้าง โรงงาน มีกลิ่นหรือเสียงรบกวน มีฝุ่นควันหรือไม่ถูกสุขอนามัย เมื่อได้รับแจ้งข้อมูลดังกล่าว อธิบดีกรมสิ่งแวดล้อม อาจออกคำสั่งเรื่องเหตุเดือดร้อนรำคาญไปยังบุคคลที่ก่อเหตุได้ หากไม่พบตัวบุคคลดังกล่าวอาจแจ้งไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เหตุรำคาญเกิดขึ้นก็ได้ หากได้รับคำสั่งแล้วไม่ปฏิบัติตาม หากเป็นความผิดครั้งแรกต้องโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ และปรับรายวันเป็นจำนวนเงิน 1,000 เหรียญสิงคโปร์ในกรณีความผิดต่อเนื่อง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อๆมา มีโทษ

⁸⁴ The Environmental Public Health Act Sec.21(1)(c)(i)

⁸⁵ The Environmental Public Health Act Sec.21(1)(c)(ii)

⁸⁶ The Environmental Public Health Act Sec.21(1)(c)(iii)

⁸⁷ The Environmental Public Health Act Sec.23

⁸⁸ The Environmental Public Health Act Sec.24

⁸⁹ The Environmental Public Health Act Sec.42

ปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องจะถูกปรับไม่เกินวันละ 1,000 เหรียญสิงคโปร์⁹⁰

ความผิดเกี่ยวกับสระว่ายน้ำตามมาตรา 65 หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 2,000 เหรียญสิงคโปร์ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁹¹

ความผิดเกี่ยวกับศพและสุสาน ตามมาตรา 77 หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 2,000 เหรียญสิงคโปร์ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา ต้องโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ⁹²

มาตรา 103 สำหรับความผิดอื่นๆที่ในกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีการกำหนดโทษไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ และหากเป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือการกระทำความผิดครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ⁹³

3.2.3.3 กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act)

นอกจากนี้ ในประเทศสิงคโปร์ ยังพบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย โดยใน **กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act)** โดยในมาตรา 4 ได้ห้ามมิให้ทำการค้าขายสัตว์ พืช หรือชนิดพันธุ์อื่นๆที่ใกล้จะสูญพันธุ์โดยไม่ได้รับอนุญาต หากผู้ใดฝ่าฝืน หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁹⁴

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในประเทศสิงคโปร์ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษไม่ได้แยกออกเป็นการควบคุมมลพิษเฉพาะด้านเช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ได้รวมการควบคุมมลพิษด้านอากาศ น้ำ เสียง ไว้ในกฎหมายฉบับเดียวคือ**ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental Pollution Control Act หรือ EPCA)** และหากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดในกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองก็จะมีโทษทางอาญากำกับไว้ และหากมีการกระทำความผิดซ้ำก็จะเป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ นอกจากนี้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ

⁹⁰ The Environmental Public Health Act Sec.45

⁹¹ The Environmental Public Health Act Sec.65

⁹² The Environmental Public Health Act Sec.77

⁹³ The Environmental Public Health Act Sec.103

⁹⁴ Endangered Species (Import and Export) Act Sec.4

สุขอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ ได้แก่ **กฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (The Environmental Public Health Act หรือ EPHA)** ก็มีการกำหนดความผิดอาญาเมื่อมีการฝ่าฝืนไว้และยังมีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับการทิ้งขยะในสิ่งโคปร์จะเข้มงวดเป็นอย่างมากและมีการกำหนดโทษไว้สูง และไม่เพียงแต่ความผิดด้านมลพิษเท่านั้น การเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำยังกำหนดไว้ในความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย โดยพบใน**กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act)**

3.2.4 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศฮ่องกง

ฮ่องกงเองเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ฮ่องกงต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับการเจริญเติบโตที่รวดเร็วและหลากหลายมิติควบคู่ไปกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพพร้อมๆ กับการซ่อมแซมความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นแล้ว ผลกระทบของมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพอากาศ ได้เป็นปัญหาใหญ่ของคนฮ่องกงในทุกวันนี้ ในฮ่องกง การป้องกันสิ่งแวดล้อมและแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้กลายมาเป็นแผนสำคัญของการพัฒนาเมือง การออกกฎหมายและการดำเนินการของรัฐบาลในหลายปีที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการป้องกันสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่ใหญ่กว่าในขณะนี้คือการรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของฮ่องกงพร้อมกับมาตรการป้องกันสิ่งแวดล้อม และพยายามหลีกเลี่ยงการขัดกันของทั้งสองสิ่งเพื่อที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพที่สุด⁹⁵

กฎหมายฮ่องกงตั้งอยู่ภายใต้หลักการที่ว่า หนึ่งประเทศ สองระบบ (One Country, Two Systems) ระบบกฎหมายของฮ่องกงมีพื้นฐานมาจากระบบคอมมอนลอว์ตามแบบอังกฤษ และมีการออกกฎหมายโดยสภาออกมาเสริม กฎหมายเหล่านี้ถูกจัดเก็บในรูปของประมวลกฎหมายมีชื่อเรียกว่ากฎหมายของฮ่องกง (Laws of Hong Kong)⁹⁶

กฎหมายควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในฮ่องกง ได้แก่ กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) หรือ APCO), กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ (Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) หรือ WPCO), กฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง (Noise Control Ordinance (Cap.400) หรือ NCO) และกฎหมายควบคุมการทิ้งขยะ (Waste Disposal Ordinance (Cap.354) หรือ WDO) โดยกฎหมายเหล่านี้มีโทษทางอาญากำกับไว้และมีการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้อีกด้วย ดังนี้

⁹⁵ The federation of finish technology industry, *Environmental Legislation in Hong Kong and Macao*, [online], 2008. Available from : <http://www.epd.gov.hk/> [2012, May 6]

⁹⁶ Wikipedia, *Law of Hong Kong*, [online], 2010. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Law_of_Hong_Kong, [2012].

3.2.4.1 กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) หรือ APCO)

บทกำหนดโทษทางอาญาที่เป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ ได้แก่

มาตรา 10(7) ได้กำหนดในเรื่องการแจ้งเตือนการลดมลพิษทางอากาศไว้ว่า หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามการแจ้งเตือนในการลดมลพิษทางอากาศถือว่ามีความผิดและมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงในการกระทำความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือเป็นการกระทำความผิดครั้งที่ต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและให้มีโทษจำคุก 6 เดือน และปรับอีก 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง เป็นรายวันสำหรับความผิดต่อเนื่อง**⁹⁷

มาตรา 30(2) ในเรื่องของอำนาจเจ้าหน้าที่ในการสั่งให้แก้ไขโรงงาน ปล่องไฟ หรือ อุปกรณ์อื่น ๆ ที่น่าจะก่ออันตรายต่อการปล่อยมลพิษทางอากาศนั้น เจ้าหน้าที่สามารถออกคำเตือนไปยังเจ้าของโรงงานให้ทำการแก้ไขปรับปรุงได้ หากเจ้าของโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำเตือนโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุผล ถือว่ามีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก **และปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 6 เดือนสำหรับความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมา นอกจากนี้ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่อง ต้องถูกปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง เป็นรายวันตราบเท่าที่ความผิดยังดำเนินต่อ**⁹⁸

มาตรา 30(a) ในส่วนของการฝ่าฝืนข้อกำหนดในใบอนุญาตเรื่องมลพิษทางอากาศ ผู้ถือใบอนุญาตที่ฝ่าฝืนถ้อยคำหรือเงื่อนไขของใบอนุญาต ถือว่ามีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก **และปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 6 เดือนสำหรับความผิดที่สองหรือที่ความผิดครั้งที่ต่อมา นอกจากนี้ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่อง ต้องถูกปรับ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง เป็นรายวันตราบเท่าที่ความผิดยังดำเนินต่อ**⁹⁹

มาตรา 30B ในส่วนของการฝ่าฝืนข้อกำหนดและเงื่อนไขของใบอนุญาตที่ระบุไว้สำหรับการปล่อยก๊าซมากเกินไปหรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ผู้ใดฝ่าฝืนถ้อยคำหรือเงื่อนไขของใบอนุญาตดังกล่าวถือว่ามีความผิด หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก มีโทษปรับไม่เกิน 30,000 ดอลลาร์ฮ่องกง โดยคำนึงถึงปริมาณสารพิษที่ปล่อยออกมาจริงเกินจากการปล่อยสารพิษที่อนุญาต **สำหรับการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งที่ต่อมา ให้ปรับไม่เกิน 60,000 ดอลลาร์ฮ่องกง โดยคำนึงถึงปริมาณสารพิษที่ปล่อยออกมาจริงเกินจากการปล่อยสารพิษที่อนุญาตและให้จำคุกเป็นเวลา 6 เดือน**¹⁰⁰

⁹⁷ Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) Section 10(7)

⁹⁸ Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) Section 30(2)

⁹⁹ Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) Section 30A

¹⁰⁰ Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) Section 30B

มาตรา 79(7) ในส่วนประเด็นของการแจ้งเตือนเรื่องการลดแร่ใยหินในอากาศ หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าโรงงานหรือกิจกรรมใดจะก่อให้เกิดแร่ใยหินในอากาศ เจ้าหน้าที่อาจออกคำเตือนไปยังเจ้าของโรงงานหรือผู้ดำเนินกิจการได้ หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดใด ๆ ของการแจ้งเตือน ถือว่ามีความผิดและต้องระวางโทษ ดังนี้ (ก) ในกรณีของการไม่หยุดการดำเนินการใดๆทันที ให้ปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และให้จำคุกเป็นเวลา 12 เดือนและปรับอีก 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง เป็นรายวันตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อและ (ข) ในกรณีอื่นใดสำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก และครั้งต่อมา ให้ปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง สำหรับการกระทำผิดครั้งแรกและปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และให้ลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน **สำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งที่** ต่อมา และปรับอีก 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงเป็นรายวันตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อ¹⁰¹

3.2.4.2 กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ (Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) หรือ WPCO) บทกำหนดโทษทางอาญาที่เป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ ได้แก่

มาตรา 11(1) วางหลักไว้ว่าหากผู้ใดปล่อยสารพิษลงในปริมาณที่ไม่เหมาะสม ผู้ครอบครองและบุคคลผู้ควบคุมดูแล มีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง ถูกจำคุก 6 เดือน และยังคงถูกปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 400,000 ดอลลาร์ฮ่องกง**¹⁰²

มาตรา 11(2) หากเป็นการปล่อยน้ำเสียที่เป็นพิษลงในแหล่งที่ระบายน้ำของชุมชน โทษปรับไม่เกิน 400,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 1 ปี **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับเพิ่มไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุก 2 ปี และยังมีค่าปรับรายวันอีกวันละ 40,000 ดอลลาร์ฮ่องกง**¹⁰³

นอกจากนี้ในมาตรา 13¹⁰⁴ ยังมีบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องทำน้ำให้กลับคืนดีดังเดิมอีกด้วย (Restoration of waters by convicted person)

3.2.4.3 กฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง (Noise Control Ordinance (Cap.400) หรือ NCO) วางหลักไว้ว่า

มาตรา 6 เสียงจากสถานที่ก่อสร้างที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือก่อสร้างที่มีเสียงดัง หรือจากการก่อสร้างที่มีเสียงดังซึ่งดำเนินการภายในพื้นที่ที่กำหนดระหว่างเวลา 07:00-19:00 น. หรือในเวลาใดๆในวันหยุด ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างเสียงดังได้ ถือว่ามีความผิด หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สำหรับความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือ**

¹⁰¹ Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) Section 79(7)

¹⁰² Air Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 11(1)

¹⁰³ Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 11(2)

¹⁰⁴ Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 13.

ความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง¹⁰⁵

มาตรา 7 ยังได้บัญญัติให้มีการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมเสียงในงานก่อสร้างด้วย บุคคลใดฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าวจะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง**¹⁰⁶

มาตรา 13 ในเรื่องของการลดเสียงรบกวนนั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เห็นว่าเสียงนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เจ้าหน้าที่ที่อาจออกหนังสือแจ้งเตือนไปยังเจ้าของเสียงรบกวนหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เสียงนั้นดังขึ้นได้ หากผู้ได้รับคำเตือนไม่ปฏิบัติตามคำเตือนถือว่ามีความผิด จะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง**¹⁰⁷

มาตรา 14 ในเรื่องของการผลิตสินค้าที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานเสียงรบกวน บุคคลใดทำการค้า นำเข้า ผลิต หรือจัดหาสินค้าที่มีไว้ในห้องงก เมื่อดำเนินการภายใต้เงื่อนไขการทดสอบแล้วปล่อยเสียงดังที่ไม่ได้มาตรฐานออกมา หรือไม่ยอมติดตั้งอุปกรณ์ตามที่กำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้ปล่อยเสียงรบกวนหรือไม่ติดตั้งฉลากหรือเครื่องหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปล่อยเสียงรบกวนถือว่ามีความผิด จะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สำหรับความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง**¹⁰⁸

มาตรา 15 ในเรื่องของการผลิตสินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเสียงรบกวนภายในระยะเวลารับประกัน บุคคลใดทำการค้า นำเข้า ผลิต หรือจัดหาสินค้าที่มีไว้ในห้องงกเมื่อทดสอบภายในระยะเวลารับประกันแล้วเกิดเสียงรบกวนที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ถือว่ามีความผิด จะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก **หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง**¹⁰⁹

มาตรา 16 เจ้าหน้าที่อาจมีการเรียกสินค้าไปทดสอบมาตรฐานเสียงได้ โดยแจ้งเป็นคำเตือนไป บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำแจ้งเตือนจากเจ้าหน้าที่ถือว่ามีความผิด และมีโทษปรับไม่เกิน

¹⁰⁵ Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 6

¹⁰⁶ Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 7

¹⁰⁷ Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) Section 13

¹⁰⁸ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 14

¹⁰⁹ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 15

100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง¹¹⁰

มาตรา 17 ในเรื่องของการใช้สินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเสียง บุคคลใดใช้ หรือเป็นเหตุให้ใช้สินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเสียง รวมไปถึงเจ้าของสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยเสียงรบกวน มีความผิด มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง¹¹¹

มาตรา 17(A) เจ้าหน้าที่อาจให้คำแนะนำในการใช้ผลิตภัณฑ์ไม่ให้เกิดเสียงรบกวนได้ หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตาม ถือว่ามีความผิดมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง¹¹²

อย่างไรก็ตาม กฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียงนี้ก็มีข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามได้ตามมาตรา 35 หากมีคำสั่งจากรัฐบาลให้ยกเว้นในเรื่องของเงื่อนไข ระยะเวลา หรือข้อกำหนดบางประการในกฎหมาย แต่หากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งให้ยกเว้นเหล่านี้ ก็จะมีผลผิดเช่นกัน สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง¹¹³

3.2.4.4 กฎหมายควบคุมการทิ้งขยะ (Waste Disposal Ordinance (Cap.354) หรือ WDO) บกกำหนดโทษทางอาญาเมื่อกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่

มาตรา 15 ห้ามบุคคลเก็บขยะปศุสัตว์ไว้ในพื้นที่ที่ต้องห้าม ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่ามีความผิด หากเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งที่ต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 5,000 ดอลลาร์ฮ่องกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป¹¹⁴

มาตรา 15(G) หากมีคำเตือนจากเจ้าหน้าที่ให้จัดการขยะปศุสัตว์ แต่ไม่เชื่อฟังคำเตือนโดยไม่มีเหตุอันควร หากเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง หาก

¹¹⁰ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 16

¹¹¹ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 17

¹¹² Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 17A

¹¹³ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 35

¹¹⁴ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 15

เป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังคงปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป¹¹⁵

มาตรา 18(1) ในเรื่องของการกำจัดของเสีย ขยะทุกรูปแบบจะต้องถูกกำจัดโดยบุคคลที่ได้รับอนุญาตและโดยเครื่องมือที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น โดยอาจมีข้อยกเว้นได้ตามที่กฎหมายกำหนด หากไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว ถ้าเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และมีโทษจำคุก 6 เดือน หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับเพิ่มเป็น 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและมีโทษจำคุก 6 เดือนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังถูกปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป¹¹⁶

มาตรา 18(1A) ในส่วนของการไม่ปฏิบัติตามการแจ้งเตือนในเรื่องของประเภทและชนิดของขยะนั้น ถ้าเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับเพิ่มเป็น 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและมีโทษจำคุก 6 เดือน นอกจากนี้ยังถูกปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป¹¹⁷

มาตรา 20E การนำเข้าและส่งออกขยะจะต้องได้รับการอนุญาต การอนุญาตสามารถถูกเปลี่ยนแปลง ระงับ หรือเพิกถอนได้ และเจ้าหน้าที่สามารถกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตได้ขึ้นอยู่กับ การบรรจุ การขนส่ง การจัดการ การติดฉลากและการกำจัดขยะ บุคคลใดฝ่าฝืนการอนุญาตถือว่ามีความผิด ถ้าเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และมีโทษจำคุก 6 เดือน หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและมีโทษจำคุก 2 ปี¹¹⁸

มาตรา 23 การเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะจะต้องมีใบอนุญาต ใบอนุญาตสามารถถูกเปลี่ยนแปลง ระงับ หรือเพิกถอนได้ ใบอนุญาตจะมีได้ภายในเวลาที่กำหนดและต้องมีการต่ออายุใหม่ หากฝ่าฝืนใบอนุญาตในการเก็บรวบรวมขยะจะมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 5,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง¹¹⁹

ส่วนการฝ่าฝืนใบอนุญาตในการกำจัดขยะจะมีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮ่องกงสำหรับความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกงหากเป็น

¹¹⁵ Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400) Section 15G

¹¹⁶ Waste Disposal Ordinance (Cap.354) Section 18(1)

¹¹⁷ Waste Disposal Ordinance (Cap.354) Section 18(1A)

¹¹⁸ Waste Disposal Ordinance (Cap.354) Section 20E

¹¹⁹ Waste Disposal Ordinance (Cap.354) Section 23

ความผิดต่อเนื่อง (for a second or subsequent offence, to a fine of \$500000 and to imprisonment for 6 months; and (iii) in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$10000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในประเทศฮ่องกง กฎหมายควบคุมมลพิษได้กำหนดออกเป็นกฎหมายควบคุมมลพิษด้านต่างๆ ทั้งด้านน้ำ อากาศ เสียง และขยะ โดยแต่ละฉบับได้กำหนดโทษทางอาญาเมื่อมีการฝ่าฝืนและมีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม และยังมีการทำให้ผู้กระทำความผิดต้องทำสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนดีดังเดิมกำหนดไว้ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางด้านอีกด้วย

3.2.5 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ระบบกฎหมายของมาเลเซียมีฐานมาจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษ เพราะเคยตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ แต่มาเลเซียมีรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมายสูงสุด มีระบบกฎหมายที่แยกระหว่าง Federal Laws (กฎหมายของสหพันธ์) กับ State Laws (กฎหมายของรัฐ) โดย federal laws จะออกโดยรัฐสภามาเลเซียและใช้บังคับทั่วประเทศ ในขณะที่ State Laws จะออกโดยรัฐสภาของแต่ละรัฐและใช้บังคับเฉพาะกรณี นอกจากนี้รัฐธรรมนูญมาเลเซียยังกำหนดให้มีระบบกฎหมายแบบพหุนิยม ได้แก่ Secular Laws (กฎหมายของฆราวาส) กับ Sharia Laws (กฎหมายศาสนาของอิสลาม)¹²⁰

มาเลเซียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งในปี ค.ศ.1974 รัฐสภาจึงได้บัญญัติกฎหมายคุณภาพสิ่งแวดล้อม The Environmental Quality Act (EQA) ขึ้นมาบังคับใช้ โดยบัญญัติถึงเรื่องการควบคุมมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงไว้ในฉบับเดียวกัน ซึ่งถือเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักของประเทศมาเลเซีย นอกจากปัญหาด้านมลพิษแล้ว ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าก็เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในมาเลเซียเช่นกัน จากรายงานขององค์การสหประชาชาติ (the United Nations) อัตราการตัดไม้ทำลายป่าในมาเลเซียสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อัตราการตัดไม้ทำลายป่าประจำปีเพิ่มขึ้นถึง 86% ในช่วงปี ค.ศ. 1999-2000 และ 2000-2005 มาเลเซียสูญเสียพื้นที่ป่าโดยเฉลี่ยถึง 142,000 เฮกเตอร์ หรือคิดเป็น 0.65% ของพื้นที่ป่าทั้งหมดทุกปี ตั้งแต่ปี ค.ศ.2000 ในขณะที่ช่วงทศวรรษที่ 90 มาเลเซียสูญเสียพื้นที่ป่าเฉลี่ยเพียงแค่ 78,500 เฮกเตอร์ หรือคิดเป็น 0.35% ของพื้นที่ป่าทั้งหมดเท่านั้น¹²¹

¹²⁰ พิเชษฐ เมลาณนท์ , ตุลาการภิวัตน์ในมาเลเซีย (๑) ระบบกฎหมายมาเลเซีย[ออนไลน์]: (2552, ธันวาคม 23). แหล่งที่มา: http://www.thaijusticereform.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4:2009-12-23-06-42-01&catid=2:2009-12-23-06-07-01&Itemid=16 [27 กันยายน 2555]

¹²¹ Mongabay.com, Malaysia: Environmental Profile[Online]. 2010. Available from : <http://rainforests.mongabay.com/20malaysia.htm> [2012, August 11]

ในเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ในมาเลเซียพบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

3.2.5.1 กฎหมายว่าด้วยการระบายน้ำถนนและอาคาร (Street Drainage and Building Act)

มาตรา 46 ได้วางหลักไว้ว่าบุคคลใดได้กระทำการใดๆ เช่น สร้างรั้ว ราง หรือสิ่งอื่นๆ กีดขวางที่สาธารณะ หรือขัดขวางทางระบายน้ำ ถือว่ามีความผิด และอาจถูกตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของเจ้าหน้าที่จับตัวได้โดยไม่ต้องมีหมายจับและนำตัวไปยังศาลได้ โดยมีโทษปรับไม่เกิน 500 ริงกิต และในกรณีของการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ริงกิต¹²² และในมาตรา 47 ความผิดในการทำให้ถนนหรือที่สาธารณะสกปรก เช่น ทิ้งขวด แก้ว อาหาร ในที่สาธารณะ ถือว่ามีความผิด และอาจถูกตำรวจหรือเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของเจ้าหน้าที่จับตัวได้ โดยไม่ต้องมีหมายจับและนำตัวไปยังศาลได้ โดยมีโทษปรับไม่เกิน 500 ริงกิต และในกรณีของการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ริงกิตเช่นเดียวกัน¹²³

3.2.5.2 กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972)

ในส่วนของกฎหมายสิ่งแวดล้อมกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ พบเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำใน กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972) มาตรา 44(2) ซึ่งวางหลักว่า “ผู้ใดเคยถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ ได้กระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้อีก และโทษปรับในคำพิพากษาทั้งสองนั้นมากกว่าหรือเท่ากับ 500 ริงกิต บุคคลนั้นอาจถูกตัดสิทธิ์ใบการถือครองใบอนุญาตเป็นระยะเวลา 5 ปีนับตั้งแต่วันที่ความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาได้มีคำพิพากษา”¹²⁴

3.2.5.3 กฎหมายป่าไม้แห่งชาติ (National Forestry Act 1984)

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอีกฉบับหนึ่งของมาเลเซีย ในมาตรา 101A(3) วางหลักว่า ผู้ใดได้รับใบอนุญาตหรือการอนุญาตภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้มีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา นอกเหนือไปจากการลงโทษทางอาญาแล้ว ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตหรือการอนุญาตที่ได้ออกตามกฎหมายฉบับนี้ได้¹²⁵

ในภาพรวมจึงเห็นได้ว่า กฎหมายสิ่งแวดล้อมมาเลเซีย มีกฎหมายคุณภาพสิ่งแวดล้อม The Environmental Quality Act (EQA) เป็นกฎหมายหลักในเรื่องการควบคุมมลพิษด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องอากาศ น้ำ ของเสีย นอกจากนี้มาเลเซีย ยังให้ความสำคัญกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ

¹²² Street Drainage and Building Act Section 46

¹²³ Street Drainage and Building Act Section 47

¹²⁴ Protection of Wildlife Act 1972 Section 44(2)

¹²⁵ National Forestry Act 1984 Section 101A

ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมีบทลงโทษทางอาญากำกับไว้และมีการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำบัญญัติไว้ด้วย โดยอาจเป็นการลงโทษทางอาญาควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางปกครอง เช่นการเพิกถอนใบอนุญาตควบคู่กันไป

3.2.6 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ มีปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมานานนับสิบปี จากการศึกษาของธนาคารโลกพบว่าปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของฟิลิปปินส์ ได้แก่ มลพิษของน้ำและมลพิษของอากาศได้สร้างความเสียหายให้กับฟิลิปปินส์มากถึงปีละ 12,250 ล้านบาท ฟิลิปปินส์มีการจัดตั้งศาลพิเศษขึ้นมาเช่นเดียวกับประเทศออสเตรเลียและอินเดียเพื่อพิจารณาคดีความด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะที่เรียกว่า “ศาลสิ่งแวดล้อม” จะได้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้รวดเร็วขึ้น¹²⁶

ในฟิลิปปินส์ การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมพบในกฎหมายต่อไปนี้

3.2.6.1 กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act 1999)

มาตรา 46 ได้วางหลักว่า หากมีการละเมิดมาตรฐานค่าอากาศสะอาดที่กำหนดไว้สำหรับยานยนต์ หากเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 เปโซ **ความผิดครั้งที่สองมีโทษปรับ 2,000-4,000 เปโซและความผิดครั้งที่สามจะถูกเพิกถอนใบลงทะเบียนยานยนต์และมีโทษปรับตั้งแต่ 4,000-6,000 เปโซ**¹²⁷ และในมาตรา 48 กรณีของการละเมิดที่รุนแรง (Gross Violations) ได้แก่ การทำความผิดตั้งแต่ 3 ฐานขึ้นไปในการกระทำเพียงครั้งเดียว หรือ การทำความผิดตั้งแต่ 3 ฐานขึ้นไปภายในระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน ผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 ปีถึง 10 ปีขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล¹²⁸

3.2.6.2 Republic Act No. 6147

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ **Republic Act No. 6147** เป็นกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อปกป้องและรักษานกอินทรียักษ์ซึ่งเป็นนกประจำชาติของฟิลิปปินส์ (The Pithecopaga Jefferyi หรือ Monkey-Eating Eagle หรือ Philippine Eagle) มาตรา 5 กำหนดว่าการฆ่า การล่า การรักษา หรือขนย้ายนกชนิดนี้ รวมไปถึงการทำลาย รบกวน หรือนำรังของนกชนิดนี้ไปนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม หากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษจำคุกหรือมีโทษปรับตั้งแต่ 600 ถึง

¹²⁶ บัญญัติ สุขศรีงาม ,เพราะเหตุใดการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ออนไลน์],2555.

แหล่งที่มา: http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=2320 [12 พฤษภาคม 2555]

¹²⁷ Clean Air Act 1999 Section 46

¹²⁸ Clean Air Act 1999 Section 48

1,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่ดุลพินิจของศาล **ในกรณีของการกระทำความผิดครั้งต่อมา ศาลต้องลงโทษทั้งจำคุกและปรับทั้งสองสถาน**¹²⁹

จากที่กล่าวมา เห็นได้ว่าฟิลิปปินส์เป็นประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องมลพิษทางอากาศ มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำในเรื่องการละเมิดค่ามาตรฐานอากาศสะอาด และหากเป็นการละเมิดที่ร้ายแรง (Gross Violations) มีโทษถึงขั้นจำคุก นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำในกรณีของทรัพยากรธรรมชาติเรื่องการล่านกประจำชาติอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศ การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมถือเป็นการกระทำที่ร้ายแรง เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายจะกำหนดโทษทางอาญาไว้อย่างเข้มงวด และเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำก็จะกำหนดเหตุเพิ่มโทษไว้ ทั้งในกลุ่มกฎหมายต่อต้านมลพิษ กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติ และในบางประเทศ เช่น สิงคโปร์ยังมีเหตุเพิ่มโทษการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเรื่องเหตุเดือดร้อนรำคาญด้วย อีกทั้งกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศยังมีมาตรการอื่นนอกเหนือไปจากมาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ได้แก่ มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ ซึ่งจะเห็นว่าประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์โดยเฉพาะในกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ให้เพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำได้ คงพบเพียงหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษในกฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับ เช่น ในพระราชบัญญัติโรงงาน แต่ก็ยังไม่มีครอบคลุมเพียงพอกับการนำไปใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับ เมื่อขาดหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษดังกล่าว จึงต้องนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้บังคับ แต่หลักเกณฑ์ในคดีอาญาดังกล่าวก็อาจยังไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงจะได้ขอวิเคราะห์ปัญหาการเพิ่มโทษการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมทั้งของต่างประเทศและของไทย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขต่อไป

¹²⁹ Republic Act No. 6147 Section 5

บทที่ 4

วิเคราะห์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

เมื่อได้ศึกษาถึงการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศและบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำทั้งในคดีอาญาและในคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยนำหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับและพบบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพียงในกฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับเท่านั้น ทำให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ผู้เขียนจึงขอวิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อม ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประมวลกฎหมายอาญา และในพระราชบัญญัติอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมของบทบัญญัติที่มีในกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมต่อไป

4.1 เหตุผลและความจำเป็นในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

1.) การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะและรูปแบบการกระทำความผิดที่แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป เพราะเป็นการกระทำทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นการกระทำความผิดที่ไม่มีลักษณะรุนแรง ไม่มีการใช้กำลังประทุษร้าย หรือไม่มีลักษณะเขย่าขวัญ ประชาชนจึงไม่รู้สึกรังอันตรายและไม่เกิดความหวาดกลัว เจตนาในการกระทำความผิดพิสูจน์ได้ยาก อีกทั้งแรงจูงใจในการกระทำความผิดก็มักเชื่อมโยงไปถึงผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอื่นๆ ผลกระทบจากการกระทำความผิดส่งผลต่อสังคมเป็นวงกว้าง แต่ก็มักใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะปรากฏให้เห็นถึงความเสียหาย การพิสูจน์ความเสียหายต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งการแก้ไขเยียวยาความเสียหายก็จำเป็นต้องใช้มาตรการที่รวดเร็วเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ เช่น การใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษา เป็นต้น แม้จะมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม แต่โทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับยังต่ำเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวและกล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งเมื่อมีการกระทำความผิดครั้งแรกไปแล้ว ศาลมักใช้ดุลพินิจรอการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้กระทำความผิดจึงไม่เกรงกลัวโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ไม่เกิดความเข็ดหลาบ และกระทำความผิดซ้ำอีกหลังจากที่เคยกระทำความผิดไปแล้ว ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโทษทางอาญาในกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ต่ำเกินไปไม่สามารถสร้างความหวาดกลัวให้ผู้กระทำความผิดได้ จึงสมควรต้องเพิ่มโทษทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้น

2.) วิธี “เพิ่มโทษ” ทางอาญา เป็นหลักการสากลที่หลายๆประเทศใช้บังคับแก่ผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวความคิดและวัตถุประสงค์การลงโทษที่มีมาแต่โบราณ คือแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) และวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อยับยั้งข่มขู่ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 จริงอยู่ที่ว่าแม้แนวความคิดการเพิ่มโทษดังกล่าวจะไม่สอดคล้องกับ

แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิม (Neoclassical School) และสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) และอาจขัดแย้งกับวัตถุประสงค์การลงโทษในสมัยใหม่ที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด แต่จะเห็นได้ว่า การแก้ไขฟื้นฟูเพียงอย่างเดียวไม่สามารถยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ เช่น การรอกการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมก็เป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดรูปแบบหนึ่ง แต่จะเห็นได้ว่าแม้ศาลจะให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัว แต่ก็ยังมีผู้กระทำความผิดบางรายฉวยโอกาสกลับไปทำผิดซ้ำอีกแม้ในระหว่างที่รอกการลงโทษก็ตาม ทั้งนี้ เพราะการใช้มาตรการแก้ไขผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวเป็นลักษณะของกฎหมายที่ “อ่อน” เกินไป จนทำให้ผู้กระทำความผิดอาจไม่รู้สึกรู้สากับสิ่งที่กระทำและกล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำต่อไปอีกได้

3.) เมื่อมีการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรก กฎหมายได้ให้ทางเลือกในการใช้โทษและมาตรการอื่น ๆ นอกจากการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดไว้หลากหลาย เช่น การรอกการลงโทษ การริบเครื่องมือเพื่อป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต แต่จะเห็นได้ว่า โทษและมาตรการเหล่านั้นก็ยังไม่สามารถข่มขู่ผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ ดังนั้น การนำแนวทางการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำมาใช้ จึงน่าจะเป็นแนวทางที่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4.) การลงโทษในทางอาญามีหลักว่า กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา การกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว หรือกระทำผิดเป็นครั้งแรก ก็อาจอนุมานได้ว่า ผู้กระทำไม่มีเจตนา หรืออาจกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่การกระทำความผิดซ้ำนี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่ชั่วร้ายภายในจิตใจผู้กระทำว่ามีได้มีความสำนึกหรือเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมืองเลย ดังนั้น แนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำนี้ จึงสมควรต้องใช้วิธีการ “เพิ่มโทษ” อีกทั้งยังสอดคล้องกับระบบค่านึงถึงจิตใจและระบบค่านึงถึงภัยอันจะเกิดขึ้น ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

5.) การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำสอดคล้องกับแนวคิดในด้านการปราบปรามอาชญากรรม (Suppression Measure) มากกว่าจะเป็นไปเพื่อการป้องกันอาชญากรรม (Preventive Measure) แต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เนื่องจากหลักการป้องกันเป็นเพียงการป้องกัน “ล่วงหน้า” มิให้คนกระทำความผิดเท่านั้น แต่กรณีการกระทำความผิดซ้ำนี้ได้เคยมีการกระทำความผิดครั้งแรกไปแล้ว และต่อมาได้กระทำความผิดขึ้นมาใหม่อีก ดังนั้น เมื่อกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่เข็ดหลาบ ผู้กระทำความผิดจึงสมควรจะต้องได้รับโทษที่สูงยิ่งขึ้นไป เพื่อเป็นการป้องปรามให้เกิดความเข็ดหลาบ ตัดโอกาสที่จะกระทำความผิดอีกในอนาคต และเพื่อไม่ให้คนในสังคมทำเป็นแบบอย่าง

จากเหตุผลและความจำเป็นต่างๆข้างต้นจึงสมควรนำการเพิ่มโทษมาใช้กับกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

4.2 ปัญหาการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

จากกรณีตัวอย่างการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสถิติและแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมที่ได้ยกมาให้เห็นในบทที่ 2 แล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น มีทั้งกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งส่วนมากมัก

กระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การลักลอบตัดไม้ การลักลอบนำสัตว์ป่าไปขาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกรณีที่มีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล เช่น โรงงานอุตสาหกรรมลักลอบปล่อยสารพิษหรือทิ้งกากอุตสาหกรรมลงสู่แม่น้ำลำคลอง โดยในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมนี้มักเกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม และมักส่งผลเสียอย่างร้ายแรงต่อชาวบ้านและกลุ่มคนจำนวนมากที่อาศัยอยู่บริเวณโรงงานอุตสาหกรรม เหล่านี้เอง อาจกล่าวได้ว่าแม้จะมีบทลงโทษกำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แต่โทษในกฎหมายก็ยังไม่มีความไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถข่มขู่ให้คนเกิดความเกรงกลัวจนไม่กระทำความผิดได้ จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายที่มีอยู่อาจยังมีข้อบกพร่อง ข้อจำกัดและปัญหาอยู่บางประการ ซึ่งจะได้ขอวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.2.1 บทลงโทษที่ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม

4.2.2.1 อัตราโทษไม่สูง การวางบทลงโทษในกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นหลัก บทลงโทษในกฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงกำหนดโทษปรับและโทษจำคุกเป็นหลัก เพื่อป้องกันและควบคุมผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก แต่จากการศึกษาพบว่า บทลงโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ ยังมีความไม่เหมาะสมกับการลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะลักษณะการลงโทษมักจะเอาผิดจากการฝ่าฝืนมาตรการที่กฎหมายกำหนดหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มากกว่าจะเน้นลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง ทำให้โทษที่กำหนดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับมักกำหนดไว้ต่ำเกินไป ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษที่เป็นไปเพื่อการยับยั้งข่มขู่และไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโทษปรับ หากเราพิจารณาดูก็จะเห็นได้ว่าอัตราโทษปรับเหล่านั้นประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันโทษปรับตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ยังต่ำมากเมื่อเทียบกับรายได้ของผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ไม่อาจหยุดยั้งมิให้โรงงานอุตสาหกรรมกระทำความผิดต่อไปได้ ดังนั้น ปัญหาเรื่องบทลงโทษทางอาญาที่ต่ำเกินไปในคดีสิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวและลักลอบกระทำความผิดต่อไปอีก

4.2.2.2 โทษปรับไม่มีเหตุเพิ่มโทษ จากการศึกษาพบว่า ฐานความผิดและบทลงโทษที่ใช้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เป็นไปใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1.) ฐานความผิดที่กำหนดบทลงโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ รูปแบบของฐานความผิดและกำหนดโทษเช่นนี้ พบได้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ รวมไปถึงในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักด้านมลพิษของประเทศไทยด้วย และยังรวมไปถึงความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในประมวลกฎหมายอาญาก็ด้วย โดยขอยกตัวอย่างแค่พอสังเขป ดังนี้

(1) โทษจำคุกและปรับตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีบทกำหนดโทษอยู่ในหมวด 7 ตามมาตรา 98-111 ได้แก่ มาตรา 98¹ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา 9 (คำสั่งในเรื่องเหตุฉุกเฉินหรือเหตุภัยอันตรายต่อสาธารณสุขอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือภาวะมลพิษที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ) หรือขัดขวางการกระทำใดๆ ตามคำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือในมาตรา 105² ผู้ได้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 73 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

(2) โทษจำคุกและปรับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 ได้แก่ มาตรา 69³ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมีได้แปรรูป โดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) โทษจำคุกและปรับตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เช่น มาตรา 49⁴ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้จากการเพาะพันธุ์ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 19 ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(4) โทษจำคุกและปรับตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ .ศ.2507 ได้แก่ บทกำหนดโทษในมาตรา 31⁵ ซึ่งวางหลักว่าผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ที่ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

¹ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 37, (วันที่ 4 เมษายน 2535), มาตรา 98.

² พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 37, (วันที่ 4 เมษายน 2535), มาตรา 105

³ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ .ศ. 2484, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 58 ตอนที่ -หน้า ๑๔๑๗, (15 ตุลาคม 2484), มาตรา 69.

⁴ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา , เล่ม 109 ตอนที่ 15, (28 กุมภาพันธ์ 2535), มาตรา 49.

⁵ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ .ศ. 2507,ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 81 ตอนที่ 38 หน้า 263, (28 เมษายน 2507), มาตรา 31.

(5) โทษจำคุกและปรับตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้แก่บทกำหนดโทษในมาตรา 24⁶ ซึ่งวางหลักว่าผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ซึ่งวางหลักว่าภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด (1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงกันสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า (2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น (3) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ (4) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย (5) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้นหรือเหือดแห้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(6) โทษจำคุกและปรับตามประมวลกฎหมายอาญา โดยส่วนมากมักเป็นแค่ความผิดโทษ คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทเท่านั้น ได้แก่ มาตรา 380⁷ ผู้ใดทำให้เกิดปฏิภูลแก่น้ำในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำ อันมิไว้สำหรับประชาชนใช้สอย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมาตรา 389⁸ ผู้ใดกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่ บุคคล หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์ หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้ของโสโครกเประอะเปื้อนหรือน่าจะเประอะเปื้อนตัวบุคคล หรือ ทรัพย์หรือแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากฐานความผิดและบทลงโทษที่มีทั้งโทษจำคุกและปรับที่ยกให้เห็นข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าหากในกฎหมายกำหนดให้ลงโทษได้ทั้งโทษจำคุกและปรับ ศาลก็สามารถที่จะเลือกวิธีการลงโทษได้ 3 รูปแบบ คือ จะเลือกลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว ลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว หรือลงโทษทั้งจำคุกและปรับก็ได้ ซึ่ง**ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ**

(1) ในคดีสิ่งแวดล้อม ศาลมักไม่เลือกวิธีลงโทษโดยการจำคุกจริง มักใช้ดุลพินิจรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เสียมากกว่า และคงใช้วิธีลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว ซึ่งเมื่อศาลใช้วิธีลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวแล้ว ทำให้ไม่สามารถนำเหตุเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดอีกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้บังคับได้จริง เพราะหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดอีกตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ใช้บังคับได้เฉพาะกับกรณีผู้กระทำความผิดในคดีก่อนเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจริงเท่านั้น

⁶ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 78 ตอนที่ 80 หน้า 1071 (3 ตุลาคม 2504), มาตรา 24.

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2499), มาตรา 380.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ), (15 พฤศจิกายน 2499), มาตรา 389.

(2) ในคดีความผิดลหุโทษ หากศาลเลือกลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวเพราะเป็นกรณีที่ศาลยกโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55 คือ โทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่าและมีโทษปรับด้วย ศาลจะยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้ เช่นเดียวกันในกรณีนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษจำคุกจริงเมื่อไปกระทำความผิดซ้ำอีก จึงไม่สามารถเพิ่มโทษจำคุกตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ได้เช่นกัน

2.) ฐานความผิดที่กำหนดบทลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว มักพบในฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างพอสังเขป ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 วางหลักว่ามาตรา 52⁹ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 9 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือ ในสถานสาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ มาตรา 14 ที่ห้ามมิให้ผู้ใด (1) ปลอยสัตว์ นำสัตว์ หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณ ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ (2) ปลอยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมิได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป มาตรา 36 มาตรา 37 หรือมาตรา 38 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นที่ได้ประกาศตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือ มาตรา 55¹⁰ ผู้ใดขับขีรถซึ่งบรรทุกมูลสัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราย มูลฝอย หรือมีน้ำมัน และวัตถุดังกล่าวได้ตกลง ปลิว ฟุ้งกระจาย หรือรั่วไหลลงบนถนน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันบาท เป็นต้น

(2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 77¹¹ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 41 วรรคสอง ที่ห้ามมิให้ ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใดเป็น ปกติหรือเร่ขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 56 หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท เป็นต้น

ปัญหาของฐานความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมที่กำหนดแต่บทลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว นั้น จะเห็นได้ว่ามีปัญหาเช่นเดียวเดียวกับกรณีที่ศาลไม่ลงโทษจำคุกจริงแล้วลงแต่โทษปรับอย่างเดียวเช่นกัน กล่าวคือ ไม่สามารถนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตาม

⁹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 15 ตอนที่ 28, (28 กุมภาพันธ์ 2535), มาตรา 52.

¹⁰ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 15 ตอนที่ 28, (28 กุมภาพันธ์ 2535), มาตรา 55.

¹¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 38 ตอนที่ 27, (5 เมษายน 2535), มาตรา 77.

ประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดได้ เพราะตามประมวลกฎหมายอาญาการเพิ่มโทษนั้นผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษจำคุกจริง นอกจากนี้ความผิดที่มีเพียงโทษปรับสถานเดียวนั้น กฎหมายสิ่งแวดล้อมมักให้อำนาจเจ้าพนักงานทำการเปรียบเทียบปรับได้เลย ทำให้ผู้กระทำความผิดเพียงแค่เสียค่าปรับคดีก็จะเป็นอันเลิกกัน โดยที่ไม่ต้องถูกฟ้องหรือได้รับโทษจำคุก¹² เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกฎหมายและคิดว่าโทษที่ตนได้รับนั้นเบาเกินไป จนเป็นเหตุให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

ดังนั้น จากปัญหาเรื่องบทลงโทษในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เอง จึงสรุปได้ว่าการกระทำความผิดซ้ำซึ่งจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ได้ ต้องใช้กับกรณีที่ผู้กระทำความผิดในคดีก่อนได้รับโทษจำคุกเท่านั้น โทษปรับไม่มีเหตุเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำบัญญัติไว้ ซึ่งในกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างก็มีบทบัญญัติเรื่องการบังคับโทษปรับบัญญัติไว้เป็นจำนวนมาก และศาลมักเลือกใช้การลงโทษปรับมากกว่าการลงโทษจำคุก ดังนั้นเหตุเพิ่มโทษปรับเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำจึงเป็นเรื่องที่ควรนำมาบัญญัติไว้ในคดีสิ่งแวดล้อม

4.2.2 ดุลพินิจการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมของผู้พิพากษา

การที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิด ศาลจะคำนึงถึงความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้นว่าส่งผลเสียหายร้ายแรงและกระทบต่อสังคมมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังพิจารณาถึงลักษณะและสถานะของผู้กระทำความผิดประกอบกันอีกด้วย ซึ่งส่วนมากในคดีสิ่งแวดล้อม แม้ในกฎหมายจะกำหนดโทษจำคุกและปรับไว้ แต่ศาลก็มักอาศัยโทษปรับเป็นหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะเลือกลงโทษจำคุก จึงทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีสามารถจ่ายค่าปรับได้อยู่แล้ว เมื่อโทษจำคุกซึ่งโดยลักษณะของโทษมีขึ้นเพื่อยับยั้งช่มชู้และตัดโอกาสการกระทำความผิด ไม่สามารถนำมาใช้จริงได้ในคดีสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความชะล่าใจ เพราะคิดว่าแม้ตนกระทำความผิดศาลก็คงลงโทษสถานเบา จึงทำให้กลับมากระทำความผิดอีกอยู่เรื่อยๆ นอกจากนี้ การกระทำความผิดในครั้งแรก ศาลก็อาจมีดุลพินิจไม่ลงโทษจำคุกได้ เพราะอาจเห็นว่าอาจเป็นการกระทำผิดที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือเกิดจากความพลั้งเผลอ แต่จากตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพบว่า ผู้กระทำความผิดบางราย เช่น กรณีของนายวินิจ กลิ่นมะลิ ซึ่งกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 **ซ้ำซากถึงสามคดี**แล้วแต่ศาลก็ยังเลือกใช้ดุลพินิจรอการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอยู่เช่นเดิม ศาลจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและเลือกที่จะใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุกหรือโทษปรับในอัตราที่สูงมากแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำ

¹² พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535, มาตรา 85.

4.2.3 การขาดบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่าขาดบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ แม้แต่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักของประเทศไทยก็ไม่มี **บทบัญญัติไว้** จริงอยู่ว่าแม้จะพบบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำบัญญัติในกฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 62 และในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 82 ก็ตาม แต่ก็พบว่าการเพิ่มโทษตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมทั้งสองฉบับนี้จะต้องเป็นการกระทำความผิดตามตามกฎหมายฉบับนั้นๆ เท่านั้นและต้องเข้าหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้นด้วย จึงไม่สามารถนำไปใช้บังคับกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับอื่นได้ ทำให้ไม่มีความครอบคลุมเพียงพอกับรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งมีหลากหลายลักษณะและเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ อากาศ ขยะและเสียงหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติก็ยิ่งขาดบทบัญญัติเฉพาะเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้ในกฎหมายเหล่านั้น เมื่อกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับอื่นขาดหลักเกณฑ์เฉพาะเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้ ทำให้ต้องไปนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้บังคับ ซึ่งอาจมีปัญหาเรื่องความเหมาะสมกับการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม เมื่อขาดบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะเช่นนี้อาจทำให้ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมที่เคยกระทำความผิดแล้วกลับกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้

นอกจากนี้ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศอื่น ต่างก็มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำกำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมแต่ละฉบับเป็นการเฉพาะ เช่น ในกฎหมายควบคุมมลพิษด้านอากาศ น้ำ เสียง ขยะ หรือแม้แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่นำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับในคดีสิ่งแวดล้อม แตกต่างจากกฎหมายในประเทศไทยซึ่งไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ ได้แก่ ในกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 หรือกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ เช่น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นต้น ทำให้ต้องไปนำหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความไม่เหมาะสมในเรื่องการมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม

4.2.4 ความเหมาะสมของการนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม

บทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอีกในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92-94 มีความเหมาะสมครอบคลุมกับการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมเพียงใด มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1.) ตัวบุคคลที่สามารถถูกเพิ่มโทษได้ ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-93 นั้น ใช้คำว่า “ผู้ใด” ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทต่อมาที่กล่าวว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” แล้วนั้น จึงเห็นได้ว่า **บุคคลที่อาจถูกเพิ่มโทษเมื่อได้กระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา จะต้องเป็นกรณีของบุคคลธรรมดาเท่านั้น** เนื่องจากนิติบุคคลไม่อาจรับโทษจำคุกได้ ในขณะที่การกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม มีทั้งกรณีที่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลกระทำความผิด

2.) ถ้อยคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-93 คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” คำว่า “ถึงที่สุด” หมายความว่า ต้องไม่มีการอุทธรณ์ฎีกาต่อไปอีกแล้ว **และต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น คำว่า “จำคุก” ผู้นั้นต้องรับโทษจำคุกจริง ไม่ใช่การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษตามมาตรา 56** ด้วยเหตุนี้หากมีการกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในระหว่างที่รอกการลงโทษจำคุกไว้นั้นจะเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92 และ 93 ไม่ได้ นอกจากนี้หากต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับโดยชำระค่าปรับไปเรียบร้อยแล้วหากไปกระทำความผิดอีก ก็ไม่อยู่ในข่ายของการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และมาตรา 93 **ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในคดีสิ่งแวดล้อม กรณีที่เป็นบุคคลธรรมดากระทำความผิด ศาลมักใช้ดุลพินิจรอกการลงโทษเสียเป็นส่วนมาก และมักพิพากษาให้ชำระค่าปรับแทน** ดังเช่น กรณีของ นายวินิจ กลิ่นมะลิ ซึ่งได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ในการกระทำความผิดครั้งแรก¹³ ศาลพิพากษาให้ลงโทษปรับ 10,000 บาท ส่วนโทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เมื่อนายวินิจ กลิ่นมะลิได้ไปทำกระทำความผิดซ้ำครั้งที่สอง¹⁴ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 อีก ภายในระยะเวลาห่างกันเพียงแค่ 1 ปี ศาลในคดีหลังจึงไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ได้ เนื่องจากในคดีแรก จำเลยไม่ได้รับโทษจำคุกจริง เพียงแค่รอกการลงโทษเท่านั้น ศาลในคดีหลังจึงพิพากษาลงโทษปรับเพียง 2,500 บาทเท่านั้น และต่อมานายวินิจ กลิ่นมะลิ ก็ได้ไปทำความผิดซ้ำครั้งที่สาม¹⁵ อีก และศาลก็ลงได้เพียงโทษปรับเช่นเดิม ส่วนโทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ แต่ในกฎหมายต่างประเทศ ไม่ได้มีกำหนดไว้เฉพาะแต่การเพิ่มโทษจำคุกเท่านั้น ยังสามารถเพิ่มโทษปรับได้อีกด้วย

¹³ คดีหมายเลขดำที่ อ.3568/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.3495/2554 ของศาลอาญา.

¹⁴ คดีหมายเลขดำที่ อ.3568/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.3495/2554 ของศาลอาญา.

¹⁵ คดีหมายเลขดำที่ อ.4491/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.4471/2554 ของศาลอาญา.

เช่นนี้ คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” ในมาตรา 92-93 จึงไม่สอดคล้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

3.) ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้ ในประมวลกฎหมายอาญา ฐานความผิดที่จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ เป็นความผิดฐานใดๆในประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 92 หรือเฉพาะฐานความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 93 เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า **ไม่มีฐานความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ** จริงอยู่แม้จะนำฐานความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมไปใช้เพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำได้ผ่านทางประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 ก็ตาม แต่การนำไปใช้ผ่านมาตราดังกล่าวก็ทำให้เกิดความไม่สะดวกเท่าที่ควร

4.) ระยะเวลาที่กำหนดภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก ตามมาตรา 92 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ส่วนมาตรา 93 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่เช่นเดียวกัน แต่ภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ คำว่า “พ้นโทษ” ก็คือพ้นโทษที่ได้รับจริง ๆ ในคดีก่อน หากคดีก่อนจำเลยไม่ได้รับโทษจำคุกเพราะศาลรอกการลงโทษไว้ ก็จะไม่มีความพ้นโทษจำคุกที่จะถือเอาเป็นเกณฑ์ในการเพิ่มโทษจำเลยได้ การครบกำหนดรอกการลงโทษไม่ถือว่าเป็นการพ้นโทษ หากมีการกระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็เพิ่มโทษไม่ได้

5.) **วิธีการเพิ่มโทษ การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา เพิ่มได้เฉพาะโทษจำคุก ไม่สามารถเพิ่มโทษปรับได้** แต่ฐานความผิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อม ศาลมักเลือกลงโทษปรับเป็นหลัก ดังนั้นเมื่อเพิ่มโทษปรับไม่ได้ หากผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมไปกระทำความผิดซ้ำก็จะไม่สามารถเพิ่มโทษปรับได้เลย

6.) รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ **การเพิ่มโทษในประมวลกฎหมายอาญา เป็นการเพิ่มโทษที่จะลง มิใช่การเพิ่มระวางโทษ** การเพิ่มโทษที่จะลงนั้น หมายความว่า ให้ศาลกำหนดโทษจำคุกตามความผิดที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อน แล้วจึงคำนวณเพิ่มขึ้นจากกำหนดโทษที่จะลงนั้น มิใช่เพิ่มจากอัตราโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำหรับความผิดนั้น รูปแบบการเพิ่มโทษเช่นนี้อาจทำให้ศาลไม่สามารถเลือกใช้ดุลพินิจในการเพิ่มโทษได้อย่างเต็มที่ แตกต่างจากการเพิ่มระวางโทษที่กฎหมายกำหนดซึ่งศาลจะมีดุลพินิจได้กว้างกว่า

7.) อัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 คือให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ส่วนอัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 93 ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง และวิธีการเพิ่มโทษนั้นให้ศาลกำหนดโทษจำคุกตามความผิดที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อน แล้วจึงคำนวณเพิ่มขึ้นจากกำหนดโทษที่จะลงนั้น มิใช่เพิ่มจากอัตราโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำหรับความผิดนั้น การเพิ่มโทษที่จะลงแก่กึ่งหนึ่งหรือหนึ่งในสามนี้ อาจไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม

8.) ข้อยกเว้นของการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นไปตามมาตรา 94 กล่าวคือ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุ

ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี ความผิดทั้งสามแบบนี้ ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความหมายของมาตรา 92-93 ซึ่งในเรื่องความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนี้ ผู้เขียนเห็นว่าควรมีลักษณะกำหนดให้เป็นความรับผิดเด็ดขาดในทางอาญา (Strict liability) คือ แม้ผู้กระทำความผิดไม่ได้เจตนาหรือประมาท แต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมขึ้น ก็สมควรได้รับโทษ และเมื่อเป็นการกระทำความผิดซ้ำก็สมควรเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้โดยไม่ต้องมีข้อยกเว้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 **มีความไม่เหมาะสม**กับการนำมาใช้กับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม เพราะมีข้อขัดข้องหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นข้อขัดข้องด้านตัวบุคคลที่จะถูกเพิ่มโทษ การเพิ่มโทษจำคุกจะทำได้เฉพาะกรณีบุคคลธรรมดา นิติบุคคลไม่อาจถูกเพิ่มโทษได้ หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษที่สามารถเพิ่มได้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น เพิ่มโทษปรับไม่ได้ นอกจากนี้ข้อยกเว้นเรื่องการกระทำโดยประมาทที่ไม่ให้เพิ่มโทษ ก็ไม่สอดคล้องกับการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมเช่นกัน เพราะบางครั้งการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมก็อาจเกิดจากความประมาทและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนและสิ่งมีชีวิตอื่นเป็นจำนวนมาก ความไม่เหมาะสมเหล่านี้เอง เป็นเหตุให้ต้องมีการแสวงหามาตรการเพิ่มโทษโดยเฉพาะในคดีสิ่งแวดล้อม ไม่ควรนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อม

4.3 วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำกับแนวทางในการนำมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม

4.3.1 แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีประเภทอื่น

คดีสิ่งแวดล้อมเป็นคดีที่มีความพิเศษในตัวเองเช่นเดียวกับคดีความผิดประเภทอื่น เช่น คดียาเสพติด คดีการพนัน คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือแม้แต่คดีทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งต่างก็มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากคดีอาญาทั่วไป ซึ่งคดีประเภทอื่นเหล่านั้น ต่างก็ได้มีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับเป็นการเฉพาะ ดังนั้นคดีสิ่งแวดล้อมก็ควรมีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะบ้าง ซึ่งผู้เขียนขอวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.) แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 97 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดไว้ว่า ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 นี้มี

ลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 กล่าวคือ

(1) ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 การกระทำความผิดในคดีแรก ต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น คำว่าจำคุกผู้นั้นต้องรับโทษจำคุกจริง ไม่ใช่การรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษตามมาตรา 56 และหากต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับโดยชำระค่าปรับไปเรียบร้อยแล้วหากไปกระทำความผิดอีก ก็ไม่อยู่ในข่ายของการเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 นี้

(2) การเพิ่มโทษในครั้งหลังพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ได้กำหนดให้เพิ่มได้แต่โทษจำคุกเช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายอาญา

(3) ระยะเวลาที่กำหนดภายหลังจากการกระทำความผิดในคดียาเสพติดครั้งแรกต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษเช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มีความแตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ในเรื่องของอัตราการเพิ่มโทษโดยในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522 ให้เพิ่มโทษที่จะลงอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง แต่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

ดังนั้น เมื่อหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522มีความคล้ายคลึงกับในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์ไปแล้วว่าไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อม จึงอาจสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 จึงไม่เหมาะสมกับการนำมาปรับใช้ในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นเดียวกัน

2.) แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน

คดีการพนัน แม้จะมีใช่เป็นอาชญากรรมในตัวเองแต่ก็อาจกล่าวได้ว่า มีผลสะท้อนไปถึงความสงบเรียบร้อยของสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน กฎหมายการพนันก็ได้กำหนดให้มีการลงโทษให้หนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดครั้งแรกไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะ เมื่อเปรียบเทียบกับในคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งหลายประเทศในแถบยุโรปมีแนวความคิดว่าการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เพียงความผิดที่เกิดจากกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) อีกต่อไป หากแต่เป็นความผิดที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง (Mala in Se) เลยทีเดียว อีกทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมจำนวนมาก ในบางครั้งความเสียหายที่เกิดก็กระจายเป็นวงกว้างทำให้มีผู้เดือดร้อนจากผลกระทบที่

เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม จึงสมควรที่จะต้องกำหนดการลงโทษ เมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับในคดีการพนัน

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 มาตรา 14 ทวิ ได้บัญญัติให้วางโทษเมื่อได้มีการกระทำความผิดซ้ำไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 กล่าวคือ

(1) กฎหมายใช้คำว่า “ต้องระวางโทษ” แตกต่างจากถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” คำว่าต้องระวางโทษในกฎหมายการพนันนี้ แม้คดีก่อนศาลลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว หรือปรับสถานเดียว หรือลงโทษจำคุกและปรับ ถือว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญาที่มีข้อจำกัดว่าโทษในคดีก่อนและคดีหลังที่จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้นั้น จะต้องเป็นโทษจำคุกโดยเฉพาะเท่านั้น โทษปรับไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเพิ่มโทษได้

(2) กฎหมายใช้คำว่า “พ้นโทษ” มีหมายความว่า จำเลยพ้นโทษจำคุกจริงๆ ถ้าโทษจำคุกในคดีก่อนศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ภายในระยะเวลาที่รอการลงโทษ จำเลยมากระทำความผิดในคดีการพนันอีก ดังนี้ จะถือว่าจำเลยพ้นโทษแล้วไม่ได้ เพราะในระหว่างระยะเวลานั้นยังไม่มีโทษจำคุก ต้องถือว่าจำเลยยังไม่พ้นโทษ จึงเพิ่มโทษตามมาตรา 14 ทวิ ไม่ได้

(3) ระยะเวลาที่กำหนดหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก กฎหมายการพนันกำหนดไว้ว่า “ยังไม่ครบกำหนด 3 ปี” ซึ่งหมายความว่า ยังไม่ถึงสามปี แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ที่กำหนดระยะเวลาผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ว่า “ได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี” ซึ่งกฎหมายการพนันไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษในกรณีที่ได้กระทำความผิดระหว่างเวลาที่กำลังรับโทษอยู่

(4) การลงโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา 14 ทวิ กำหนดไว้ว่าถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดที่กระทำครั้งหลัง เป็นโทษจำคุกและปรับ ให้วางโทษทวีคูณ ถ้าเป็นโทษจำคุกหรือปรับ ให้วางโทษทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการวางโทษ มิใช่การเพิ่มโทษโดยตรง ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92, 93 แต่ก็เห็นได้ว่า แม้ถ้อยคำจะแตกต่างกัน แต่ก็มิขัดแย้งประสงค์ลงโทษให้หนักขึ้นกว่าปกติเช่นกัน คงแตกต่างกันเฉพาะวิธีการที่จะกำหนดโทษเท่านั้น¹⁶

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในพระราชบัญญัติการพนันมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญา **ซึ่งแนวทางที่จะนำมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น ได้แก่ การกำหนดให้มีการเพิ่มโทษปรับได้เมื่อได้มีการกระทำความผิดซ้ำ** เพราะการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมในกรณีที่เป็นบุคคลกระทำความผิด ศาลสามารถลงโทษปรับได้เพียงอย่างเดียว หากกฎหมายกำหนดให้มีการเพิ่มโทษปรับแก่นิติบุคคลที่กระทำความผิดซ้ำได้

¹⁶ สุชาติ สุขสมิตร, “การกระทำความผิดอีกในคดีการพนัน” บทบัญญัติ เล่มที่ 29, ตอนที่ 1 2515, หน้า 92.

ก็จะเป็นการลงโทษที่เหมาะสม นอกจากนี้การกำหนดให้เพิ่มโทษปรับเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำยังมีความเหมาะสมกับกรณีผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลธรรมดาแต่มีความยากจน หากต้องเสียค่าปรับในจำนวนที่สูงขึ้นกว่าการกระทำความผิดครั้งแรกก็อาจสร้างความยากลำบากในด้านทรัพย์สิน มีผลต่อการยับยั้งไม่ให้เขากระทำความผิดซ้ำได้

3.) แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

การหลอกลวงประชาชนให้นำเงินเข้ามาร่วมลงทุนในธุรกิจซื้อขาย เงินตราต่างประเทศหรือเก็งกำไร ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนที่ถูกหลอกลวง และยังเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในวงกว้างเช่นเดียวกับในคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งลักษณะของผลกระทบก็ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประเทศเป็นวงกว้างเช่นกัน การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม จึงสมควรที่จะต้องกำหนดการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับในพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

การกระทำความผิดซ้ำตามพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 มาตรา 15/1 ได้วางหลักให้ศาลสามารถเพิ่มโทษได้ แม้จะได้กระทำความผิดซ้ำนั้นอีกในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่ แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-93 ที่ต้องมีคำพิพากษาถึงจำคุกเท่านั้น ถึงจะเพิ่มโทษได้ และการเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนี้ให้เพิ่มโทษที่จะลงอีกหนึ่งเท่าของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง โดยการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาของการกระทำความผิดซ้ำไว้ว่าจะต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำไว้ภายในระยะเวลาอันเท่าไรหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก

ผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ศาลสามารถเพิ่มโทษได้แม้จะได้กระทำความผิดซ้ำนั้นอีกในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่นั้น มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น กรณีที่บุคคลธรรมดากระทำความผิด ศาลมักไม่ลงโทษจำคุกจริง เพียงแต่พิพากษาให้รอลงอาญาเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดมีความชะล่าใจ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย และมักมีการกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างที่ศาลกำหนดให้รอลงอาญา เช่น กรณีของนายนิวัฒน์ เหล็กอิม ที่เคยถูกจับกุมในคดีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้มาแล้ว โดยในคดีแรกโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ไว้มีกำหนด 2 ปี ต่อมาระยะเวลาห่างกันเพียง 6 เดือน นายนิวัฒน์ก็ใช้รถยนต์บรรทุกสิบล้อคันเดียวกันมาก่อนเหตุทำนองเดียวกันอีก ดังนั้นในคดีสิ่งแวดล้อม จึงสมควรกำหนดให้ศาลสามารถเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำได้ แม้จะได้กระทำในระหว่างที่รอลงอาญาอยู่ก็ตาม เช่นเดียวกับบทบัญญัติในพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

4.) แนวทางการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญา

การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญา พบในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 113 และในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 73 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน และมีหลักเกณฑ์ที่ต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92-94 และมีลักษณะคล้ายกับการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน กล่าวคือ

(1) ในพระราชบัญญัติทั้งสอง กฎหมายใช้คำว่า “ต้องระวางโทษ” เช่นเดียวกับในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ แตกต่างจากถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญาที่ต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเท่านั้น คำว่าต้องระวางโทษในที่นี้ แม้คดีก่อนศาลลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว หรือปรับสถานเดียว หรือลงโทษจำคุกและปรับ ถือว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญาที่มีข้อจำกัดว่าโทษในคดีก่อนและคดีหลังที่จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้นั้น จะต้องเป็นโทษจำคุกโดยเฉพาะเท่านั้น โทษปรับไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเพิ่มโทษได้

(2) กฎหมายทั้งสองฉบับใช้คำว่า “พ้นโทษ” เช่นเดียวกับในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ มีหมายความว่า จำเลยพ้นโทษจำคุกจริงๆ ถ้าโทษจำคุกในคดีก่อนศาลมีคำพิพากษาให้รอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ภายในระยะเวลาที่รอกการลงโทษ จำเลยมากระทำความผิดในคดีเครื่องหมายการค้าอีก ดังนี้ จะถือว่าจำเลยพ้นโทษแล้วไม่ได้ เพราะในระหว่างระยษะเวลานั้นยังไม่มีโทษจำคุก ต้องถือว่าจำเลยยังไม่พ้นโทษ จึงเพิ่มโทษตามมาตรา 113 ไม่ได้

(3) ระยะเวลาที่กำหนดหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับกำหนดไว้ว่า “พ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี” ซึ่งหมายความว่า ยังไม่ถึงห้าปี ส่วนในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ กำหนดไว้ว่า “ยังไม่ครบกำหนดสามปี” แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ที่กำหนดระยะเวลาผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ว่า “ได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี” ซึ่งในคดีทรัพย์สินทางปัญญา ไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษในกรณีที่ได้กระทำความผิดระหว่างเวลาที่กำลังรับโทษอยู่

(4) การลงโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 กำหนดให้วางโทษทวีคูณ แต่ไม่ได้กำหนดว่าให้วางโทษทวีคูณในโทษจำคุกหรือโทษปรับ แตกต่างจากในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ ที่กำหนดว่าหากความผิดที่กระทำครั้งหลัง เป็นโทษจำคุกและปรับ ให้วางโทษทวีคูณ ถ้าเป็นโทษจำคุกหรือปรับ ให้วางโทษทั้งจำทั้งปรับ ส่วนในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์กำหนดให้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการลงโทษในคดีทรัพย์สินทางปัญญา เป็นการวางโทษ

มิใช่การเพิ่มโทษโดยตรง ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92, 93 แต่ก็เห็นได้ว่า แม้ถ้อยคำจะแตกต่างกัน แต่ก็มีวัตถุประสงค์ลงโทษให้หนักขึ้นกว่าปกติเช่นกัน

ดังนั้น เมื่อการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญามีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92-94 และมีลักษณะคล้ายคลึงกับการลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าความเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดลอมนั้น ได้แก่ การกำหนดให้มีการเพิ่มโทษปรับได้เมื่อได้มีการกระทำความผิดซ้ำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในความผิดประเภทอื่น เช่น ยาเสพติด การพนัน ซึ่งล้วนแต่เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุขของประชาชนและอาจส่งผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นวงกว้างเช่นเดียวกับความผิดในคดีสิ่งแวดลอม ก็ล้วนแต่มีการบัญญัติเรื่องการลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะเรื่อง โดยไม่นำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาใช้ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะความผิดแต่ละเรื่องนั้น ก็จะมี ความแตกต่างกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 ซึ่งอาจสรุปถึงความแตกต่างได้ดังนี้

1.) ในเรื่องของการใช้ถ้อยคำ การลงโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายอื่น โดยส่วนมาก มักจะใช้ถ้อยคำที่ว่า “กระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะคำว่าต้องระวางโทษแม้ศาลลงโทษจำคุกหรือปรับสถานเดียว หรือลงโทษทั้งจำคุกและปรับก็ถือว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ทำให้การลงโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำมีความยืดหยุ่นกว่า เพราะในคดีแรกไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำความผิดจนได้รับโทษจำคุกแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จำเลยกระทำความผิด แล้วได้รับโทษปรับ ก็เป็นเหตุให้สามารถลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้แล้ว

2.) ในเรื่องของระยะเวลาที่กระทำความผิดซ้ำหลังจากกระทำความผิดครั้งแรก มีการกำหนดไว้แตกต่างกัน ได้แก่ 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ, 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษ , กระทำความผิดในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่และแม้แต่กระทำความผิดในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ

3.) ในเรื่องของการลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ สามารถแบ่งการลงโทษได้เป็น 2 แบบ กล่าวคือ

3.1) การลงโทษโดยการเพิ่มโทษที่จะลงสำหรับความผิดครั้งหลัง

3.2) การลงโทษโดยการเพิ่มระวางโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

แม้ถ้อยคำจะแตกต่างกัน แต่ก็มีวัตถุประสงค์ลงโทษให้หนักขึ้นกว่าปกติเช่นกัน

4.) อัตราการเพิ่มโทษ มีกำหนดไว้หลากหลาย ได้แก่ เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง, ให้วางโทษทวีคูณ, เพิ่มโทษที่จะลงอีกหนึ่งเท่าของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง, ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้อสังเกต การเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีประเภทอื่น จะไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงองค์ประกอบภายในของการกระทำความผิด ไม่มีการกำหนดว่าต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาท และไม่มีการกล่าวถึงเหตุยกเว้นการไม่เพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำไว้เลย ดังนั้น หากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้เพิ่มโทษได้เมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ ก็จะเป็นไปตามนั้น

4.3.2 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศกับประเทศไทย

จากที่ได้พิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศในบทที่ผ่านมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าในหลายประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับการลงโทษทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก และได้มีการกำหนดการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ เราจะสามารถนำบทบัญญัติของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยได้อย่างไร ขอแยกพิจารณาเป็นประเด็น ดังนี้

4.3.2.1 ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเรื่องการเพิ่มโทษ

จากการศึกษา พบว่าในต่างประเทศ ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีการกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ นั้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) **กลุ่มกฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws) จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศจะมีการแบ่งแยกกฎหมายต่อต้านมลพิษออกเป็นมลพิษในด้านต่างๆอย่างชัดเจน** เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด และกฎหมายควบคุมเสียง เป็นต้น

ในประเทศออสเตรเลีย พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในมลรัฐ Queensland โดยกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลภาวะทางเสียง ค.ศ.1978 และในกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ค.ศ.1971

ในประเทศสิงคโปร์ พบในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับนี้ควบคุมทั้งในเรื่องอากาศ น้ำ เสียง การปนเปื้อนในดิน และสารอันตราย และยังพบในกฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการควบคุมมลพิษด้านขยะอีกด้วย

ในประเทศฮ่องกง พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ในกฎหมายต่อไปนี้ คือ กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ กฎหมายควบคุมมลพิษจากขยะ และกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง

ในประเทศฟิลิปปินส์ ในกลุ่มกฎหมายต่อต้านมลพิษ พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดของฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1999

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านมลพิษทางอากาศและมลพิษทางน้ำนั้น เป็นเรื่องที่ถูกประเทศต่างก็ให้ความสำคัญ และมักจะมีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว

(2) กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)

นอกจากกลุ่มกฎหมายด้านการต่อต้านมลพิษแล้ว การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ยังพบในกลุ่มกฎหมายประเภทการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย เนื้อหาในกฎหมายมักมุ่งเน้นลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำที่ทำผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่าและป่าไม้

ในประเทศสิงคโปร์ พบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำใน **กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act)**

ในประเทศมาเลเซีย ในส่วนของกฎหมายสิ่งแวดล้อมกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ พบเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำใน**กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972)** และใน**พระราชบัญญัติป่าไม้แห่งชาติ (National Forestry Act 1984)**

ในประเทศฟิลิปปินส์ พบเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำใน **REPUBLIC ACT NO. 6147** ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อปกป้องและรักษานกอินทรียักษ์ซึ่งเป็นนกอประจำชาติของฟิลิปปินส์ (The Pithecophaga Jefferyi หรือ Monkey-Eating Eagle หรือ Philippine Eagle)

สำหรับในประเทศไทยเอง จะเห็นได้ว่ากฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการต่อต้านมลพิษ ไม่ได้มีการแบ่งแยกเป็นกฎหมายต่อต้านมลพิษเฉพาะกลุ่มอย่างชัดเจน ไม่มีการแยกเป็นกฎหมายมลพิษด้านอากาศ น้ำ เสียง หรือขยะเหมือนเช่นในต่างประเทศ แต่ประเทศไทยได้บัญญัติรวมเรื่องการควบคุมมลพิษไว้ใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการควบคุมดูแลมลพิษในด้านต่างๆ ทั้งมลพิษด้านอากาศ น้ำ และเสียง ของเสียอันตรายและมลพิษอื่น ๆ รวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียว หากมีการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดมลพิษด้านต่างๆ ก็จะมีบทกำหนดโทษไว้ ซึ่งจากกรณีตัวอย่างที่นำเสนอมาในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่าโรงงานอุตสาหกรรมมักเป็นต้นกำเนิดมลพิษที่สำคัญในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษทางอากาศและทางน้ำ และมักมีการปล่อยมลพิษซ้ำซากโดยไม่

เกรงกลัวกฎหมาย หากจะมีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ก็น่าจะเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดด้านมลพิษเกิดความเกรงกลัวขึ้นได้

ในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย ก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับเช่นกัน ทั้งในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับการดูแลอุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ แร่ พลังงาน และสัตว์ป่า ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นตามข่าวในหนังสือพิมพ์และจากคดีที่ขึ้นสู่ศาล พบว่าการกระทำความผิดซ้ำที่เกิดขึ้นบ่อย มักเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ และการล่าสัตว์ป่า ดังนั้น หากจะมีการบัญญัติกฎหมายที่จะให้เพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ จึงน่าจะนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในประเทศไทย

4.3.2.2 เหตุในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ

ในส่วนของกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ จากการศึกษา ผู้เขียนพบว่าสามารถแบ่งเหตุในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ ได้ดังต่อไปนี้

(1) การเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำอันเนื่องมาจากความร้ายแรงของลักษณะการกระทำผิด ซึ่งมักเป็นการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือเป็นเหตุให้ประชาชนถึงแก่ความตาย การเพิ่มโทษเพราะเหตุเช่นนี้ พบในกฎหมายควบคุมทางน้ำและอากาศในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น ในกฎหมายน้ำสะอาดของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามมาตรา 1319(c)(3) ได้กล่าวถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดจงใจก่อให้เกิดอันตราย (Knowing endangerment) และผู้นั้นรู้อยู่แล้วในเวลานั้นว่าการกระทำดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง หากเป็นความผิดครั้งแรก ต้องโทษปรับไม่เกิน 250,000 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 15 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก หรือในกฎหมายอากาศสะอาด มาตรา 7414(5) บุคคลใดโดยเจตนาปล่อยสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายใดๆออกสู่อากาศโดยรอบ โดยเป็นสารมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายและการกระทำโดยเจตนาอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายใกล้ความตายหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง มีโทษปรับเป็นไปตาม 18 U.S.C. (กล่าวคือหากผู้กระทำผิดเป็นบุคคลธรรมดาอาจถูกปรับสูงสุดถึง 250,000 เหรียญสหรัฐและส่วนกรณีนิติบุคคลอาจถูกปรับสูงสุดถึง 500,000 เหรียญสหรัฐ) หรือมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุกเช่นเดียวกัน

(2) การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำเพื่อเป็นการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ของคำสั่งทางปกครอง เหตุในการเพิ่มโทษลักษณะนี้ มักมีการกำหนดให้การกระทำความผิดในครั้งแรก

เป็นเรื่องของการฝ่าฝืนคำสั่งหรือการแจ้งเตือนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองก่อน หากเมื่อเจ้าหน้าที่เตือนหรือมีคำสั่งแล้วผู้กระทำความผิดยังคงฝ่าฝืนต่อไป ก็จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ การเพิ่มโทษเพราะเหตุนี้ พบได้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมทุกระดับและในทุกประเทศทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฮองกง เช่น ในกฎหมายอากาศสะอาดของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 7413(1) กำหนดว่า บุคคลใดโดยเจตนาฝ่าฝืนข้อบังคับหรือข้อห้ามที่กำหนดในแผนการดำเนินงานภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมากกว่า 30 วันหลังได้รับการแจ้งเตือนจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องการควบคุมมลพิษทางอากาศ หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดตามกฎหมาย คำสั่ง หรือข้อห้ามใดๆภายใต้มาตรา และอนุมาตรานี้ และรวมไปถึงฝ่าฝืนข้อกำหนดเรื่องการจ่ายค่าธรรมเนียมให้รัฐภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ โทษสูงสุดจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งโทษปรับและจำคุก หรือ กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศของประเทศฮองกง มีมาตรา 10(7) ได้กำหนดไว้ว่า หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามการแจ้งเตือนในการลดมลพิษทางอากาศถือว่ามีความผิดและมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮองกงในการกระทำความผิดครั้งแรก หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือเป็นการกระทำความผิดครั้งต่อมาโทษจะเพิ่มขึ้น 2 เท่า ทั้งโทษปรับและโทษจำคุก โดยมีโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮองกงและให้มีโทษจำคุก 6 เดือน และปรับอีก 20,000 ดอลลาร์ฮองกงเป็นรายวันสำหรับความผิดต่อเนื่อง เป็นต้น

(3) การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำเพื่อเป็นการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิด การเพิ่มโทษเพราะเหตุนี้พบได้ทั่วไปในกฎหมายสิ่งแวดล้อมทุกระดับและทุกประเทศ เช่น กฎหมายควบคุมการทิ้งขยะในประเทศฮองกง มาตรา 15 ได้ห้ามบุคคลเก็บขยะปศุสัตว์ไว้ในพื้นที่ต้องห้าม ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่ามีความผิด หากเป็นความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ฮองกง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ฮองกง และยังคงปรับรายวันอีกวันละ 5,000 ดอลลาร์ฮองกงตราบเท่าที่ความผิดยังคงดำเนินต่อไป

สำหรับการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศ ไทย จะเห็นได้ว่าการเพิ่มโทษในกฎหมายสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้เพียง 2 ฉบับ คือ **ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มาตรา 62 ซึ่งกำหนดให้เพิ่มโทษได้**ถ้าได้กระทำความผิดในบทบัญญัติเดียวกันกับที่เคยถูกลงโทษแล้วนั้นซ้ำอีก ให้ศาลพิจารณาเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอย่างน้อยอีกหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้น และในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 82 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้เพิ่มโทษได้ ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดซ้ำอีกภายในหกเดือนนับแต่วันกระทำความผิดครั้งก่อน โดยให้เพิ่มโทษขึ้นอีกสองเท่าทั้งโทษจำคุกและปรับ ดังนั้น เหตุในการเพิ่มโทษตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย จึงยังไม่ครบถ้วนเท่าเหตุการณ์เพิ่มโทษในกฎหมายต่างประเทศ

4.3.2.3 ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก

สำหรับลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรกนั้น ในต่างประเทศ การที่จะเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำได้นั้น คดีก่อนผู้กระทำความผิดจะต้องถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดเสียก่อน

กฎหมายหลายประเทศใช้คำว่า Conviction หรือ convicted the offence หรือ guilty of an offence ซึ่ง Conviction มีความหมายว่า ผู้กระทำผิดต้องถูกศาลพิพากษาในคดีก่อนเสียก่อน ซึ่งการมีคำพิพากษานี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการพิพากษาลงโทษ “จำคุก” เหมือนเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ของประเทศไทยก็ได้ เพียงแต่มีคำพิพากษาในคดีก่อนว่ามีความผิด อาจถูกลงโทษปรับ ก็ถือว่าเป็นผู้เคยถูกพิพากษาว่ามีความผิดในคดีแรกมาแล้ว

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ คดีแรกต้องถูกดำเนินคดีถึงชั้นศาลแล้ว เพราะกฎหมายใช้คำว่า conviction ดังนั้นหากเป็นการกระทำความผิดในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานปกครองแล้วมากกระทำความผิดซ้ำอีก ไม่ถือเป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้ นอกจากนี้การมี conviction ของศาลต่างประเทศก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคำพิพากษาถึงชั้น “จำคุก” เพียงแต่ลงโทษปรับก็สามารถเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ทั้งสิ้น ดังนั้น หากมีการนำหลักเกณฑ์นี้มาบัญญัติในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ก็สมควรต้องบัญญัติเป็นการกระทำความผิดซ้ำภายหลังจากที่คดีแรกมีคำพิพากษาไปแล้วเช่นกัน โดยไม่ต้องกำหนดว่าเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเช่นหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรกของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ใน ป.อ. มาตรา 92, 93 ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก” เท่านั้น เพราะกฎหมายใช้คำว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีก” ส่วนในกฎหมายโรงงาน และในกฎหมายวัตถุอันตราย ต้องมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้ลงโทษ แต่ไม่จำเป็นต้องลงโทษ “จำคุก” เพียงอย่างเดียว แม้เคยถูกลงโทษปรับหรือโทษอื่นๆ ถ้ากระทำความผิดซ้ำก็สามารถเพิ่มโทษได้

4.3.2.4 ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง

สำหรับการกระทำความผิดในคดีหลัง ในกฎหมายต่างประเทศ การกระทำความผิดครั้งต่อมาอาจเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตราเดิม หรือเป็นการกระทำความผิดอาญามาตราใดๆ ในกฎหมายฉบับเดียวกันก็ได้ กล่าวคือ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การจะเพิ่มโทษได้ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตราเดิม โดยในกฎหมายอากาศสะอาด มาตรา 7413(c)(4) และในมาตรา 7413(5)(A) ทั้งสองมาตรานี้ กฎหมายใช้คำว่า “ถ้าคำพิพากษาว่ากระทำผิดของบุคคลใด...ได้กระทำขึ้นภายหลังจากเคยมีคำพิพากษาครั้งแรกของบุคคลนั้นภายใต้อนุมาตรานี้” (If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายอากาศสะอาดกำหนดฐานความผิดที่จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษอย่างจำกัดว่าต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดิมเท่านั้น มิใช่เป็นเหตุให้เพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดฐานใดก็ได้เหมือนเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 นอกจากนี้ยังพบในกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาดของประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าการจะเพิ่มโทษได้ ต้อง

เป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตราเดิมเช่นเดียวกัน เช่น ใน 33 U.S.C. มาตรา 1319(1), มาตรา 1319(2) และ มาตรา 1319(3) ทั้งสามมาตรานี้ กฎหมายใช้คำว่า “ถ้าคำพิพากษาว่ากระทำความผิดของบุคคล ได้กระทำขึ้นภายหลังจากเคยมีคำพิพากษาครั้งแรกของบุคคลนั้นภายใต้ อนุมาตรานี้” ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายน้ำสะอาดกำหนดฐานความผิดที่จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษอย่างจำกัดว่าต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดิมเช่นเดียวกัน และยังพบว่าในกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะสารพิษ ใน 42 U.S.C. มาตรา 6928(D) และในกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง 42 USC มาตรา 4910(a)(1) ก็ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกันว่าการจะเพิ่มโทษได้ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตรา โดยกฎหมายทั้งสองฉบับต่างใช้คำว่า “ถ้าคำพิพากษาว่ากระทำความผิดของบุคคล ได้กระทำขึ้นภายหลังจากเคยมีคำพิพากษาครั้งแรกของบุคคลนั้นภายใต้ อนุมาตรานี้”

ส่วนในประเทศออสเตรเลีย กฎหมายการลดมลพิษทางเสียงของมลรัฐ Queensland มาตรา 55 มิได้กำหนดว่าต้องเป็นความผิดซ้ำมาตราเดิม เพียงแต่เป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราใดๆในกฎหมายนี้¹⁷ ก็เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้แล้ว ในขณะที่กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ค.ศ.1971 มาตรา 48(a) ได้กำหนดว่าต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำในมาตราเหล่านี้เท่านั้น จึงจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ ได้แก่ มาตรา 23(1), 35, 47(1) ภายใต้การฝ่าฝืนมาตรา 27(1) และ 31¹⁸

ส่วนในประเทศสิงคโปร์ ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตราเดิมเช่นกัน เช่น ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม จะต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ในมาตรา 16,17,49 และ 67 ส่วนในกฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตาม มาตรา 21,24,45 และ 103 นอกจากนี้ในกฎหมายนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ มาตรา 4(3) ก็ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตามอนุมาตรา (1) และ (2) เท่านั้น

ในประเทศฮ่องกง ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราเดิมหรืออนุมาตราเดิมเช่นกัน โดยในกฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตามมาตราเดิม คือ ตามมาตรา 10(7), มาตรา 30, มาตรา 30B และ มาตรา 79 หรือในกฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำในมาตราเดิม คือ มาตรา 11 หรือในกฎหมายควบคุมมลพิษจากขยะ ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตามมาตราเดิม คือ มาตรา 15, 15G, 18,20E และ 23 และสุดท้ายในกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำตามมาตราเดิม คือ มาตรา 6, 7, 13, 14, 15, 16, 17, 17A และ 35 เท่านั้น

ส่วนประเทศมาเลเซีย มิได้กำหนดว่าต้องเป็นความผิดซ้ำมาตราเดิม เพียงแต่เป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราใดๆในกฎหมายฉบับเดียวกันก็เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้แล้ว โดยใน

¹⁷ A person guilty of an offence against this Act shall be liable, if no specific penalty is provided for that offence to a penalty—

¹⁸ under subsection (1) of section 23 of this Act or under section 35 of this Act or under subsection (1) of section 47 of this Act in respect of any contravention of or failure to comply with any provision of subsection (1) of section 27 or of section 31 of this Act

กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า มาตรา 44(2) กฎหมายใช้คำว่า “บุคคลซึ่งเคยถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้มีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดภายใต้กฎหมายฉบับนี้อีก” (Where a person who has been previously convicted of an offence under this Act, is convicted of an offence under this Act) และในพระราชบัญญัติป่าไม้แห่งชาติ (National Forestry Act 1984) มาตรา 101A(3) ใช้คำว่า “บุคคล...ได้ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมาภายใต้กฎหมายฉบับนี้” (Where any person...is convicted of a second or subsequent offence under this Act)

สำหรับในประเทศไทย ป.อ.มาตรา 92 การกระทำความผิดในคดีหลังจะเป็นการกระทำผิดซ้ำมาตราใดก็ได้ในกฎหมายอาญา ส่วนป.อ.มาตรา 93 ต้องเป็นการกระทำความผิดซ้ำอนุมาตราเดียวกัน คือ ในมาตรา 93 (1)-(13) เท่านั้น ส่วนในพรบ.โรงงาน ม.62 ต้องเป็นการกระทำผิดซ้ำมาตราเดิม จึงจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ ส่วนในพรบ.วัตถุอันตราย ตามมาตรา 82 วรรคสอง บัญญัติให้ต้องเป็นการกระทำผิดซ้ำในวรรคหนึ่งเท่านั้น จึงจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้

ผู้เขียนเห็นว่า ลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีแรกนั้น หากจะมีการนำมาบัญญัติใช้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สมควรที่ในคดีแรกควรมีคำพิพากษาของศาลให้ถึงที่สุดเสียก่อน เช่นเดียวกับคำว่า conviction ของกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ แต่ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ “จำคุก” ดังนั้นเพียงแต่ในคดีแรกผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับเท่านั้น แล้วมากระทำความผิดซ้ำอีกก็สามารถเพิ่มโทษได้ ส่วนลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีหลัง ผู้เขียนเห็นว่า ควรบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมว่าเป็นการกระทำผิดซ้ำมาตราใดในกฎหมายฉบับนั้นๆก็ได้ เช่นเดียวกับถ้อยคำในป.อ. มาตรา 92 โดยไม่จำเป็นต้องมาบัญญัติซ้ำในแต่ละมาตรา

4.3.2.5 ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้

จากการศึกษา พบว่า ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ ความผิดที่เป็นเหตุให้เพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ประเภทแรก คือ ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและมลพิษทางน้ำพบแทบทุกประเทศ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฮองกง ความผิดเหล่านี้ ได้แก่ ความผิดที่ทำให้อากาศ น้ำ สกปรก ความผิดที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงและขยะ ความผิดที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติในเรื่องลดมลพิษ เหล่านี้ในหลายประเทศถือว่ามีความผิดและหากมีการกระทำความผิดซ้ำจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้

ความผิดประเภทที่สองซึ่งพบในบางประเทศ โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การห้ามมิให้ทำการค้าขายสัตว์ พืช หรือชนิดพันธุ์

อื่นๆที่ใกล้จะสูญพันธุ์โดยไม่ได้รับอนุญาตในประเทศสิงคโปร์ หรือความผิดเกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่าในประเทศมาเลเซีย รวมไปถึงความผิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์นกประจำชาติในฟิลิปปินส์ด้วย

ความผิดประเภทสุดท้าย พบเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับ**สุขภาพอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ** เช่น ความผิดเรื่องความไม่สะอาดในที่สาธารณะ เป็นต้น

ในส่วนของประเทศไทย ในส่วนของความผิดที่เกี่ยวข้องกับมลพิษ อย่างที่ได้วิเคราะห์ว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมดูแลมลพิษในด้านต่างๆ ทั้งเรื่องอากาศ น้ำ เสียง และขยะ หากจะมีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ ควรจะมีการบัญญัติเป็นความผิดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยไม่เจาะจงว่าเป็นฐานความผิดใดโดยเฉพาะแต่กล่าวโดยรวมว่า “หากมีการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้” ก็น่าจะมีความเหมาะสมครอบคลุมกว่า

สำหรับในส่วนความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเองก็มีปัญหาเรื่องการลักลอบตัดไม้และค้าสัตว์ป่าเช่นเดียวกับประเทศอื่นในแถบเอเชียเช่นกัน จึงควรกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่าสามารถมีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้

ในส่วนของความผิดเกี่ยวกับ**สุขอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ**ในประเทศไทย จะเห็นว่าฐานความผิดเหล่านี้มีบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็น**ความผิดที่มีโทษไม่สูง** เช่น ปรับเพียง 500 บาทหรือเป็นเพียงความผิดลหุโทษเท่านั้น อีกทั้งในกฎหมายก็มีการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับได้เลย ประกอบกับนิสัยคนไทยที่เป็นคนง่าย ๆ ในบางครั้งอาจขาดระเบียบวินัยไปบ้าง หากจะให้ลงโทษรุนแรงก็อาจจะเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ การ**บัญญัติให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดเหล่านี้จึงไม่สมควรมานำปรับใช้ในประเทศไทย**

4.3.2.6 ระยะเวลาในการกระทำความผิดซ้ำหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก

จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ พบว่ามักไม่ค่อยมีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการกระทำความผิดซ้ำต่อมาในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมากนัก กล่าวคือ ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายใช้คำว่า การละเมิดหลังจากมีการกระทำความผิดครั้งแรก (for a violation committed after a first conviction) โดยไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้ว่านานเท่าไรหลังจากทำผิดครั้งแรก หรือในประเทศออสเตรเลีย กฎหมายใช้คำว่า โทษสำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา (Penalty for a second or subsequent such offence) โดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการกระทำความผิดครั้งหลังไว้เช่นกัน ในประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และมาเลเซียเช่นเดียวกัน กฎหมายใช้คำว่า การกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา (on a second or subsequent conviction) และบางครั้งก็มีการกำหนดเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สามไว้ด้วย (in the case of a third or subsequent conviction) โดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้เลย แต่ใน

ประเทศฟิลิปปินส์ ในกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด มีกรณีของการละเมิดกฎหมายที่รุนแรง (gross violation) ซึ่งกฎหมายกำหนดระยะเวลาของการกระทำความผิดไว้ว่าหากเป็นการกระทำความผิด 3 ครั้งขึ้นไปภายในระยะเวลา 3 ปีต่อเนื่องกัน (three or more specific offenses within three consecutive years) จะเป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษ โดยการลงโทษจำคุกได้

สำหรับในประเทศไทย การกำหนดระยะเวลาการกระทำความผิดซ้ำภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก ดูจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมกว่า เพราะหากเทียบเคียงกับกฎหมายประเภทอื่นในประเทศไทยที่ให้เพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำได้ ก็ล้วนแต่มีการกำหนดระยะเวลาไว้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา 6 เดือน 3 ปี หรือ 5 ปี ก็ตาม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดระยะเวลาหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรกไว้นั้นยังมีผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดอีกด้วย เพราะการกำหนดระยะเวลาไว้ก็เหมือนเป็นการให้ออกาสผู้กระทำความผิดปรับปรุงตัว ว่าภายในระยะเวลาเท่านี้จะไม่มีการกลับมากระทำความผิดอีก และหากพ้นระยะเวลานั้นไปแล้ว ก็จะไม่นำเอาความผิดที่ได้เคยกระทำไปมาเป็นเหตุเพิ่มโทษได้อีก ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องมีชนกติดหลังไปจนชั่วชีวิต ซึ่งระยะเวลาที่มีความเหมาะสม ผู้เขียนเห็นว่า หากกำหนดระยะเวลา 6 เดือนก็ดูจะสั้นเกินไป 5 ปีก็ดูจะนานเกินไป ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ตามแบบอย่างประเทศฟิลิปปินส์ น่าจะมีความพอดี ที่สุด นอกจากนี้การกำหนดให้การกระทำความผิดในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษอยู่ตามพระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 ก็น่าจะมีความเหมาะสมเช่นเดียวกัน เนื่องจากในคดีสิ่งแวดลอม กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิด ศาลมักมีดุลพินิจให้รอลงอาญาเสียเป็นส่วนใหญ่ และผู้กระทำความผิดก็มักได้ใจ และกลับมากระทำความผิดครั้งต่อมามาก ดังนั้น การกำหนดให้มีการเพิ่มโทษได้แม้อยู่ในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ หรือภายในระยะเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ น่าจะมีความเหมาะสมที่สุด

4.3.2.7 รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ พบว่ามีรูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก **เพิ่มโทษที่จะลงสำหรับความผิดครั้งหลัง** เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก โทษขั้นสูงสุดจะต้องเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งในส่วนขอโทษปรับและโทษจำคุก (the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.)

รูปแบบการเพิ่มโทษประการที่สอง คือ การเพิ่มระวางโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น รูปแบบนี้พบในหลายประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ในกรณีที่กระทำโดยประมาท ฝ่าฝืนบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ กรณีการกระทำความผิดครั้งแรก ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 2,500 เหรียญสหรัฐและไม่มากไปกว่าวันละ 25,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการละเมิด หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนกรณีการกระทำความผิดซ้ำ ต้องโทษปรับรายวันไม่มากไปกว่า 50,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการละเมิด

หรือถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือ**ในประเทศสิงคโปร์** พบการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดอัตราการเพิ่มโทษไว้ตายตัวเช่นกัน ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการควบคุมมลพิษทางอากาศตามมาตรา 67 หากฝ่าฝืนข้อกำหนดในกฎหมายกรณีการกระทำความผิดครั้งแรก ให้ลงโทษปรับเป็นจำนวนไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ และให้ปรับรายวันอีกวันละ 1,000 เหรียญสิงคโปร์ตราบเท่าที่ความผิดยังดำเนินต่อไป กรณีการกระทำความผิดซ้ำ ให้ลงโทษปรับเป็นจำนวนไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์ และให้ปรับรายวันอีกวันละ 2,000 เหรียญสิงคโปร์ตราบเท่าที่ความผิดยังดำเนินต่อไป **ซึ่งการกำหนดในรูปแบบนี้จะเห็นได้ว่าศาลสามารถมีดุลพินิจในการเลือกลงโทษได้ว่าจะลงโทษปรับและจำคุกขั้นต่ำได้เท่าไร ขึ้นสูงได้เท่าไร**

จากรูปแบบการเพิ่มโทษทั้ง 2 แบบในต่างประเทศที่กล่าวมา หากจะมีการนำมาปรับใช้กับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มโทษแบบกำหนดโทษที่จะลงไว้ตายตัว น่าจะเป็นการลงโทษที่ไม่ยืดหยุ่น การเพิ่มระวางโทษ น่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่า เนื่องจากว่าเป็นการเพิ่มโทษที่มีความยืดหยุ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจสามารถเลือกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ ว่าสามารถลงโทษปรับได้ไม่เกินจำนวนเท่าใด และลงโทษจำคุกขั้นสูงได้ไม่เกินเท่าใด ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิดมากกว่า

4.3.2.8 อัตราการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ พบว่าอัตราการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม มักจะมีอัตราการเพิ่มโทษเป็น 2 เท่าของโทษครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโทษที่จะลง หรือเพิ่มระวางโทษ โทษที่กำหนดไว้จะเพิ่มเป็น 2 เท่าเสมอ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะสารพิษ หากบุคคลใดโดยจงใจเคลื่อนย้ายหรือเป็นเหตุให้มีการเคลื่อนย้ายขยะอันตรายที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือ จงใจเก็บไว้หรือละทิ้งซึ่งขยะอันตรายซึ่งระบุไว้ในกฎหมายฉบับนี้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หรือแจ้งข้อมูลที่ เป็นเท็จ หรือนำขยะอันตรายออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือว่ามีความผิดหากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 50,000 เหรียญสหรัฐในแต่ละวันที่ทำละเมิด หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ โทษขั้นสูงสุดจะต้องเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งใน ส่วนของโทษปรับและโทษจำคุก ในกฎหมายควบคุมเสียง หากผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 25,000 เหรียญสหรัฐ หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดซ้ำต้องโทษปรับไม่มากกว่า 50,000 เหรียญสหรัฐ หรือถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือในประเทศฮ่องกง ในส่วนของกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง มาตรา 6 วางหลักไว้ว่า เสียงจากสถานที่ก่อสร้างที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือก่อสร้างที่มีเสียงดัง หรือจากการก่อสร้างที่มีเสียงดังซึ่ง ดำเนินการภายในพื้นที่ที่กำหนดระหว่างเวลา 07:00-19:00 น. หรือในเวลาใดๆในวันหยุด ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างเสียงดังได้ ถือว่ามีความผิด สำหรับความผิดครั้งแรก หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับ 100,000 เหรียญฮ่องกง หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมาจะถูกปรับเพิ่ม

เป็น 200,000 เหรียญฮ่องกง และยังมีโทษปรับรายวันอีกวันละ 20,000 เหรียญฮ่องกงหากเป็นความผิดต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามใน ในประเทศสิงคโปร์ กฎหมายบางฉบับกำหนดการเพิ่มโทษไว้ในอัตราถึง 2.5 เท่า เช่น ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ในส่วนของมลพิษทางอากาศ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำเป็นครั้งที่สองหรือกว่านั้นจะถูกปรับเพิ่มขึ้นเป็นเงินไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์ เช่นเดียวกับในเรื่องการควบคุมมลพิษทางน้ำ กฎหมายกำหนดให้ผู้ครอบครองสถานที่จะต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้งลงสู่ท่อระบายน้ำหรือที่ดิน บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามมีความผิดหากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ และหากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สองหรือความผิดครั้งต่อมา มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์

สำหรับในประเทศไทย หากจะมีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ อัตราการเพิ่มโทษที่เหมาะสมน่าจะเป็น อัตรา 2 เท่า ทั้งนี้โดยพิจารณาจากกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศอื่น ก็ล้วนแต่ใช้อัตราการเพิ่มระวางโทษไว้ 2 เท่าเช่นกัน ดังนั้นในคดีสิ่งแวดล้อมของไทย เมื่อเทียบเคียงกับในกฎหมายต่างประเทศและคดีความผิดประเภทอื่น ผู้เขียนจึงเห็นว่าอัตราการเพิ่มโทษ 2 เท่ามีความเหมาะสมที่สุด

4.3.2.9 เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ ไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นไม่ให้เป็นเหตุเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมเลย ในประเทศสหรัฐอเมริกา แม้เป็นการกระทำความผิดโดยประมาทก็เป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำได้ ในประเทศสิงคโปร์ ในความผิดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น การทิ้งขยะในที่สาธารณะ หากมีการกระทำความผิดซ้ำจะเป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษได้ แตกต่างจากในกฎหมายไทย หากเป็นเพียงความผิดลหุโทษ จะเป็นข้อยกเว้นไม่ให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94

สำหรับในประเทศไทยเอง หากจะมีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมไว้เป็นการเฉพาะ ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องบัญญัติเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำโดยประมาทไว้ เนื่องจากเมื่อเทียบเคียงจากในต่างประเทศก็ไม่ได้มีกำหนดเอาไว้เช่นกัน แม้แต่ความผิดโดยประมาทก็ยังเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ อีกทั้งบทกำหนดโทษในคดีสิ่งแวดล้อมในไทยยังไม่มีแบ่งแยกเป็นการกระทำผิดโดยเจตนาหรือโดยประมาทอย่างชัดเจน

4.3.2.10 มาตรการอื่นตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า มาตรการทางอาญาที่ใช้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น แทบทุกประเทศส่วนมากมักใช้การเพิ่มโทษให้สูงขึ้น ทั้งในส่วนของ

โทษจำคุกและโทษปรับ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเพิ่มโทษนี้ ก็เป็นไปเพื่อข่มขู่หรือยับยั้งการกระทำ ความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว และไม่กล้าที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก วัตถุประสงค์การเพิ่มโทษเช่นนี้ มีข้อวิจารณ์ว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัย และไม่เหมาะสมต่อสภาพสังคมใน ปัจจุบันที่เน้นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาผู้กระทำความผิดมากกว่า ผู้เขียนเห็นว่าแม้การ เพิ่มโทษจะเป็นไปเพื่อข่มขู่ไม่ให้ผู้กล้ากระทำผิดอีกเพราะโทษที่ได้รับสูงมากขึ้น และอาจจะเป็นการ แก้ปัญหาที่ปลายเหตุไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือ ที่ตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง แต่การแก้ปัญหามา โดย การเพิ่มโทษก็น่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่พอจะป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ เมื่อผู้กระทำความผิดเห็นว่า หากเขากลับไปกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมอีกแล้วจะได้รับโทษที่สูงขึ้นกว่าการกระทำความผิดครั้ง แรก เขาก็จะมีการชั่งน้ำหนักถึงประโยชน์ที่จะได้กับโทษที่จะถูกตัดสิน หากเขาเห็นว่าประโยชน์ที่ ได้รับไม่คุ้มกับการถูกลงโทษที่สูง ก็อาจทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งชั่งใจขึ้นมาก็ได้ ดังนั้นแล้วการ เพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำให้สูงขึ้นในคดีสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามหาก จะให้การลงโทษเช่นนี้ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์การลงโทษในปัจจุบัน ที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จึง สมควรต้องนำมาตรการอื่นๆมาประกอบกับมาตรการเพิ่มโทษทางอาญาด้วย มาตรการเหล่านั้นได้แก่

(1) มาตรการทางปกครอง

ในต่างประเทศ พบมาตรการทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซ้ำใน ประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยมีลักษณะของการให้เจ้าพนักงานออก คำสั่งแจ้งเตือนไปยังบุคคลผู้กระทำความผิดซ้ำนั้น หรืออาจเป็นการถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่บุคคลนั้น ได้รับ หากมีการกระทำความผิดซ้ำได้ ซึ่งในมาเลเซียนี้ พบมาตรการทางปกครองในกรณีความผิดที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ในกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า และในพระราชบัญญัติป่าไม้ แห่งชาติด้วย

สำหรับมาตรการทางปกครองเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำนี้ ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมี การนำมาปรับใช้ในกฎหมายไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 โดยกำหนดไว้เช่นเดียวกับในประเทศมาเลเซีย คือ หากมีการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับป่าไม้และ สัตว์ป่า ศาลสามารถสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตได้

(2) มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

มาตรการอื่นๆ ได้แก่ มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งพบมาตรการนี้ใน ประเทศออสเตรเลีย ในมลรัฐ South Australia และในมลรัฐ New South Wales ศาลสามารถสั่ง ให้ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดีดังเดิมได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำ ความผิดซ้ำในอนาคต (to prevent the continuance or recurrence of the offence.) ซึ่งคำขอ นี้ศาลจะสั่งเองไม่ได้ อัยการต้องมีคำขอมาในฟ้อง และค่าใช้จ่ายในการนี้ ให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ออก และยังพบมาตรการในการทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดีดังเดิม โดยการทำความสะอาดแหล่งมลพิษหรือ

ชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ทำความสะอาดให้แทน และมาตรการห้ามการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป มาตรการทั้งสองนี้พบในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับของประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้เขียนเห็นว่า มาตรการห้ามการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนี้ มีลักษณะการลงโทษที่รุนแรงและเด็ดขาด สอดคล้องกับทฤษฎีปิรามิดของการบังคับใช้กฎหมาย (Pyramid of Enforcement) ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 เนื่องจากการห้ามการประกอบกิจการ เป็นเสมือนโทษขั้นสูงสุดที่ใช้กับนิติบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานอุตสาหกรรมหรือบริษัทที่กระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อมอย่างได้ผล และเป็นเสมือนการประหารชีวิตนิติบุคคลเลยทีเดียว จึงสมควรนำมาใช้ควบคู่ไปกับการเพิ่มโทษทางอาญา ส่วนมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟู กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยก็ควรนำมาบัญญัติไว้เช่นกัน โดยใช้ควบคู่ไปกับการเพิ่มโทษทางอาญา เพราะสิ่งแวดล้อมที่เสียไปอาจต้องใช้ระยะเวลาในการที่จะกลับคืนดีดั้งเดิม นอกจากนี้จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้ชัดหลายแล้ว การให้ผู้กระทำความผิดเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนดีดั้งเดิม ก็ย่อมเป็นการดีต่อสภาพแวดล้อมและต่อสังคมอีกด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศ หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ได้มีหลักเกณฑ์ที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศต่างๆ

ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเรื่องการเพิ่มโทษ

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด (Clean Water Act หรือ CWA)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด (Clean Air Act)</p> <p>กฎหมายควบคุมเสียง (Noise Control Act of 1972 หรือ NCA)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร (Resource Conservation and Recovery Act หรือ RCRA)</p>	<p>รัฐ Queensland</p> <p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลภาวะทางเสียง ค.ศ.1978 (Noise Abatement Act 1978)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ค.ศ.1971 (Clean Waters Act 1971)</p>	<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental Pollution Control Act (EPCA)</p> <p>กฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (EPHA)</p> <p>กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)</p> <p>กฎหมายควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Endangered Species (Import and Export) Act)</p>	<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control Ordinance (Cap.311) หรือ APCO)</p> <p>กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ (Water Pollution Control Ordinance (Cap.358) หรือ WPCO)</p> <p>กฎหมายควบคุมมลพิษจากขยะ (Waste Disposal Ordinance (Cap.354) หรือ WDO)</p> <p>กฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง (Noise Control Ordinance (Cap.400) หรือ NCO)</p>	<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยการระบายน้ำถนนและอาคาร (Street Drainage and Building Act)</p> <p>กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)</p> <p>กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972)</p> <p>พระราชบัญญัติป่าไม้แห่งชาติ (National Forestry Act 1984)</p>	<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>กฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดของฟิลิปปินส์ (Clean Air Act 1999)</p> <p>กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)</p> <p>Republic Act No. 6147</p>	<p>กฎหมายต่อต้านมลพิษ (Anti-pollution laws)</p> <p>**ไม่แบ่งแยกออกเป็นกฎหมายเฉพาะกลุ่ม</p> <p>พบเฉพาะในพรบ.โรงงาน, พรบ.วัตถุอันตราย</p> <p>กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation and Preservation Laws)</p> <p>**ไม่พบเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำในกลุ่มกฎหมายดังกล่าว</p>

ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,ทรัพย์สิน, เสียง</p> <p>“ถ้าคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ของบุคคลใด ได้กระทำขึ้นภาย หลังจากเคยมีคำพิพากษาครั้ง แรก...” (if a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction)</p> <p>*ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษ “จำคุก”</p>	<p>กฎหมายเสียง,น้ำ (รัฐ Queensland)</p> <p>“ถูกตัดสินว่ามีความผิด”</p> <p>“Guilty of an offence”</p> <p>*ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”</p>	<p>กฎหมาย EPHA, EPCA</p> <p>“มีความผิดและต้องระวาง โทษ..ในความผิดครั้งที่สอง หรือครั้งต่อมา</p> <p>(shall be guilty of an offence and shall be liable...on a second or subsequent conviction)</p> <p>*ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”</p>	<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,เสียง, ขยะ</p> <p>“บุคคลกระทำความผิดและ ต้องระวางโทษ..ในความผิด ครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา...” (A person commits an offence and is liable...on a second or subsequent conviction...)</p> <p>*ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”</p>	<p>กฎหมายสัตว์ป่า</p> <p>“บุคคลซึ่งเคยถูกพิพากษาว่า กระทำความผิดภายใต้ กฎหมายฉบับนี้ ได้มีคำ พิพากษาว่ากระทำความผิด ภายใต้กฎหมายฉบับนี้อีก”</p> <p>กฎหมายป่าไม้ “บุคคล...ได้ ถูกพิพากษาว่ากระทำ ความผิดครั้งที่สองหรือครั้ง ต่อมาภายใต้กฎหมายฉบับนี้” (Where any person...is convicted of a second or subsequent offence under this Act) *ไม่จำเป็นต้อง มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ ลงโทษจำคุก</p>	<p>กฎหมายอากาศ</p> <p>“ความผิดครั้งแรก” (first offense)</p>	<p>ป.อ.มาตรา92, 93</p> <p>“ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้า และได้กระทำความผิดใดๆ อีก”</p> <p>พรบ.โรงงาน ม.62 “ผู้ใด เคยถูกลงโทษเพราะเหตุ กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้แล้วครั้ง หนึ่ง”</p> <p>พรบ.วัตถุอันตราย มาตรา 82 วรรคสอง “ถ้าผู้กระทำความ ผิดตามวรรคหนึ่ง กระทำความผิดซ้ำอีก... ผู้กระทำ ต้องระวางโทษ...” *พรบ. โรงงาน, วัตถุอันตราย ไม่ จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”</p>

ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ, ทรัพยากร,เสียง</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม (If a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction of such person <u>under this paragraph</u>)</p>	<p>กฎหมายเสียง (รัฐ Queensland)</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราใดก็ได้</p> <p>กฎหมายน้ำ (รัฐ Queensland)</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม คือ มาตรา 23(1), 35, 47(1)</p>	<p>กฎหมาย EPCA</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม คือ มาตรา 23(1), 35, 47(1)</p> <p>กฎหมาย EPHA</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม คือ มาตรา 21, 24, 45, 103</p> <p>กฎหมายEndanger species</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม คือ มาตรา 4(1)(2) เท่านั้น</p>	<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,เสียง, ขยะ</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม</p>	<p>กฎหมายสัตว์ป่า, ป่าไม้</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราใดก็ได้</p>	<p>กฎหมายอากาศ</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราเดิม คือ มาตรา 46</p>	<p>ป.อ.มาตรา92</p> <p>กระทำความผิดซ้ำมาตราใดก็ได้</p> <p>ป.อ.มาตรา 93</p> <p>กระทำความผิดซ้ำอนุมาตรา เดียวกัน (1)-(13)</p> <p>พรบ.โรงงาน</p> <p>ม.62 กระทำความผิดซ้ำ มาตราเดิม</p> <p>พรบ. วัตถุอันตราย กระทำความผิดซ้ำวรรคหนึ่ง เท่านั้น (มาตรา 82 วรรคสอง)</p>

ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,ทรัพยากร,เสียง</p> <p>-ฐานความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรการทางปกครองของเจ้าหน้าที่</p> <p>*ความผิดเกี่ยวกับการปล่อยสารมลพิษออกสู่อากาศและน้ำ ทั้งโดยเจตนาและประมาท เป็นเหตุให้เกิดอันตรายใกล้ความตาย</p>	<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>กฎหมายเสียง,น้ำ (รัฐ Queensland)</p> <p>-ฐานความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรการทางปกครองของเจ้าหน้าที่</p> <p>*ความผิดฐานก่อมลพิษทางน้ำ ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาหรือประมาท</p>	<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>กฎหมาย EPHA, EPCA</p> <p>-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรการทางปกครองของเจ้าหน้าที่</p> <p>2.ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติกฎหมาย Endanger species ฐานห้ามค้าขายสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์โดยไม่ได้รับอนุญาต</p> <p>3.ความผิดเกี่ยวกับสุขอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ</p> <p>กฎหมาย EPHA ฐานความผิดเกี่ยวกับขยะ, อาคารสถานที่, เหตุเดือดร้อนรำคาญ, ระบายน้ำ, สุสาน</p>	<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,เสียง,ขยะ</p> <p>-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรการทางปกครองของเจ้าหน้าที่</p> <p>*ความผิดฐานก่อมลพิษทางน้ำและอากาศ ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาหรือประมาท</p>	<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>-ไม่พบ-</p> <p>2.ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>กฎหมายสัตว์ป่า</p> <p>ฐานความผิดใดๆก็ได้ในกฎหมายฉบับนี้</p> <p>3.ความผิดเกี่ยวกับสุขอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ</p> <p>กฎหมายการระบายน้ำ</p> <p>ฐานความผิดกีดขวางทางสาธารณะ, ทำให้ถนนสกปรก</p>	<p>1.ฐานความผิดเกี่ยวกับมลพิษ</p> <p>กฎหมายอากาศ</p> <p>-ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดมาตรฐานค่าอากาศสะอาดของยานยนต์</p> <p>2.ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>Republic Act no.6147</p> <p>ห้ามฆ่า ทำลายนกประจำชาติ</p>	<p>ป.อ.มาตรา92</p> <p>-ฐานความผิดใดๆก็ได้ในป.อ.</p> <p>ป.อ.มาตรา93</p> <p>-ฐานความผิดที่กำหนดไว้ใน ม.93(1)-(13) เท่านั้น</p> <p>พรบ.โรงงาน</p> <p>-ม.62 ฐานความผิดใดๆก็ได้ในกฎหมายฉบับนี้ แต่ต้องเป็นการทำซ้ำบัพัญญูตีเดิม</p> <p>พรบ.วัตถุอันตราย -มาตรา 82 วรรคสอง ฐานกระทำโดยเจตนาก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิดฯ</p>

ระยะเวลาในการกระทำความผิดครั้งหลัง

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
-ไม่กำหนด-	-ไม่กำหนด-	-ไม่กำหนด-	-ไม่กำหนด-	-ไม่กำหนด-	<p><u>กฎหมายอากาศ</u></p> <p><u>Gross Violation</u></p> <p>กระทำความผิดตั้งแต่ 3 ฐานขึ้นไปภายในระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน (3 consecutive years)</p>	<p><u>ป.อ.มาตรา92</u></p> <p>ระหว่างต้องรับโทษ/5 ปี นับแต่พ้นโทษ</p> <p><u>ป.อ.มาตรา93</u></p> <p>ระหว่างต้องรับโทษ/3 ปี นับแต่พ้นโทษ</p> <p><u>พรบ.โรงงาน</u></p> <p>ไม่กำหนด</p> <p><u>พรบ.วัตถุอันตราย</u> มาตรา 82 วรรคสอง ภายใน 6 เดือนนับแต่ทำ ผิดครั้งก่อน</p>

รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำผิดซ้ำ

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ, ทรัพยากร,เสียง</p> <p>เพิ่มโทษที่จะลงสำหรับ ความผิดครั้งหลัง ทั้งโทษ จำคุกและปรับ</p> <p>กฎหมายน้ำ,เสียง</p> <p>เพิ่มระวางโทษ ทั้งจำคุกและ ปรับ</p>	<p>กฎหมายเสียง,น้ำ (รัฐ Queensland)</p> <p>เพิ่มระวางโทษ ทั้งจำคุกและ ปรับ</p>	<p>กฎหมาย EPHA, EPCA</p> <p>เพิ่มระวางโทษ ทั้งจำคุก และปรับ</p>	<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,เสียง, ขยะ</p> <p>เพิ่มระวางโทษ ทั้งจำคุก และปรับ</p>	<p>กฎหมายระบายน้ำ</p> <p>เพิ่มระวางโทษปรับ</p>	<p>กฎหมายอากาศ</p> <p>เพิ่มระวางโทษปรับ+เพิ่ม มาตรการทางปกครอง (เพิก ถอนใบอนุญาต)</p>	<p>ป.อ.มาตรา92, 93</p> <p>เพิ่มโทษที่จะลงสำหรับ ความผิดครั้งหลัง เพิ่ม โทษจำคุกเท่านั้น</p> <p>พรบ.โรงงาน</p> <p>ม.62 เพิ่มโทษที่จะลง สำหรับความผิดครั้งหลัง ทั้งโทษจำคุกและปรับ</p> <p>พรบ.วัตถุอันตราย</p> <p>มาตรา 82 วรรคสอง เพิ่มระวางโทษ ทั้งจำคุก และปรับ</p>

อัตราการเพิ่มโทษเมื่อกระทำผิดซ้ำ

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ, ทรัพยากร,เสียง</p> <p>เพิ่มโทษที่จะลงสำหรับ ความผิดครั้งหลังเป็น 2 เท่า ทั้งจำคุกและปรับ</p> <p>เพิ่มระวางโทษ 2 เท่า ทั้ง จำคุกและปรับ</p>	<p>กฎหมายเสียง,น้ำ (รัฐ Queensland)</p> <p>เพิ่มระวางโทษ 2 เท่า ทั้ง จำคุกและปรับ</p>	<p>กฎหมาย EPHA, EPCA</p> <p>เพิ่มระวางโทษ 2 เท่า, 2.5 เท่า (บางฉบับ) ทั้งจำคุก และปรับ</p>	<p>กฎหมายอากาศ,น้ำ,เสียง, ขยะ</p> <p>เพิ่มระวางโทษ 2 เท่า ทั้ง จำคุกและปรับ</p>	<p>กฎหมายระบายน้ำ</p> <p>เพิ่มระวางโทษปรับ 2 เท่า</p>	<p>กฎหมายอากาศ</p> <p>เพิ่มระวางโทษปรับ 2 เท่า</p>	<p>ป.อ.มาตรา92</p> <p>เพิ่มโทษ 1 ใน 3 ของ โทษที่จะลงสำหรับ ความผิดครั้งหลัง เพิ่ม โทษจำคุกเท่านั้น</p> <p>ป.อ.มาตรา93 เพิ่มโทษ กึ่งหนึ่งของโทษที่จะลง สำหรับความผิดครั้งหลัง เพิ่มโทษจำคุกเท่านั้น</p> <p>พรบ.โรงงาน</p> <p>ม.62 เพิ่มโทษจำคุก 1 ใน 3 เพิ่มโทษปรับกึ่ง หนึ่ง</p> <p>พรบ.วัตถุอันตราย</p> <p>มาตรา 82 วรรคสอง เพิ่มระวางโทษ 1 เท่า ทั้ง จำคุกและปรับ</p>

เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	ไม่มีเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ แม้กระทำโดยประมาท ก็ เพิ่มโทษได้	พบเหตุยกเว้นการเพิ่ม โทษใน <u>ป.อ.มาตรา 94</u> ไม่เพิ่มโทษกรณี -ประมาท -ลหุโทษ -กระทำผิดเมื่อไม่เกิน 17 ปี ไม่พบเหตุยกเว้นการเพิ่ม โทษในพรบ.โรงงาน, วัตถุ อันตราย

โทษและมาตรการเสริมอื่นๆ

ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฮ่องกง	ประเทศมาเลเซีย	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศไทย
<p>มาตรการทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดีดั้งเดิม (clean up enforcement)</p> <p>มาตรการห้ามการประกอบกิจการด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<p>มาตรการทำให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนดีดั้งเดิม (clean up enforcement)</p>	-ไม่กำหนด-	<p>มาตรการทำให้น้ำกลับคืนดีดั้งเดิม (Restoration of waters)</p>	-ไม่กำหนด-	-ไม่กำหนด-	<p>โทษริบเครื่องมือในการกระทำผิด</p> <p>วิธีการเพื่อความปลอดภัย: ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง</p> <p>มาตรการพิเศษตามกฎหมายฟอกเงิน</p>

จากที่ได้วิเคราะห์มาข้างต้น ผู้เขียนสนับสนุนแนวทางการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดี
สิ่งแวดล้อมทั้งในส่วนของการเพิ่มโทษจำคุกและเพิ่มโทษปรับ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1. เหตุผลด้านกฎหมาย

คดีสิ่งแวดล้อมขาดบทบัญญัติที่เป็นหลักเกณฑ์โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มโทษผู้กระทำความ
ผิดซ้ำ หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายอาญายังไม่
เหมาะสมเพียงพอต่อการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม เพราะการจะเพิ่มโทษในการกระทำความผิดครั้ง
ต่อมาได้ หลักเกณฑ์ทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญานั้น การกระทำความผิดครั้งแรก ศาลจะต้อง
พิพากษาลงโทษจำคุกเท่านั้น จึงจะสามารถขอให้เพิ่มโทษจำคุกในคดีหลังอีกได้ แต่การลงโทษอาญา
ในคดีสิ่งแวดล้อม หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ศาลมักมีดุลพินิจให้ผู้กระทำความผิดรอลง
อาญา ไม่ได้ลงโทษจำคุกจริง ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความชะล่าใจ และกลับมากระทำความผิด
เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซ้ำอีก ในเมื่อคดีแรกไม่มีการลงโทษจำคุกจริง ศาลในคดีหลังจึงพิพากษาให้เพิ่ม
โทษไม่ได้ จึงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบและนำไปสู่การกระทำความผิดครั้งที่สามหรือครั้งที่
อีกทั้งโทษที่กำหนดในคดีสิ่งแวดล้อม นอกจากจะมีโทษจำคุกแล้วยังมีโทษปรับหรือมาตรการอื่นๆอีก
เช่น เพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น ฉะนั้น หากผู้กระทำความผิดเคยถูกศาลลงโทษปรับในคดีแรกไปแล้ว แล้ว
มากระทำความผิดซ้ำในคดีหลังอีก ศาลก็จะไม่สามารถเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้นไปอีกได้ เพราะขาดบท
กฎหมายที่จะมารองรับในส่วนนี้

นอกจากนี้ ในความผิดประเภทอื่น เช่น ความผิดในคดียาเสพติด คดีการพนัน คดีทรัพย์สิน
ทางปัญญาเหล่านี้ก็ล้วนแต่มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายเป็นการ
เฉพาะเช่นกัน แล้วเหตุใดในคดีความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะพิเศษและ
ส่งผลเสียต่อสังคมเป็นวงกว้างเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไปและคดีความผิดประเภทอื่นจึงขาดแคลน
บทลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสิ่งแวดล้อมไปเสียได้

2. เหตุผลด้านสังคม

หากมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแล้ว คนก็จะ
เกรงกลัว ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก มลพิษจากการทำลายสิ่งแวดล้อมก็จะลดน้อยลง คนใน
สังคมได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆก็จะกลับมาอุดมสมบูรณ์ สภาพอากาศไม่มีความ
แปรปรวน คนและธรรมชาติจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. เหตุผลด้านตัวผู้กระทำความผิด

การบังคับใช้โทษในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องคำนึงถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคล
ธรรมดาและนิติบุคคลด้วย เพราะทั้งสองกรณีต่างก็มีการลงโทษทางอาญาที่ต่างกันออกไป โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการบังคับใช้โทษทางอาญาแก่นิติบุคคล จะเห็นได้ว่าหากนิติบุคคลทำความผิด ศาลสามารถลง

ได้แต่โทษปรับเท่านั้น โทษจำคุกหรือกักขังไม่สามารถใช้บังคับกับนิติบุคคลได้เลย แต่การเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มีเฉพาะแต่กรณีเพิ่มโทษจำคุก ไม่มีการเพิ่มโทษปรับหรือโทษอื่นๆแต่อย่างใด ดังนั้น หากนิติบุคคล เช่น โรงงานอุตสาหกรรมไปกระทำความผิดซ้ำอีกในคดีสิ่งแวดล้อม ศาลก็จะไม่มีอำนาจในการเพิ่มโทษปรับหรือเพิ่มโทษด้วยการใช้มาตรการอื่นๆ เช่น เพิกถอนใบอนุญาต หรือปิดกิจการ ได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการบัญญัติการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะเพื่อจะได้เป็นหนทางในการป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมต่อไป ดังนี้

1. ประเภทกฎหมายที่สมควรมีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษ

จากการศึกษา คดีอาญาสิ่งแวดล้อม มีปรากฏอยู่ในกฎหมายต่อไปนี้

- 1.) กฎหมายทั่วไป คือ บทบัญญัติเรื่องคดีสิ่งแวดล้อมในประมวลกฎหมายอาญา
- 2.) กฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม คือ พระราชบัญญัติต่างๆที่มีเนื้อหาเฉพาะด้านในการควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านมลพิษและทรัพยากรธรรมชาติ โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะมีบทกำหนดโทษทางอาญากำกับไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ในกลุ่มกฎหมายด้านมลพิษนั้น มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นเสมือนกฎหมายแม่บทที่สำคัญ

ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าในด้านสิ่งแวดล้อม ยัง**ไม่มีประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมจัดทำไว้เป็นการเฉพาะเหมือนเช่นในต่างประเทศ** เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้การดำเนินคดีอาญาด้านสิ่งแวดล้อม ต้องนำประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมมาบังคับใช้ควบคู่กันไป

ในเรื่องของการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำนี้ ผู้เขียนพบว่า การเพิ่มโทษนี้เป็นหลักเกณฑ์ในทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ซึ่งถือเป็นกฎหมายสารบัญญัติที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น เมื่อนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำจึงจัดเป็น **“กฎหมายสารบัญญัติว่าด้วยคดีอาญาสิ่งแวดล้อม”** เมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนเห็นว่าอาจกำหนดได้เป็น 3 ทางเลือก คือ

- 1.) นำไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มหมวดความผิดว่าด้วยคดีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และกำหนดว่าเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้เช่นเดียวกับในคดีอาญาทั่วไป
- 2.) นำไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเฉพาะด้านการควบคุมสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทุกฉบับ หรือเลือกใส่ไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับก็ได้

- 3.) ในอนาคต หากประเทศไทยมีการจัดทำประมวลกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม สามารถนำเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไปใส่ไว้ในประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ โดยกำหนดให้เป็นหมวดเรื่องการกระทำความผิดซ้ำ (La recidive) เช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายอาญา

จากที่กล่าวมา ผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม **ควรกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม** อันเนื่องมาจากคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะพิเศษและมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากในคดีอาญาทั่วไป การนำไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอาจก่อให้เกิดความสับสนต่อการนำไปใช้ เพราะหลักเกณฑ์ในทางอาญาอาจมีความไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม และเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีประมวลกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ประเภทของกฎหมายที่ควรนำมาบัญญัติไว้ จึงสมควรต้องเป็นกฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม โดยอาจกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษไว้ในหมวดบทลงโทษทางอาญาของกฎหมายแต่ละฉบับ อย่างไรก็ตาม กฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีมากมายหลายฉบับ เช่น ความหมายของคดีสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยคำสั่งประธานศาลฎีกาที่ 30/2547 ต่างก็กล่าวถึงกฎหมายสิ่งแวดล้อมไว้ทั้งสิ้น 24 ฉบับและยังมีกฎหมายอื่นๆอีกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนอกเหนือไปจากที่อ้างถึง ผู้เขียนเห็นว่า **เมื่อกฎหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมมีมากมาย จึงไม่ควรบัญญัติในกฎหมายเฉพาะทุกฉบับ แต่สมควรบัญญัติไว้เฉพาะกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญและมีผู้ฝ่าฝืนอยู่บ่อยครั้ง ทั้งนี้โดยอาจพิจารณาจาก “ฐานความผิด” ในกฎหมายเฉพาะฉบับนั้นๆเป็นเกณฑ์ว่ามีลักษณะเช่นไร** โดยในกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ **มักใช้กับฐานความผิดที่มีลักษณะร้ายแรง ส่งผลเสียหายต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ** เช่น การเพิ่มโทษในกฎหมายอากาศหรือน้ำ ในกรณีที่ปล่อยมลพิษซ้ำและก่อให้เกิดการบาดเจ็บขั้นรุนแรงต่อประชาชน ส่วนกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ฐานความผิดมีลักษณะเล็กน้อย มีโทษปรับไม่มาก อาจไม่จำเป็นต้องบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษไว้ก็ได้ ดังนั้น จากที่กล่าวมา ผู้เขียนเห็นควรให้เพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ ดังนี้

ในกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษ เห็นควรให้บัญญัติเพิ่มไว้ในบทกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เนื่องจากเป็นกฎหมายหลักด้านการควบคุมมลพิษของประเทศไทย ทั้งในด้านมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ของเสีย และวัตถุอันตราย อีกทั้งโทษที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีลักษณะที่ร้ายแรง ได้แก่ มาตรา ๙๘ หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การควบคุมการแพร่กระจายของมลพิษ หรือขัดขวางการกระทำใดๆ ตามคำสั่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษเสียเอง จะมีโทษสูงสุดถึงจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าแสนบาท ดังนั้น หากมีการกระทำความผิดซ้ำและมีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษได้ โทษก็อาจสูงขึ้นไปอีก จนเป็นเหตุให้ผู้ก่อให้เกิดมลพิษเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้าทำซ้ำอีกต่อไป ส่วนในพระราชบัญญัติด้านมลพิษฉบับอื่นๆ เช่น

พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 , พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530, พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522, พระราชบัญญัติควบคุมการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่ควรกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในบทลงโทษทางอาญาของกฎหมายเหล่านี้ เพราะการกระทำความผิดซ้ำตามกลุ่มกฎหมายฉบับนี้ยังมีไม่มาก อีกทั้งในกฎหมายต่างประเทศก็ไม่มีบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษไว้ในกฎหมายเหล่านี้ และความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายเหล่านี้ก็ไม่ได้มีลักษณะร้ายแรงมากเท่าใด ส่วนในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 และในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 นั้นต่างก็มีการกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำไว้แล้ว และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็มีความเหมาะสมกับลักษณะความผิดในกฎหมายฉบับนั้นอยู่แล้ว จึงสมควรคงเรื่องการเพิ่มโทษไว้ในกฎหมายสองฉบับดังกล่าว และสุดท้ายในส่วนของ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ผู้เขียนเห็นว่าความผิดตามกฎหมายเหล่านี้ เป็นความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูง เป็นเพียงความผิดลหุโทษ อีกทั้งในกฎหมายก็มีการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับได้เลย โดยตัวลักษณะฐานความผิดไม่ใช่ความผิดร้ายแรง หากจะให้เพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำก็อาจจะเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ อีกทั้งการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในความผิดด้านสุขภาพอนามัยนี้ ก็ไม่พบในประเทศอื่น คงพบแต่เพียงกฎหมายของประเทศสิงคโปร์เท่านั้น ซึ่งเป็นประเทศที่ยึดมั่นในระเบียบวินัยและความสะอาดสูงมาก ซึ่งแตกต่างจากสภาพของสังคมไทย การบัญญัติให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายสาธารณสุขจึงไม่สมควรนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

ในกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ผู้เขียนเห็นว่าควรนำเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484,พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 และในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 อีกทั้งการตัดไม้ทำลายป่าและการลักลอบค้าสัตว์ป่าต่างก็เป็นปัญหาที่ส่งผลร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นปัญหาที่คนไทยกระทำความผิดซ้ำบ่อยมาก โดยจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างของนายวินิจ เหล็กอิม และนายชม สิมศิลาที่กล่าวถึงในบทที่ 2 ซึ่งมีการลักลอบตัดไม้อยู่เป็นนิจ แม้จะเคยถูกจับกุมดำเนินคดีมาแล้วก็ตาม อีกทั้งปัญหาการตัดไม้เถื่อนยังโยงไปยังกลุ่มนายทุนที่คอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง นอกจากนี้ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยและประสบปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเช่นเดียวกัน ต่างก็มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกำหนดไว้ในกฎหมายป่าไม้และกฎหมายสัตว์ป่า เหล่านี้เองจึงสมควรที่กฎหมายของประเทศไทยสมควรนำบัญญัติไว้บ้าง

2.ตัวบุคคลที่อาจถูกเพิ่มโทษได้เมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ผู้เขียนเห็นว่า ควรเพิ่มโทษได้ทั้งผู้กระทำความผิดซ้ำที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งใน ส่วนของบุคคลธรรมดานั้นไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะสามารถเพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับอยู่

แล้ว แต่ในส่วนของผู้กระทำความผิดซ้ำที่เป็นนิติบุคคล โทษจำคุกไม่อาจใช้บังคับกับนิติบุคคลได้ ดังนั้น เพื่อให้สามารถลงโทษนิติบุคคลอย่างได้ผล จึงต้องนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษปรับมาบัญญัติไว้ด้วย ซึ่งหากกำหนดให้มีหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษปรับเมื่อกระทำความผิดซ้ำได้ คดีตัวอย่างดังที่กล่าวมาในบทที่ 2 เช่น กรณีของโรงงานอุตสาหกรรมเวิร์ลด์เบสท์ ที่ลักลอบปล่อยน้ำเสียลงในคลอง จนเป็นเหตุให้ปลาตายและสร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง และได้ก่อเหตุดังกล่าวซ้ำซาก กรณีเช่นนี้ หากมีการกำหนดให้มีการเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้นเป็นจำนวนมากเมื่อกระทำความผิดซ้ำ ก็อาจทำให้โรงงานเวิร์ลด์เบสท์เกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้าปล่อยน้ำเสียอีกได้ เพราะค่าใช้จ่ายในการเสียค่าปรับอาจสูงมากกว่าค่าใช้จ่ายในการทำระบบบำบัดน้ำเสียให้ถูกต้อง จึงทำให้โทษปรับสามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้

3. ลักษณะการกระทำความผิดซ้ำ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การจะเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำได้นั้น ถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ใช้คำว่า **คดีแรก ต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ “จำคุก”** เสียก่อน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากคดีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เมื่อกระทำความผิดในคดีแรก ศาลมักใช้วิธีการลงโทษ หรือเลือกเพียงลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดปรับปรุงตัว ทำให้ในบางครั้งผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกฎหมายและกล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ในขณะที่ต่างประเทศ ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรก กฎหมายใช้คำว่า Conviction หรือ guilty of the offence ซึ่งมีความหมายเพียงว่ามีคำพิพากษาหรือถูกตัดสินว่ามีความผิดเท่านั้น โดยอาจมีคำพิพากษาให้ลงโทษอย่างไรก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกดังเช่นที่บัญญัติในกฎหมายของประเทศไทย ดังนั้นการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำ **ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรกจึงควรบัญญัติให้แตกต่างจากในประมวลกฎหมายอาญา โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเสียก่อน ควรลงโทษได้ทันทีเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ** โดยอาจเลือกใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษในคดีแรก” การใช้ถ้อยคำเช่นนี้ หากการกระทำความผิดคดีแรกศาลเพียงแต่พิพากษาลงโทษปรับหรือรอการลงโทษ ก็สามารถเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำได้ เช่นในกรณีของนายนิวัฒน์ เหล็กอิมที่เคยกล่าวถึงในบทที่ 2 ซึ่งได้เคยลักลอบตัดไม้แดง ที่จ.กาญจนบุรีมาแล้ว แต่ในคดีแรกศาลเพียงแต่ลงโทษปรับ ส่วนโทษจำคุกศาลพิพากษาให้รอการลงโทษไว้ และต่อมาในระหว่างที่รอการลงโทษ นายนิวัฒน์ก็ได้ก่อเหตุแบบเดิมอีก ซึ่งในคดีหลังนี้เองหากนำหลักการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 มาใช้กับกรณีของนายนิวัฒน์ ศาลจะไม่สามารถเพิ่มโทษจำคุกนายนิวัฒน์ได้เลย เพราะในคดีก่อนนายนิวัฒน์ไม่ได้รับโทษจำคุกจริง แต่หากมีการเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษไว้ในกฎหมายป่าไม้ไว้แล้ว กรณีนายนิวัฒน์ ย่อมต้องถูกศาลเพิ่มโทษจำคุกในคดีหลังได้อย่างแน่นอน อาจทำให้นายนิวัฒน์เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายมากขึ้น และไม่กลับไปตัดไม้ซ้ำอีก นอกจากนี้ ลักษณะการกระทำความผิดในคดีหลัง ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องกระทำความผิดซ้ำในฐานะความผิดเดียวกันกับความผิดครั้งแรก แต่ควรบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมว่าเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราใดๆในกฎหมายฉบับนั้นก็ได้

เช่นเดียวกับถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ซึ่งสอดคล้องกับระบบการเพิ่มโทษเพราะเหตุกระทำความผิดอีกโดยทั่วไป (La recidive generale) ซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วในบทที่ 2

4. ระยะเวลาการกระทำความผิดซ้ำภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก

ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างประเทศส่วนมากไม่กำหนดระยะเวลาไว้ ซึ่งผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว แต่เห็นควรให้กำหนดระยะเวลาภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรกไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับระบบการเพิ่มโทษอย่างมีกำหนดเวลา (La recidive temporaive) ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงตัวภายในระยะเวลาที่กำหนด และจากการศึกษาเรื่องระยะเวลานี้ พบว่าในกฎหมายประเภทอื่นๆของประเทศไทยมีทั้งระยะเวลา 6 เดือน, 3 ปี และ 5 ปี แต่ผู้เขียนเห็นว่าระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 คือระยะเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษมีความเหมาะสมแล้ว เพราะเป็นระยะเวลากำลังดี ไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป อีกทั้งระยะเวลาดังกล่าวก็สอดคล้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของฟิลิปปินส์ที่กำหนดไว้ 3 ปีเช่นกัน นอกจากนี้การกำหนดให้เพิ่มโทษได้แม้ในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในระยะเวลารอการกำหนดโทษก็มีความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

5. รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ในต่างประเทศ รูปแบบการเพิ่มโทษ มีทั้งการเพิ่มโทษที่จะลง เช่น กฎหมายให้เพิ่มโทษขั้นสูงสุดเป็น 2 เท่า และการเพิ่มระวางโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น กำหนดไว้ว่าความผิดครั้งแรกปรับไม่น้อยกว่า 2,500 เหรียญ จำคุกไม่เกิน 1 ปี เมื่อกระทำความผิดซ้ำ กฎหมายกำหนดให้เพิ่มโทษปรับเป็นไม่น้อยกว่า 5,000 เหรียญ จำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นต้น ผู้เขียนเห็นควรให้เพิ่มระวางโทษ เพราะการเพิ่มโทษที่จะลงเป็นการกำหนดโทษที่แน่นอน ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจได้ แต่การเพิ่มระวางโทษเป็นการเพิ่มโทษที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า ศาลสามารถเลือกลงโทษได้ว่าจะสามารถลงโทษปรับได้ไม่เกินจำนวนเท่าใด จำคุกได้ไม่เกินเท่าใด ซึ่งเป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดมากกว่า

6. อัตราการเพิ่มโทษ

ผู้เขียนเห็นว่า อัตราการเพิ่มโทษที่เหมาะสม คือ อัตรา 2 เท่า ทั้งในส่วนของโทษจำคุกและโทษปรับ ทั้งนี้สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มโทษในกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดไว้ให้เพิ่มโทษได้ 2 เท่าเช่นกัน อีกทั้งเมื่อเทียบเคียงกับกฎหมายไทยแต่เป็นในคดีความผิดประเภทอื่น เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญา ก็กำหนดให้มีการเพิ่มโทษเป็น 2 เท่าเมื่อกระทำความผิดซ้ำเช่นกัน ดังนั้นอัตรา 2 เท่า น่าจะมีความเหมาะสมที่สุด

7. เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องบัญญัติเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพราะเมื่อเทียบเคียงกับในกฎหมายต่างประเทศ ก็ไม่ได้บัญญัติเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษไว้ แม้กระทำความผิดโดยประมาท ก็สามารถเพิ่มโทษได้

อย่างไรก็ตามการมุ่งเน้นแต่การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการข่มขู่หรือยับยั้งการกระทำผิดมากเกินไป อาจไม่สอดคล้องต่อการลงโทษในสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นต่อการแก้ไขฟื้นฟู จึงสมควรต้องนำมาตรการอื่นๆมาใช้ประกอบกับมาตรการเพิ่มโทษทางอาญา เพื่อให้เหมาะสมต่อตัวผู้กระทำผิดและมาตรการอื่นๆยังมีส่วนช่วยทำให้สภาพแวดล้อมที่เสียไปกลับคืนดีดังเดิมได้อีกด้วย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากและสมควรที่จะต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเร่งด่วน สาเหตุสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของมนุษย์ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้ คือ การบัญญัติกฎหมายสิ่งแวดล้อมขึ้นมาควบคุม ป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า การกระทำผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะและรูปแบบการกระทำ ความผิดที่แตกต่างจากการกระทำผิดประเภทอื่นๆ เพราะเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นการกระทำผิดที่ไม่มีลักษณะรุนแรง ไม่มีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือไม่มีลักษณะเขย่าขวัญ ประชาชนจึงไม่รู้สึกถึงอันตรายและไม่เกิดความหวาดกลัว เจตนาในการกระทำผิดพิสูจน์ได้ยาก อีกทั้งแรงจูงใจในการกระทำผิดก็มักเชื่อมโยงไปถึงผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินมีค่าอื่นๆ ผลกระทบจากการกระทำ ความผิดส่งผลต่อสังคมเป็นวงกว้าง แต่ก็มักใช้ระยะเวลานานกว่าจะปรากฏให้เห็นถึงความเสียหาย การพิสูจน์ความเสียหายต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งการแก้ไขเยียวยาความเสียหายก็จำต้องใช้ มาตรการที่รวดเร็วเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ เช่น การใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษา เป็นต้น

เมื่อการกระทำผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะและรูปแบบเฉพาะตัวดังกล่าว การกระทำ ความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมจึงถือเป็น “อาชญากรรม” ในอีกรูปแบบหนึ่ง การกำหนดบทลงโทษทาง อาญาไว้ในคดีสิ่งแวดล้อมจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการยับยั้งผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับยังต่ำเกินไป อีกทั้งโทษบาง กรณีก็ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมที่เป็นนิติบุคคล เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ผู้กระทำความผิดจึงไม่เกิดความเกรงกลัวและยังคงกระทำความผิดต่อไปหรือยังคงกลับมากระทำ ความผิดอีกแม้จะเคยได้รับโทษมาแล้ว ซึ่งลักษณะเช่นนี้เรียกว่า “การกระทำผิดซ้ำ”

เมื่อมีการกระทำผิดซ้ำ แนวคิดในทางกฎหมายอาญาทั้งของประเทศไทยและ ต่างประเทศทั้งในอดีตและปัจจุบัน ต่างก็ใช้การ “เพิ่มโทษ” ในการยับยั้งการกระทำผิดซ้ำทั้งสิ้น ปรากฏหลักฐานการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำผิดซ้ำมาตั้งแต่ในกฎหมายอาญาเก่าของไทย โดยพบว่าการกระทำผิดซ้ำสอดคล้องกับแนวความคิดการลงโทษของสำนักอาชญาวิทยาแบบ ดั้งเดิม (Classical school) ซึ่งสำนักนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษว่า การลงโทษควรให้ เหมาะสมกับอาชญากรรม ดังนั้นการที่ผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ หรือผู้กระทำความผิด อีกต้องถูกเพิ่มโทษก็เพราะกฎหมายเห็นว่าบุคคลเช่นนี้แสดงลักษณะอันเป็นภัยมากกว่าธรรมดา ส่วน

วัตถุประสงค์การลงโทษให้หนักขึ้นเมื่อกระทำความผิดซ้ำนั้น เป็นไปเพื่อการแก้แค้นทดแทนการกระทำความผิด และเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้งอาชญากรรม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณอีกเช่นกันแต่ก็ยังคงเป็นวัตถุประสงค์การลงโทษที่ยังได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายจวบจนปัจจุบัน

ดังนั้น เมื่อการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาญาใช้มาตรการเพิ่มโทษในการแก้ปัญหา การกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมจึงสมควรต้องนำหลักการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำมาใช้บังคับในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเช่นกัน แต่จากการศึกษาพบว่า ในคดีสิ่งแวดล้อมพบเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพียงบางฉบับเท่านั้น ได้แก่ ในพระราชบัญญัติโรงงาน และในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ซึ่งการเพิ่มโทษทั้งสองฉบับนี้ต่างก็มีหลักเกณฑ์ที่จำกัดใช้บังคับได้แค่เฉพาะที่เข้าเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติดังกล่าวเท่านั้น แต่กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับอื่นๆ เช่น ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลักของประเทศไทย กลับไม่มีกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษไว้เลย

เมื่อกฎหมายสิ่งแวดล้อมขาดหลักเกณฑ์เฉพาะเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ จึงต้องไปนำหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-94 มาบังคับใช้ แต่จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษในประมวลกฎหมายอาญานั้นยังไม่มีเหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ กล่าวคือ

1. บุคคลที่อาจถูกเพิ่มโทษเมื่อได้กระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญา จะต้องเป็นกรณีของบุคคลธรรมดาเท่านั้น เพราะกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษไว้เฉพาะกรณีการต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และเนื่องจากนิติบุคคลไม่อาจรับโทษจำคุกได้ จึงไม่สามารถเพิ่มโทษนิติบุคคลได้เลยหากนำประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

2. ถ้อยคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92-93 คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” หมายความว่า และต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเท่านั้น จึงจะสามารถเพิ่มโทษได้ และผู้นั้นต้องรับโทษจำคุกจริง ไม่ใช่การรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษตามมาตรา 56 ด้วยเหตุนี้หากมีการกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในระหว่างที่รอการลงโทษจำคุกไว้นั้นจะเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92 และ 93 ไม่ได้ นอกจากนี้หากต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับโดยชำระค่าปรับไปเรียบร้อยแล้วหากไปกระทำความผิดอีก ก็ไม่อยู่ในข่ายของการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และมาตรา 93 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในคดีสิ่งแวดล้อม กรณีที่เป็นบุคคลธรรมดากระทำความผิด ศาลมักใช้ดุลพินิจรอการลงโทษเสียเป็นส่วนมาก และมักพิพากษาให้ชำระค่าปรับแทน เช่นนี้ คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก” ในมาตรา 92-93 จึงไม่สอดคล้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม

3. ระยะเวลาที่กำหนดภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก ตามมาตรา 92 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ส่วนมาตรา 93 การกระทำความผิดซ้ำนั้นต้องเกิดขึ้นอีกในระหว่างยังต้องรับโทษอยู่เช่นเดียวกัน แต่

ภายในเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ คำว่า “พ้นโทษ” ก็คือพ้นโทษที่ได้รับจริง ๆ ในคดีก่อน หากคดีก่อนจำเลยไม่ได้รับโทษจำคุกเพราะศาลรอกการลงโทษไว้ ก็จะไม่มีความพ้นโทษจำคุกที่จะถือเอาเป็นเกณฑ์ในการเพิ่มโทษจำเลยได้ การครบกำหนดรอกการลงโทษไม่ถือว่าเป็นการพ้นโทษ หากมีการกระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็เพิ่มโทษไม่ได้

4. อัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 92 คือให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ส่วนอัตราการเพิ่มโทษตามมาตรา 93 ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง และวิธีการเพิ่มโทษนั้นให้ศาลกำหนดโทษจำคุกตามความผิดที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อน แล้วจึงคำนวณเพิ่มขึ้นจากกำหนดโทษที่จะลงนั้นมีให้เพิ่มจากอัตราโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำหรับความผิดนั้น วิธีการเพิ่มโทษเช่นนี้อาจไม่เหมาะสมกับคดีสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ในคดีความผิดประเภทอื่น ต่างก็มีการบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายเฉพาะด้าน โดยไม่นำเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ ได้แก่ การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีการพนัน ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 14 ทวิ การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 15 ทวิ และการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำในคดีทรัพย์สินทางปัญญา ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 113 และในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 73 โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและยืดหยุ่นกว่าในประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งยังสามารถเพิ่มโทษปรับได้อีกด้วย หากนำมาเปรียบเทียบกับคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งโดยลักษณะความผิดแล้วต่างก็กระทบต่อความสงบสุขของสังคมและส่งผลเสียหายร้ายแรงเป็นวงกว้างเช่นเดียวกับความผิดประเภทอื่นกลับไม่มีเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำบัญญัติไว้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ในกฎหมายของต่างประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการลงโทษทางอาญาในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม กฎหมายสิ่งแวดล้อมกำหนดให้มีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำให้หนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดครั้งแรก โดยแยกพิจารณาเป็นประเด็น ดังนี้

ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเรื่องการเพิ่มโทษ ประเทศสหรัฐอเมริกา บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษในกฎหมายด้านการควบคุมมลพิษทางอากาศ น้ำ เสียง ได้แก่ Clean Air Act , Clean Water Act, Noise Control Act ส่วนในประเทศออสเตรเลีย ในมลรัฐ Queensland พบการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำใน Noise Abatement Act 1978 มาตรา 55 ส่วนประเทศในแถบเอเชีย การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำพบในกฎหมายของประเทศที่มีความเจริญด้านอุตสาหกรรมและมีปัญหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (The Environmental pollution Control Act (EPCA)) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมในเรื่องอากาศ น้ำ เสียง การปนเปื้อนในดิน และสารอันตราย และยังพบในกฎหมายสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม (The Environmental Public Health Act (EPHA)) กฎหมาย

ฉบับนี้ควบคุมในเรื่องขยะ ซึ่งรวมถึงขยะมีพิษ ขยะภายในประเทศ และขยะอุตสาหกรรม ส่วนประเทศฮ่องกง พบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อม ในกฎหมายต่อไปนี้เป็น กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ จากขยะ และกฎหมายควบคุมมลพิษทางเสียง และสำหรับประเทศเพื่อนบ้านของไทย อย่างประเทศมาเลเซียและประเทศฟิลิปปินส์ ต่างก็มีบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำไว้เช่นกัน โดยไม่เพียงแต่พบในกฎหมายควบคุมมลพิษเท่านั้น แต่ยังพบในกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กฎหมายป่าไม้ (National Forestry Act 1984) กฎหมายสัตว์ป่า (Protection of Wildlife Act 1972) อีกด้วย

เหตุในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำ สามารถแบ่งเหตุในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำได้ดังต่อไปนี้ (1) การเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำอันเนื่องมาจากความร้ายแรงของลักษณะการกระทำผิด ซึ่งมักเป็นการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือเป็นเหตุให้ประชาชนถึงแก่ความตาย (2) การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำเพื่อเป็นการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ของคำสั่งทางปกครอง เหตุในการเพิ่มโทษลักษณะนี้ มักมีการกำหนดให้การกระทำความผิดในครั้งแรกเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนคำสั่งหรือการแข็งตัวของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองก่อน หากเมื่อเจ้าหน้าที่เตือนหรือมีคำสั่งแล้วผู้กระทำความผิดยังกล้ากระทำความผิดต่อไป ก็จะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ การเพิ่มโทษเพราะเหตุนี้ พบได้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมทุกฉบับและในทุกประเทศทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฮ่องกง และ (3) การเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำเพื่อเป็นการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิด การเพิ่มโทษเพราะเหตุนี้พบได้ทั่วไปในกฎหมายสิ่งแวดล้อมทุกฉบับและทุกประเทศ

ลักษณะการกระทำความผิดซ้ำ คดีแรกที่เคยกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดต้องถูกศาลพิพากษามาแล้ว ไม่ใช่เพียงแต่การกระทำความผิดในชั้นเจ้าพนักงาน กฎหมายหลายประเทศใช้คำว่า Conviction หรือ convicted the offence หรือ guilty of an offence ซึ่ง Conviction มีความหมายว่า ผู้กระทำความผิดต้องถูกศาลพิพากษาในคดีก่อนเสียก่อน ซึ่งการมีคำพิพากษานี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการพิพากษาลงโทษ “จำคุก” เหมือนเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ของประเทศไทยก็ได้ เพียงแต่มีคำพิพากษาในคดีก่อนว่ามีความผิด อาจถูกลงโทษปรับ ก็ถือว่าเป็นผู้เคยถูกพิพากษาว่ามีความผิดในคดีแรกมาแล้ว ส่วนคดีต่อมาต้องมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยอาจเป็นการกระทำความผิดซ้ำบทมาตราเดิมหรืออาจเป็นการกระทำความผิดมาตราใดๆในกฎหมายฉบับเดียวกันก็ได้

ฐานความผิดที่เป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษได้ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและมลพิษทางน้ำพบแทบทุกประเทศ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง ความผิดเหล่านี้ ได้แก่ ความผิดที่ทำให้อากาศ น้ำ สกปรก ความผิดที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงและขยะ ความผิดที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปฏิบัติในเรื่องลดมลพิษ เหล่านี้ในหลายประเทศถือว่ามีความผิดและหากมีการกระทำความผิดซ้ำจะเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ ความผิดประเภทที่สองซึ่งพบในบางประเทศ

โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชีย ได้แก่ **ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ** ได้แก่ การห้ามมิให้ทำการค้าขายสัตว์ พืช หรือชนิดพันธุ์อื่นๆที่ใกล้จะสูญพันธุ์โดยไม่ได้รับอนุญาตในประเทศสิงคโปร์ หรือความผิดเกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่าในประเทศมาเลเซีย รวมไปถึงความผิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์นกประจำชาติในฟิลิปปินส์ด้วย ความผิดประเภทสุดท้าย พบเรื่องการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ได้แก่ **ความผิดเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและเหตุเดือดร้อนรำคาญ** เช่น ความผิดเรื่องความไม่สะอาดในที่สาธารณะ เป็นต้น

ระยะเวลาภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก กฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ มักไม่ค่อยมีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการกระทำความผิดครั้งต่อมาในการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมมากนัก กล่าวคือ ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายใช้คำว่า การละเมิดหลังจากมีการกระทำความผิดครั้งแรก (for a violation committed after a first conviction) โดยไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้ว่านานเท่าไรหลังจากทำผิดครั้งแรก หรือในประเทศออสเตรเลีย กฎหมายใช้คำว่า โทษสำหรับความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา (Penalty for a second or subsequent such offence) โดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการกระทำความผิดครั้งหลังไว้เช่นกัน ในประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และมาเลเซียเช่นเดียวกัน กฎหมายใช้คำว่า การกระทำความผิดครั้งที่สองหรือครั้งต่อมา (on a second or subsequent conviction) และบางครั้งก็มีการกำหนดเป็นการกระทำความผิดครั้งที่สามไว้ด้วย (in the case of a third or subsequent conviction) โดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้เลย แต่ในประเทศฟิลิปปินส์ ในกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด มีกรณีของการละเมิดกฎหมายที่รุนแรง (gross violation) ซึ่งกฎหมายกำหนดระยะเวลาของการกระทำความผิดไว้ว่าหากเป็นการกระทำความผิด 3 ฐานขึ้นไปภายในระยะเวลา 3 ปีต่อเนื่องกัน (three or more specific offenses within three consecutive years) จะเป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษ โดยการลงโทษจำคุกได้

รูปแบบการเพิ่มโทษ จากการศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ มีการกำหนดรูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก **เพิ่มโทษที่จะลงสำหรับความผิดครั้งหลัง** เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด หากเป็นการกระทำความผิดภายหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรก โทษขั้นสูงสุดจะต้องเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทั้งในส่วนของการปรับและโทษจำคุก (the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.) รูปแบบการเพิ่มโทษประการที่สอง คือ **การเพิ่มระวางโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น** รูปแบบนี้พบในหลายประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายว่าด้วยน้ำสะอาด ในกรณีที่กระทำโดยประมาท ฝ่าฝืนบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ กรณีการกระทำความผิดครั้งแรก ผู้นั้นมีความผิดต้องโทษปรับไม่น้อยกว่า 2,500 เหรียญสหรัฐและไม่เกินกว่าวันละ 25,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการละเมิด หรืออาจถูกจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนกรณีการกระทำความผิดซ้ำ ต้องโทษปรับรายวันไม่เกินกว่า 50,000 เหรียญสหรัฐต่อวันที่ทำการละเมิด หรือถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

อัตราการเพิ่มโทษ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ มักกำหนดอัตราการเพิ่มโทษเป็น 2 เท่าของโทษครั้งแรก อย่างไรก็ตาม ในประเทศสิงคโปร์ กฎหมายบางฉบับกำหนดการเพิ่ม

โทษไว้ในอัตราถึง 2.5 เท่า เช่น ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ในส่วนของมลพิษทางอากาศ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 เหรียญสิงคโปร์ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำเป็นครั้งที่สองหรือกว่านั้นจะถูกปรับเพิ่มขึ้นเป็นเงินไม่เกิน 50,000 เหรียญสิงคโปร์

เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ ไม่มีการกำหนดช้อยกเว้นไม่ให้เป็นเหตุเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมเลย ในประเทศสหรัฐอเมริกา แม้เป็นการกระทำความผิดโดยประมาทก็เป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำได้ แตกต่างจากในกฎหมายไทย หากเป็นเพียงความผิดลหุโทษ ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือกระทำ จะเป็นช้อยกเว้นไม่ให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94

นอกจากมาตรการเพิ่มโทษแล้ว ในกฎหมายต่างประเทศยังพบมาตรการอื่นที่ใช้จัดการผู้กระทำความผิดซ้ำด้วย ได้แก่ มาตรการทางปกครอง เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต อีกทั้งยังมีมาตรการเสริมอื่น ๆ มาใช้อีกด้วย ได้แก่ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (Clean up enforcement) มาตรการห้ามการประกอบกิจการในคดีสิ่งแวดล้อมอีก เป็นต้น ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ทันสมัยและสามารถที่จะช่วยแก้ไขเยียวยาสิ่งแวดล้อมที่เสียหายไปให้กลับคืนสภาพเดิมได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เห็นควรให้มีการเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำไว้ในคดีสิ่งแวดล้อม ดังนี้

“มาตรา... ผู้ใดกระทำความผิดต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ได้กระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัตินี้ก็ต่อต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

จากบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดซ้ำที่กล่าวมา มีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

1.) ประเภทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เห็นควรกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษ **เห็นควรให้กำหนดลงในกฎหมายเฉพาะด้านในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม** โดยไม่นำไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะคดีสิ่งแวดล้อมมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไปกฎหมาย แต่ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะทุกฉบับ แต่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญ โดยพิจารณาจากฐานความผิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับนั้นๆว่ามีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพหรือส่งผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมด้วยกันมากเพียงใด อีกทั้งยังพิจารณาจากความบ่อยในการละเมิดกฎหมายฉบับนั้นๆด้วย จากข้อพิจารณาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นควรให้กำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้

กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ถือเป็นกฎหมายในการวางนโยบายสิ่งแวดล้อมที่ควบคุมด้านปัญหามลพิษหลักของไทย ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้มีการเพิ่ม

บทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว ส่วนในกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเหตุเดือดร้อนรำคาญ เช่น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ผู้เขียนเห็นว่าความผิดตามกฎหมายเหล่านี้ เป็นความผิดที่มีโทษไม่สูง เช่น ปรับเพียง 500 บาทหรือเป็นเพียงความผิดลหุโทษ อีกทั้งในกฎหมายก็มีการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับได้เลย ประกอบกับนิสัยคนไทยที่เป็นคนง่าย ๆ ในบางครั้งอาจขาดระเบียบวินัยไปบ้าง หากจะให้ลงโทษรุนแรงก็อาจจะเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ การบัญญัติให้มีการเพิ่มโทษเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำในกฎหมายเหล่านี้จึงไม่สมควรนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดเรื่องการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำไว้ใน พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เนื่องจากมีการกระทำความผิดซ้ำในส่วนของกลุ่มกฎหมายเหล่านี้ค่อนข้างมาก หากไม่บัญญัติกฎหมายขึ้นมาควบคุมก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดกล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอย่างไม่เข็ดหลาบ และอาจส่งผลเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในอนาคตได้

2.) ตัวบุคคลที่อาจถูกเพิ่มโทษได้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมีทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ผู้เขียนเห็นควรให้กำหนดหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษปรับไว้ด้วย เพื่อให้นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้

3.) ลักษณะการกระทำความผิดในคดีแรกและคดีหลัง เห็นว่าลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีแรกนั้น หากจะมีการนำมาบัญญัติใช้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สมควรที่ในคดีแรกควรมีคำพิพากษาของศาลให้ถึงที่สุดเสียก่อน เช่นเดียวกับคำว่า conviction ของกฎหมายสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ แต่ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ “จำคุก” ดังนั้นเพียงแต่ในคดีแรกผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับเท่านั้น แล้วมากระทำความผิดซ้ำอีกก็สามารถเพิ่มโทษได้ ส่วนลักษณะการกระทำความผิดซ้ำในคดีหลัง ผู้เขียนเห็นว่า ควรบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมว่าเป็นการกระทำความผิดซ้ำมาตราใดในกฎหมายฉบับนั้นๆก็ได้ เช่นเดียวกับถ้อยคำในป.อ. มาตรา 92 โดยไม่จำเป็นต้องมาบัญญัติซ้ำในแต่ละมาตรา

4.) การกำหนดระยะเวลาการกระทำความผิดซ้ำภายหลังการกระทำความผิดครั้งแรก ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดระยะเวลาหลังจากการกระทำความผิดครั้งแรกไว้ เพราะการกำหนดระยะเวลาไว้ก็เหมือนเป็นการให้ออกาสผู้กระทำความผิดปรับปรุงตัว ว่าภายในระยะเวลาเท่านี้จะไม่มีการกลับมากระทำความผิดอีก และหากพ้นระยะเวลานั้นไปแล้ว ก็จะไม่นำเอาความผิดที่ได้เคยกระทำไปมาเป็นเหตุเพิ่มโทษได้อีก ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องมีชนักติดหลังไปจนชั่วชีวิต ดังนั้น การกำหนดให้มีการเพิ่มโทษได้แม้อยู่ในระหว่างรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ หรือภายในระยะเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ น่าจะมีความเหมาะสมที่สุด

5.) รูปแบบการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ ผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มโทษแบบกำหนดโทษที่จะลง เช่น ให้เพิ่มโทษ1ใน3ของโทษที่จะลง น่าจะเป็นการลงโทษที่ขาดความยืดหยุ่น การเพิ่มระวางโทษ เช่น เมื่อทำผิดซ้ำ ให้ศาลเพิ่มโทษปรับได้ไม่เกิน 50,000 บาทหรือเพิ่มโทษจำคุกได้ไม่เกิน5ปี น่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมมากกว่า เนื่องจากว่าเป็นการเพิ่มโทษที่มีความยืดหยุ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจสามารถเลือกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ ว่าสามารถลงโทษปรับได้ไม่เกินจำนวนเท่าใด และลงโทษจำคุกขึ้นสูงได้ไม่เกินเท่าใด ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิดมากกว่า

6.) อัตราการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ ผู้เขียนเห็นว่าอัตราการเพิ่มโทษที่เหมาะสมน่าจะเป็น อัตรา 2 เท่า โดยเทียบเคียงกับในกฎหมายต่างประเทศและคดีความผิดประเภทอื่น

7.) เหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเมื่อกระทำความผิดซ้ำ ผู้เขียนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องบัญญัติเหตุยกเว้นการเพิ่มโทษเนื่องจากการกระทำโดยประมาทไว้ เนื่องจากเมื่อเทียบเคียงจากในต่างประเทศก็ไม่ได้มีกำหนดเอาไว้เช่นกัน แม้แต่ความผิดโดยประมาทก็ยังเป็นเหตุให้เพิ่มโทษได้ อีกทั้งบทกำหนดโทษในคดีสิ่งแวดล้อมในไทยยังไม่มีกรแบ่งแยกเป็นการกระทำผิดโดยเจตนาหรือโดยประมาทอย่างชัดเจน

นอกจากวิธีการเพิ่มโทษทางอาญาแล้ว เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรนำมาตรการเหล่านี้มาบังคับใช้ควบคู่ไปกับการเพิ่มโทษด้วย ได้แก่ มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยการห้ามการอาชีพบางอย่าง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 มาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่วัตถุประสงค์ในการยับยั้งผู้กระทำความผิดซ้ำได้อย่างได้ผล เพราะบางกรณีมีลักษณะร้ายแรง และเป็นการตัดสิทธิ์ผู้กระทำความผิดมิให้สามารถกระทำผิดได้เลยทีเดียว เช่น การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม การมีคำสั่งปิดโรงงานของเจ้าพนักงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ควรนำมาตรการพิเศษในกฎหมายฟอกเงินมาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อมด้วย โดยเฉพาะมาตรการในทางทรัพย์สินที่สามารถจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาด การนำมาตรการเหล่านี้มาใช้นอกจากจะเป็นตัวเสริมมาตรการเพิ่มโทษซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการยับยั้งผู้กระทำความผิดแล้ว การกำหนดมาตรการเหล่านี้ถือเป็นการลงโทษในเชิงสร้างสรรค์ที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายสามารถกลับคืนมาได้อย่างยั่งยืน เป็นผลดีต่อคนรุ่นหลังและทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต

อนึ่ง ศาลควรเลือกใช้ดุลพินิจในการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะ สถานะ และเหตุผลของผู้กระทำความผิดโดยชั่งน้ำหนักกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สังคม ที่เหมาะสมจะช่วยให้การแก้ไขปัญหการกระทำความผิดซ้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ในการลงโทษในคดีสิ่งแวดล้อมควรมุ่งเน้นไปที่การยับยั้งและข่มขู่เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบและเป็นแบบอย่างไม่ให้ผู้อื่นทำตาม และในการกระทำความผิดซ้ำนี้ย่อมถือว่ามีลักษณะที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมมากกว่าผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรก ดังนั้น ศาลจึงควรลงโทษปรับในอัตราที่สูงขึ้นหรือเลือกที่จะใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำ เพราะหากศาลยังคงใช้ดุลพินิจรอ

การลงโทษจำคุกในคดีสิ่งแวดล้อมต่อไปแล้ว ผู้กระทำความผิดก็จะไม่เกรงกลัวต่อโทษและกฎหมายยังไม่หยุดสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอีกเป็นแน่

สุดท้ายนี้ รัฐควรปลูกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน จัดอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลเสียหายจากการทำลายสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น รวมถึงให้ความรู้ประชาชนด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมว่าหากมีการกระทำความผิดแล้วย่อมได้รับโทษเช่นไร และอาจจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์. บทบาทอัยการในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม. วารสารกฎหมายสิ่งแวดล้อม (มกราคม 2538): 55-65.
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2553.
- เกษม จันทร์แก้ว. เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จีระรัชการพิมพ์, 2546.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. อาญาเปรียบเทียบ : อาชญาวินัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ขุนจรรายวิเศษ(บุญเที่ยง บุญนิติย์)และนายทองหล่อ บุญนิติย์. หลักกฎหมายลักษณะอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์ดำรงธรรม, 2478.
- คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542.
- คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.
- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการพัฒนากระบวนการทางสิ่งแวดล้อม, หน้า 3. 2 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพมหานคร.
- โคราชฟอรัมออนไลน์. ชาวบ้าน อ.ครบุรีทุกข์ซ้ำซาก ร้อง รง.น้ำตาลปล่อยน้ำเสียลงลำมูล[ออนไลน์]. 16 กุมภาพันธ์ 2554. แหล่งที่มา: <http://www.koratforum.net/social/1252.html>[27 ตุลาคม 2554]
- จันทน์ นาคเจริญวารี. การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- จิตติ ดิงศภัทย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 1. กรุงเทพมหานคร: แสงทองการพิมพ์, 2510.
- จิตราภรณ์ จิตรธร. การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ศึกษาเชิงทฤษฎีการควบคุมตนเอง การควบคุมทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2551.
- ชมรมจิตอาสาพัฒนาปราจีนบุรี. จับไม่เข็ดรีสอร์ท "เปี้ยก ระยอง" รอบสอง[ออนไลน์]. 11 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/jitasaprachin/khawsar-kickrrm-update/cabmikhedrisrthpeiykrayxngxbsxng> [2 กุมภาพันธ์ 2555]

- ซัชชม อรรถภิญญ์, กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย: หลักการสำคัญ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปรับปรุง. ในเอกสารประกอบการเสวนาเรื่องการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม: นวัตกรรมการบังคับใช้กฎหมาย. 31 มกราคม - 2 กุมภาพันธ์ 2544 ณ ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณีและอุนิษา เลิศโตมรสกุล. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย: แนวทางการป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, มกราคม 2553.
- ณรงค์ ใจหาญ. ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ. วารสารนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ 31, 4 (ธันวาคม 2544): 755-763.
- ณรงค์ ใจหาญ. การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://e-learning.deqp.go.th/html/index.php?option=com_content&task=view&id=22&Itemid=1 [8 สิงหาคม 2554]
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่. มลพิษสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2525.
- เดลินิวส์ออนไลน์. ศรีสะเกษ ยึดไม้พะยูนเถื่อนชายแดนเขาพระวิหารมูลค่ากว่า 3 ล้านบาท [ออนไลน์]. 7 กันยายน 2554. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/newstartpage/index.cfm?page=content&categoryID=562&contentID=164156> [27 ตุลาคม 2554]
- ทรงพล พลเยี่ยม. มาตรการทางอาญากับปัญหาการก่อให้เกิดมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.
- ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์. มนุษย์กับธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- นรินทร์ ไทรพิภ. การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุกรรจ์ในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- บัญญัติ สุขศรีงาม. เพราะเหตุใดการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=2320 [12 พฤษภาคม 2555]
- ปิติเทพ อยู่ยืนยง. ศาลสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบ: ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย[ออนไลน์]. 10 ตุลาคม 2553. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1517>[27 กรกฎาคม 2555]
- ผู้จัดการออนไลน์. ป่าไม้กาญจน์ดำเนินคดีขบวนการตัดไม้รายใหญ่ ไม่เช็ดหลังศาลสั่งรอลงอาญา 2 ปี [ออนไลน์]. 24 มีนาคม 2554. แหล่งที่มา:

http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2346
:2011-03-24-01- [27 กรกฎาคม 2554]

เพียว ศรีแสงทอง. การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, 2554.

พระยาสุนทรพิพิธ. คำอธิบายกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505.

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ .ศ. 2484

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ .ศ. 2507

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ .ศ. 2535

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 253

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

พิเชษฐ เมลาณนท์. ตุลาการภิวัตน์ในมาเลเซีย (๑) ระบบกฎหมายมาเลเซีย[ออนไลน์]. 23 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา:

http://www.thaijusticereform.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4:2009-12-23-06-42-01&catid=2:2009-12-23-06-07-01&Itemid=16[27 กันยายน 2555]

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.

มัทยา จิตติรัตน์. นโยบายของรัฐกับปัญหาสภาวะแวดล้อม. ในบัณฑิต จุลาสัยและอรรวรรณ ศิริรัตน์ พิริยะ(บรรณาธิการ), สภาวะแวดล้อมของเรา, หน้า 183. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

มัทยา จิตติรัตน์. เอกสารประกอบการศึกษาวิชากฎหมายเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25--.

ราตรี ภารา. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, 2538.

- วิจิตร ลุคิตานนท์. กฎหมายอาญาภาค 1. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507.
- วินัย เรืองศรี. ดุลพินิจการลงโทษอาญาในคดีสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา:
http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/library/linkview.php&play=August_13_2009_3_30_023f287a4665e1d7bbfd938dff87bd42.doc&id=6&base=26 [27 กรกฎาคม 2554]
- วินัย เรืองศรี. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการศึกษาอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ 55 ภาค
 วิทยาการ หัวข้อวิชากฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม, หน้า 8-
 10. 24 มิถุนายน 2551 ณ สถาบันพัฒนาตุลาการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
 กรุงเทพมหานคร
- วีระพงษ์ บุญญาภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.
- ศิลปากร, กรม. กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร, 2521.
ศึกษาเชิงทฤษฎีการควบคุมตนเอง การควบคุมทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหิดล. 2551.
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม
 สหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2538.
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. เวิร์ลด์เบสท์ ผลิตภัณฑ์มะนาว ปล่อยน้ำเสียซ้ำซาก[ออนไลน์]. 10
 ตุลาคม 2551. แหล่งที่มา:
http://www.deqp.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=7259%3A2008-10-10&catid=7%3A2010-02-04-06-14-10&Itemid=43&lang=en [27
 ตุลาคม 2554]
- สง่า ลินะสมิต. กฎหมายอาญา 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษา
 เพื่อประมวลกฎหมายที่กำหนดความผิดอาญาและวิธีพิจารณาความอาญาและทางปกครอง
 ในคดีสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- สรารุช เบญจกุล. ศาลสิ่งแวดล้อม (Green Bench)[ออนไลน์]. 25 พฤษภาคม 2554. แหล่งที่มา:
<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9540000063597> [27
 กรกฎาคม 2555]
- สวัสดิ์ โนนสูง. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2543.
- สัมฤทธิ์ ทองศรี. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,
 2542.
- สายใจ อุชชิน. มาตรการบังคับทางอาญาที่ใช้แก่นิติบุคคลในคดีสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทบริหารคดี, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.
- สายสุตา นิงสานนท์. ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทบริหารคดี, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525.

- สุชาติ สุขสุมิตร. การกระทำความผิดอีกในคดีการพนัน. บทบัญญัติ เล่มที่ 29, ตอนที่ 1 (2515): 91
- สุดสงวน สุธีสร. แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับความหมายอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2542.
- หยุด แสงอุทัย. การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา. ตุลพาท 7, 8 (2503): 431-435.
- หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2549.
- อุททิศ แสนโกศิก. หลักกฎหมายอาญา : การลงโทษ, อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ 23 มีนาคม 2515. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2515..
- อุททิศ แสนโกศิก. กฎหมายอาญาภาค 1. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525.
- อุบลวรรณ กระปุ๊กทอง. คดีประวัติศาสตร์ กับความหวัง...ถ้าห่วยคดีต้องได้รับการฟื้นฟู[ออนไลน์]. 28 มิถุนายน 2555. แหล่งที่มา:
<http://www.greenworld.or.th/greenworld/local/1850> [3 ตุลาคม 2555]

ภาษาอังกฤษ

- Air pollution Control Ordinance (Cap.311). Hong Kong
- Beck, A., R. Recidivism: A Fruit Salad Concept In The Criminal Justice World [online]. 2001. Available from : <http://www.justiceconcepts.com/recidivism.pdf> [2011, July 20]
- Bell, S., and McGillivray, D. Environmental law. 7th edition. New York: Oxford university press, 2008.
- Clean Air Act (42 U.S.C. § 7401-7671)
- Clean Air Act 1999. Philippines
- Clean Water Act 1972 (33 U.S.C. § 1251-1387)
- Cole, G., F. The American System of Criminal Justice. Monterey: Brooks/Cole publishing Company, 1986.
- Cornish, D. and Clarke, R., V. Introduction in The Reasoning Criminal. New York: Springer-Verlag, 1986.

- Cullen, F. T., and Agnew, R. Criminological theory: Past to present. 2nd ed. Los Angeles: Roxbury, 2003.
- Emergency Planning and Community Right-To-Know Act (42 U.S.C. § 11001-11050)
- Endangered Species (Import and Export) Act. Singapore
- Environmental Protection Act 1986 (WA). Australia
- Garner, B. A., Black's law dictionary. 7th ed. St. Paul, Minnesota: West Group, 2000.
- Heng, L.L. Singapore. In Terri Mottershead, Environmental law and enforcement in the Asia-Pacific rim, 396-405. Hong Kong: Sweet & Maxwell Asia, 2002.
- Ian Ayres, I and Braithwaite, J. Responsive Regulation: Transcending the Deregulation Debate. New York: Oxford University Press, 1992.
- Lipman, Z. Australia. In Terri Mottershead, Environmental law and enforcement in the Asia-Pacific rim, 23-29. Hong Kong: Sweet & Maxwell Asia, 2002.
- Mifflin, H. The American Heritage Dictionary. 4th ed. Boston: Houghton Mifflin Company, 2001.
- Mongabay.com. Malaysia: Environmental Profile[Online]. 2010. Available from: <http://rainforests.mongabay.com/20malaysia.htm>[2012, August 11]
- National Forestry Act 1984. Malaysia
- Noise Abatement Act 1978 (QLD). Australia
- Noise Control Act (42 U.S.C. § 4901-4918)
- Noise Pollution Control Ordinance (Cap.400), Hong Kong
- Norberry, J. Australian Pollution Laws-Offences, Penalties and Regulatory Agencies[Online]. 2009. Available from: http://www.aic.gov.au/media_library/publications/proceedings/26/norberry.pdf [2011, November 1]
- Office of Public Affairs. Repeat Offender Shipping Firm Sentenced in New Orleans to Pay \$ 1 Million and Banned in "Magic Pipe" Case [online]. 2011, July 28. Available from: <http://fredericacade.wordpress.com/2011/07/28/press-release-repeat-offender-shipping-firm-sentenced-in-new-orleans-to-pay-1-million-and-banned-in-%E2%80%9Cmagic-pipe%E2%80%9D-case/> [2011, October 15]
- Protection of the Environment Operations Act 1997 (NSW). Australia
- Protection of Wildlife Act 1972. Malaysia
- Rashid, N., A. The Environmental Law in Malaysia: A survey in Environmental Law and Policy in the pacific Basin Area. New York: University of Tokyo press.
- Republic Act No. 6147. Philippines

- Resource Conservation and Recovery Act (42 U.S.C. § 6928)
- Situ, Y., and Emmons, D. Environmental Crime: The Criminal Justice System's Role in Protecting the Environment. London: Sage Publications, 2000.
- Street Drainage and Building Act. Malaysia
- Sutherland, E. H., and Cressey, D. R. Criminology. 10th ed. Philadelphia: Lippincott, 1978.
- The Environmental Pollution Control Act. Singapore
- The Environmental Public Health Act. Singapore
- The federation of fininish technology industry. Environmental Legislation in Hong Kong and Macao [online]. 2008. Available from: <http://www.epd.gov.hk/> [2012, May 6]
- United Nation Environment Programme (UNEP). UNEP Environmental Law Training Manual. UNEP,1977.
- United States Environmental Protection Agency. Summary of the Clean Water Act[online]. 2012. Available from: <http://www.epa.gov/lawsregs/laws/cwa.html>[2012, August 10]
- Waste Disposal Ordinance (Cap.354). Hong Kong
- Water Pollution Control Ordinance (Cap.358), Hong Kong
- Webster's II. New Riverside Dictionary. Revised Edition. Boston, MA: Houghton Mifflin Co., 1996.
- Wikipedia. Law of Hong Kong[online]. 2010. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Law_of_Hong_Kong[2012].
- Wikipedia. Onondaga Lake[online]. 2011. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Onondaga_Lake[2012, August 15]
- Wikipedia. Recidivism[online]. Available from : <http://en.wikipedia.org/wiki/Recidivism> [2011, August 10]
- William, J. P., Sentencing: Continuing offences under the Beach Control Act[online]. 2003. Available from: http://www.nepa.gov.jm/symposia_03/Papers/SentencingcontinuingoffencesunderBeachControlAct.pdf [2013, April 29]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 54 ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลงให้ศาล ตั้งกำหนดที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มหรือลดถ้ามีทั้งการเพิ่ม และการลดโทษที่จะลง ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลดและศาล เห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

มาตรา 56 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาล จะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึง ถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรมสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัยอาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควรศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการ ลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลา ที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดย จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือหรือตักเตือนตาม ที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้ กระทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่ เจ้า พนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไป สู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความ บกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข พื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดย ชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้ กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป

เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจ แก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนด เงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้ เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

มาตรา 98 เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยัง มิได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่ วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้

- (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก ยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 246 เมื่อจำเลย สามี่ ภริยา ญาติของจำเลย พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุกร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้ทุเลาการบังคับให้จำคุกไว้ก่อนจนกว่าเหตุอันควรทุเลาจะหมดไป ในกรณีต่อไปนี้

- (1) เมื่อจำเลยวิกลจริต
- (2) เมื่อเกรงว่าจำเลยจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก
- (3) ถ้าจำเลยมีครรภ์
- (4) ถ้าจำเลยคลอดบุตรแล้วยังไม่ถึงสามปี และจำเลยต้องเลี้ยงดูบุตรนั้น

ในระหว่างทุเลาการบังคับอยู่นั้นศาลจะมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความควบคุม ในสถานที่อันควรนอกจากเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุกก็ได้ และให้ศาลกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายนั้น เป็นผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินการตามคำสั่ง

ลักษณะของสถานที่อันควรตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและบำบัดรักษาที่เหมาะสมกับสภาพของจำเลย และมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

เมื่อศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากภายหลังจำเลยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือมาตรการตามวรรคสามหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่ง หรือให้ดำเนินการตามหมายจำคุกได้

ให้หักจำนวนวันที่จำเลยอยู่ในความควบคุมตามมาตรานี้ออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527

มาตรา 4 ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืม เงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไปผู้นั้นกระทำความผิด ฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ผู้ใดไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดำเนินการ หรือให้พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลใดดำเนินการโฆษณา ประกาศหรือชักชวนประชาชนให้ลงทุน โดย

(1) ชื่อหรือขายเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุล หรือ

(2) เก่งกำไรหรืออาจจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย

มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) ในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน

(ก) มีการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด หรือ

(ข) ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือ

(ค) จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือ

(ง) จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการให้กู้ยืมเงิน หรือ

(จ) ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกินสิบคนซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกัน ตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และ

(2) ผู้ยื่น

(ก) จ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ หรือ

(ข) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 7 (1) (2) หรือ (3) หรือกิจการของผู้ยื่นตามที่ผู้ยื่นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 7 ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่า เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงที่จะนำมาจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ผู้ยื่นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 4 ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้ยื่นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียงที่จะนำมาจ่ายตามที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าวได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติอันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

ภาคผนวก ข.

กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

Clean Air Act

42 USC Section 7413

Criminal Penalties

(c) Criminal penalties

(1) Any person who knowingly violates any requirement or prohibition of an applicable implementation plan (during any period of federally assumed enforcement or more than 30 days after having been notified under subsection (a)(1) of this section by the Administrator that such person is violating such requirement or prohibition), any order under subsection (a) of this section, requirement or prohibition of section 7411(e) of this title (relating to new source performance standards), section 7412 of this title, section 7414 of this title (relating to inspections, etc.), section 7429 of this title (relating to solid waste combustion), section 7475(a) of this title (relating to preconstruction requirements), an order under section 7477 of this title (relating to preconstruction requirements), an order under section 7603 of this title (relating to emergency orders), section 7661a(a) or 7661b(c) of this title (relating to permits), or any requirement or prohibition of subchapter IV-A of this chapter (relating to acid deposition control), or subchapter VI of this chapter (relating to stratospheric ozone control), including a requirement of any rule, order, waiver, or permit promulgated or approved under such sections or subchapters, and including any requirement for the payment of any fee owed the United States under this chapter (other than subchapter II of this chapter) shall, upon conviction, be punished by a fine pursuant to Title 18, or by imprisonment for not to exceed 5 years, or both. If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.

(2) Any person who knowingly—

(A) makes any false material statement, representation, or certification in, or omits

material information from, or knowingly alters, conceals, or fails to file or maintain any notice, application, record, report, plan, or other document required pursuant to this chapter to be either filed or maintained (whether with respect to the requirements imposed by the Administrator or by a State);

(B) fails to notify or report as required under this chapter; or

(C) falsifies, tampers with, renders inaccurate, or fails to install any monitoring device or method required to be maintained or followed under this chapter shall, upon conviction, be punished by a fine pursuant to Title 18, or by imprisonment for not more than 2 years, or both. If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.

(3) Any person who knowingly fails to pay any fee owed the United States under this subchapter, subchapter III, IV-A, V, or VI of this chapter shall, upon conviction, be punished by a fine pursuant to Title 18, or by imprisonment for not more than 1 year, or both. If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.

(4) Any person who negligently releases into the ambient air any hazardous air pollutant listed pursuant to section 7412 of this title or any extremely hazardous substance listed pursuant to section 11002(a)(2) of this title that is not listed in section 7412 of this title, and who at the time negligently places another person in imminent danger of death or serious bodily injury shall, upon conviction, be punished by a fine under Title 18, or by imprisonment for not more than 1 year, or both. If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment.

(5)(A) Any person who knowingly releases into the ambient air any hazardous air pollutant listed pursuant to section 7412 of this title or any extremely hazardous substance listed pursuant to section 11002(a)(2) of this title that is not listed in section 7412 of this title, and who knows at the time that he thereby places another person in imminent danger of death or serious bodily injury shall, upon conviction, be punished by a fine under Title 18, or by imprisonment of not more than 15 years,

or both. Any person committing such violation which is an organization shall, upon conviction under this paragraph, be subject to a fine of not more than \$1,000,000 for each violation. If a conviction of any person under this paragraph is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both the fine and imprisonment. For any air pollutant for which the Administrator has set an emissions standard or for any source for which a permit has been issued under subchapter V of this chapter, a release of such pollutant in accordance with that standard or permit shall not constitute a violation of this paragraph or paragraph (4).

Clean Water Act

33 USC § 1319 – ENFORCEMENT

(c) Criminal penalties

(1) Negligent violations

Any person who—

(A) negligently violates section 1311, 1312, 1316, 1317, 1318, 1321 (b)(3), 1328, or 1345 of this title, or any permit condition or limitation implementing any of such sections in a permit issued under section 1342 of this title by the Administrator or by a State, or any requirement imposed in a pretreatment program approved under section 1342 (a)(3) or 1342 (b)(8) of this title or in a permit issued under section 1344 of this title by the Secretary of the Army or by a State; or

(B) negligently introduces into a sewer system or into a publicly owned treatment works any pollutant or hazardous substance which such person knew or reasonably should have known could cause personal injury or property damage or, other than in compliance with all applicable Federal, State, or local requirements or permits, which causes such treatment works to violate any effluent limitation or condition in any permit issued to the treatment works under section 1342 of this title by the Administrator or a State;

shall be punished by a fine of not less than \$2,500 nor more than \$25,000 per day of violation, or by imprisonment for not more than 1 year, or by both. If a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, punishment shall be by a fine of not more than \$50,000 per day of violation, or by imprisonment of not more than 2 years, or by both.

(2) Knowing violations

Any person who—

(A) knowingly violates section 1311, 1312, 1316, 1317, 1318, 1321 (b)(3), 1328, or 1345 of this title, or any permit condition or limitation implementing any of such sections in a permit issued under section 1342 of this title by the Administrator or by a State, or any requirement imposed in a pretreatment program approved under section 1342 (a)(3) or 1342 (b)(8) of this title or in a permit issued under section 1344 of this title by the Secretary of the Army or by a State; or

(B) knowingly introduces into a sewer system or into a publicly owned treatment works any pollutant or hazardous substance which such person knew or reasonably should have known could cause personal injury or property damage or, other than in compliance with all applicable Federal, State, or local requirements or permits, which causes such treatment works to violate any effluent limitation or condition in a permit issued to the treatment works under section 1342 of this title by the Administrator or a State;

shall be punished by a fine of not less than \$5,000 nor more than \$50,000 per day of violation, or by imprisonment for not more than 3 years, or by both. If a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, punishment shall be by a fine of not more than \$100,000 per day of violation, or by imprisonment of not more than 6 years, or by both.

(3) Knowing endangerment

(A) General rule

Any person who knowingly violates section 1311, 1312, 1313, 1316, 1317, 1318, 1321 (b)(3), 1328, or 1345 of this title, or any permit condition or limitation implementing any of such sections in a permit issued under section 1342 of this title by the

Administrator or by a State, or in a permit issued under section 1344 of this title by the Secretary of the Army or by a State, and who knows at that time that he thereby places another person in imminent danger of death or serious bodily injury, shall, upon conviction, be subject to a fine of not more than \$250,000 or imprisonment of not more than 15 years, or both. A person which is an organization shall, upon conviction of violating this subparagraph, be subject to a fine of not more than \$1,000,000. If a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment shall be doubled with respect to both fine and imprisonment.

(B) Additional provisions

For the purpose of subparagraph (A) of this paragraph—

(i) in determining whether a defendant who is an individual knew that his conduct placed another person in imminent danger of death or serious bodily injury—

(I) the person is responsible only for actual awareness or actual belief that he possessed; and

(II) knowledge possessed by a person other than the defendant but not by the defendant himself may not be attributed to the defendant; except that in proving the defendant's possession of actual knowledge, circumstantial evidence may be used, including evidence that the defendant took affirmative steps to shield himself from relevant information;

(ii) it is an affirmative defense to prosecution that the conduct charged was consented to by the person endangered and that the danger and conduct charged were reasonably foreseeable hazards of—

(I) an occupation, a business, or a profession; or

(II) medical treatment or medical or scientific experimentation conducted by professionally approved methods and such other person had been made aware of the risks involved prior to giving consent; and such defense may be established under this subparagraph by a preponderance of the evidence;

(iii) the term “organization” means a legal entity, other than a government, established or organized for any purpose, and such term includes a corporation, company, association, firm, partnership, joint stock company, foundation, institution, trust, society, union, or any other association of persons; and

(iv) the term “serious bodily injury” means bodily injury which involves a substantial risk of death, unconsciousness, extreme physical pain, protracted and obvious disfigurement, or protracted loss or impairment of the function of a bodily member, organ, or mental faculty.

(4) False statements

Any person who knowingly makes any false material statement, representation, or certification in any application, record, report, plan, or other document filed or required to be maintained under this chapter or who knowingly falsifies, tampers with, or renders inaccurate any monitoring device or method required to be maintained under this chapter, shall upon conviction, be punished by a fine of not more than \$10,000, or by imprisonment for not more than 2 years, or by both. If a conviction of a person is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, punishment shall be by a fine of not more than \$20,000 per day of violation, or by imprisonment of not more than 4 years, or by both.

Emergency Planning and Community Right-to-Know Act

42 USC § 11045 – Enforcement

(b)(2) Class II administrative penalty

A civil penalty of not more than \$25,000 per day for each day during which the violation continues may be assessed by the Administrator in the case of a violation of the requirements of section 11004 of this title. In the case of a second or subsequent violation the amount of such penalty may be not more than \$75,000 for each day during which the violation continues.

Any civil penalty under this subsection shall be assessed and collected in the same manner, and subject to the same provisions, as in the case of civil penalties assessed

and collected under section 2615 of title 15. In any proceeding for the assessment of a civil penalty under this subsection the Administrator may issue subpoenas for the attendance and testimony of witnesses and the production of relevant papers, books, and documents and may promulgate rules for discovery procedures.

(b)(3) Judicial assessment

The Administrator may bring an action in the United States District (11) court for the appropriate district to assess and collect a penalty of not more than \$25,000 per day for each day during which the violation continues in the case of a violation of the requirements of section 11004 of this title. In the case of a second or subsequent violation, the amount of such penalty may be not more than \$75,000 for each day during which the violation continues.

(b)(4) Criminal penalties

Any person who knowingly and willfully fails to provide notice in accordance with section 11004 of this title shall, upon conviction, be fined not more than 25,000 or imprisoned for not more than two years, or both (or in the case of a second or subsequent conviction, shall be fined not more than \$50,000 or imprisoned for not more than five years, or both).

Resource Conservation and Recovery Act section

42 USC § 6928 - Federal enforcement

(d) Criminal penalties

Any person who—

(1) knowingly transports or causes to be transported any hazardous waste identified or listed under this subchapter to a facility which does not have a permit under this subchapter, or pursuant to title I of the Marine Protection, Research, and Sanctuaries Act (86 Stat. 1052) [33 U.S.C. 1411 et seq.],

(2) knowingly treats, stores, or disposes of any hazardous waste identified or listed under this subchapter—

(A) without a permit under this subchapter or pursuant to title I of the Marine Protection, Research, and Sanctuaries Act (86 Stat. 1052) [33 U.S.C. 1411 et seq.]; or

(B) in knowing violation of any material condition or requirement of such permit; or

(C) in knowing violation of any material condition or requirement of any applicable interim status regulations or standards;

(3) knowingly omits material information or makes any false material statement or representation in any application, label, manifest, record, report, permit, or other document filed, maintained, or used for purposes of compliance with regulations promulgated by the Administrator (or by a State in the case of an authorized State program) under this subchapter;

(4) knowingly generates, stores, treats, transports, disposes of, exports, or otherwise handles any hazardous waste or any used oil not identified or listed as a hazardous waste under this subchapter (whether such activity took place before or takes place after November 8, 1984) and who knowingly destroys, alters, conceals, or fails to file any record, application, manifest, report, or other document required to be maintained or filed for purposes of compliance with regulations promulgated by the Administrator (or by a State in the case of an authorized State program) under this subchapter;

(5) knowingly transports without a manifest, or causes to be transported without a manifest, any hazardous waste or any used oil not identified or listed as a hazardous waste under this subchapter required by regulations promulgated under this subchapter (or by a State in the case of a State program authorized under this subchapter) to be accompanied by a manifest;

(6) knowingly exports a hazardous waste identified or listed under this subchapter

(A) without the consent of the receiving country or,

(B) where there exists an international agreement between the United States and the government of the receiving country establishing notice, export, and enforcement procedures for the transportation, treatment, storage, and disposal of hazardous wastes, in a manner which is not in conformance with such agreement; or

(7) knowingly stores, treats, transports, or causes to be transported, disposes of, or otherwise handles any used oil not identified or listed as a hazardous waste under this subchapter—

(A) in knowing violation of any material condition or requirement of a permit under this subchapter; or

(B) in knowing violation of any material condition or requirement of any applicable regulations or standards under this chapter;

shall, upon conviction, be subject to a fine of not more than \$50,000 for each day of violation, or imprisonment not to exceed two years (five years in the case of a violation of paragraph (1) or (2)), or both. If the conviction is for a violation committed after a first conviction of such person under this paragraph, the maximum punishment under the respective paragraph shall be doubled with respect to both fine and imprisonment.

NOISE CONTROL ACT

42 USC § 4910 - Enforcement

(a) Criminal penalties

(1) Any person who willfully or knowingly violates paragraph (1), (3), (5), or (6) of subsection (a) of section 4909 of this title shall be punished by a fine of not more than \$25,000 per day of violation, or by imprisonment for not more than one year, or by both. If the conviction is for a violation committed after a first conviction of such person under this subsection, punishment shall be by a fine of not more than \$50,000 per day of violation, or by imprisonment for not more than two years, or by both.

(c) Actions to restrain violations

The district courts of the United States shall have jurisdiction of actions brought by and in the name of the United States to restrain any violations of section 4909 (a) of this title.

(d) Orders issued to protect public health and welfare; notice; opportunity for hearing

(1) Whenever any person is in violation of section 4909 (a) of this title, the Administrator may issue an order specifying such relief as he determines is necessary to protect the public health and welfare.

(2) Any order under this subsection shall be issued only after notice and opportunity for a hearing in accordance with section 554 of title 5.

**กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย
มลรัฐควีนส์แลนด์**

Noise Abatement Act 1978

General penalty

Section 55. A person guilty of an offence against this Act shall be liable, if no specific penalty is provided for that offence to a penalty—

(a) for a first such offence—of \$2 500 and in addition, where the offence is a continuing one a further penalty of \$150 for each day during which the offence has continued after the conviction thereof;

(b) for a second or subsequent such offence, whether the second or subsequent offence is an offence of the same type as any previous offence or otherwise—of \$5 000 and in addition where the offence is a continuing one a further penalty of \$300 for each day during which the offence has continued after the conviction thereof.

Clean Waters Act 1971

Section 48. Special penalties in certain cases . Any person who-

(a) is guilty of an offence under subsection (1) of section 23 of this Act or under section 35 of this Act or under subsection (1) of section 47 of this Act in respect of any contravention of or failure to comply with any provision of subsection (1) of section 27 or of section 31 of this Act;

(b) without limiting the generality of the foregoing, is guilty of an offence against this Act by contravening or failing to comply with water quality standards prescribed in respect of the discharge of wastes from any premises to any waters or the transport elsewhere of wastes from any premises for disposal in such a manner as to cause or be likely to cause water pollution, or failing to achieve such standards in the time within which they are to be achieved pursuant to any licence granted or notice served under this Act, is liable to a penalty as follows:-

Penalty for a first such offence: \$10,000 and, if the offence is a continuing one, a further penalty of \$1,000 for each and every day during which the offence continues.

Penalty for a second or subsequent such offence: \$20,000 and, if the offence is a continuing one following conviction for a second or subsequent such offence, a further penalty of \$2,000 for each and every day during which the offence continues, or imprisonment for twelve months or both such penalty and imprisonment.

မလ္လာ် Western Australia

Environmental Protection Act 1986

Section 99X. Orders for restoration and prevention

(1) If a court convicts a person of an offence against this Act, the court may order the offender to take such steps as are specified in the order, within such time as is so specified (or such further time as the court on application may allow) —

(a) to prevent, control, abate or mitigate any harm to the environment caused by the commission of the offence;

(b) to make good any resulting environmental damage; or

(c) to prevent the continuance or recurrence of the offence.

(2) A court is not to make an order under subsection (1) unless the prosecutor applies for the order.

(3) The court may, in an order under this section, impose any other requirements the court considers necessary or expedient for enforcement of the order.

(4) A person who without lawful excuse, proof of which is on the person, does not comply with an order under this section commits an offence punishable after summary conviction by the court that imposed the order.

(5) If a court convicts a person under subsection (4) of failing to comply with an order, the court may order that the act required to be done may be done so far as is practicable by the CEO, or some other person appointed by the court, at the cost of the offender.

(6) Expenses and costs incurred, or to be incurred, by a person under an order under subsection (5) are to be ascertained in such manner as the court may direct and are to be paid by, or recovered from, the offender in such manner as the court orders.

มลรัฐ New South Wales

Protection of the Environment Operations Act 1997

Section 245 Orders for restoration and prevention

The court may order the offender to take such steps as are specified in the order, within such time as is so specified (or such further time as the court on application may allow):

- (a) to prevent, control, abate or mitigate any harm to the environment caused by the commission of the offence, or
- (b) to make good any resulting environmental damage, or
- (c) to prevent the continuance or recurrence of the offence.

กฎหมายของประเทศสิงคโปร์

Environmental Pollution Control Act

Plant for treatment of trade effluent

Section 16. —(1) The occupier of any premises shall treat any trade effluent discharged therefrom in such manner as may be prescribed before such trade

effluent is discharged into any drain or land in pursuance of a licence granted under section 15.

(2) A person using, working or operating any plant for the purpose of treating any trade effluent shall use, work or operate and maintain such plant in such manner as the Director-General may require.

(3) Any person who fails to comply with subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable —

(a) on the first conviction to a fine not exceeding \$20,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$1,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction; and

(b) on a second or subsequent conviction to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$2,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Penalties for discharging toxic substances or hazardous substances into inland waters

Section 17. —(1) Any person who discharges or causes or permits to be discharged any toxic substance or hazardous substance into any inland water so as to be likely to cause pollution of the environment shall be guilty of an offence and shall —

(a) be liable on the first conviction to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both; and

(b) be punished on a second or subsequent conviction with both imprisonment for a term of not less than one month and not more than 12 months and a fine not exceeding \$100,000.

(2) Where a person carrying on any trade or business has been convicted of a second or subsequent offence under subsection (1) (b) for the discharge of, or for causing or permitting the discharge of, any toxic substance or hazardous substance which is produced by any process or work in connection with that trade or business, the Agency may, by order in writing, direct that person to immediately cease carrying on

that process or work either indefinitely or for such period as may be specified in the order.

Penalty for obstructing Director-General in his duty

Section 49. Any person who at any time —

(a) hinders or obstructs the Director-General or any authorised officer in the performance or execution of his duty or of any thing which he is empowered or required to do under this Act;

(b) interferes with any work authorised to be executed under this Act; or (c) fails to facilitate by all reasonable means the entry and inspection of any premises by the Director-General or any authorised officer or the examination of any equipment, industrial plant, container or the making of any tests which the Director-General or any authorised officer is empowered under this Act to make, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$20,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.

General penalties

67. —(1) Any person who is guilty of an offence under this Act (except for an offence under Part VII) for which no penalty is expressly provided shall be liable —

(a) on the first conviction to a fine not exceeding \$20,000 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$1,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction; and

(b) on a second or subsequent conviction to a fine not exceeding \$50,000 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$2,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

(2) The court before which such conviction is heard may, in addition to such fine, order the person to pay to the Director-General the amount of any expense in connection with the execution of any work, together with any interest due thereon

or any interest certified by the Director-General to be due from such person at the date of his conviction.

(3) Such amount may be recovered according to any written law for the time being in force for the recovery of fines.

The Environmental Public Health Act

Notice to attend Court Section 21. —(1) Any person who commits an offence under section 17, 18, 19 or 20 may be arrested without warrant by any police officer or authorised officer, and taken before a Magistrate’s Court or a District Court, as the case may be, and shall be liable on conviction —

(a) in the case of an offence under section 20 (1), to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$100,000 and to imprisonment for a term of not less than one month and not more than 12 months;

(b) in the case of an offence under section 17 (1) (h), to a fine not exceeding \$5,000 and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both; and

(c) in the case of any other offence, to a fine not exceeding —

(i) in the case of a first conviction, \$1,000;

(ii) in the case of a second conviction, \$2,000; and

(iii) in the case of a third or subsequent conviction, \$5,000.

No disposal facility to be constructed, etc., without licence

Section 23. —(1) No person shall construct, establish, maintain or operate any disposal facility without a waste disposal licence granted by the Director-General under this section.

(8) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a second or

subsequent conviction, to a fine not exceeding \$100,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

Prohibition against disposal of industrial waste in unauthorised places

Section 24. —(1) No person shall dispose of or cause or permit to be disposed of industrial waste in or at any place except in or at a public disposal facility or a disposal facility established pursuant to a licence granted by the Director-General under section 23 (1).

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$20,000 and to imprisonment for a term of not less than one month and not more than 12 months.

Notice to attend Court Section 42. —(1) Any person who contravenes any of the provisions of this Part shall be guilty of an offence and may be arrested without warrant by any police officer or authorised officer and taken before a Magistrate's Court and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$1,000 and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$4,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.

Nuisance order

Section 45

(11) Any person who fails to comply with a nuisance order served on him under subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable —

(a) in the case of a first conviction, to a fine not exceeding \$10,000 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$1,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction; and

(b) in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$20,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding \$1,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Penalty for offence under this Part Section 65. Any person who contravenes any of the provisions of this Part shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$2,000 and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.

Penalty for offence under this Part Section 77. Any person who contravenes any of the provisions of this Part shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$2,000 and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.

General penalties Section 103. Any person who contravenes any of the provisions of this Act shall be guilty of an offence and, where no penalty is expressly provided, shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to both.

Endangered Species Import and Export Act

Restriction on import, export, re-export or introduction from sea of scheduled species.

Section 4. —(1) No person shall import, export, re-export or introduce from the sea any scheduled species without a permit.

(2) No person shall have in his possession, under his control, sell, offer or expose for sale, or display to the public any scheduled species which has been imported or introduced from the sea in contravention of subsection (1).

(3) Any person who contravenes subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000 or to imprisonment for a term not exceeding one year or to both and, in the case of a second or subsequent conviction, to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding one year or to both.

กฎหมายของประเทศฮ่องกง

AIR POLLUTION CONTROL ORDINANCE (Cap.311) (APCO)

Section: 10 Air pollution abatement notice

(7) A person who fails to comply with an air pollution abatement notice given to him under subsection (1) commits an offence and is liable-

(a) if he fails to cease the operation of a polluting process as specified in the air pollution abatement notice, to a fine of \$500000 and to imprisonment for 12 months and a further fine of \$100000 for each day that the court is satisfied that the failure to cease the operation has continued; and

(b) in any other case, to a fine of \$100000 on first conviction and to a fine of \$200000 and to imprisonment for 6 months on a second or subsequent conviction and, on a first or subsequent conviction, to a further fine of \$20000 for each day that the court is satisfied that the failure to comply with the air pollution abatement notice has continued.

Section: 30 Power to require modification etc., of chimneys and relevant plant

(2) Any owner who fails, without reasonable excuse, to comply with any of the requirements of a notice duly served upon him under subsection (1) commits an offence and is liable to a fine of \$100000 on conviction for a first offence and \$200000 and imprisonment for 6 months for a second or subsequent offence and in addition, if the offence is a continuing offence, to a fine of \$20000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

Section: 30A Contravention of terms and conditions of licence, etc.

Subject to section 30B, a licence holder who contravenes any term or condition of the licence, or an owner of any premises who is exempt under section 20 from the operation of section 13 and who contravenes any term or condition imposed by the Authority in relation to the exemption, commits an offence and is liable to a fine of \$100000 on conviction for a first offence and \$200000 and imprisonment for 6 months for a second or subsequent offence and in addition, if the offence is a continuing offence, to a fine of \$20000 for each day during which it is proved to the

satisfaction of the court that the offence has continued.

Section: 30B Contravention of terms and conditions of specified licence for excessive emission or supply of incorrect information,etc.

(1) A person who contravenes any term or condition of a specified licence that requires him, as a specified licence holder, to ensure that the actual emission of a type of specified pollutant from the licensed premises in an emission year is not greater than the allowed emission of that type of pollutant as applicable to the licence in respect of the emission year commits an offence and is liable—

(a) on a first conviction, to a fine of \$30000 in respect of each tonne of the relevant actual emission in excess of the relevant allowed emission, after taking into account the adjustments under section 26(1) for the purpose of determining that there has been the contravention; and

(b) on a second or subsequent conviction—

(i) to a fine of \$60000 in respect of each tonne of the relevant actual emission in excess of the relevant allowed emission, after taking into account the adjustments under section 26(1) for the purpose of determining that there has been the contravention; and (ii) to imprisonment for 6 months.

Section: 79 Issue of asbestos abatement notice

(7) A person who fails to comply with any of the requirements of a notice given to him under subsection (1) or (2) commits an offence and is liable-

(a) in a case of failure to stop immediately the operation of any process as required, to a fine of \$500000 and to imprisonment for 12 months and to a further fine of \$100000 for each day that the court is satisfied that the offence has continued; and

(b) in any other case, to a fine of \$100000 on first conviction and to a fine of \$200000 and to imprisonment for 6 months on a second or subsequent conviction and, on a first or subsequent conviction, to a further fine of \$20000 for each day that the court is satisfied that the offence has continued.

WATER POLLUTION CONTROL ORDINANCE (Cap.358) (WPCO)

Section: 11 Penalties

(1) A person who commits an offence under section 8(1), 8(2), 9(1) or 9(2) is liable to imprisonment for 6 months and-

(a) for a first offence, a fine of \$200,000;

(b) for a second or subsequent offence, a fine of \$400,000,

and in addition, if the offence is a continuing offence, to a fine of \$10,000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

(2) A person who commits an offence under section 8(1A) or who commits an offence under section 9(1) or (2) by discharging any poisonous or noxious matter into a communal sewer or communal drain is liable to-

(a) for a first offence, a fine of \$400,000 and imprisonment for 1 year;

(b) for a second or subsequent offence, a fine of \$1,000,000 and imprisonment for 2 years, and in addition, if the offence is a continuing offence, to a fine of \$40,000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

Section: 13 Restoration of waters by convicted person

(1) Where any person has been convicted of an offence under section 8(1), 8(1A), 8(2), 9(1) or 9(2) the Authority may if he is of the opinion that-

(a) any part of the waters of Hong Kong suffered continuing damage as a direct result of the commission of the offence; and

(b) it is reasonably practicable to restore, or partially restore, that part to the condition it was in before the commission of the offence, by notice in writing require the person so convicted to carry out such work as is specified in the notice to effect such restoration or partial restoration.

Waste Disposal Ordinance (Cap.354) (WDO)

Section: 15 Prohibiting livestock

(1) No person (other than an exempt person) shall keep livestock in or on any premises in a livestock waste prohibition area specified in the second column of the First Schedule after the relevant date specified opposite thereto in the third column thereof.

(2) Any person who contravenes subsection (1) commits an offence and is liable-

- (a) for a first offence, to a fine of \$100000; or
- (b) for a second or subsequent offence, to a fine of \$200000; and
- (c) in addition, if the offence is a continuing one, to a fine of \$5000 for each day on which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

Section: 15G Notification of livestock waste pollution

(6) Any person who without reasonable excuse fails to comply with the directions of a notice issued under this section commits an offence and is liable to a fine of \$50000 in the case of a first offence and a fine of \$100000 in the case of a second or subsequent offence and, in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$10000 for each day or part of a day on which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

Section: 18 Penalties for offences under sections 16, 16A and 17 and defences

(1) Any person who commits an offence under section 16 or 16A is liable-

- (a) for the first offence, to a fine of \$200000 and to imprisonment for 6 months;
- (b) for a second or subsequent offence, to a fine of \$500000 and to imprisonment for 6 months; and
- (c) in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$10000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

(1A) Any person who commits an offence under section 17 is liable-

- (a) for the first offence, to a fine of \$100000;
- (b) for a second or subsequent offence, to a fine of \$200000 and to imprisonment for 6 months; and
- (c) in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$10000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

(2) A person does not commit an offence under section 16, 16A or 17 if he proves that the waste was disposed of in an emergency to avoid danger to the public and as soon as was reasonably practicable he informed the Director thereof in writing.

Section: 20E Offences under this Part

(1) A person who-

(a) except under and in accordance with a permit issued or an authorization granted under this Part, does anything for which such a permit or authorization is required; or

(b) except under and in accordance with a permit issued or an authorization granted under this Part, causes or allows another person to do anything for which such a permit or authorization is required, commits an offence and is liable-

(i) for the first offence to a fine of \$200000 and to imprisonment for 6 months; and

(ii) for a second or subsequent offence to a fine of \$500000 and to imprisonment for 2 years.

Section: 23 General provisions as to licences

(8) If any person who has been granted a waste collection licence or waste disposal licence (as the case may be) contravenes any term or condition subject to which the licence was granted to him, he commits an offence and is liable-

(a) in the case of a waste collection licence-

(i) for the first offence, to a fine of \$100000;

(ii) for a second or subsequent offence, to a fine of \$200000; and

(iii) in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$5000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued; or

(b) in the case of a waste disposal licence-

(i) for the first offence, to a fine of 200000 and to imprisonment for 6 months;

(ii) for a second or subsequent offence, to a fine of \$500000 and to imprisonment for 6 months; and

(iii) in addition, if the offence is a continuing offence to a fine of \$10000 for each day during which it is proved to the satisfaction of the court that the offence has continued.

Noise Control Ordinance (Cap.400) (NCO)

Section: 6 Noise from construction sites

(5) Subject to subsection (6), any person who commits an offence under this section shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 7 Noise from construction work contrary to regulations

(1) Any person who at any place on any occasion carries out, or causes or permits to be carried out, any construction work contrary to any noise control regulations made under section 27(1) for the purposes of this section commits an offence.

(2) Any person who commits an offence under this section shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 13 Noise abatement notices

(6) Any person who, having been served with a noise abatement notice under subsection (1) or a notice under subsection (4), fails to comply with any requirement therein commits an offence.

(7) Any person who commits an offence under subsection (6) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 14 Manufacture, etc. of products not in compliance with noise standards

(5) Any person who commits an offence under subsection (1), (3) or (4) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 15 Manufacture, etc. of products not complying with noise standards within warranty period

(5) Any person who commits an offence under subsection (1) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;

(b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 16 Authority may require product for testing

(6) Any person who commits an offence under subsection (5) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000; and
- (b) on second or subsequent conviction to a fine of \$200000.

Section: 17 Use of products not in compliance with noise standards

(5) Any person who commits an offence under subsection (1) or (2) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 17A Direction regarding use of prescribed product

(2) Any person who uses, or causes to be used, any product prescribed for the purposes of this Part not in the manner as directed by the Authority under subsection (1) commits an offence.

(3) Any person who commits an offence under subsection (2) shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$100000; and
- (b) on second or subsequent conviction to a fine of \$200000,
and in any case to a fine of \$20000 for each day during which the offence continues.

Section: 35 Exemptions from provisions of the Ordinance

(3) Notwithstanding this section, where conditions or limitations are attached to an order made under this section, a person who contravenes such a condition or limitation commits an offence and shall be liable-

- (a) on first conviction to a fine of \$50000;
- (b) on second or subsequent conviction, to a fine of \$100000,
and in any case to a fine of \$10000 for each day during which the offence continues.

กฎหมายของประเทศมาเลเซีย

Street Drainage and Building Act

Obstruction

46. (1) Any person who—

(a) builds, erects, sets up or maintains or permits to be built, erected or set up or maintained any wall, fence, rail, post or any accumulation of any substance, or other obstruction, in any public place;

(b) without the prior written permission of the local authority covers over or obstructs any open drain* or aqueduct along the side of any street;

(c) deposits or causes to be deposited any box, bale or package or merchandise, utensils, crockery, or other article or thing in any public place for a longer time than is necessary for loading or unloading such merchandise or article;

(d) deposits or causes to be deposited any goods, article or thing used for or in connection with his trade in any public place;

(e) deposits or causes to be deposited timber, scrap iron, derelict vehicles or any part thereof, waste materials or other article or thing in any public place;

(f) deposits or causes to be deposited garden refuse, kitchen refuse or trade refuse or any other article or thing in any public place; or

(g) causes or allows any vehicle to rest on any footway,

shall be guilty of causing an obstruction and may be arrested without warrant by any police officer or any officer or employee of the local authority authorised in writing in that behalf by the local authority and taken before a Magistrate's Court and shall be liable on conviction to a fine not exceeding five hundred ringgit, and in the case of a second or subsequent conviction to a fine not exceeding one thousand ringgit.

Depositing dirt on streets, etc.**Section 47.** (1) Any person who—

(a) places, deposits or throws or causes or allows to be placed, deposited or thrown any dust, dirt, paper, ashes, carcase, refuse, boxes, barrels, bales or other article or thing in any public place;

(b) keeps or leaves any article or thing whatsoever in any place where it or particles therefrom have passed or are likely to pass into any public place;

(c) dries any article of food or other article or thing in any public place;

(d) throws, places, spills or scatters any blood, brine, swill, noxious liquid or other offensive or filthy matter of any kind in such manner as to run or fall into any public place;

(e) drops, spills, or scatters any dirt, sand, earth, gravel, clay, loam, stone, grass, straw, shavings, sawdust, ashes, garden refuse, stable refuse, trade refuse, manure, garbage or any other thing or matter in any public place, whether from a moving or stationary vehicle or in any other manner;

(f) sieves, shakes, cleans, beats or otherwise agitates any lime, ashes, sand, coal, hair, waste paper, feathers or other substance in such manner that it is carried or likely to be carried by the wind to any public place;

(g) throws or leaves behind any bottle, glass, can, food container, food wrapper, particles of food or any other article or thing in any public place;

shall be guilty of an offence under this section and may be arrested without warrant by any police officer or by any officer or employee of the local authority authorised in writing in that behalf by the local authority and taken before a Magistrate's Court and shall be liable on conviction to a fine not exceeding five hundred ringgit, and in the case of a second or subsequent conviction to a fine not exceeding one thousand ringgit.

Protection of Wildlife Act 1972

Licences presumed to be suspended and disqualification

Section 44(2) Where a person who has been previously convicted of an offence under this Act, is convicted of an offence under this Act and the fine (if any) in both convictions is or exceeds five hundred ringgit, he shall be disqualified from holding any licence for a period of five years commencing on the date when the proceedings in respect of the second or subsequent conviction are finally concluded.

NATIONAL FORESTRY ACT 1984

Power of court to order revocation and disqualification

Section 101A. (3) Where any person to whom a licence or permit has been issued under this Act is convicted of a second or subsequent offence under this Act, the court shall, in addition to any other penalty that may be imposed, order that any licence or permit issued under this Act in relation to which the offence has been committed be revoked.

กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์

Clean Air Act 1999

SEC. 46. Violation of Standards for Motor Vehicles. – No motor vehicle shall be registered with the DOTC unless it meets the emission standards set by the Department as provided in Section 21 hereof.

Any vehicle suspected of violation of emission standards through visual signs, such as, but not limited to smoke-belching, shall be subjected to an emission test by a duly authorized emission testing center. For this purpose, the DOTC or its authorized testing center shall establish a roadside inspection system. Should it be shown that there was no violation of emission standards, the vehicle shall be immediately released. Otherwise, a testing result indicating an exceedance of the emission standards would warrant the continuing custody of the impounded vehicle unless the appropriate penalties are fully paid, and the license plate is surrendered

to the DOTC pending the fulfillment of the undertaking by the owner/operator of the motor vehicle to make the necessary repairs so as to comply with the standards. A pass shall herein be issued by the DOTC to authorize the use of the motor vehicle within a specified period that shall not exceed seven (7) days for the sole purpose of making the necessary repairs on the said vehicle. The owner/operator of the vehicle shall be required to correct its defects and show proof of compliance to the appropriate pollution control office before the vehicle can be allowed to be driven on any public or subdivision roads.

In addition, the driver and operator of the apprehended vehicle shall undergo a seminar on pollution control and management conducted by the DOTC and shall also suffer the following penalties:

- a) First offense – a fine not to exceed Two thousand pesos (P2,000);
- b) Second offense – a fine not less than Two thousand pesos (P2,000) and not to exceed Four thousand pesos (P4,000); and
- c) Third offense – one (1) year suspension of the Motor Vehicle Registration (MVR) and a fine of not less than Four thousand pesos (P4,000) and not more than Six thousand pesos (P6,000).

Any violation of the provisions of Section 21 paragraph (d) with regard to national inspection and maintenance program, including technicians and facility compliance shall be penalized with a fine of not less than Thirty thousand pesos (P30,000) or cancellation of license of both the technician and the center, or both, as determined by the DTI.

All law enforcement officials and deputized agents accredited to conduct vehicle emissions testing and apprehensions shall undergo a mandatory training on emission standards and regulations. For this purpose, the Department, together with the DOTC, DTI, DOST, Philippine National Police (PNP) and other concerned agencies and private entities shall design a training program.

SEC. 48. Gross Violations. – In case of gross violation of this Act or its implementing rules and regulations, the PAB shall recommend to the proper government agencies to file the appropriate criminal charges against the violators. The PAB shall assist the public prosecutor in the litigation of the case. Gross violation shall mean: (a) three (3) or more specific offenses within a period of one (1) year; (b) three (3) or more specific offenses within three (3) consecutive years; (c) blatant disregard of the orders of the PAB, such as but not limited to the breaking of seal, padlocks and other similar

devices, or operating despite the existence of an order for closure, discontinuance or cessation of operation; and (d) irreparable or grave damage to the environment as a consequence of any violation or omission of the provisions of this Act.

Offenders shall be punished with imprisonment of not less than six (6) years but not more than ten (10) years at the discretion of the court. If the offender is a juridical person, the president, manager, directors, trustees, the pollution control officer or the officials directly in charge of the operations shall suffer the penalty herein provided.

REPUBLIC ACT NO. 6147

AN ACT DECLARING THE PITHECOPHAGA JEFFERYI COMMONLY KNOWN AS MONKEY-EATING EAGLE AS A PROTECTED BIRD IN THE PHILIPPINES, PROVIDING FOR THE PRESERVATION OF THE SAME AND AUTHORIZING THE APPROPRIATION OF FUNDS FOR THE PURPOSE

SECTION 4. For the expenses in the establishment and maintenance of the sanctuaries, the conduct of studies on the natural habitat, food requirements, predatory-prey control measure and other ecological factors most conducive to the conservation and management of the monkey-eating eagle and other requirements for the implementation of this Act, there is hereby authorized to be appropriated out of any funds in the National Treasury not otherwise appropriated, the sum of One hundred thousand pesos (P100,000.00) for the first year after the approval of this Act and subsequent appropriations shall included in the General Appropriations Act.

SECTION 5. Any person violating any provision of this Act shall be punished by a penalty of prision correccional or by a fine of not less than six hundred pesos (P600.00), nor more than One thousand pesos (P1,000.00), or by both such imprisonment and fine at the discretion of the Court. In case of any subsequent offense, the court shall impose both the imprisonment and the fine. In case of insolvency, the corresponding subsidiary imprisonment shall be suffered.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวณิชภา จตุพัฒน์กุล เกิดเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2529 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550 สอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 61 ในปีการศึกษา 2551 และได้ประกาศนียบัตรวิชาว่าความ จากสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความ รุ่นที่ 31 เคยทำงานเป็นนิติกร ณ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา 5 สำนักงานอัยการสูงสุด